

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

28 oktober 2008

BELEIDSBRIEF

Cultuur

Beleidsprioriteiten 2008-2009

ingediend door de heer Bert Anciaux,
Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel

INHOUD

	Blz.
1 VOORAF. MET ZICHT OP 2009	5
2 CONTINUÏTEIT IN GROEI & AANPAK. SITUERING BINNEN HET REGEERAKKOORD	6
2.1 AANDACHTSPUNTEN IN HET REGEERAKKOORD: EEN OVERZICHT	6
2.2 ALGEMEEN BEGROTINGSSPANORAMA: KRONIEK VAN EEN VOORTDURENDE GROEI	6
2.3 STEVIG DOORRIJDEN OP TWEE BELEIDSSPOREN	7
2.4 HET VERHOGEN VAN MIDDELEN: SECTORALE BEGROTINGSSPANORAMA'S ..	8
2.5 NIEUWE EN VERNIEUWENDE ACCENTEN	10
2.5.1 Generieke, algemene maatregelen	10
2.5.2 Sectorale vernieuwingen.....	13
2.6 TEN GELEIDE BIJ DE BEGROTINGSCIJFERS.....	15
3 TRANSVERSAAL, SECTOROVERSCHRIJDENDE BELEIDSVOERING.....	16
3.1 PARTICIPATIEBELEID EN INTERCULTURALISEREN	16
3.1.1 Stand van zaken	16
3.1.2 Prognose 2009	19
3.1.3 Begrotingstechnisch	21
3.2 AFSTEMMING MET ANDERE BELEIDSSECTOREN	22
3.2.1 Culturele competentie	22
3.2.2 Cultuur en de media.....	26
3.3 INTERNATIONAAL CULTUURBELEID.....	28
3.3.1 Terugblik 1999-2008.....	28
3.3.2 Prognoses 2009	33
3.3.3 Begrotingstechnisch	37
3.4 FACILITEREND BELEID: HET BIEDEN VAN KANSEN EN RANDVOORWAARDEN	38
3.4.1 Het infrastructuurbeleid voor (jeugd, sport en) cultuur.....	38
3.4.2 Wetenschappelijk onderzoek.....	41
3.4.3 Werkgelegenheid	41
3.4.4 Vrijwilligerswerk en verenigingsleven	44
3.4.5 Billijke vergoeding.....	46
3.4.6 Cultuurprijzen	48
3.5 NIEUWE BELEIDSONTWIKKELINGEN.....	49
3.5.1 Cultuur en economie.....	49
3.5.2 E-cultuur.....	50
3.5.3 Filmbeleid.....	52
3.6 DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD CJSM.....	53
3.6.1 Stand van zaken	53
3.6.2 Prognose 2009	53
3.6.3 Begrotingstechnisch	53
4 SOCIAAL-CULTUREEL WERK VOOR VOLWASSENEN	54
4.1 SOCIAAL-CULTUREEL VOLWASSENENWERK	54
4.1.1 Stand van zaken	54
4.1.2 Prognose over de beleidsinvulling voor begrotingsjaar 2009.....	56
4.1.3 Begrotingstechnisch	58
4.2 AMATEURKUNSTEN.....	59
4.2.1 Stand van zaken	59
4.2.2 Prognose over de beleidsinvulling voor begrotingsjaar 2009.....	60
4.2.3 Begrotingstechnisch	62
4.3 LOKAAL CULTUURBELEID.....	63
4.3.1 Stand van Zaken	63
4.3.2 Prognose over de beleidsinvulling voor begrotingsjaar 2009.....	68
4.3.3 Begrotingstechnisch	69

4.4	CIRCUSBELEID	70
4.4.1	Stand van zaken	70
4.4.2	Prognose beleidsinvulling begrotingsjaar 2009	71
4.4.3	Begrotingstechnisch	72
4.5	VLAAMSE GEBARENTAAL	72
4.5.1	Stand van zaken	72
4.5.2	Prognose beleidsinvulling 2009.....	74
4.5.3	Begrotingstechnisch	74
5	CULTUREEL ERFGOED	75
5.1	HET CULTUREEL-ERFGOEDBELEID IN VOLLE GROEI	75
5.2	UITDOVENDE TOEPASSING VAN DE OUDE DECRETEN EN HET NIEUWE CULTUREEL-ERFGOEDDECREET OPGESTART	77
5.2.1	Een terugblik 1999-2008	77
5.2.2	Prognose 2009	88
5.2.3	Begrotingstechnisch	90
5.3	HET TOPSTUKKENDECREET, HET COLLECTIEBELEID EN DE VLAAMSE ERFGOEDINSTELLINGEN	93
5.3.1	Een terugblik 1999- 2008.....	93
5.3.2	Prognose 2009	101
5.3.3	Begrotingstechnisch	104
5.4	FLANKERENDE MAATREGELLEN VOOR EEN INTEGRAAL EN GEÏNTEGREERD VLAAMS CULTURELE ERFGOEDBELEID	104
5.4.1	Een terugblik 1999- 2008.....	104
5.4.2	Prognose 2009	111
5.4.3	Begrotingstechnisch	115
5.5	VLAAMS CULTUREEL ERFGOEDBELEID IN DE VLAAMSE HOOFDSTAD	115
5.5.1	Een terugblik 1999-2008	115
5.5.2	Prognose 2009	116
5.5.3	Begrotingstechnisch	117
6	PROFESSIONELE KUNSTEN	118
6.1	NAAR EEN OVERKOEPELEND EN PLANMATIG KUNSTENBELEID.....	118
6.1.1	Terugblik 1999-2008.....	118
6.1.2	Stand van zaken begrotingsjaar 2008	118
6.1.3	Prognose begrotingsjaar 2009	123
6.1.4	Begrotingstechnische prognose	125
6.2	GROTE INSTELLINGEN EN KUNSTENSTEUNPUNTEN BINNEN HET KUNSTENDECREET	126
6.2.1	Stand van zaken 1999-2008	126
6.2.2	Prognose 2009	128
6.2.3	Begrotingstechnisch	129
6.3	DISCIPLINES EN ORGANISATIEVORMEN BINNEN HET KUNSTENDECREET ..	130
6.3.1	Muziek.....	130
6.3.2	Theater	132
6.3.3	Dans	134
6.3.4	Muziektheater.....	135
6.3.5	Beeldende Kunsten	136
6.3.6	Audiovisuele kunsten	138
6.3.7	Architectuur en vormgeving.....	140
6.3.8	Sociaal-artistieke initiatieven.....	141
6.3.9	Kunsteducatie	142
6.3.10	Kunstencentra en werkplaatsen.....	143
6.3.11	Festivals	144
6.3.12	Periodieken en publicaties	145

6.3.13	Evolutie van de projecten binnen het Kunstendecreet	145
6.4	FILMBELEID	146
6.4.1	Terugblik	146
6.4.2	Stand van zaken 1999-2008	146
6.4.3	Prognose 2009	151
6.4.4	Begrotingstechnische prognose	152
6.4.5	Evolutie 1999-2009	152
6.5	LETTERENBELEID	152
6.5.1	Stand van zaken 1999-2008	152
6.5.2	Prognose begrotingsjaar 2009	153
6.5.3	Begrotingstechnisch	154
6.5.4	Evolutie 1999-2009	154
7	UITLEIDING	155
8	BIJLAGEN	156
8.1	OPVOLGING VAN RESOLUTIES EN MOTIES VLAAMS PARLEMENT	156
8.1.1	Resoluties	156
8.1.2	Met reden omklede moties	157
8.2	SAMENVATTING VAN BELANGRIJKE BELEIDSOPTIES EN INITIATIEVEN VOOR HET VOLGENDE BEGROTINGSJAAR EN REGELGEVINGSAGENDA	159
8.2.1	Participatiedecreet	159
8.2.2	Reorganisatie van de bovenbouw (fusies van steunpunten)	159
8.2.3	Operationalisering van decreet circuskunsten	159
8.2.4	Cultureel Erfgoeddecreet	159
8.2.5	Topstukkenbeleid	159
8.2.6	Ontwikkeling van een beleidsplan beeldende kunsten	160
8.2.7	Regelgevingsagenda	161
8.3	TOEPASSING VAN VIA3-AKKOORD	162
8.3.1	Algemene situering	163
8.3.2	Begroting 2009	164

1 VOORAF. MET ZICHT OP 2009

Een beleidsbrief concretiseert jaarlijks de beleidsnota, met o.a. het regeerakkoord als een belangrijk referentiekader. Deze basis dateert uit 2004, ondertussen vier intensieve jaren geleden. Ondertussen zijn samenleving en beleidsvoering veranderd. Maatschappelijke onderstromen, mondiaal en Vlaams, bepalen de werkelijkheid, dag na dag, jaar na jaar.

Een beleidsbrief drijft vanzelfsprekend op deze spanning: enerzijds speelt de oorspronkelijk geformuleerde *gewenste* toekomst en anderzijds bepaalt een snel wijzigende context.

Deze beleidsbrief maakt echter duidelijk dat de keuzes van 2004, vaak, nog geënt op de voorafgaande periode 1999 – 2004, con brio stand houden. Het bleek geen moeilijke opgave om de beleidsopties van de beleidsnota '04, weerom te vertalen in concrete maatregelen en – uiteraard – een bijhorende begroting.

Toch draagt deze beleidsbrief een apart aureool, want hij wordt gepresenteerd amper acht maanden voorafgaand aan de verkiezingen van een nieuw Vlaams Parlement en vorming van een dito regering. Deze timing beperkt het toekomstperspectief, maar maakt een (lichte) reconstructie van deze bestuursperiode interessant. Het is daarom dat deze beleidsbrief aandacht besteedt aan een beleids- en budgettaire reconstructie van de voorbije periode.

2 CONTINUÏTEIT IN GROEI & AANPAK. SITUERING BINNEN HET REGEERAKKOORD

2.1 AANDACHTSPUNTEN IN HET REGEERAKKOORD: EEN OVERZICHT

Het Regeerakkoord ordent de keuzes voor de regeerperiode 2004 – 2009 onder de volgende titels:

- Het bevorderen van cultuurparticipatie;
- Het stimuleren van creativiteit en vernieuwing;
- Het verbeteren van de randvoorwaarden;
- Het opzetten van internationale samenwerkingsverbanden;
- Het verhogen van de diversiteit in aanbod;
- Het verbeteren van de werkingsmogelijkheden van verenigingen en vrijwilligers.

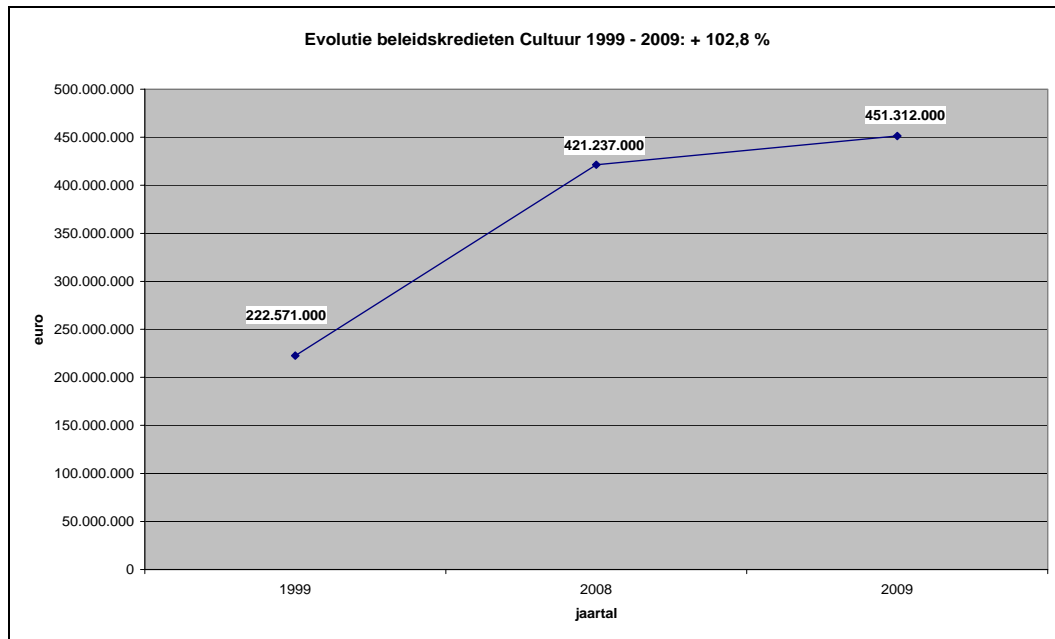
In dit eerste, algemene deel van de beleidsbrief 2009, worden de keuzes en concretisering van deze aandachtspunten belicht. Daarbij staat de begroting centraal, zowel voor het ganse domein *cultuur* als voor een aantal significante onderdelen. In de vorm van *begrotingspanorama's* wordt op een longitudinale wijze de evolutie getoond. Uiteraard krijgen deze globale cijfers meer detail per basisallocatie in de verdere onderdelen van de beleidsbrief.

2.2 ALGEMEEN BEGROTINGSPANORAMA: KRONIEK VAN EEN VOORTDURENDE GROEI

Onderstaande tabel geeft de evolutie van het totaalbudget cultuur weer, startend in 1999 en eindigend in 2009.

	1999	beleidsbrief '08	beleidsbrief '09	Evolutie		
				nominaal	Procent	
				99 tot 09	99 tot 09	08 tot 09
totaalbudget cultuur	222.571.000	421.237.000	451.312.000	228.741.000	+ 102,8 %	+ 7,1 %

Hieruit kan worden afgeleid dat de stijging tussen 1999 en 2009 102,8% bedraagt, ruim een verdubbeling ten opzichte van 1999. De overgang 2008 naar 2009 betekent een toename van 7,1%.

Daarnaast waren er de afgelopen jaren ook eenmalige investeringen binnen de cultuursector voor een bedrag van 58,5 miljoen euro. Om specifieke functies te versterken, transfereerde ik bovendien 2.101.000 euro van de beleidskredieten naar de apparaatskredieten.

2.3 STEVIG DOORRIJDEN OP TWEE BELEIDSSPOREN

Sinds mijn aantreden als minister, met een korte onderbreking sinds 1999, betrachtte mijn beleidsvoering twee sterk aan elkaar verbonden en voor elkaar voorwaardelijke doelstellingen:

- Het stimuleren, faciliteren, ondersteunen en (h)erkennen van een kwaliteitsvol cultuuraanbod. Kwaliteit slaat op o.a. de intrinsieke waarden en de diversiteit van wat in Vlaanderen qua cultuurproducten/producties, -voorzieningen, -instellingen aan de bevolking wordt aangeboden. Een overheidsbeleid is hierbij bescheiden maar noodzakelijk, want het wil voorzien in optimale mogelijkheden, het creëert noodzakelijke randvoorwaarden enz. waarbinnen kunstenaars en sociaal-culturele werkers hun projecten kunnen ontplooiën. De aandacht voor kwaliteit moet daarom in elke regelgeving een centraal aandachtspunt blijven;
- Het zorgen dat dit kwaliteitsvolle aanbod een zo groot mogelijk deel van de bevolking kan bereiken: inzetten op de participatie, het activeren van zoveel mogelijk personen om aansluiting te vinden bij dit aanbod of zelf cultuurprojecten te monteren: het deelnemen en deelhebben. Deze participatie vertoont vele dimensies, want het gaat hier over aantallen maar zeker ook over de intensiteit van het deelnemen, het zelf initiatieven nemen. Tegelijkertijd zal dit participatiebeleid zich zowel in generieke maatregelen als in bijzondere en specifieke beleidsvoering vertalen.

Het succesvol cultuurbeleid kan enkel indien er met blijvende energie in beide sporen wordt geïnvesteerd. Dit is de continuïteit die we willen aanhouden, en waarop onze beleidsinspanningen mogen afgerekend worden. We zijn ons bewust dat het erg moeilijk is om deze aanpak met klassieke empirische instrumenten te meten. De menselijke samenleving is (gelukkig maar) van een grote complexiteit. Overheidsbeleid – bij uitstek cultuurbeleid – laat zich niet zomaar in simpele en rechtlijnige causale verbanden vertalen, kan niet worden gevat in eenvoudige grafieken of zelfs ingewikkelde statistische maten. Toch investeren we op een diverse wijze in het zoeken en duiden van beleidseffecten. Het wetenschappelijk steunpunt Cultuur, Jeugd en Sport, actief sinds dit jaar, werkt aan een grootschalige participatiesurvey. Deze houdt rekening met het al geleverde onderzoek (Recreatief), maar zal in 2009 een breed bevolkingsonderzoek uitvoeren. Tegelijkertijd werken de ambtelijke entiteiten (Departement en IVA's) gezamenlijk aan een systeem voor monitoring van hun beleid. Aangevuld met ad hoc beleidsgericht onderzoek, weven deze inspanningen een behoorlijk en hopelijk performant evaluatienet onder het Vlaams cultuurbeleid.

2.4 HET VERHOGEN VAN MIDDELEN: SECTORALE BEGROTINGS PANORAMA'S

Een groei in overheidsbeleid kan verbeeld worden door de evolutie in de begrotingen ter zake. Onderstaande tabel geeft evoluties voor een aantal belangrijke subrubrieken binnen het Vlaams cultuurbeleid. Het gaat hier over de toepassing van decreten. Sommige van deze regelgevingen zijn in de loop van de jaren geïntegreerd. Het overzicht maakt een reconstructie.

De begroting van de Vlaamse Gemeenschap is een belangrijk instrument om de evoluties in het overheidsbeleid in kaart te kunnen brengen. Deze beleidsbrief volgt dan ook sterk de logica van de begroting. In dit onderdeel brengen we een aantal van deze cijfers samen, met de bedoeling enkele begrotingspanorama's in beeld te brengen: overzichten van de evolutie van de middelen in een aantal fundamentele dwarsdoorsneden van het beleid. Het gaat hier veelal om de toepassing van **decreten**.

	1999	2008	2009	Evolutie		
				nominaal	Procent	
				99 tot 09	99 tot 09	08 tot 09
sociaal-cultureel	90.533.000	152.537.000	161.521.000	70.988.000	+ 78,4 %	+ 5,9 %
kunstenbeleid	76.298.000	173.610.500	180.519.500	104.221.500	+ 136,6 %	+ 4%
Cultureel erfgoed	5.848.804	25.749.000	28.832.000	22.983.196	+ 393 %	+ 12 %

Voor het sociaal-culturele en het kunstenveld bouwden we voort op de gegevens van vorig jaar. Wat cultureel erfgoed betreft, verwerkten we meteen het nieuwe, geïntegreerde erfgoeddecreet en dus ook de budgettaire voorgeschiedenis van de verschillende onderdelen die vandaag in dit decreet opgenomen zijn.

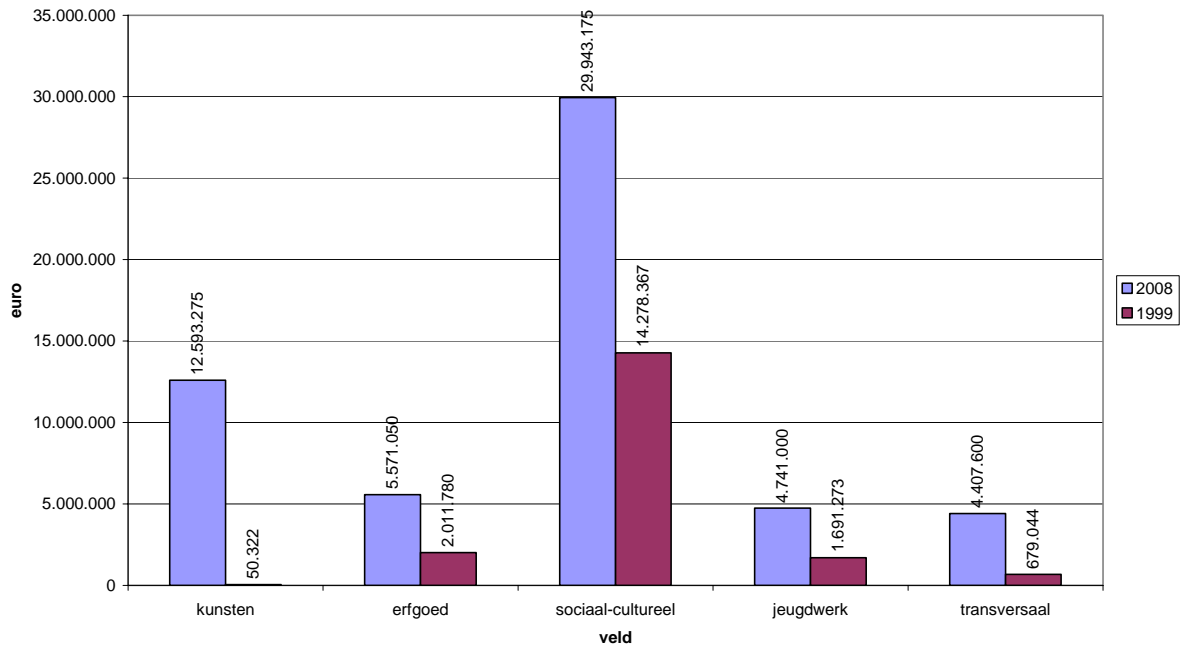
Wat de twee **fondsen** betreft, blijft er ook in 2009 een opmerkelijke groei.

	1999	2008	2009	Evolutie		
				nominaal	Procent	
				99 tot 09	99 tot 09	08 tot 09
Vl. Fonds v.d. Letteren	570.155	3.948.000	3.951.000	3.380.845	+ 593 %	+ 0,1 %
Vl. Audiovisueel Fonds	10.902.953	13.055.000	16.634.000	5.731.047	+ 52,6 %	+ 27,4 %

In 2008 werd de nota Open Grandeur voorgesteld. Hierin becijferden we de evolutie van de **grote culturele instellingen**. Op basis daarvan kunnen we een geactualiseerd eindbeeld voor 2008 en 2009 toevoegen. U vindt de tabel terug onder punt 5.2.3

Bij de voorstelling van "Smaakmakers", de beleids- en actienota over cultuureducatie werkten we in september 2008 een eerste, vrij ruwe, becijfering uit van de middelen die vanuit de Vlaamse cultuurbegroting op **cultuureducatie** worden ingezet. We berekenden alles bij elkaar een uitgave van 57,2 miljoen euro in 2008. In 1999 was dit 18,7 miljoen euro. In ditzelfde jaar ging het om 7,3 % van de cultuur- en jeugdbegroting. In 2008 was dit 11,8 %. dus naast een nominale, ook een relatieve toename. We maken ook een onderscheid tussen de expliciete (waarvan duidelijk hun budgettair aandeel kan worden becijferd) en de impliciete actoren (waar de budgettaire inspanningen berekend worden op basis van een aantal hypothesen). De groei van de expliciete maatregelen (+ 235%) voor cultuureducatie is groter dan deze van de impliciete maatregelen (+ 194%).

evolutie cultuureducatie 1999 - 2008

Voortbouwend op het schema van de vorige beleidsbrief, kunnen we bovendien voor drie andere transversale velden, volgend overzicht geven, met name het **participatiebeleid**, de middelen die rechtstreeks worden aangewend voor het **internationaal beleid** en de middelen voor het prille **circusbeleid**.

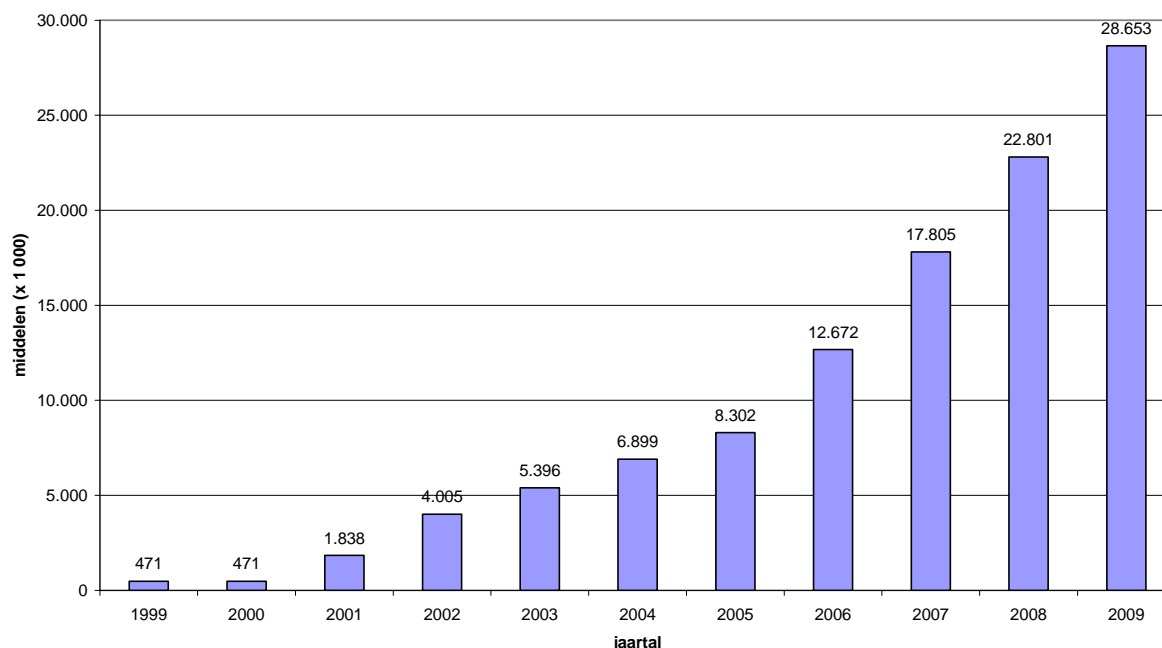
	1999	2007	2008	2009	99 tot 09	08 tot 09
participatiebeleid		10.211.000	15.744.000	18.809.000		+ 19,5 %
internationaal	5.826.300	10.018.000	12.270.000	13.424.000	+ 130,4 %	+ 9,4 %
circusbeleid		1.370.000	1.800.000	1.900.000		+ 5,6 %

Tijdens deze legislatuur werd ook het nieuwe ondersteuningsinstrument “**Cultuurinvest**” in het leven geroepen. Buiten de traditionele subsidieruimte moet dit rollend fonds bijkomende kansen geven om een breed cultuurbeleid gestalte te geven.

	1999	2006	2008	2009	06 tot 09	08 tot 09
cultuurinvest	0	600.000	1.230.000	1.540.000	+ 156,7	+ 25,2 %

Tot slot, althans wat dit algemeen overzicht betreft: de subsidiepolitiek binnen het cultuurbeleid heeft uiteraard in essentie te maken met het mee vorm geven aan een divers en kwaliteitsvol aanbod enerzijds en aan meer kansen voor meer mensen om aan cultuur te kunnen participeren, anderzijds. In afgeleide orde –maar daarom niet onbelangrijk– betekent ons subsidiebeleid ook een effectieve tewerkstelling voor steeds meer mensen. Gedurende het decennium werden dan ook steeds meer maatregelen zichtbaar die hier rechtstreeks op intervenueerden. We denken aan de regularisatie van de DAC’ers in het begin van de vorige legislatuur, aan een aantal specifieke maatregelen die recent werden genomen, voornamelijk in de kunstensector (deze worden verder in de beleidsbrief behandeld), maar uiteraard en vooral aan de VIA-akkoorden. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de budgetten voor de uitvoering van deze **interprofessionele akkoorden** in de sectoren onder onze bevoegdheid.

Evolutie middelen VIA-akkoorden

2.5 NIEUWE EN VERNIEUWENDE ACCENTEN

In 2008 zullen we een belangrijk aantal reeds aangekondigde nieuwe en vernieuwende maatregelen concreter maken en in toepassing brengen.

2.5.1 Generieke, algemene maatregelen

In september jl. stelden we samen met de administratie (Departement en de IVA's Kunsten & Erfgoed en Sociaal-cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen), onze actie- en beleidsnota rond Cultuureducatie voor. De aandacht voor cultuureducatie is onlosmakelijk verbonden aan het Vlaams cultuurbeleid. Vanaf het prille begin staat de begeleiding – of in een onbestaand Nederlands woord *toeleiding* genoemd – centraal in de inspanningen van de Vlaamse overheid. Deze aandacht is in de voorbije decennia sterk toegenomen en heeft zich verspreid en genesteld in quasi alle onderdelen van het cultuur- en ook jeugdbeleid.

Onder de noemer “SMAAKMAKER” biedt deze tekst een hanteerbaar referentiekader, een degelijk overzicht van de inspanningen die momenteel worden geleverd en een aantal concrete actiepunten voor de nabije toekomst. Daarmee besteedt deze beleidstekst aandacht aan een van de meest fundamentele aspecten binnen onze beleidsvelden, nl. het begeleiden, stimuleren, faciliteren en ondersteunen van zoveel mogelijk mensen naar participatie aan en in cultuur. Daarmee sluit cultuureducatie naadloos aan bij ons participatiebeleid, dat accenten legt op zowel het deelhebben (*makers*) als deelnemen (*smakers*).

SMAAKMAKER wil de geleverde inspanningen kaderen, ze terug in de spotlights plaatsen en tegelijk ook nieuwe perspectieven geven: een *smaakmaker* voor cultuureducatie.

Als overkoepelende en sectoroverschrijvende maatregel zal het **Participatiedecreet**, goedgekeurd begin 2008, een belangrijke beleidsdoelstelling realiseren. Dit decreet mag als een bijzonder en ook wel uitzonderlijk instrument worden bestempeld, vooral door zijn specifieke *flankerende* situering. Het overstijgt cultuur en strekt zich uit over jeugdwerk en sport.

Flankerend betekent dat dit nieuwe decreet zich in een bewuste spanning verhoudt tot de sectorale decreten in de beleidsruimtes cultuur, jeugdwerk en sport. Het verrijkt, vernieuwt en verdiept de aandacht voor participatie die in de bestaande regelgevingen al nadrukkelijk aanwezig is. Daarbij is

het per definitie heel expliciet op *participatie* gericht, maar geeft ook heel duidelijk voorkeur aan een *intersectorale* aanpak. Tegelijkertijd integreert dit decreet een aantal bestaande instellingen, programma's en reglementen. In een gezamenlijk kader worden deze beter op elkaar geënt. Daarnaast zorgde en zorgt dit decreet, niet in het minst door de voorziene financiële groei, voor nieuwe en belangrijke impulsen. Met het participatiedecreet sloten we een beleidskader tussen de aandacht voor een kwaliteitsvol aanbod en de inspanningen om dit binnen het bereik van zoveel mogelijk mensen en groepen te brengen.

Het Participatiedecreet legt ook een duidelijke focus op de cultuurparticipatie van **bijzondere doelgroepen**, categorieën van mensen die niet zo gemakkelijk toegang hebben of krijgen tot ons toch zo rijk culturaanbod. Het Participatiedecreet spreekt hierbij van **kansengroepen**, gedefinieerd als groepen van mensen die geconfronteerd worden met heel specifieke maar meestal koppige participatiedrempels. Het is onze stellige overtuiging dat het Vlaams cultuurbeleid op een even hardnekkige wijze deze drempels moet ont-dekken en slechten. Zonder exhaustief te zijn hebben we de volgende kansengroepen gedefinieerd, met daaraan gekoppeld meer beleids- en zeker ook financiële middelen: personen in armoede, gedetineerden, personen met een handicap en gezinnen met kinderen.

Onderstaand schema biedt een overzicht van de budgettaire inspanningen die zich op een aantal hoofdlijnen binnen het decreet voltrekken:

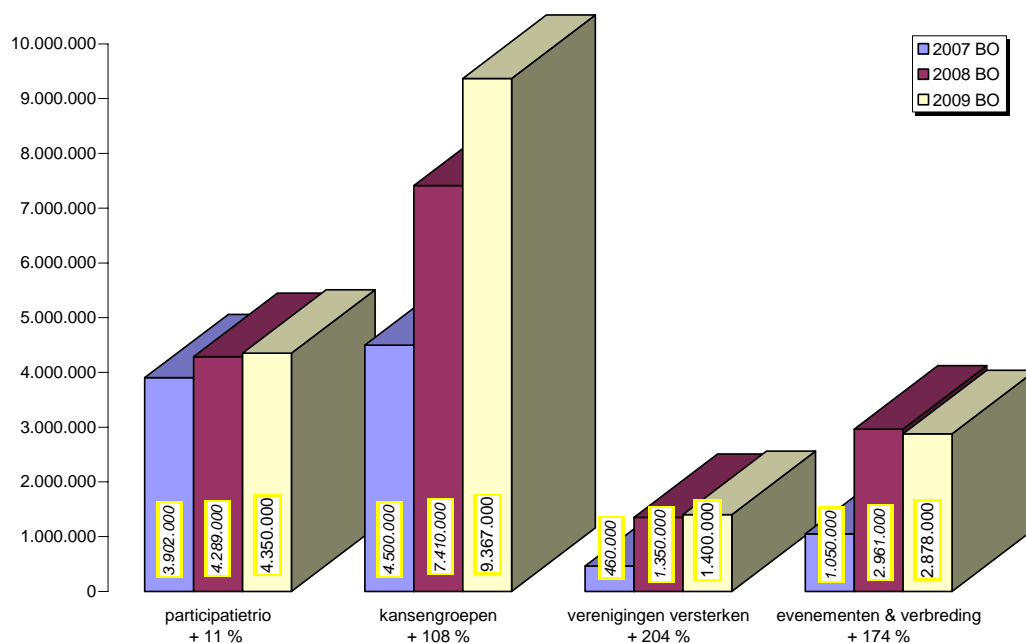
Participatietrio: het gaat hier om de subsidies voor Stichting Lezen, Cultuurnet en Demos

Kansengroepen: hier worden alle maatregelen gevat die rechtstreeks inspelen op het werken met kansengroepen, met name de verankering van de Rode Antraciet (gedetineerden), de projectenregeling, de inspanningen voor personen in armoede, de laagdrempelige educatie, de projecten voor gemeenschapscentra en de proeftuinen die betrekking hebben op kansengroepen.

Verenigingen versterken: hier groepeerden we de regeling rond de expertiseverenigingen, de hobbyverenigingen en de tussenkomsten in de organisatie van een culturaanbod

Evenementen: het gaat hier om de evenementen, de cultuur- en sportgemeente en de proeftuinen die betrekking hebben op cultuurverbreding.

Evolutie budgettair op hoofdlijnen

Onderstaand schema biedt een overzicht van de toepassing van de verschillende onderdelen van het Participatiedecreet in 2008 en 2009.

Onderdelen van het Participatiedecreet	2008	2009
Structurele verankering van een aantal participatie-instellingen	x	
Subsidiëring projecten kansengroepen	x	
Subsidiëring expertiseverenigingen met opdracht naar verenigingsleven	x	
Lokale netwerken armoedebestrijding en vrijetijdsbesteding		x
Subsidiëring van laagdrempelige educatie voor kansengroepen		x
Subsidie van hobbyverenigingen	x	
Tegemoetkomingen voor bijzonder cultuuraanbod	x	
Subsidiëring van proeftuinen	x	
Subsidiëring van grootschalige cultuur-, jeugd- of sportevenementen	x	
Cultuur en Sportgemeente van Vlaanderen		x

Voor **interculturaliteit** betekende 2008 een belangrijk moment. De tweede actiedag (februari, Gent) werd een groot succes, qua opkomst maar vooral door de positieve ingesteldheid van de betrokken actoren. Deze beleidsprioriteit en de bijhorende specifieke beleidsaandacht en –prikkel hebben overduidelijk een positief effect gesorteerd. Interculturaliteit staat hoog op de agenda en vertaalt zich ook in concrete gevolgen, op verschillende vlakken: programmatie, personeel en vrijwilligers, communicatie en bestuur. Commissies, adviesstructuren en besturen van de overheidsnabije instellingen komen ondertussen tegemoet aan de gestelde verwachtingen qua representativiteit van etnisch-culturele diversiteit. Deze aandacht spoorde ook probleemloos samen met het Internationaal Jaar van de Interculturele Dialoog. Voor Vlaanderen traden Hadise en Ronny Mosuse graag op als ambassadeurs. Nog dit najaar sluiten we het themajaar feestelijk af, maar daarmee eindigt de prioritaire aandacht niet. De structurering van het Kennisknooppunt Interculturaliteit binnen het Departement CJSM, waarborgt blijvende begeleiding en prikkeling. Ook de oprichting van het Expertisecentrum voor Islamitische culturen in Vlaanderen (ECICV) en de verdere ontwikkeling van het Vlaams-Marokkaans Culturenhuis Daarkom passen in deze beleidsaandacht.

Ook het **internationale cultuurbeleid** blijft een groeipool. Uiteraard wordt het grootste deel van de middelen besteed als een ingebed onderdeel van de ondertussen overal toegepaste enveloppenfinanciering. Hiermee geven we de particuliere actoren alle autonomie om in hun meerjarenproject een internationalisering op te nemen. Aanvullend werken we met een specifiek budget dat ook in 2009 groeit. De bestaande inhoudelijke accenten worden behouden (o.a. Zuid-Afrika, Marokko, China, cultuurevenementen en aanwezigheid op internationale fora). De verkenningen in Congo en Turkije leidden in 2008 tot concrete acties. Voor 2009 voorzien we nog een specifieke activiteit rond het cultuurbeleid in de autonome Europese regio's. De contacten met Catalonië, Gallicië, Baskenland en Schotland zijn veelbelovend.

Nederland blijft voor Vlaanderen meer dan ooit een prioritaire partner. Dat wordt onder meer gereflecteerd in de stijgende budgetten voor een aantal belangrijke partners zoals de Brakke Grond, deBuren en de Taalunie.

De Franse Gemeenschap blijft een nabije en prioritaire partner. De voorbije jaren trachtten we via een protocol van samenwerking deze nabijheid te structureren. Dit is vooralsnog niet gelukt, maar toch blijven er heel wat initiatieven en ook gezamenlijke projecten. Het cocommunautaire beheer van Flagey vormt hierbij een levendig voorbeeld.

De aandacht voor het **verenigingsleven en het vrijwilligerswerk** blijft nadrukkelijk aanwezig. Samen met de minister-president trekken we het overleg met de Verenigde Verenigingen. In het charter tussen de Vlaamse overheid en de Verenigde Verenigingen ontwikkelen zich verschillende initiatieven, zowel op het vlak van studie en verkenning van de rol, voorkomen en positie van het middenveld als voor concrete programma's.

In dit verband sloten we voor 2008 en 2009 een overeenkomst met de Verenigde Verenigingen waarin we via gerichte subsidiëring vier concrete projecten ondersteun. Daarbij hoort o.a. een campagne om het belang van het verenigingsleven te onderlijnen. Tegelijkertijd engageerden we de Verenigde Verenigingen als intermediair voor de promotie van drie specifieke ondersteuningsinitiatieven voor het plaatselijke verenigingsleven, nl. de tussenkomst in de betaling van de Billijke Vergoeding, de bekendmaking van het nieuwe reglement voor investeringen in verenigingslokalen (2008: jeugdlokalen) en het organiseren en uitwerken van het systeem *social ware*.

Begin 2008 startte de **Strategische Adviesraad Cultuur, Jeugd, Sport en Media**. Deze nieuwe adviesstructuur was het resultaat van een open en eerlijke dialoog met de betrokken sectoren. De nieuwe Raad kadert perfect in de uitvoering van Beter Bestuurlijk Beleid, maar behoudt tegelijkertijd alle kansen om met respect voor de eigenheid van de subsectoren een dynamische advisering te organiseren. De vier sectorraden, waaronder deze voor Kunsten & Erfgoed en Sociaal-cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen, werken zowel sectoraal als integraal voor het beleidsdomein. Tijdens de eerste werkperiode hebben deze structuren zich al heel duidelijk als werkzaam en waardevol gemanifesteerd.

2.5.2 Sectorale vernieuwingen

2008 kondigde zich aan als een belangrijk jaar voor de concretisering van nieuwe regelgeving. Dit najaar wordt het resterende wetgevende werk afgerond. Daarmee zijn in quasi alle sectoren de regelgevende kaders geactualiseerd, verfijnd, verbeterd en uitgebreid of gestroomlijnd waar nodig.

Het decreet op het **lokaal cultuurbeleid** draait in 2009 op kruissnelheid. In 2008 werden met groot- en centrumsteden convenanten afgesloten in het kader van de werking van de cultuurcentra. Meteen werd hier een gezamenlijke kaart getrokken voor meer inspanningen voor de participatie van nieuwe publieken, meer kansen voor amateurkunsten en verenigingen en voor de gesubsidieerde kunsten. Met de lancering van Digileen (downloaden van muziek) krijgt de digitale bibliotheek ook voor de gebruikers concreet vorm. Tegelijk leggen we in 2009 nog een bijzonder accent op de kansengroepen in het kader van het lokaal (cultuur-)beleid en dit onder meer via de lokale netwerken armoede (participatiedecreet), pilootprojecten rond bibliotheken en informatiegeletterdheid, de ruimere toepassing van luisterboeken voor blinden, slechtzienden en mensen met leesbeperkingen,...

Samen met de sector van het **sociaal-cultureel volwassenenwerk** wordt nu de definitieve omslag gemaakt in de relaties tussen sector en overheid. Via de visitaties nemen de overheid en de sector een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk voorziet ook in 2009 gelegenheid tot publiek debat over de rol (en bijhorende middelen) van het sociaal-cultureel volwassenenwerk in de volgende beleidsperiode. Via de projectenwerking voor verenigingen, het portfolio en het onderzoeksproject bij de volkshogescholen worden voorwaarden en randvoorwaarden voor de sector geoptimaliseerd.

Sinds 2007 werken de **amateurkunstenorganisaties** binnen hun nieuwe enveloppes én met de afspraak om nog meer in te zetten op vernieuwing en verbreding. Dit nieuwe élan werpt vele vruchten af, die zich ook in 2009 verder zullen doorzetten in kwaliteitsbevorderende en samenwerkingsprojecten. Centraal staat ook het grootschalig publieksonderzoek waarvan de resultaten kunnen dienen voor een nog sterkere en betere profilering van deze b(l)oeiende sector.

Het **decreet voor de ondersteuning van de circuskunsten** komt in 2009 in volledige uitvoering. In 2008 keurde de Vlaamse Regering de ontwerp teksten goed. Het parlement buigt zich in het najaar over dit decreet. Een bijzonder eigenschap van het circusdecreet is haar geïntegreerde beleidsvoering. Met dit decreet neemt het circusbeleid maatregelen, met expliciete aandacht voor de internationale context, voor de creatie, de productie, de spreiding, de ondersteuning, de promotie en de opleiding/bijsholing van en voor de circuskunsten. Het geeft daarbij plaats aan alle vormen van circuskunsten, ongeacht of het gaat om liefhebbers of professionele beoefenaars van de circuskunsten en legt aanknopingspunten naar de ruimere context van het cultuur-, jeugd- en sportbeleid. Als

overgang naar het in werking treden van het decreet is een reglement van kracht met dezelfde operationele subsidielijnen als voorzien in het ontwerpdecreet.

Voor **cultureel erfgoed** betekende 2008 een jaar van positieve turbulenties. Het geïntegreerde Cultureel Erfgoeddecreet werd in het parlement goedgekeurd, er waren nieuwe erkennings- en subsidierondes voor de musea, de cultureel erfgoedconvenants, de organisaties volkscultuur en de expertisecentra. Faro, het nieuwe eengemaakte steunpunt voor Cultureel Erfgoed en de Erfgoedbibliotheek Vlaanderen zagen het daglicht. Dit alles gaf aanleiding tot een nieuwe substantiële groei voor deze relatief jonge beleidssector, die ook in 2009 nog wordt verder gezet. Daarnaast verwijzen we graag naar ons beleid rond sleutelwerken en topstukken. Dit gaf aanleiding tot belangrijke aankopen: het Antifonarium Tsgrooten, schilderijen van James Ensor en Adriaen Brouwer, ...

In 2009 stoomt het beleid voor cultureel erfgoed op volle kracht door. Het al eerder aangekondigde communicatieve offensief rond de topstukken moet eind 2008, begin 2009 zichtbaar worden. Het topstukkenfonds wordt helemaal geactiveerd en er komen erfgoedconvenants met de provincies, waarin ook het zo noodzakelijke depotbeleid een eerste aanzet krijgt. De internationale promotie van de erfgoedcollectie Vlaanderen wordt gereactiveerd. Het vernieuwde museum M in Leuven biedt een prestigieuze tentoonstelling gewijd aan het werk en de invloed van Rogier van der Weijden.

Wat de grote Vlaamse Cultuurinstellingen betreft worden er ingrijpende verbouw- en vernieuwingswerken voorzien in het MUHKA en het KMSKA. Het cultureel erfgoed in Vlaanderen is soms erg oud maar helemaal springlevend.

De introductie van het 1 Euro-tarief (vanaf zomer 2008) bleek meteen een voltreffer. Alle jongeren <26 jaar krijgen daardoor een kostenvriendelijke toegang tot de landelijk erkende musea in Vlaanderen, met inbegrip van Bozar, zowel vaste als tijdelijke tentoonstellingen. Met dit initiatief zetten we volop in op het beleidskruispunt cultureel erfgoed en jeugdbeleid.

Binnen het gewijzigde **Kunstendecreet** zijn alle initiatieven van toepassing die zullen worden gesubsidieerd vanaf 2010. Alle aanvragen voor subsidies in 2010 het weze projectmatig, het weze structureel zullen een beoordeling krijgen volgens de bepalingen van het nieuwe uitvoeringsbesluit. De structurele aanvragen moesten uiterlijk op 1 oktober 2008 worden ingediend. We zullen uiterlijk voor midden april een voorstel van beslissing voorleggen aan de Vlaamse Regering. Zoals genoegzaam bekend zal een beslissing worden genomen voor de jaren 2010-2012.

De aanpassingen van de indiendata voor aanvragen voor beurzen of projectsubsidies aan kunstenaars en projectsubsidies aan organisaties zullen voor de eerste maal van toepassing zijn op respectievelijk 1 maart en 15 september 2009.

Uit onze vorige beleidsbrieven bleek reeds onze bezorgdheid over de sociaal-economische positie van de **individuele kunstenaar**. Als Vlaams minister van Cultuur ontvingen we regelmatig signalen vanuit het veld over de zorgwekkende sociale en financiële situatie van sommige kunstenaars. Zo hypothekeren de stijgende kosten voor gezondheidszorg en levensonderhoud de levenskwaliteit van kunstenaars die een bepaalde leeftijd bereiken.

Daarom hebben we voor het veld van de professionele kunsten 4 bijkomende beleidsmaatregelen uitgewerkt: eregelden, bonificatie bij een aanvullend pensioen, optimalisering van de CAO voor kunstenaars en een laagdrempelig systeem van minitoelagen.

De beide **Fondsen**, het VAF en het VFL, krijgen vanaf 2009 een stijging van hun reguliere dotatie met respectievelijk 500.000 € en 200.000 €. Daarmee kan de werking worden geoptimaliseerd. Heel in het bijzonder hebben we voor VAF vanaf volgend jaar 2.850.000 € aan extra middelen vrijgemaakt voor de ondersteuning van audiovisuele producties waarin een Vlaamse omroep investeert. Daarmee is de realisatie van kwaliteitsvol televisiedrama verzekerd.

Begin 2008 stelden we “**Open Grandeur**” voor. In deze visie- en actienota stelden we de **Grote Vlaamse Cultuurinstellingen** centraal. Ze verdienen deze beleidsaandacht meer dan ooit, omwille van hun bijzondere positie maar zeker ook omdat zij – elk op hun eigenwijze wijze – er in slagen om zich con brio te handhaven, zeker in Vlaamse maar ook en nadrukkelijk in een internationale context.

We willen deze prestatie niet als gemakkelijk inschatten. Integendeel. Het is enkel door de combinatie van koppigheid en creativiteit dat al de betrokken instellingen deze tour de force realiseerden en realiseren. Daarbij hebben we, bewust en overtuigd, de voorbije jaren groeiende steun en investeringen toegekend. In deze context passen o.a. de realisatie van een ingrijpende verbouwing aan het operagebouw Antwerpen, de uitbreiding van deSingel in volle uitvoering maar ook de keuzes om in 2010 het KMSKA meer dan te renoveren en de Koningin Elisabethzaal te vernieuwen tot volwaardige concertzaal op Europees kwaliteitsniveau en als residentie voor deFilharmonie. Nog in 2008 zullen we via eenmalige maar forse subsidieverhogingen de omvangrijke financiële problemen van het Koninklijk Ballet van Vlaanderen en de Vlopera oplossen. Dit geeft hen zuurstof om hun artistiek project volwaardig uit te bouwen, met een hoopvol toekomstperspectief.

2.6 TEN GELEIDE BIJ DE BEGROTINGSCIJFERS

In deze beleidsbrief wordt waar mogelijk en relevant een aantal tabellen toegevoegd. Dit wordt zoveel mogelijk als volgt opgevat:

- Bij de stand van uitvoering begroting 2008: aangifte van de geraamde uitvoering. Het is opvallend dat dit in bijna alle gevallen een begrotingsuitvoering voor de volle 100% is;
- Bij begrotingscijfers 2009: waar mogelijk wordt een tabel gemaakt die start in 1999, een cijfer geeft voor 2008 en 2009;
- In de meeste tabellen wordt de verhouding begroting 1999 en 2009 en de verhouding 2008 – 2009 gemaakt.

Begrotingsvergelijkingen zijn niet altijd rechtlijnig en herkenbaar te maken. Niet zelden is de regelgeving ondertussen gewijzigd, zijn er deelsectoren verplaatst, onderdelen samengevoegd enz. Toch is gepoogd om de vergelijkingen gefilterd en gewogen te maken, met de bedoeling om inzicht te verstrekken in de ontwikkeling van een bepaalde sector of subsector.

3 TRANSVERSAAL, SECTOROVERSCHRIJDENDE BELEIDSVOERING

Dit onderdeel van de beleidsbrief beschrijft de beleidsvoering die geldt voor het geheel van cultuur, die de subsectoren overstijgt en daarom vooral bij het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media berust.

3.1 PARTICIPATIEBELEID EN INTERCULTURALISEREN

3.1.1 Stand van zaken

De voorbije jaren zijn tal van inspanningen geleverd met het oog op meer en betere participatie aan het cultuur-, jeugd- en sportbeleid. Naast de endemische aandacht in de verschillende decreten, werden heel wat aanvullende initiatieven genomen. Die ontstonden vaak als een direct antwoord op een gedetecteerde nood en beantwoordden meestal acute vragen. Zo vormde zich, naast de decretale voorzieningen, een diversiteit aan op participatie gerichte instrumenten. Het incrementele ontstaan van deze instrumenten zorgde voor een gebrek aan samenhang, een tekort aan onderlinge afstemming en een vaak onduidelijke verhouding tot de rest van het beleidsinstrumentarium.

Als een antwoord hierop werd begin 2008 het Participatiedecreet goedgekeurd, voluit “*het decreet houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport*”. De centrale plaats die de aandacht voor participatie inneemt, vraagt immers om een betere inbedding en een integratie van de relevante voorzieningen, zowel onderling als in relatie tot de rest van de regelgeving. De diverse maatregelen in het participatiedecreet kunnen aan twee centrale kapstokken worden opgehangen.

Het participatiedecreet wil op vele manieren een nieuwe hefboom zijn voor meer gemeenschapsvorming en voor meer kansen voor het brede publiek in de samenleving om van cultuur, jeugdwerk en sport te kunnen proeven. Daarvoor zijn er verschillende acties: de verankering van communicatie en sensibilisatie over cultuur, jeugdwerk en sport, de dynamisering van de culturele manifestaties, de ondersteuning van grote evenementen, de waardering van hobbyverenigingen, ...

Daarnaast wil het participatiedecreet een stevige partner zijn voor kansengroepen. Hiervoor zijn er een aantal specifieke acties. De algemene projectenregeling wil goede, vernieuwende projecten zien geboren worden die inzetten op deze kansengroepen. Het decreet maakt een stevige investering mogelijk om via lokale netwerken van plaatselijke armoedeverenigingen, OCMW's en de gemeentelijke diensten de participatie bij personen in armoede te stimuleren. Een nieuwe participatie-instelling zal het participatiebeleid voor kansengroepen mee aanwakkeren en er komen extra kansen voor bepaalde kansengroepen om elkaar via praktijkgerichte, laagdrempelige educatie te ontmoeten en van vorming te proeven.

Het participatiedecreet overstijgt de afzonderlijke sectoren van en binnen cultuur, jeugdwerk en sport. Het mag als een bijzonder en ook wel uitzonderlijk instrument worden bestempeld, vooral door zijn specifieke flankerende situering. Flankerend betekent dat dit nieuwe decreet zich in een bewuste spanning verhoudt tot de sectorale decreten in de beleidsruimtes cultuur, jeugdwerk en sport. Het wil de aandacht voor participatie die in de bestaande regelgevingen al nadrukkelijk aanwezig is, vernieuwen, verrijken en verdiepen. Daarbij is het per definitie heel expliciet op participatie gericht, maar geeft ook heel duidelijk voorkeur aan een intersectorale aanpak. Daarmee beoogt het participatiedecreet geenszins de uitholling van de sectorale maatregelen, wel integendeel. Tegelijkertijd zorgt dit decreet ook voor de integratie van bestaande instellingen, programma's en reglementen. In een gezamenlijk kader worden deze beter op elkaar geënt. Daarnaast zorgt dit decreet, niet in het minst door de voorziene financiële groei, voor nieuwe en belangrijke impulsen. Met het participatiedecreet sluiten we een beleidscirkel tussen de aandacht voor een kwaliteitsvol aanbod en de inspanningen om dit binnen het bereik van zoveel mogelijk mensen en groepen te brengen.

Centraal in het participatiebeleid staat het mogelijk maken en stimuleren van participatie bij een zo ruim mogelijk deel van de bevolking. Dit is dan ook een aandachtspunt dat we meedragen in onze

verschillende beleidslijnen, het vormt een rode draad doorheen onze beleidsvoering sinds 1999. Een zo divers mogelijk aanbod ontwikkelen voor een zo divers mogelijk publiek is in dit verband ons leidmotief. De realisatie van een diverse participatie is een lange termijnopdracht. Voor de verschillende doelgroepen (mensen die in armoede leven, holebi's, mensen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond, ...) moeten immers steeds nieuwe instrumenten worden ontwikkeld en ingezet. Dit gebeurt op de eerste plaats via de bestaande sectorale regelgeving, aanvullend en stimulerend via het participatiedecreet, én via een sterk uitgewerkte beleidslijn rond interculturaliteit. Deze beleidsvoering beoogt een duidelijk effect op de organisaties en de praktijken in de sectoren. De bestendige aandacht voor interculturaliteit in decreten, beheersovereenkomsten, beleidsplannen, raden van bestuur, adviesraden, advies- en beoordelingscommissies en convenants wordt van nabij opgevolgd, geactualiseerd en waar nodig bijgestuurd.

In 2008, het **Europees Jaar van de Interculturele Dialoog**, werd intensief gewerkt aan de implementatie van de verschillende elementen van de beoogde doelstellingen van dit Europees jaar. Er werden twee interculturele ambassadeurs aangetrokken die samen voor 2008 het gezicht werden van het thema interculturaliteit in Vlaanderen: Hadise en Ronny Mosuse.

De uitvoering van onze specifieke beleidskeuzes m.b.t. **interculturaliseren** van, voor en door Cultuur, Jeugdwerk en Sport kwam op volle kruissnelheid en de eerste resultaten binnen de sectoren werden zichtbaar én meetbaar. Deze beleidskeuzes zetten voluit in op twee sporen. Een eerste spoor door de aandacht voor interculturaliteit structureel te verankeren in decreten, beheersovereenkomsten en beleidsplannen. Een tweede spoor door ruimte te creëren voor een flankerend beleid rond begeleiding, experiment en ondersteuning d.m.v. projectsubsidies.

Een van de acties binnen deze beleidsprioriteit is de oprichting, binnen het departement CJSM, van een **kennisknooppunt interculturaliseren**. Dit kennisknooppunt bestaat uit 2 netwerkers en heeft de opdracht de doelstellingen uit de specifieke beleidsvoering ter zake, in nauwe samenwerking met de steunpunten en een aantal intermediaire organisaties te helpen realiseren. Concreet betekent dit, de cultuur-, sport- en jeugdwerkorganisaties stimuleren concrete veranderingen te realiseren in het programma, publieks- of deelnemersbereik, personeelssamenstelling, vrijwilligerswerking, kadervorming, bestuursorganen en het aangaan van samenwerkingsverbanden. Het kennisknooppunt vervult hierbij een stimulerende, ondersteunende, faciliterende en sectoroverschrijdende rol. Een belangrijke taak van het kennisknooppunt is in 2008 de ontwikkeling van een netwerk van relevante partners (integratiecentra, onthaalbureaus, projectontwikkelaars diversiteit, diversiteitscentra, ...) en praktijkexperts binnen en buiten het domein cultuur, jeugd en sport.

De kennis en ervaringen worden ontsloten op een toegankelijke manier via netwerken, ontmoetings- en vormingsmomenten. De nieuwe portaalsite die online ging in februari 2008: www.interculturaliseren.be ontsluit informatie, kennis en ervaringen die worden verworven via contacten met agentschappen, steunpunten, intermediaire organisaties, andere domeinen en via het verzamelen van methodieken, theorieën, praktijkvoorbeelden, handelingskaders, enz. doorheen de dagelijkse praktijk. Het betreft een dynamische en gebruiksvriendelijke portaalsite waarop relevante beleidsinformatie en interculturele ervaringen op een toegankelijke en praktijkgerichte manier geïnventariseerd, geduid en ontsloten worden. De website en gekoppelde nieuwsbrief zijn onderdeel van de communicatiestrategie van het interculturaliseringsbeleid.

Op 26 februari 2008 werd voor de tweede maal een **trefdag interculturaliseren** georganiseerd. De doelstelling bestond enerzijds uit het communiceren over de opvolging van de gekozen doelstellingen en anderzijds de uitwisseling van recente ontwikkelingen, instrumenten en afgeronde projecten. Meer dan 600 enthousiaste deelnemers namen deel aan de plenaire sessies en workshops.

Tegen eind 2008 zal het kennisknooppunt minstens 50 praktijkvoorbeelden verzameld hebben. Tegen juni 2009 worden bijkomend 20 praktijken dieper onderzocht en de bevindingen ervan ontsloten via website, nieuwsbrief, publicatie en ontmoetingsmomenten. Eind 2009 zal het kennisknooppunt 100 praktijken van binnen en buiten de sectoren cultuur, jeugdwerk en sport hebben verzameld.

Het kennisknooppunt zal in het najaar van 2008 2 laagdrempelige ontmoetingsmomenten hebben georganiseerd rond het thema interculturaliteit met de bedoeling opgedane kennis en ervaringen op toegankelijke wijze te ontsluiten voor de actoren in het veld en voor de intermediaire organisaties.

In februari van 2008 werd de campagne “**Iedereen kan zetelen**” gelanceerd via een ruime publiekscampagne in combinatie met gerichte doelgroepcommunicatie. De doelstelling bestaat erin de samenstelling van bestuursorganen, commissies, adviesraden en jury’s in de cultuur-, jeugdwerk-, en sportsector meer divers en ruimer te maken. Deze campagne resulteerde in eerste instantie in een divers samengestelde pool van zo’n 130 geïnteresseerde en geëngageerde mensen die de vrijgekomen plaatsen binnen de organen kunnen opvullen. Eén van de achterliggende doelstellingen bestaat erin de beleids- en adviesorganen binnen de sectoren cultuur, jeugdwerk en sport etnisch-cultureel divers samen te stellen. De kandidatendatabank is tevens online beschikbaar voor de sectoren en de beoogde beoordelings- en adviesorganen binnen de administratie via www.iedereenkanzetelen.be. Om deze pool verder uit te breiden en te diversifiëren wordt een blijvende dynamiek gecreëerd o.a. door een gerichte herlancering en verruiming van de campagne in het najaar van 2008.

In september 2008 ging het **Expertisecentrum voor Islamitische culturen in Vlaanderen (ECICV)** van start. Dit kenniscentrum heeft als opdracht de ontwikkeling, inventarisering, en verspreiding van kennis over islam als cultuuruiting in Vlaanderen. Het zal een aantal belangrijke doelstellingen concretiseren, o.a. de aandacht voor de immateriële en materiële cultuur van mensen uit landen met een islamitische cultuur die zich in Vlaanderen vestigden. Tegelijkertijd zal dit centrum, vanuit een sociaal-cultureel perspectief, een aanspreekpunt worden voor vragen over de aanwezigheid van islamcultuur in Vlaanderen. Het verzamelen en ontsluiten hiervan komt tegemoet aan een nood en behoefte hieromtrent bij zowel moslims als niet-moslims.

In het kader van het Europees Jaar van de Interculturele Dialoog ondersteunden we samen met de Europese Commissie een initiatief van Kif Kif Awards van vzw Kif Kif waar jong divers talent wordt opgespoord en gecoacht met het doel ze zichtbaarder te maken binnen de kunstensector om zo een bijdrage te leveren aan het interculturaliseringsproces van de kunstensector. Aan het initiatief namen gerenommeerde cultuurtempels als KVS, Vooruit en Arenbergsschouwburg deel. Ook individuele artiesten als de R&B-zangeres Hadise, choreografe Anne-Teresa De Keersmaeker en theatermaker Chokri Ben Chikha steunden het initiatief volop. Voor de eerste audities in de categorieën muziek, dans en spoken word schreven zich in april 2008 907 jongeren in, op 25 oktober 2008 volgt de uitreiking van de prijzen.

We gingen als Vlaamse Gemeenschap ook volop mee in de Europese diversiteitcampagne ‘All Different, All Equal’. Tijdens diverse internationale symposia bleek Vlaanderen een voorbeeld te zijn voor andere Europese lidstaten met haar beleid rond interculturalisering van cultuur, jeugdwerk en sport.

Tot slot geven we nog een beknopt overzicht van enkele 'interculturele' initiatieven die verder zullen ondersteund worden:

- Het project Zebra, een databank van artistiek aangelegde vluchtelingen. Vzw Vluchtelingenwerk Vlaanderen zorgt in samenspraak met de amateur- en professionele kunstenuitvoeringsorganisaties voor meer zichtbaarheid van de artiesten.
- Het project van het Platform Allochtone Jongeren en Formaat (de koepel van de Vlaamse Jeugdhuisen) wordt ondersteund ter versterking van het allochtoon jeugdwerk en interculturalisering van het regulier jeugdwerk met aandacht voor het én-én verhaal: enerzijds het ondersteunen en versterken van het bestaand allochtoon jeugdverenigingsleven en anderzijds het toegankelijker maken, het interculturaliseren van het regulier jeugdwerk en het creëren/stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen diverse jeugdwerkingen. We zijn ervan overtuigd dat een verscheidenheid aan referentiekaders, en respect voor deze verscheidenheid, een hele verrijking kan betekenen voor het jeugdwerk in Vlaanderen.
- "Kort op de Bal" in Brussel is een ander voorbeeld van een intercultureel sportproject. Via het versterken van zeven Brusselse voetbalclubs én door extra aandacht voor participatie en voor het

sociale weefsel rond de clubs, willen we kinderen uit de grootstad, voornamelijk kinderen van een etnisch-cultureel diverse afkomst, extra kansen geven.

In het kader van de open coördinatiemethode met betrekking tot Gelijke Kansen werden tijdens de afgelopen jaren een aantal concrete acties ondernomen vanuit het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

- Er werd onderzoek verricht naar de ondervertegenwoordiging van vrouwen in bestuursorganen van culturele instellingen en in bestuursorganen of commissies van sportfederaties. Deze studie is opgeleverd en op basis van de resultaten zullen concrete maatregelen worden uitgewerkt;
- Hetzelfde onderzoek bracht inzicht in de man/vrouw-verhouding bij trainers en in de eventuele relatie met het behaalde diploma. Ook hier gaan we na of concrete maatregelen kunnen worden uitgewerkt;
- Ondersteuning van de Holebifederatie, Wel Jong Niet Hetero en het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen (SAMV);
- Er is een brochure uitgegeven m.b.t. de toegankelijkheid van de accommodaties in de sectoren van Cultuur, Jeugd en Sport;
- In 2008 werd onderzoek uitgevoerd m.b.t. de veiligheid van verenigingslokalen. Wanneer de resultaten volledig beschikbaar zijn, zal een reglement worden uitgewerkt.

3.1.2 Prognose 2009

Het **participatiedecreet** is een mix van structurele en projectmatige ondersteuning, van initiatieven gericht op de participatie van een breed publiek en van bepaalde kansengroepen, van bestaande maatregelen en nieuwe initiatieven, van subsidies voor publieke en particuliere initiatieven, ...

Het participatiedecreet zorgt voor de subsidiëring van:

- participatie-instellingen;
- projecten leesbevordering;
- verenigingen met een specifieke opdracht m.b.t. het verenigingsleven;
- een vereniging ter bevordering van de culturele en sportieve participatie van gedetineerden;
- convenanten voor de bibliotheekwerking in gevangenissen;
- projecten ter bevordering van de participatie van kansengroepen in cultuur, jeugdwerk of sport;
- lokale netwerken vrijetijdsparticipatie personen in armoede;
- praktijkgerichte, laagdrempelige educatie voor kansengroepen;
- landelijke en op participatie gerichte activiteiten van hobbyverenigingen;
- tegemoetkoming in het organiseren van een bijzonder cultuuraanbod;
- projecten gemeenschapscentra;
- proeftuinen die de participatie bevorderen;
- grootschalige cultuur-, jeugd of sportevenementen;
- cultuurgemeente of sportgemeente van Vlaanderen.

De realisatie van een volledige inwerkingtreding van het participatiedecreet is één van de belangrijkste opdrachten voor de volgende maanden.

Door de goedkeuring op 18 juli 2008 van het uitvoeringsbesluit bij het participatiedecreet kan het decreet helemaal worden uitgevoerd. Dit besluit regelt de verschillende aanvraagprocedures en modaliteiten voor de subsidies in het decreet.

Heel concreet ontplooiën zich de volgende maanden verder volgende nieuwe acties vanuit het participatiedecreet:

- Met de vzw Demos wordt een beheersovereenkomst afgesloten om zijn opdrachten in het kader van de vernieuwing en de verdieping van de participatie van kansengroepen af te lijnen. Demos vloeit voort uit de vroegere vzw's Kunst & Democratie en Cubido en heeft als doel om de maatschappelijke participatie – het deelnemen en deelhebben – aan cultuur, jeugdwerk en sport te verhogen. De organisatie ageert daarbij voor en vanuit kansengroepen. De opdrachten die in het participatiedecreet werden geformuleerd worden geconcretiseerd, onder meer ook via het

ondersteunen van het participatiefonds waarvan de belangrijkste actoren inzake armoedebestrijding deel uitmaken.

- Als gevolg van het decreet start de overeenkomst met een aantal verenigingen die een specifieke expertise hebben op het vlak van participatie. Het is de bedoeling dat de kennis en ervaringen van deze organisaties, met een unieke positie in Vlaanderen, nog meer toegankelijk worden voor het jeugdwerk, de sport- en cultuursector. Onder meer volgende organisaties worden beoogd: de Verenigde Verenigingen, het Steunpunt Vrijwilligerswerk, het Minderhedenforum, het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het woord nemen, vzw Intro
- Met de Rode Antraciet wordt een nieuwe beheersovereenkomst afgesloten zodat –naast de sociaal-culturele inspanningen- voortaan ook een stevig sportverhaal voor gedetineerden kan worden geschreven. Hiervoor worden in 2008 en 2009 telkens bijkomende middelen voorzien. Op deze manier maken we de engagementen in het lopende Strategisch Plan voor Hulp- en Dienstverlening aan de Gedetineerden ook rond en wordt een structurele basis gelegd voor verdere evoluties op het terrein. Met de betrokken steden en gevangenissen, en in samenwerking met de provincies, worden de volgende maanden verder convenanten afgesloten om de bibliotheekwerking te optimaliseren.
- In het voorjaar van 2008 werden reeds 79 participatieprojecten gesubsidieerd voor een bedrag van 1.172.450 euro. Deze projecten geven extra impulsen voor de participatie van kansengroepen: personen met een handicap, gedetineerden, personen in armoede, personen met een diverse etnisch-culturele achtergrond en gezinnen met kinderen. Deze regeling loopt ook in 2009 voort.
- Vanaf 1 januari 2009 worden de eerste lokale netwerken voor de bevordering van de vrijetijdsparticipatie van personen in armoede gesubsidieerd. Gemeenten, OCMW's, verenigingen van personen in armoede en andere lokale organisaties die in hun werking personen in armoede als doelgroep hebben, worden via dit decreet uitgenodigd om in dit verband een aantal gemeenschappelijke afspraken te maken. Op het moment waarop deze afsprakennota klaar en beklonken is, kunnen subsidies van de Vlaamse Gemeenschap worden aangevraagd. Op die manier moet geleidelijk aan een dekkend netwerk van Vlaamse gemeenten gevormd worden die zich bijzonder inspannen voor meer participatie aan cultuur, jeugdwerk en sport.
- Lokale verenigingen kunnen vanaf 2009 uit een divers aanbod van laagdrempelige en op de praktijk gerichte vormingsinitiatieven een vormingsinitiatief selecteren voor hun doelgroepen. Een bijzondere aandacht gaat ook hier naar kansengroepen.
- De komende maanden en jaren moet zich stilaan een herkenbaar en stevig veld van federaties van hobbyverenigingen ontwikkelen. De eerste stappen hiervoor worden in het najaar van 2008 gezet. Via een afgebakende subsidie toont de Vlaamse Gemeenschap zijn waardering voor dit vrijwilligersinitiatief en geeft ze bijkomende kansen voor een kwaliteitsverbetering van studiedagen, publicaties,...
- In het najaar van 2008 ging het openstellen van de zogenaamde “culturele manifestaties” van start. Voortaan kunnen ook jeugd- en sportverenigingen putten uit een breed en divers aanbod van artiesten en gezelschappen. Op die manier komt de Vlaamse overheid tussen in de uitkoopsom van een culturele activiteit tijdens een publieke manifestatie terplekke. We blijven hierbij een belangrijke aandacht hebben voor de cultuurspreiding in instellingen voor bijzondere doelgroepen.
- De proeftuinen die in het decreet worden opgesomd, zijn in 2009 in volle ontwikkeling. Deze proeftuinen worden verder in de betrokken beleidsbrieven beschreven.
- Voortaan geeft het participatiedecreet de kans om geruime tijd op voorhand een beslissing te kunnen nemen over de subsidiëring van evenementen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk of sport. Op die manier kunnen organisatoren ook veel planmatiger omgaan met de al dan niet toegezegde ondersteuning. De evenementen in het kader van dit decreet beogen telkens een breed publiek en worden gekenmerkt door bijzondere inspanningen in het kader van participatie.
- Ook de Cultuur- en Sportgemeente van Vlaanderen voor 2010 tot 2012 werden aangeduid. In 2010 wordt Oostende de cultuurgemeente van Vlaanderen, in 2012 draagt Turnhout deze titel. De eerste sportgemeente van Vlaanderen is Gent, in 2011.

Op het vlak van **interculturaliteit** zal coaching worden voorzien voor de administratie en de beoordelingscommissies, met als doel interculturaliteit te kunnen beoordelen vanuit een gedeeld referentiekader. Als resultaat daarvan zal een concrete set van criteria ontwikkeld worden die toelaten op een diepgaande en consistente wijze projecten te screenen op het aspect interculturaliteit

Ook de werking van het Expertisecentrum voor Islamitische culturen in Vlaanderen komt op kruissnelheid.

In de loop van 2009 zal het kennisknooppunt interculturaliseren zes interculturele ontmoetingsmomenten organiseren. In het voorjaar van 2010 zal de derde actiedag interculturaliseren plaatsvinden.

- In het kader van de open coördinatiemethode met betrekking tot Gelijke Kansen zal in het herziene reglement betreffende investeringsubsidies van het Fonds Culturele Infrastructuur prioriteit worden gegeven aan dossiers die aandacht geven aan integrale toegankelijkheid van de nieuw te bouwen of te renoveren infrastructuur, treedt in werking vanaf begin 2009.

Daarnaast zal in 2009 een communicatieplan worden opgesteld m.b.t. de thematiek van fysieke toegankelijkheid.

3.1.3 Begrotingstechnisch

In de begroting voor 2009 worden de middelen voor het participatiedecreet als volgt gealloceerd.

HG 33.19: Subsidies voor proeftuinen in het kader van het participatiebeleid jeugd ten belope van 759.000 euro;

HF, 33.34: Subsidies voor proeftuinen in het kader van het participatiebeleid sport ten belope van 954.000 euro;

HF, 41.17: Dotatie Bloso voor proeftuinen participatiebeleid brede school ten belope van 729.000 euro;

HF 33.35: Subsidies aanvullende tewerkstelling voor proeftuinen in het kader van het participatiebeleid sport ten belope van 1.202.000 euro;

HD, 33.14: Subsidies in het kader van het participatiebeleid ten belope van 4.170.000 euro;

HD, 43.20 Subsidies aan gemeentebesturen in het kader van het participatiedecreet ten belope van 1.900.000 euro;

HE, 33.55: Subsidies Stichting Lezen ten belope van 1.168.000 euro;

HC, 33.01: Subsidies in het kader van het participatiebeleid ten belope van 3.977.000 euro;

HC, 33.80: subsidies art. 62 bis van de financieringswet ten belopen van 2.550.000 euro;

HC, 43.01: subsidies aan gemeentebesturen in het kader van het participatiedecreet ten belope van 200.000 euro;

HE, diverse allocaties voor de 1 euro – maatregel, circa 1.200.000 euro;

1999	2007	2008	2009	% 2009 tov 2007	% 2009 tov 2008
0	10.211.000	15.744.000	18.809.000	+ 84,2 %	+ 19,5 %

Interculturaliteit

HC 12.33: werkingsmiddelen in het kader van het diversiteitsbeleid ten belope van 154.000 euro;

HC 33.24: Subsidies voor het Expertisecentrum voor Islamitische culturen in Vlaanderen ten belopen van 200.000 euro;

HC 33.28: subsidies aan het Vlaams-Marokkaans Culturenhuis ten belope van 926.000 euro.

Bovendien is binnen de projectenregeling van het participatiedecreet minimaal 900.000 euro voorbehouden voor de ondersteuning van projecten waarin interculturaliteit centraal staat.

3.2 AFSTEMMING MET ANDERE BELEIDSSECTOREN

3.2.1 Culturele competentie

3.2.1.1 *Stand van zaken*

Reeds van bij de aanvang van mijn eerste legislatuur in 1999 vormde de bevordering van de participatie aan cultuur een prioritaire doelstelling binnen mijn cultuurbeleid. Naast de verbreding en vernieuwing van de cultuurparticipatie omvat dit ook verdieping: de verbetering van de kwaliteit van de participatie en cultuurbeleving. Om deze laatste doelstelling te realiseren komt het er op aan de culturele competentie van mensen te verhogen. Culturele competentie – een ruim begrip met vele lagen – impliceert het vermogen om zelfstandig en kritisch om te kunnen gaan met het culturele erfgoed, het actuele cultuuraanbod en de sociaal-culturele en maatschappelijke evoluties. Het dekt dus meer dan louter de omgang met cultuurgoederen. Culturele competentie gaat over de gehele cultureel-maatschappelijke ontplooiing van individuen en groepen mensen, inspelend op processen van zingeving en emancipatie. De brede waaier aan vaardigheden, attitudes en kennis die hierbij aan bod komen, wordt ontwikkeld doorheen een levenslang proces, binnen verschillende contexten (gezin, school, werk, vrije tijd), en op uiteenlopende domeinen (levensbreed).

Bij dit proces zijn dan ook heel wat partners betrokken. Als minister bevoegd voor culturele aangelegenheden en jeugd zie ik voor mezelf en de respectieve beleidsvelden (kunsten, erfgoed en sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen) hierin een cruciale taak weggelegd. Maar ook de Vlaamse ministers van Welzijn, Onderwijs, Werk, Onroerend Erfgoed, Media, ... komen in beeld.

Voor de implementatie van ons beleid betreffende culturele competentie kunnen we gebruik maken van een hele batterij instrumenten, die we en cours de route en waar nodig hebben aangepast en/of uitgebreid. Naast onze administratie, die instaat voor de beleidsvoorbereiding, – uitvoering en – evaluatie, spelen de steunpunten en andere intermediaire organisaties een belangrijke rol. Sommigen van hen hebben zich de voorbije jaren expliciet op het vlak van cultuureducatie geprofileerd, denken we maar aan FARO inzake erfgoededucatie, VTi inzake kunsteducatie en Stichting Lezen inzake literatuureducatie. Vaak in samenwerking met hen en relevante partners binnen het eigen en andere beleidsdomeinen werd er ook aan wetenschappelijk onderzoek rond het verhogen van culturele competentie gedaan. Naast de zgn. participatiesurvey, leverden het onderzoek naar audiovisuele vorming en erfgoededucatie (i.s.m. CANON Cultuurcel) interessante resultaten op. Samenwerking stond ook centraal bij processen van visieontwikkeling (bv. het denktraject Erfgoededucatie, het traject Amateurkunsten – Deeltijds Kunstonderwijs), de uitbouw van nieuwe concepten en het opzetten van pilootprojecten (bv. Brede School) of het uitwerken van nieuwe initiatieven (bv. de Week van de Smaak).

Als voornaamste instrument om onze beleidsdoelstelling rond culturele competentie te realiseren, kunnen we beroep doen op de regelgeving en corresponderende budgettaire middelen. Voor de specifiek sectorgebonden regelgeving en maatregelen (bv. aangaande de kunsteducatieve organisaties en projecten ondersteund binnen het Kunstendecreet of het decreet op het Vlaamse Jeugdbeleid, de 1 euromaatregel, etc.) verwijzen we graag naar de respectievelijke passages elders in deze beleidsbrief en naar de beleidsbrief Jeugd. In september 2008 is er overigens een overkoepelende beleidsbrief verschenen die helemaal gewijd is aan cultuureducatie. Hierin staan we stil bij de terminologie en de plaats en rol van cultuureducatie in het cultuurbeleid, wordt een inventarisatie gemaakt van cultuureducatie binnen de beleidsvelden Cultuur en Jeugd en formuleren we enkele speerpunten voor het komende jaar. Hieronder focussen we dan ook in de eerste plaats op die andere twee pijlers van ons beleid rond culturele competentie: Levenslang en Levensbreed Leren en Brede School.

Levenslang en Levensbreed Leren (LLL)

De snel veranderende samenleving van vandaag, met haar multiculturele karakter, toenemende vergrijzing, digitale kloof, het vervagen van de grenzen tussen de verschillende levenssferen (arbeid, gezin, vrije tijd...) enz., stelt heel wat eisen en verwachtingen aan individuen en groepen mensen. Zowel op professioneel en maatschappelijk als op persoonlijk vlak vraagt dit specifieke kennis,

vaardigheden en attitudes. Vandaar het belang om levenslang en levensbreed – zowel binnen formele (op de schoolbanken), niet-formele (bv. via een cursus in het sociaal-cultureel volwassenenwerk) of binnen informele context (bv. thuis of via engagement in een vereniging) – bij te leren.

Sinds 1999 is dit thema dan ook niet meer weg te branden uit de actualiteit en domineert het steeds meer de politieke agenda's, zowel op Vlaams als internationaal niveau. Vanuit onze bevoegdheden hebben we getracht een antwoord te bieden op de uitdagingen die met deze evolutie gepaard gaan. Met de invoering van het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk en de hierin vervatte herstructurering van de sector koesterden we de ambitie om het sociaal-cultureel werk terug duidelijker te positioneren en maatschappelijk te waarderen. Voor de ontwikkeling van de regionale volkshogescholen – een nieuwe werkvorm – werden alle middelen ingezet om deze jonge organisaties alle kansen te geven om een belangrijke speler te worden en te zijn in het domein van LLL en in het bijzonder inzake niet-formele educatie. Recent verscheen er nog een adviesrapport dat de positie van de niet-formele educatie in kaart brengt, in samenhang met recente ontwikkelingen binnen de sociaal-culturele sector en met beleidsevoluties in de volwasseneneducatie in Vlaanderen. Momenteel loopt bovendien een onderzoek naar de evoluties en kenmerken van niet-formele educatie onder de bevoegdheid cultuur, waarvan de resultaten in het najaar van 2008 bekendgemaakt zullen worden.

Daarnaast hebben we met de Vlaamse minister van Onderwijs, Vorming en Werk samengewerkt aan de uitbouw van een versterkt, geïntegreerd onderwijs- en vormingsbeleid, gericht op:

- het stimuleren van levenslang en levensbreed leren;
- het versterken van de aansluiting tussen enerzijds onderwijs, opleiding en vorming en anderzijds de arbeidsmarkt;
- het bevorderen van de samenwerking tussen de verschillende betrokken actoren (opleidingverstrekkers).

Om bovenstaande doelstellingen te realiseren werd een drieledige structuur opgericht, waarbij beleidsbepaling (Ministerieel Comité), beleidsvoorbereiding (interdepartementaal ambtelijk overleg) en beleidsuitvoering (vzw DIVA) duidelijk zijn onderscheiden.

Als een belangrijke beleidsprioriteit binnen deze structuur geldt het creëren van maximale erkenningsmogelijkheden voor de competenties die mensen verworven hebben, ongeacht binnen welke context (formeel, niet-formeel of informeel). Een gecoördineerd en coherent beleid met betrekking tot elders verworven competenties (EVC) in onderwijs, werk en cultuur moet hiertoe bijdragen. Het gaat om het gezamenlijk ondersteunen van EVC-kaders, -instrumenten en -processen die ondernomen worden, niet alleen met het oog op studie- en beroepskeuze of loopbaanontwikkeling, maar ook persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke integratie. De resultaten van de OESO-review “Recognition of non-formal and informal learning” in 2007 hebben deze noodzaak opnieuw bevestigd.

De Vlaamse Kwalificatiestructuur, waarvan ondertussen een voorontwerp van decreet door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, sluit eveneens aan bij de EVC-thematiek. We hebben ervoor geijverd om hier naast beroepsgerichte en onderwijskwalificaties ook kwalificaties in op te nemen die mensen in staat stellen om effectieve, kwaliteitsvolle prestaties te leveren gericht op een specifieke maatschappelijke functie of rol, in het kader van vrijwilligerswerk of binnen een semi-agorale context. Op die manier reiken we vormingswerkers en vrijwilligersorganisaties een kader aan waarbinnen ze de leerresultaten of de ervaring die mensen opdoen, kunnen zichtbaar maken en valoriseren. Aldus worden mogelijkheden gecreëerd voor een bredere maatschappelijke inzetbaarheid en sociale mobiliteit, zowel binnen de eigen sector(en) als naar het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Van onze kant hebben we de voorbije jaren getracht om de sectoren op richtinggevende wijze te betrekken bij deze thematiek, om op die manier te komen tot een eigen, herkenbare invulling van het EVC-concept. Er hebben verschillende succesvolle pilootprojecten (bv. WACKER of C-Sticks) en trajecten rond visieontwikkeling (o.a. op initiatief van SoCiuS, FOV en Steunpunt Jeugd) gelopen, waarvan de resultaten ondertussen bekend zijn. Nu is het echter zaak de goede praktijken te consolideren en te verspreiden over de hele sector. Deze zullen overigens ook meegenomen worden in het portfolio-project, dat op 1 maart 2008 van start ging. Met dit project slaan SoCiuS en het Steunpunt Jeugd de handen in elkaar om een portfolio-instrument te ontwikkelen en te introduceren ter ondersteuning van het (h)erkennen van verworven competenties in het erkende en/of gesubsidieerde sociaal-cultureel volwassenen- en jeugdwerk.

Een andere prioriteit binnen het geïntegreerd Vlaams onderwijs- en vormingsbeleid bestaat erin meer dynamiek te brengen in een breder levenslang leren. Als we immers momenteel de deelname aan LLL bekijken, dan valt de schrijnende ondervertegenwoordiging van laaggeschoolden op. Ook de lage participatie van ouderen en personen met een etnisch-cultureel diverse afkomst springt in het oog. Vanuit de Vlaamse overheid proberen we dan ook impulsen te geven voor een levenslang leren dat sterker gericht is op een breder en ruimer publiek, o.a. via het “Plan Geletterdheid verhogen”. Binnen de sociaal-culturele sector bestaan er al verschillende jaren samenwerkingsverbanden en initiatieven die gericht zijn op de bevordering van de culturele en multimediale geletterdheid, bij het brede publiek of bij specifieke doelgroepen. Denken we maar aan de werkingen van het VCOB, Linc, Stichting Lezen of Leesweb. Daarnaast liep er van oktober 2005 tot september 2007 – onder begeleiding van SoCiuS en het toenmalige VOCB – een project om een structurele samenwerking tot stand te brengen tussen het sociaal-culturele werk (Vormingplus-centra en verenigingen) en de basiseducatie, met het oog op de doorstroming van laaggeschoolde cursisten. Ook hier geldt dat de opgedane kennis en resultaten kunnen dienen als eerste basis voor continuering en uitbreiding van deze praktijk naar andere regio’s.

Binnen DIVA werden verschillende projecten op touw gezet. Bij sommige van deze projecten, zoals EDUBELL, ofwel Educatieve Behoeften Levenslang en Levensbreed, speelde SoCiuS een voortrekkersrol. Het steunpunt zorgde ook voor de disseminatie bij de sector van het instrument in kwestie dat toelaat om de educatieve behoeften in een regio in kaart te brengen. Maar ook rond E-leren en de wordwatjewil-databank en -website werd er aan afstemming en kennisdeling gedaan.

Brede School

Tijdens de voorbije legislatuur zorgden we samen met de Vlaamse minister van Onderwijs en Welzijn voor de verdere uitwerking van het concept ‘Brede School’. Een uitgebreide bevraging en reflectie bij stakeholders uit de betrokken sectoren resulteerde in 2005 in een breed gedragen visietekst. Daarin werd het concept als volgt gedefinieerd: “Een Brede School is gericht op de brede ontwikkeling van alle kinderen en jongeren door het ondersteunen en/of creëren van een brede leer- en leefomgeving waarbinnen kinderen en jongeren een brede waaier aan leer- en leefervaringen kunnen opdoen. Om dit doel te realiseren wordt er een breed netwerk opgezet tussen organisaties en overheden uit de verschillende sectoren die samen het leren/leven van kinderen en jongeren mee vormgeven en ondersteunen. Een Brede School kan alleen groeien en het verschil maken wanneer er sprake is van diversiteit, verbindingen en participatie zowel op het vlak van de ontwikkeling van kinderen en jongeren, als in de leer- en leefomgeving en binnen het netwerk.” Brede School mag evenwel geen theoretisch concept blijven. De visietekst was dan ook een beginpunt, een eerste leidraad die door de praktijk moet worden scherpgesteld, aangevuld en bijgestuurd. Vanuit deze optiek werden zowel door de Vlaamse minister van Onderwijs als door onszelf een reeks proefprojecten gelanceerd. Goede voorbeelden worden opgespoord en samenwerking en nieuwe initiatieven worden gestimuleerd. Via de proefprojecten wordt ook nagegaan welke maatregelen, strategieën en instrumenten nodig zijn om goede praktijken te bevorderen en te ondersteunen. Bij dit hele traject werden, naast de Vlaamse en Brusselse overheid, ook ervaringsdeskundigen, een brede reflectiegroep en het steunpunt GOK betrokken. Dit laatste staat in voor het onderzoeken en begeleiden van een groot deel van de proefprojecten. De opgedane kennis en ervaringen zijn, samen met andere relevante informatie, beschikbaar via de website www.vlaanderen.be/bredeschool.

Het netwerk waarover sprake in de visie op Brede School kan bestaan uit scholen, initiatieven voor buitenschoolse kinderopvang, bibliotheken, buurtwerkingen, sociaal-culturele initiatieven, jeugdwerkinitiatieven, sportclubs, jeugdmuziekateliers en deeltijds kunstonderwijs, centra voor leerlingenbegeleiding, tal van jeugdzorgvoorzieningen enz. Naargelang de plaats die men in het netwerk inneemt, heeft men er verschillende verwachtingen tegenover. Scholen zullen ongetwijfeld op de andere netwerkactoren rekenen om een deel van de pedagogische taken mee te dragen of mee in te vullen. Buurtinitiatieven zullen in het netwerk een versterking van het sociale weefsel zien. Jeugdwerkers zullen het vooral gebruiken als rekruteringsbasis en als een praktische versterking van het lokale draagvlak. Voor het cultuurbeleid creëert de brede school verschillende opportuniteiten.

Eerst en vooral biedt het concept een mogelijkheid tot erkenning van het informeel en niet-formeel leren. Daarin hebben niet-onderwijsactoren als het jeugdwerk en de sociaal-culturele sector een reputatie opgebouwd. Hun deskundigheid bij het aanleren van competenties, attitudes en vaardigheden wordt gewaardeerd. Het brengt actoren samen die zowel werken in de verplichte als in de vrije tijd. Het concept van de brede school biedt een mogelijkheid om een op elkaar afgestemd vrijetijdsaanbod te realiseren.

We vonden het dan ook belangrijk om specifiek vanuit onze bevoegdheden Cultuur en Jeugd een projectoproep te lanceren. In 2007 gebeurde dit nog via een reglement, sinds 2008 biedt het participatiedecreet hiervoor een decretale basis. In de oproep legden we de nadruk op de participatie van jongeren van middelbare schoolleeftijd in vrijwilligerswerk enerzijds en in het brede vrijetijdscircuit anderzijds. Bedoeling is om netwerken van lokale actoren, zoals gemeenten, scholen, sociaal-culturele en andere vrijwilligersorganisaties, te versterken of op te richten. Op die manier moet de participatie van leerlingen uit het secundair onderwijs aan vrijwilligerswerk en aan het sociaal-culturele, culturele en sportieve leven in hun omgeving worden verhoogd. Om in aanmerking te komen moeten de projecten gesitueerd zijn in een stedelijke context.

Naar aanleiding van de projectoproep werden voor het schooljaar 2007 – 2008 24 aanvragen ingediend bij de afdeling Jeugd. 8 projecten kregen voor dit eerste schooljaar een subsidie toegekend voor een totaalbedrag van €199.120.

Eveneens in het kader van de proeftuinen Brede School van het participatiedecreet plaatsten we een bijkomende focus en ondersteuning op de toeleiding vanuit de schoolse context naar de sportieve vrijetijdsbesteding. Zo lanceerden we in 2008 een nieuwe projectoproep 'sport buiten gewoon'. Deze oproep richt zich specifiek naar leerlingen uit het beroeps en buitengewoon secundair onderwijs. Een klas, een jaar of een graad kan voor het schooljaar 2008 - 2009 een subsidie krijgen tot 5.000 euro om sportieve vrijetijdsprojecten te realiseren. De projecten appelleren aan de ideeën en creativiteit van leerlingen, ze overstijgen de schooluren en treden binnen in de vrije tijd van de leerlingen. Ook een bijkomende ondersteuning voor het follo-aanbod en de driejaarlijkse schoolsportactie vinden hun plaats in dit kader.

3.2.1.2 Prognose 2009

Levenslang en Levensbreed Leren (LLL)

In 2009 zullen in het kader van de interdepartementale samenwerking op het snijvlak van Onderwijs, Vorming en Werk de inspanningen met het oog op een gecoördineerd en coherent EVC-beleid voortgezet worden. Hetzelfde geldt voor onze medewerking aan de Vlaamse Kwalificatiestructuur, die dit jaar een definitieve decretale basis zal krijgen.

Het portfolio-project van Socius en Steunpunt Jeugd draait ondertussen op kruissnelheid. Dit project kan alleen maar gerealiseerd worden als het portfolio-instrument niet alleen voor, maar ook dóór het sociaal-cultureel volwassenen- en jeugdwerk ontwikkeld en gedragen wordt. Daarom zullen beroepskrachten uit beide sectoren van de start tot het einde mee in het project opgenomen worden. Deze betrokkenheid krijgt vorm in de participatie aan de verschillende werkgroepen en consultatiemomenten die opgericht worden. Eind februari 2009 wordt een tussentijdse stand van zaken opgemaakt; een jaar later loopt het project ten einde en worden de definitieve resultaten verwacht.

In het kader van het Plan Geletterdheid Verhogen willen we samen met de Vlaamse minister van Onderwijs de problematiek van informatiegeletterdheid (in relatie tot burgerschap) en de mogelijke rol van de bibliotheken hierin onder de aandacht brengen. De organisatie van een rondetafelconferentie in april 2008 i.s.m. het VCOB vormde een eerste stap. Momenteel worden de mogelijkheden bekeken voor een vervolgtraject. Daarbij zou het de bedoeling zijn om van onderuit goede praktijken te ontwikkelen door pilots te initiëren. Parallel hiermee zou er aan reflectie en theorievorming gedaan worden, om een structurele verankering te verzekeren op beleidsmatig vlak én op praktijkniveau.

Brede School

Één project, van de stad Vilvoorde, zette haar project voortijdig stop. De andere lopende projecten dienden een nieuwe aanvraag in ter verlenging van de subsidieperiode voor het schooljaar 2008 – 2009. Aan 5 projecten is een subsidie toegewezen. 1 project zet expliciet in op toeleiding naar het vrijwilligerswerk, 4 andere projecten focussen op de bevordering van de participatie in het brede vrijetijdscircuit. In het voorjaar van 2009 zullen deze projecten een aanvraag kunnen indienen voor het derde schooljaar van deze proeftuin, 2009 – 2010. We zullen ook de in 2008 ondernomen bijkomende impulsen naar sportieve vrijetijdsbesteding in de context van de brede school in 2009 verder zetten.

3.2.1.3 Begrotingstechnisch

Sommige uitgaven in dit verband zijn geïntegreerd in andere basisallocaties. Specifiek worden voor het portfolioproject van SoCiuS en Steunpunt Jeugd twee werkingsubsidies voorzien van 150.000 euro elk, één voor 2008 en één voor 2009 (onder voorbehoud van een positieve evaluatie van het eerste werkingsjaar), en dit op het budget van het Project Strategisch Onderwijs- en Vormingsbeleid (art. FC3332B van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse overheid voor het begrotingsjaar 2008).

De Brede schoolprojecten zijn geïntegreerd in de budgetten voor de proeftuinen in het kader van het participatiedecreet. De budgetten voor deze proftuinen worden door de Vlaamse Regering beslist. Specifiek voor de brede schoolprojecten met een focus op toeleiding naar sportieve vrijetijdsbesteding voorzien we een budget van 729.000 euro op een nieuwe basisallocatie op programma HF.

3.2.2 Cultuur en de media

3.2.2.1 Stand van zaken

In 2007 leverde de actieve samenwerking tussen culturele actoren en de VRT succesvolle resultaten op. Tevens werd in 2007 de muziekdatabank van het Muziekcentrum Vlaanderen, de VRT en het IFPI voorgesteld. Ten behoeve van de opmaak van deze muziekdatabank werd reeds in 2004-2005 aan het Muziekcentrum Vlaanderen een opstartsubsidie van 2 x 100.000 euro toegekend wat resulteerde in een recurrente verhoging van hun structurele subsidie vanaf 2006. Jazz Middelheim werd in 2007 als eerste cultuurproject crossmediaal benaderd: op die manier werd een mix van nieuw en oud materiaal via diverse kanalen (radio, internet, ...) aan de jazz- en cultuurliefhebber aangeboden. In 2008 werd op de ingeslagen weg verdergegaan. Door gebruik te maken van het multimedienvenster beschikbaar op de Klare website, kan de cultuurliefhebber Jazz Middelheim integreren op zijn eigen webpagina of blog. Op 4 februari 2008 was de uitreiking van de Cultuurprijzen Vlaanderen 2007 voor de eerste maal live via digitale ontkoppeling op Canvas te volgen. Via de rode knop konden Canvaskijkers de bekendmaking van de Cultuurprijzen volgen. Het was de eerste maal dat de openbare omroep een cultureel evenement op deze manier live tot bij de kijkers bracht.

In januari 2008 lanceerden Canvas en de Vlaamse sector van de beeldende kunsten een brede oproep aan bekende en onbekende kunstenaars om deel te nemen aan een zoektocht naar beeldende kunst. Niet minder dan 4500 kunstenaars schreven zich in voor de preselecties van deze CanvasCollectie. De selectie van de kunstenaars gebeurde in verschillende fasen, waarover uitgebreid werd bericht in radio- en televisieprogramma's en op de Canvas website. De tentoonstelling van de geselecteerde werken in Bozar ging gepaard met een vierdelige reeks televisieprogramma's op Canvas.

In het kader van de jongerenjournaals Zoom (VTM en JIM) en Jam (VT4), die startten in het najaar van 2007, wordt aandacht besteed aan de relatie jongeren en cultuur. Beide commerciële omroepen ontvingen in 2008 een subsidie van 300.000 euro voor de realisatie van deze jongerenjournaals.

Begin 2008 sloten CultuurNet Vlaanderen en VRT een overeenkomst voor een periode van drie jaar met jaarlijkse evaluatie waarin de modaliteiten voor het leveren van Cultuurdatabankgegevens aan de VRT werden vastgelegd. De overeenkomst geldt voor alle netten en kanalen van de VRT. De eerste toepassingen die gebruik maken van Cultuurdatabankgegevens worden momenteel als pilots uitgetest. Projectgewijs (ClickID en Ketnet) is er nog bijkomende synergie tussen CultuurNet en VRT.

3.2.2.2 *Prognose begrotingsjaar 2009*

Het spreekt voor zich dat we de werking van de VRT op het vlak van cultuur nauwgezet zullen blijven volgen en waar mogelijk ook stimuleren. De cultuurdelta van de openbare omroep biedt alvast mogelijkheden om die samenwerking zichtbaar en concreet te maken. We blijven de realisatie van jongerenjournaals ondersteunen, zowel bij commerciële omroepen als bij de openbare omroep VRT. We blijven ook – in het kader van ons cultureel erfgoedbeleid – bekommerd om de culturele rijkdom die het VRT-archief herbergt.

We zullen erop toezien dat CultuurNet Vlaanderen en VRT in hun samenwerking blijvend oog hebben voor mogelijke synergie. Met het oog op een grotere en betere aanwezigheid van cultuur op de openbare omroep, neemt CultuurNet Vlaanderen conform zijn beheersovereenkomst op verschillende terreinen ter zake een intermediaire positie in, o.a.:

- als liaison tussen de openbare omroep en de culturele sector,
- als leverancier van eerstelijnsdata over het breed-culturele aanbod in Vlaanderen,
- als partner voor de ontwikkeling van het culturele web 2.0-platform van de VRT,
- als partner voor onderzoeksprojecten,
- als partner voor culturele joint promotions.

3.2.2.3 *Begrotingstechnisch*

Voor de jongerenjournaals is er op de begroting jeugd een aparte post voorzien, die van 250.000 euro in 2007 evolueerde naar 600.000 euro in 2008. Ook voor 2009 is dit budget voorzien in de begroting jeugd.

3.3 INTERNATIONAAL CULTUURBELEID

3.3.1 Terugblik 1999-2008

De legislatuur 1999-2004 begon met een belangrijke en fundamentele wijziging: tot 1999 beschikte de minister bevoegd voor het buitenlandse beleid over een belangrijk budget voor internationale culturele initiatieven; die middelen werden in 2000 volledig toegewezen aan de minister bevoegd voor cultuur. Deze overheveling was niet enkel een materiële transactie, ze getuigde van een andere benadering, waarbij het internationale cultuurbeleid in eerste instantie een cultuurbeleid is; we wilden op die manier duidelijk afstappen van de “labelingspolitiek”. Zo hebben we in het begin van de vorige legislatuur het systeem van de “culturele ambassadeurs”, van kracht onder de voorafgaande regering, stelselmatig afgebouwd.

In het begin van vorige legislatuur (1999 – 2004) was één van de beleidsinstrumenten ter uitvoering van de nieuwe beleidsvisie het reglement voor de subsidiëring van culturele projecten met internationale weerklank, dat voorziet in de subsidiëring van internationale activiteiten van culturele organisaties en individuen die actief zijn op het culturele terrein. Meer specifiek werden op basis van het reglement subsidies voor internationale projecten, toegekend, internationale werkbeurzen en punctuele tussenkomsten in buitenlandse reizen. Dit reglement gold voor zowel de professionele als de amateurkunstensector, m.a.w. was het uitgangspunt een geïntegreerde, transsectorale benadering. Geleidelijk werd het reglement vervangen door decreten. Voor de erfgoedsector was dat het Erfgoeddecreet in 2003, voor de professionele kunstensector kwam er in 2004 het Kunstendecreet en in 2008 het Amateurkunstendecreet voor de amateurkunstensector.

Er tekent zich dus duidelijk een tendens van reglementering en zelfs van decentralisering af. Dit is niet alleen van technisch belang maar vooral hebben we met de invoering van deze instrumenten een inhoudelijke evolutie willen realiseren. Zo hebben we via het Kunstendecreet de enveloppefinanciering, een idee dat we uit het Muziekdecreet meenamen, veralgemeend: structureel ondersteunde organisaties, die hun internationale werking in hun dossier hebben opgenomen, kunnen geen bijkomende subsidies aanvragen voor hun internationale werking. Op die manier is een geheel van beleidsinstrumenten tot stand gekomen, die de basis vormen voor de behandeling van aanvragen van de actoren uit het culturele veld met het oog op de financiering van hun internationale activiteiten.

Een andere pijler van het internationale cultuurbeleid zijn de activiteiten die minister van cultuur initieert. Binnen deze pijler leggen we – aanvullend bij de initiatieven uit de sector – eigen specifieke klemtonen. Zo hebben we al van in het begin ervoor gekozen om in te zetten op een aantal toonaangevende **internationale cultuurevenementen**, door die zelf te organiseren of door de Vlaamse aanwezigheid op die evenementen te faciliteren.

Een groot aantal prestigieuze en uitzonderlijke tentoonstellingen zijn vooral in de jaren 1999 tot 2003 door de Vlaamse overheid in samenwerking met Vlaamse musea in het buitenland gerealiseerd, denken we maar aan de grote James Ensor tentoonstelling in Sint-Petersburg, de Vlaamse kunst in Gordes, de tijd van Rubens en copyright Rubens in Québec, Rubens, Jordaens, Van Dyck and their circle in Pittsburg, Nashville en Ocala, Arts in Flanders and Wales in Cardiff.

Het prestigieuze podiumkunstenfestival ‘Festival d’Avignon’ had in 2005 Jan Fabre als “artiste associé”. Bovendien was er een ruime programmatie van gezelschappen uit Vlaanderen. Deze editie hebben we sterk ondersteund, maar ook de aansluitende edities, want steeds was er een ruime Vlaamse aanwezigheid op het festival.

Andere toonaangevende manifestaties, waaraan de deelname van Vlaamse kunstenaars door mij gesubsidieerd wordt, zijn de Biënnale van Venetië, Berlijn, Cannes ... Sinds enkele jaren faciliteren we de Vlaamse aanwezigheid op de culturele hoofdsteden, alsook op grote evenementen zoals Popkomm of het Stripfestival van Angoulême.

Werkverblijven zijn een uitgelezen instrument om kunstenaars de kans te geven zich in het buitenland te profileren/positioneren en een netwerk uit te bouwen.

Kunstenaars die voor een werkverblijf aan een buitenlandse instelling kiezen, kunnen sinds 2006 voor de financiering van dit verblijf een aanvraag voor een internationale werkbeurs indienen binnen het

Kunstendecreet. Daarnaast beschikt de Vlaamse Gemeenschap over enkele studio's in het buitenland en werd in de voorbije jaren een internationaal werkplaatsenbeleid ontwikkeld. Dit gebeurde met het oog op de kwaliteitsbevordering van de individuele oeuvres en met het oog op de internationale positionering van de beeldende kunst in Vlaanderen. In 2008 had Vlaanderen overeenkomsten met ISCP (New York), Platform Garanti (Istanbul), Bethaniënhuis (Berlijn), RijksAcademie (Amsterdam) en de Jan Van Eyck academie (Maastricht). Bovendien beschikt de Vlaamse Gemeenschap over twee studio's in de Cité International des Arts (Parijs) waar kunstenaars kunnen werken en verblijven. De studio 'James Ensor' staat het ganze jaar ter beschikking. De studio Koningin Elisabeth wordt gedeeld met de Franse Gemeenschap. De verblijfperiodes beslaan 3 à 6 maanden.

Het **Vertalershuis** te Leuven is in eerste instantie opgericht om buitenlandse vertalers de kans te bieden om in alle rust en comfort te werken aan hun vertaalprojecten in een academische omgeving. Anderzijds is het belangrijk voor de vertalers kennis te maken met het Vlaamse letterenlandschap en contacten te leggen met uitgevers en met de auteurs van de werken die de vertalers hebben gekozen als vertaalproject in een andere taal. Op deze wijze stimuleert de Vlaamse overheid de promotie en internationale uitstraling van de Vlaamse letterkunde in brede zin.

Bovendien wordt de vertalers de mogelijkheid gegeven uit eerste hand kennis te nemen van de nuances en de kleuren van de Nederlandse taal zoals die dagdagelijks gesproken en doorleefd wordt in Vlaanderen.

De **internationale promotie** van Vlaamse kunstenaars is een belangrijk element van het kunstenbeleid van de Vlaamse Gemeenschap. In 2007 werd gestart met de uitwerking van een internationaal promotieproduct Kunsten, in nauwe samenwerking met de verschillende kunstesteunpunten. Deze promotiebox 'Arts Flanders', waarin de verschillende kunstdisciplines vertegenwoordigd zijn met een boekje met bijhorend audiovisueel materiaal, zal in november 2008 worden gepresenteerd.

Voor de internationale promotie van beeldende kunstenaars uit Vlaanderen, spelen galeries een belangrijke rol. De Vlaamse Gemeenschap voert een reglement uit dat als doel heeft tegemoet te komen in de kosten van de aanwezigheid van Vlaamse kunstenaars op internationale kunstbeurzen. De regeling 'kunstbeurzen' is een twee sporen regeling. Naast een algemene regeling, van toepassing op alle buitenlandse kunstbeurzen, is er ook een bijzondere regeling. De bijzondere regeling is van toepassing op een door de Beoordelingscommissie Beeldende Kunst geadviseerde lijst van gerenommeerde kunstbeurzen. Wegens de grote return van dit subsidie-instrument voor de carrière van de internationaal gepresenteerde kunstenaars, werd het begroote budget voor dit reglement in 2008 opgetrokken van 40.000 € naar 70.000 €/jaar.

In deze tweede pijler hoort ook de **samenwerking met partneroverheden** in het buitenland thuis. Het instrument bij uitstek hiervoor zijn de culturele akkoorden en de samenwerkingsverdragen. Deze akkoorden werden geconcretiseerd in twee- à driejaarlijkse werkprogramma's die binnen een Vaste Gemengde Commissie tussen beide partners worden onderhandeld. Dergelijke programma's bevatten doorgaans bepalingen op het vlak van de uitwisseling van kunstenaars en deskundigen, de organisatie van tentoonstellingen en de uitwisseling van informatie en documentatie. Tot aan de invoering van het Kunstendecreet, was er een substantieel jaarlijks budget beschikbaar voor de invulling van deze culturele akkoorden. Het Kunstendecreet maakt nu ook aanvragen door buitenlandse indieners mogelijk, waardoor het budget naar de internationale initiatieven werd verschoven en de invulling van de culturele akkoorden werd afgebouwd.

In de bijna tien jaar van ons beleid zijn er op dat vlak enkele constanten maar ook enkele evoluties te herkennen.

Een constante is de nauwe samenwerking met **Nederland**. We hebben altijd Nederland als een bevoorrechte partner beschouwd. De invulling van de samenwerking is wel geëvolueerd. In de eerste drie jaren hebben we samen met onze Nederlandse partner in het kader van het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland enkele gemeenschappelijke initiatieven opgestart: het vuurtorenmodel in de podiumkunsten, de gemeenschappelijke kunstenaarsarchieven, gezamenlijke promotie in het buitenland, ... Deze waren bekroond met wisselend succes. Een evaluatie en herijking drong zich op. In de volgende vijf jaren hebben we op ad hoc basis samenwerkingsprojecten uit het veld ondersteund. De contacten met de wisselende Nederlandse collega's zijn we blijven onderhouden. Op het eind van de legislatuur zal nog de evaluatie uitgevoerd worden van de commissie van het Verdrag, iets waar we al geruime tijd op aandringen .

Een belangrijke gebeurtenis was de opening van het Europees Vlaams-Nederlands Huis deBuren in Brussel. De opening heeft een lange aanloop gekend, waarvoor we ons sterk hebben ingezet en werd dan uiteindelijk gerealiseerd in 2004 onder minister Van Grembergen. Ondertussen heeft dit Huis een interessante werking en een ruime bekendheid weten te ontplooiën. Ook het oudere “zusje” van deBuren, de Brakke Grond in Amsterdam, heeft na woelige jaren duidelijkheid weten te brengen in haar beleidslijnen en heeft ook haar actieradius weten te verruimen.

Ook de **Franse Gemeenschap** beschouwen we al sinds het begin van de vorige legislatuur als een bevoorrechte partner. Enerzijds komt dit tot uiting in de veelvuldige, aanhoudende contacten die we onderhouden hebben met het oog op een meer gestructureerde samenwerking op het vlak van cultuur. We hebben hiervoor onderhandeld met de minister van cultuur van de Franse Gemeenschap, maar voorlopig leiden deze contacten niet naar een verankerde samenwerking. Tegelijkertijd ondersteunden we punctueel concrete projecten, waarbij kunstenaars en artistieke gezelschappen uit Vlaanderen in Wallonië optraden. De budgetten hiervoor hebben we ook ieder jaar laten toenemen.

Onder de noemer “Goed Nabuurschap” hebben we verder toenadering gezocht tot de buurregio’s Noordrijn-Westfalen en Nord-Pas de Calais. Belangrijk voor het welslagen van de samenwerking in dergelijke context is enerzijds dat de betrokken overheden in voldoende mate op gelijklopende wijze bevoegd zijn voor het (internationaal) cultuurbeleid en anderzijds dat de buitenlandse partner ook voor de sector een interessant werkterrein kan aanbieden. Doorslaggevend argument voor ons engagement in het Tool Quiz regioproject is de ervaring van een deelname aan een project dat via een Europees programma wordt gefinancierd. Op het einde van deze legislatuur zijn we er bovendien ook nog in geslaagd contacten te leggen met andere Europese regio’s die zich in een situatie bevinden die vergelijkbaar is met de onze. Het gaat om Catalonië, het Baskenland, Wales en Schotland. Belangrijk is hier voor ons niet enkel het bijeenbrengen van onze respectieve culturele sectoren maar ook de gemeenschappelijke beleidsinitiatieven van gelijkgezinde regio’s met het oog op meer autonomie en respect voor de verschillende culturele gemeenschappen in het kader van de Europese eenwording. Om die samenwerking te concretiseren werd op 19 januari 2008 samen met collega-ministers uit Schotland, Wales, Baskenland en Catalonië de verklaring van Edinburgh ondertekend, waarin we ons engageren tot meer samenwerking op het vlak van cultuur.

Nog een constante in ons beleid is de samenwerking met Zuid-Afrika. We hechten al een tijd erg veel belang aan de samenwerking met Zuid-Afrika omdat het land beschouwd kan worden als de motor voor de ontwikkeling van zuidelijk Afrika. Al sinds 1996 werkt de Vlaamse Regering met de Zuid-Afrikaanse Republiek samen. In de eerste legislatuur hebben we de bestaande samenwerking die gericht was op de capaciteitsontwikkeling van bibliotheken en niet-formeel volwassenenonderwijs verder gezet. In 2003 lanceerden we een nieuw project rond lokaal cultuurbeleid. Ons engagement bestond erin om voor drie jaar de ontwikkeling van lokaal cultuurbeleid in Zuid-Afrika te stimuleren. Toenmalige beleidsontwikkelingen in Vlaanderen, meer bepaald het decreet op het lokale cultuurbeleid, maar ook het jeugdbeleid, werden als referentiepunten gehanteerd bij de uitbouw van het lokale cultuurbeleid in Zuid-Afrika. In november 2005 bezochten we een aantal lokale gemeenschapscentra in Zuid-Afrika. In overleg met Minister Pahad (minister van Jeugd) en Minister Jordan (minister van cultuur) kreeg het idee vorm om de toekomstige samenwerkingsinitiatieven een nieuwe richting te geven. Na afloop van het eerste driejarige samenwerkingsproject besloten we de band tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika te bestendigen. Onze prioriteit lag opnieuw bij lokaal cultuurbeleid maar dan concreter toegespitst op de ontwikkeling van enkele gemeenschapscentra. De huidige samenwerking tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika wordt gekenmerkt door een transversale aanpak. Er is met andere woorden meer coördinatie tussen de beleidsdomeinen jeugdbeleid, sociaal-cultureel werk, kunsten, erfgoed en sport. Daarbij hebben we met klem benadrukt dat er speciale aandacht aan sport moet worden geschonken.

In april 2007 vond de derde vaste gemengde commissie plaats. Bij die gelegenheid werd dit samenwerkingsproject opgenomen in het algemene samenwerkingsprogramma.

Uiteindelijk werd het project een maand later verder verankerd door de ondertekening samen met de Zuid-Afrikaanse minister Pahad van het “*Memorandum van Overeenstemming betreffende de samenwerking op het vlak van jeugd, kunsten, cultuur en sport gefocust op vier lokale gemeenschapscentra, periode 2007-2009*”. Jaarlijks investeren we nu 1 miljoen euro in deze

internationale samenwerking. Via de steun aan vier Zuid-Afrikaanse lokale gemeenschapscentra die werken rond cultuur, jeugd en sport, creëert Vlaanderen mogelijkheden voor arme jongeren uit de townships. Bedoeling is dat deze vier centra via uitwisseling van kennis en goede praktijken een voorbeeldfunctie gaan vervullen voor andere centra en steden in Zuid-Afrika. We hebben ook duidelijk gesteld dat de vier geselecteerde gemeenschapscentra moeten fungeren als natuurlijke voorkeur voor Vlaamse artiesten en organisaties die Zuid-Afrika bezoeken.

Ook Marokko dient te worden vermeld in de context van samenwerkingsontwikkeling. In de eerste legislatuur hebben we samenwerkingsprojecten ondersteund via het reglement. In de tweede legislatuur hebben we contacten gelegd met de Marokkaanse regering om ook tot samenwerking te komen tussen overheden. In het bijzonder werd in 2006 een samenwerkingsakkoord gesloten dat voorzorg in de oprichting van een Vlaams Marokkaans culturenhuis, een culturele organisatie met een interculturele missie, een platform voor ontmoeting, dialoog en culturele kruisbestuiving. Nog in 2008 hebben we tijdens een zending naar Marokko gesprekken kunnen voeren met diverse politieke en ambtelijke beleidsverantwoordelijken. De wederzijdse interesse werd bevestigd om een nauwere samenwerking tussen Vlaanderen en Marokko op het vlak van cultuur, jeugd en sport te onderhouden. Vooral Daarkom, het Vlaams-Marokkaans Culturenhuis wordt als de spil van deze samenwerking beschouwd.

In de tweede bewindperiode hebben we een aantal nieuwe prioritaire partners naar voor geschoven. Zo werden de samenwerkingsmogelijkheden in Congo en Turkije onderzocht. De vorm die de effectieve samenwerking uiteindelijk aannam is verschillend en wordt grotendeels bepaald door de respectieve partners. Zo speelt de KVS een belangrijke rol in de samenwerking met Congo, omwille van hun kennis en ervaring op het terrein; wat Turkije betreft zien we de samenwerking vooral in de vorm van een Vlaams-Turks culturenhuis, naar het voorbeeld van zijn Marokkaanse evenknie, waarbij de federaties van Vlaamse Migrantenverenigingen nauw betrokken zijn.

Een bijzondere plaats heeft ook China gekregen in deze legislatuur. In uitvoering van het cultureel akkoord hebben we de opdracht gegeven aan Bozar om samen met het met het National Museum of the Imperial Palace in Beijing een gezamenlijke tentoonstelling 'The Forbidden Empire – Two Visions of the World: China and us' te organiseren. Deze succesrijke tentoonstelling ging eerst door in België en vond aansluitend in China plaats. Het was een unieke tentoonstelling die voordien nog niet was geconcipieerd en voor de beide ministeries van cultuur het hoogtepunt vormt in het werkprogramma 2006-2010.

Het feit dat we de internationale culturele samenwerking op basis van samenwerkingsverdragen of culturele akkoorden geconcentreerd hebben op een kleiner aantal, gedeeltelijk nieuwe partners, heeft ons toegelaten projecten met grotere duurzaamheid te ontwikkelen. De werkwijze die we daarbij voorop stelden was bovendien een transsectorale benadering: in de mate van het mogelijke proberen we steeds dat de samenwerkingsprojecten betrekking hebben op al onze – inhoudelijke – bevoegdheden, nl. zowel cultuur als jeugd als sport. Dit leidde tot meer zichtbaarheid en meer impact. De middelen die we beschikbaar hebben voor samenwerking op overheidsniveau zijn dus enkel bestemd voor de prioritaire partners. Op die manier willen we versnippering vermijden.

Last – misschien omwille van de beperktere zichtbaarheid – maar zeker niet least dient het internationale cultuurbeleid in het kader van internationale organisaties vermeld te worden. In de eerste plaats denken we daarbij aan de Europese Unie. Reeds in het begin van het bewind hebben we n.a.v. het Belgisch voorzitterschap ons op een intensieve manier beziggehouden met de activiteiten van deze organisatie. We houden er ook goede herinneringen aan over, in het bijzonder aan de informele ministerraad die Vlaanderen in Brugge heeft georganiseerd. Sinds de informele raad gebruikt men nu in de raads werkgroep cultuur een meerjarige werkplanning. De relevantie van de Europese Unie op het vlak van cultuur ondervindt de sector in eerste instantie door middel van het Cultuurprogramma. Een essentiële schakel in de uitvoering van het programma is het CultuurContactpunt, dat we in de laatste 8 jaren steeds ruim voorzien hebben van werkingsmiddelen.

Binnen de Raad van Europa werd in 2005 de Faro-Conventie aangenomen. Daarin wordt vanuit een integrale benadering de waarde erkend van het onroerend en cultureel erfgoed voor de mensheid en het begrip 'erfgoedgemeenschap' wordt geïntroduceerd. De ratificatieprocedure van deze Conventie werd, binnen een wisselwerking met het beleidsdomein onroerend erfgoed, in gang gezet. Hopelijk

komt het intra-Belgische traject in 2009 tot een goed einde. In het nieuwe cultureel erfgoeddecreet hebben we daarom het begrip culturele erfgoedgemeenschap reeds geïntegreerd.

Ook binnen de UNESCO vonden de laatste 10 jaar belangrijke wapenfeiten plaats. In 2005 werd ingezet op de ratificatie van de Unesco-conventie van 2003 voor de bescherming van het immaterieel erfgoed, die in maart 2006 uiteindelijk een feit werd. Mede daardoor had de Vlaamse vertegenwoordiger in de Belgische vertegenwoordiging de mogelijkheid om zijn stempel te drukken op de uitwerking van de criteria en procedures in het Intergouvernementeel Comité van de Conventie. De voorlopige kers op de taart in het kader van deze Conventie was het voorstellen vóór 30 september 2008 van 2 Vlaamse kandidaturen van elementen van Immaterieel Erfgoed op de representatieve Unesco-lijst van elementen van Immaterieel Erfgoed, nl. Heilige Bloedprocessie te Brugge en het carnaval van Aalst.

In 2005 nam de Algemene Vergadering van de UNESCO het Verdrag ter Bescherming en de Bevordering van de Diversiteit van Cultuuruitingen. Aandacht voor culturele diversiteit is een rode draad door heel ons beleid en de totstandkoming van dit Verdrag hebben we dan ook van harte toegejuicht. Het laat de staten toe hun eigen nationaal cultuurbeleid te voeren, zet hen ertoe aan diversiteit te stimuleren via uitwisseling van cultuuruitingen maar ook van de artiesten zelf of zelfs aan de hand samenwerkingsprojecten. Indien nodig laat het evenwel ook staten toe maatregelen te treffen indien de diversiteit van het culturele aanbod bedreigd wordt door een overaanbod uit het buitenland. Dit verdrag kan een belangrijk juridisch instrument worden op internationaal vlak en daarom betreuren we het ook dat op Belgisch niveau de ratificatieprocedure nog niet kon worden afgerond.

Verder introduceerden we in 2007 op de regering en in het Vlaams parlement het instemmingdecreet met betrekking tot het UNESCO 70-verdrag. Het verdrag bepaalt de maatregelen die moeten worden genomen om de ongeoorloofde invoer, uitvoer en overdracht van eigendom van cultuurgoederen te voorkomen. Bij de behandeling van het instemmingdecreet door het Vlaamse parlement (decreet van 2 mei 2007) stelde de Vlaamse regering dat het wenselijk was om, zoals de adviezen van de Raad voor Cultuur en de Raad voor de Kunsten aangeven, de notie 'cultuurgoederen' in het UNESCO '70 verdrag gelijk te schakelen met het materiële toepassingsgebied van de Europese regelgeving terzake (bijlage bij de Verordening nr. 3911/92 van de Raad van 9 december 1992 betreffende de uitvoer van cultuurgoederen en bij de Richtlijn 93/7/EEG van de Raad van 15 maart 1993 betreffende de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat werden gebracht). Door de gelijkschakeling qua materieel toepassingsgebied wordt het voor verzamelaars, musea, handelaars en andere instanties duidelijk dat bij de verwerving van cultuurgoederen die onder één van deze categorieën ressorteren, de nodige zorgvuldigheid in acht moet worden genomen en dat het om cultuurgoederen gaat die mogelijkerwijze van een beschermd statuut genieten en als dusdanig vatbaar zijn voor vorderingen tot terugkeer naar het land van herkomst. Met de voorgestelde interpretatieve verklaring wordt het voorbeeld gevolgd van Frankrijk en Groot-Brittannië, landen die deze conventie eerder ondertekenden. Deze interpretatieve verklaring zal in het najaar 2008 op het overlegcomité worden voorgelegd.

Wat het internationaal cultuurbeleid in het algemeen betreft denken we dat als we terugblikken op de laatste 10 jaar en kijken waar we nu staan, kunnen vaststellen dat door de duurzame en structurele contacten die Vlaanderen onderhoudt, Vlaanderen gekend staat als een internationale partner, die garant staat voor de kwaliteit en diversiteit van haar cultuuraanbod. Dat hebben wij in eerste instantie te danken aan de aanwezigheid van Vlaamse kunstenaars en artistieke gezelschappen op toonaangevende evenementen. En ook bij de erfgoedactoren merken we een intensievere actieve aanwezigheid op de internationale scène. Waar vroeger het accent lag op grote internationale tentoonstellingen zijn nu vooral de actieve deelnames op de internationale fora en in netwerken van experts in de diverse sectoren van het cultureel erfgoed en van overheden, met groeiend succes naar voren getreden.

3.3.2 Prognoses 2009

3.3.2.1 Samenwerking met de Franse Gemeenschap

In hoopvolle afwachting van een meer gestructureerde samenwerking, wordt er op dezelfde manier verder gewerkt als voorheen, nl. door het ondersteunen van concrete ad hoc projecten waarbij kunstenaars en artistieke gezelschappen uit de beide gemeenschappen samenwerken.

3.3.2.2 Nederland als prioritaire partner

In 2008 hebben we verschillende concrete projecten gesubsidieerd waarbij kunstenaars en gezelschappen uit Vlaanderen op één of andere manier met Nederlandse partners samenwerkten. Deze vorm van ondersteuning zal in 2009 worden voortgezet. In die context zullen we ook onze steun verder zetten aan het project m.b.t. de Arts and Architecture Thesaurus, zodat het kan ingebed worden in het grotere geheel.

3.3.2.3 Het Europese digitaliseringsverhaal

Het Europese 'Action Plan for the EU Promotion of Museum Collections' Mobility and Loan Standards' wordt ook in het volgende werkprogramma Cultuur (2008-2010) van de Europese Unie opgenomen. Voor een kleine regio als Vlaanderen is het belangrijk om op deze ontwikkelingen in te spelen en, zo mogelijk, in een vroege fase. Vandaar de deelname van Vlaanderen (KMSKA en het agentschap Kunsten en Erfgoed) aan het door Instituut Collectie Nederland (ICN) opgezette initiatief 'Collectionmobility 2.0.', een initiatief dat het concept 'collectiemobiliteit' ook verder ingang wil doen vinden binnen de musea en bij de beleidsverantwoordelijken. Over collectiemobiliteit zijn er bovendien afspraken op til tussen de belangrijkste musea voor schone kunsten, het MSK Gent, het Groeningemuseum in Brugge, en het KMSKAntwerpen.

Eind 2008 verwachten we de resultaten van de onderzoeksopdracht inzake de mogelijke invoering van een staatswaarborgregeling in Vlaanderen. Tenslotte vond er een evaluatie plaats van enerzijds de Buren en anderzijds de Commissie verbonden aan het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland. Aan deze evaluatie zullen we in overleg met de verantwoordelijke collega-ministers het nodige gevolg geven.

3.3.2.4 Europese Unie

2009 wordt 'het Europees jaar van Creativiteit en Innovatie'. Op het vlak van cultuur vinden we het belangrijk dat recht gedaan wordt aan de inbreng van de cultuursector en de jeugdsector. We willen hierbij inbrengen dat cultuurthema's zoals levenslang leren en cultuureducatie en non-formele educatie een rol moeten spelen. Volgens mij kan men op Europees niveau een positieve bijdrage geleverd worden aan het vergroten van het bewustzijn van het belang van creativiteit en innovatie.

Binnen het Europese culturele Erfgoedbeleid blijft collectiemobiliteit een belangrijk thema. Het Europese actieplan ter zake wordt ook in het volgende werkprogramma Cultuur (2008-2010) van de EU opgenomen. Prioritair binnen dit actieplan achten we de verzekeringsproblematiek van collecties en bruiklenen. Het actieplan promoot de 'staatswaarborgregelingen' binnen de EU waarbij de overheden zich garant stellen dat kunstwerken die in bruikleen gegeven werden voor bepaalde tentoonstellingen in goede staat geretourneerd worden aan de bruikleengever. We menen dat de introductie van een staatswaarborgregeling voor Vlaanderen ernstig overwogen moet worden en heb dit najaar een onderzoeksopdracht uitgegeven die moet resulteren in een voorontwerp van decreet dat we met de cultureel erfgoedsector, in eerste instantie de partners binnen de Vlaamse Kunstcollectie, willen bespreken vooraleer we het aan de Vlaamse Regering en Vlaams Parlement voorleggen.

Van 1 juli tot 31 december 2010 zal België het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie (EU) waarnemen. Daarbij zullen, net zoals tijdens het vorige EU-voorzitterschap in 2001, deelstaatsministers Europese ministerraden voorzitten. Anders dan in het vorige EU-voorzitterschap zal België deze keer samen met Spanje (eerste helft 2010) en Hongarije (eerste helft 2011) deel uitmaken van een teamvoorzitterschap dat loopt over een periode van 18 maanden. Het teamvoorzitterschap houdt onder andere in dat de drie teampartners eind 2009 een gezamenlijk programma voorstellen aan de Raad. De inhoudelijke voorbereiding voor de initiatieven die Vlaanderen binnen het Belgische EU-voorzitterschap zal opnemen, zal zich dus al grotendeels in 2009

afspelen. Vlaanderen zal zeer waarschijnlijk de voorzittersrol opnemen voor de beleidsvelden Jeugd en Sport.

3.3.2.5 Europese subsidieprogramma's

De interesse vanuit Vlaanderen voor culturele samenwerking op Europees/internationaal niveau groeit gestaag. Daarom blijft aandacht voor een up-to-date relatie met Europa via onder andere het CultuurContactpunt en een actieve deelname aan het EU Cultuurprogramma van groot belang. Via het CCP zou volgens mij ook de toegang tot het programma 'Europa voor Burgers' gefaciliteerd kunnen worden.

In het kader van de Europese Digitale Bibliotheek (EDL) – die intussen onder de marktnaam Europeana door het leven gaat - riep de Europese Commissie een aantal subsidieprogramma's in het leven die ruimte bieden voor interessante initiatieven. Zo wil het MichaelPlus-project, gesubsidieerd door het eTen- programma, een gebruiksvriendelijke toegang bieden tot de digitale collecties in de deelnemende landen. Naast het 7de kaderprogramma (waarbij het onderdeel 'Challenge 4: Digital Libraries and Content' relevant kan zijn), zijn (het aflopende) eContentPlus en Competitiveness and Innovation Programm (C.I.P.) momenteel de voornaamste buitenkaderprogramma's.

In de regel gaat het hierbij om de mogelijkheid tot subsidiëring van enkel die acties of ingrepen die relevant zijn op Europees niveau en het niveau van de lidstaat overschrijden. Digitalisering an sich was tot nu toe nog niet subsidieerbaar via deze projecten.

Vlaanderen nam deel aan de voorbereidende Europese projecten MinervaEC en MichaelPlus die in 2008 afliepen. In december 2007 werd er eveneens een EDL-conferentie georganiseerd waar het overlegorgaan EDLNet-Vlaanderen samengesteld werd om deze cluster van Europese digitaliseringprojecten binnen de programma's eContentPlus, C.I.P. en (het intussen uitgedoofde) eTen te coördineren en (waar mogelijk) af te stemmen. Het agentschap Kunsten en Erfgoed faciliteert bij de consortiumvorming van de nieuwe Europese projecten EDLocal en ATHENA. Al deze projecten zijn gericht op de ontwikkeling van nieuwe technologieën en de creatie van de Europese Digitale Bibliotheek. In 2009 worden de deelnames in Europese projecten verder gezet en aangemoedigd.

De Europese Commissie wil zich een beeld vormen van de vooruitgang inzake digitalisering voor Europa. Daartoe besliste ze het NUMERIC-studieproject te financieren. In het kader van dit project werd er een vragenlijst opgesteld, die aan een reeks instellingen van elk Europees land werd voorgelegd. Naast een beperkt sample dat effectief voor de NUMERIC-verwerking gebruikt wordt, besliste(n) (de verschillende gemeenschappen en het federale niveau in) België om dit sample uit te breiden om zicht te krijgen op de algemene situatie in de cultureel erfgoedsector. In België wordt deze enquête door het Nationaal Instituut voor Statistiek gecoördineerd, in samenwerking met de Vlaamse Gemeenschap (agentschap Kunsten en Erfgoed), de Franse Gemeenschap en de federale overheid. Naast de resultaten op Europees niveau, zal NUMERIC toelaten meer duidelijkheid te krijgen over de situatie in beide Gemeenschappen in België en op die manier de beleidsvoorbereiding in dit verband verder te onderbouwen.

3.3.2.6 De Raad van Europa

De Faro-Conventie brengt de raakvlakken tussen (de beleidsdomeinen van) roerend en immaterieel erfgoed enerzijds en onroerend erfgoed anderzijds duidelijk naar voren. Het is evident dat overleg, afstemming en samenwerking nuttig en nodig zijn om een voor alle betrokkenen relevant standpunt te definiëren. We wensen ons dan ook blijvend in te zetten om de internationale ontwikkelingen op te volgen en een intra-Vlaamse afstemming te verwezenlijken onder meer met betrekking tot de vraagstukken die op de internationale fora aan bod komen.

3.3.2.7 UNESCO

De Vlaamse regering agendeerde het UNESCO '70 verdrag met betrekking tot de maatregelen die moeten worden genomen om de ongeoorloofde invoer, uitvoer en overdracht van eigendom van cultuurgoederen te voorkomen in het najaar 2008 op het Overlegcomité. Indien het Overlegcomité de in de interkabinettenwerkgroep bereikte consensus inzake het materiële toepassingsgebied van het

verdrag bevestigt, kan België begin 2009 het ratificatie-instrument neerleggen bij het secretariaat van de Unesco, hetgeen betekent dat dit verdrag in 2009 ook in België van toepassing wordt.

In juni 2006 trad de Unesco-conventie van 2003 voor de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed in werking. Deze conventie is een belangrijke mijlpaal voor het immaterieel cultureel erfgoed, een thema waaraan Unesco steeds meer belang hecht. België hoorde bij de eerste 30 landen die ratificeerden zodat het een zetel kon bemachtigen in het Intergouvernementele Comité dat gedurende twee jaar een voorstel voor de operationele richtlijnen uitwerkte. De directeur van het Vlaams Centrum voor Volkcultuur (vanaf 2008 co-directeur van FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed) trad hierin op als expert voor Vlaanderen. Tijdens de tweede algemene vergadering van de lidstaten (19 juni 2008) werd het voorstel aangenomen waardoor de betreffende conventie volledig operationeel wordt. Onverwacht werd een eerste zeer krappe deadline op 30 september 2008 gesteld. Om aan deze eerste deadline tegemoet te komen werd door het agentschap Kunsten en Erfgoed een snelprocedure met reglement in het leven geroepen. De Heilige Bloedprocessie uit Brugge en het Carnaval te Aalst werden uiteindelijk als eerste dossiers bij Unesco ingediend. Ondertussen wordt ook nagedacht over een meer duurzame werkwijze en de uitbouw van een beleid op langere termijn.

3.3.2.8 De samenwerking met Zuid-Afrika

De driejarige geïntegreerde samenwerking rond lokaal cultuur, jeugd- en sportbeleid in Zuid-Afrika gaat in 2009 haar laatste werkjaar in. Ondertussen zit het project op kruissnelheid.

De vier lokale gemeenschapscentra, die de basis vormen van het project, zijn volop bezig met de nodige capaciteit op te bouwen voor hun werking. Deze centra hebben nu al een groter bereik ontwikkeld en hun netwerken in de ruimere regio verbreed. Tegelijk worden de lokale actoren ook voortgestuwd door de wisselwerking met Vlaamse operatoren en een jaarlijkse cursus voor capaciteitsontwikkeling. In 2008 werden de eerste resultaten van de samenwerking al op Zuid-Afrikaanse en Vlaamse podia getoond, o.a. op de Gentse Feesten.

Het derde werkjaar zal in de eerste plaats voortbouwen op de ingeslagen weg. Daarnaast is het de finale bedoeling dat een gedeeld referentiekader ontstaat zodat de resultaten van dit geïntegreerde project een blijvend effect creëren. Op het einde van dit laatste jaar zal het project geëvalueerd worden, zowel in functie van het bereik voor het doelpubliek, arme jongeren uit de townships, als de mate waarin de gemeenschapscentra zich als geïntegreerde en succesvolle voorbeelden hebben laten gelden. Finaal moeten deze centra kunnen fungeren als multiplicatoren voor de capaciteitsontwikkeling voor andere betrokken actoren en partners. Op die manier kan de duurzaamheid gegarandeerd worden.

3.3.2.9 China

In het kader van de uitbouw van een structurele samenwerking met China zullen we de subsidiëring van 'Theatre in Motion' in 2009 verderzetten met 30.000 euro. 'Theatre in Motion' werd opgericht in 2005 en heeft tot doel een toenadering tussen de internationale kunstscène en de lokale Chinese kunstscène te bevorderen. De Vlaamse Gemeenschap subsidieert het project 'TIM/HUB' dat Vlaamse, Nederlandse en Chinese podiumkunstenaars en organisaties informeert, adviseert en begeleidt in hun zoektocht naar wederzijdse informatie, opleiding en samenwerking. Voor dit project werkt Theater in Motion samen met het Vlaams Theaterinstituut en het Theater Instituut Nederland. Ook MUHKA zal in 2009 in China een tentoonstelling opzetten.

3.3.2.10 Marokko

Tijdens de zending in het voorjaar van 2008 werd de intentie uitgesproken om een Vlaams-Marokkaans werkprogramma op te stellen dat enkele concrete samenwerkingsactiviteiten voor cultuur, jeugd en sport omschrijft. In 2009 is het de bedoeling om op basis van het overeengekomen werkprogramma invulling te geven aan de voorgenomen acties en de werking van Daarkom, het Vlaams-Marokkaans Culturenhuis te operationaliseren.

3.3.2.11 Congo

In februari 2008 brachten we een bezoek aan Kinsjasa. Daar werd de eerste stap voor de Vlaams-Congolese samenwerking geconcretiseerd. Het bezoek werd afgesloten met het tekenen van een intentieverklaring rond Vlaams-Congolese samenwerking. Vanaf dan werden de nodige voorbereidende maatregelen getroffen om de werking te activeren.

De inbreng van de plaatselijke en Vlaamse partners werd uitgewerkt tot een project dat in juli 2008 daadwerkelijk van start kon gaan. Via concrete inhoudelijke projecten en activiteiten voor capaciteitsontwikkeling werken Vlaamse operatoren nu samen met Congolezen uit het culturele veld. De KVS speelt hierin een sleutelrol door haar expertise in Congo. Het geïntegreerde project zal over twee werkjaren lopen en dus ook in 2009 verder gaan. In 2009 zal de creatieve uitkomst van de lopende projecten voorgesteld worden aan het in Congolese en Vlaamse publiek. De duurzame en creatieve werking die we beogen met de Vlaams-Congolese samenwerking moet nieuwe bruggen slaan tussen beide culturen.

3.3.2.12 Turkije

In 2008 vonden verschillende overlegmomenten plaats met de Turkse overheid met het oog op een samenwerkingsprotocol. In 2009 zal een begin gemaakt worden van de uitvoering van het protocol in het bijzonder de verkenning van de mogelijkheden tot een verdere structurering van de Vlaams-Turkse samenwerking.

3.3.2.13 Samenwerking tussen Europese regio's

Begin 2008 hebben we samen met collega-ministers uit Schotland, Wales, Baskenland en Catalonië de verklaring van Edinburgh ondertekend, waarin we ons engageren tot meer samenwerking op het vlak van cultuur. We voorzien een eerste evenement dat de uitvoering van deze verklaring vorm moet geven begin 2009. Centraal thema zal de volkscultuur uit de regio's zijn.

De interregionale samenwerking is geen onontgonnen terrein vermits Vlaanderen in 2005 mee aan de wieg stond van het interregionale samenwerkingsverband Tool Quiz. In overeenstemming met de doelstellingen van het Tool Quiz project, waarbinnen Vlaanderen samenwerkt met de Franse Gemeenschap, Nord-Pas de Calais, Rogaland – Noorwegen en Silezië - Polen om een georganiseerd en dynamisch Europees cultureel netwerk uit te bouwen, werd tijdens 2008 gewerkt aan de samenstelling en de opmaak van een uitgebreide projectaanvraag bij het Europese subsidieprogramma voor interregionale samenwerking (Interreg IV-C). We hebben met veel genoegen het Informele Charter van Goede Verstandhouding door de vijf stichtende partners van Tool Quiz, ondertekend.

Vanuit het Interreg IV-C project hopen de Tool Quiz partners in de toekomst een interregionaal cultuurplatform op te zetten. Dit project mikt op een reële uitbreiding van het netwerk en wil de hand reiken aan nieuwe partners uit Centraal- en Zuid-Europa.

In 2009 zullen, bij goedkeuring door de Europese Commissie, de verschillende interregionale subprojecten van start gaan. Het Vlaamse subproject kadert in de interreg IV-doelstelling voor de promotie van de sociale tewerkstelling en hoe dit binnen een culturele instelling verwezenlijkt kan worden. Het Vlaamse subproject is ontwikkeld rond het thema 'Sociale tewerkstelling en wordt gerealiseerd met de medewerking van het Dr. Guislainmuseum.

3.3.2.14 Internationale evenementen en manifestaties

In 2009 vindt de Biënnale van Venetië voor Beeldende Kunst plaats. Jef Geys zal Vlaanderen vertegenwoordigen op dit prestigieuze evenement. De keuze voor Geys werd gemaakt door een onafhankelijke jury, bestaande uit de leden van de Beoordelingscommissie Beeldende Kunsten, aangevuld met Bart De Baere (MuHKA) en Philippe Van den Bossche (PMMK).

De Vlaamse cultureel erfgoedactoren worden door het buitenland uitermate gewaardeerd voor hun vakmanschap en kennis. Zij worden steeds meer gevraagd op internationale fora om hun expertise te delen. We willen dit in de toekomst zeker aanmoedigen.

3.3.2.15 Internationale werking via het Kunstendecreet

De ‘internationale initiatieven’ opgenomen binnen het Kunstendecreet van 2 april 2004 omvatten 4 subsidievormen:

- Internationale projecten.
- Internationale werkverblijven;
- Internationale netwerkorganisaties;
- Tegemoetkomingen in de reis-, verblijf- en transportkosten vanuit en naar het buitenland;

Bovendien treedt er een belangrijke ondergrens in werking. Organisaties die structureel gesubsidieerd worden voor minder dan 300.000 euro kunnen aanvragen voor internationale initiatieven, kunsteducatieve of sociaal-artistieke projecten indienen. Dit zal de internationale slagkracht van de kleinere organisaties verhogen. De tegemoetkomingen in de reis-, verblijf- en transportsubsidies binnen het kunstendecreet zullen vanaf 2009 worden toegekend op basis van een reglement dat rekening houdt met geografische prioriteiten.

3.3.2.16 Sociaal-cultureel volwassenenwerk en het Amateurkunstendecreet

Binnen het sociaal-cultureel werk is er al een sterke traditie van internationale netwerken en fora waarvan organisaties, al dan niet via hun koepelstructuren, deel uit maken. Daarnaast worden specifieke contacten en zendingen ondersteund van organisaties die in het buitenland willen deelnemen aan relevante evenementen en congressen. Er bestaat ook een traditie om het secretariaat van de Europeade, dat gevestigd is in Vlaanderen, te subsidiëren. Binnen het decreet op de amateurkunsten kunnen verenigingen met rechtspersoonlijkheid of verenigingen aangesloten bij [een erkende landelijke amateurkunstenorganisatie](#), gevestigd in Vlaanderen of in het Brussels Gewest, die activiteiten ontplooiën op het terrein van de amateurkunsten, subsidies aanvragen in het kader van de subsidiëring van internationale, culturele projecten alsook voor tegemoetkomingen in buitenlandse reizen. Voor de tegemoetkomingen in buitenlandse reizen, kunnen ook individuele amateurkunstenaars een aanvraag indienen (www.sociaalcultureel.be).

3.3.2.17 Internationale werking via het Cultureel-erfgoeddecreet

Erkende en gesubsidieerde cultureel erfgoedorganisaties binnen het Cultureel-erfgoeddecreet kunnen in hun beleidsplannen hun internationale projectwerking en netwerkvorming opnemen. Elementen hieruit zullen dan, samen met een aantal algemeen-strategische opties in de beheersovereenkomsten verankerd worden. Voor de niet –gesubsidieerde organisaties biedt het Cultureel-erfgoeddecreet de mogelijkheid om een subsidie aan te vragen voor hun Europese of mondiale samenwerkingsprojecten. Hoe we de Vlaamse erfgoedsector nog meer kunnen stimuleren om deel te nemen aan Europese samenwerkingsprojecten is een aandachtspunt dat we in 2009 willen meenemen in ons internationaal cultuurbeleid. Voor de internationale aansturing van het promotiebeleid van de totale kunstcollecties in Vlaanderen verwijzen we naar het hoofdstuk over ons cultureel erfgoedbeleid.

3.3.2.18 Vertalershuis

Het Vertalershuis, waar buitenlandse vertalers de kans krijgen in contact te komen met de diverse aspecten van de levende cultuur in Vlaanderen en de nuances van het Nederlands in Vlaanderen, wordt al jaren ondersteund. In 2009 zal het Vertalershuis worden overgedragen naar het Vlaams Fonds voor de Letteren. Zo komt het letterenbeleid volledig bij het Fonds te liggen, wat niet alleen logischer maar ook efficiënter is.

3.3.3 Begrotingstechnisch

De budgetten voor het internationale cultuurbeleid zijn gespreid over verschillende basisallocaties:

- HC 12.22 B: allerhande uitgaven met betrekking tot internationale en interregionale culturele samenwerking ten bedrage van 898.000 euro;
- HC 12.30 B: samenwerking met de Franse Gemeenschap ten bedrage van 200.000 euro;
- HD 33.03 C: subsidies met betrekking tot diverse internationale initiatieven van het amateurkunstendecreet ten bedrage van 365.000 euro;
- HC 32.01 C: Internationale promotie Rock & Pop ten bedrage van 300.000 euro;

- HC 33.05 B: subsidies met betrekking tot internationale en interregionale culturele samenwerking ten bedrage van 3.494.000 euro;
- HC 33.10 B: subsidies aan het Vlaams-Nederlands Huis ten bedrage van 600.000 euro;
- HC 33.28 B: subsidies aan het Vlaams-Marokkaans Culturenhuis ten bedrage van 926.000 euro;
- HC 33.30 B: subsidies mbt de samenwerking met de Franse Gemeenschap ten bedrage van 300.000 euro;
- HE 33.66 D: subsidies met betrekking tot diverse internationale initiatieven van het kunstendecreet ten bedrage van 385.000 euro;
- HC 35.03 B: deelname aan het Europees Audiovisueel Observatorium ten bedrage van 23.000 euro;
- HC 35.04 B: deelname aan het Eurimages ten bedrage van 280.000 euro;
- HC 35.30 B: Subsidies aan de Brakke Grond ten bedrage van 1.499.000 euro;
- HC 35.31 B: Subsidies aan de Brakke Grond voor klein onderhoud ten bedragen van 51.000 euro;
- HE 33.02 D: subsidies voor (internationale) projecten ten bedrage van ca 200.000 euro (inschatting op basis van de internationale subsidies die vanuit de ruimere projectenmiddelen-erfgoed in 2008 werden toegekend);
- HE 35.40 D: subsidies aan de Nederlandse Taalunie ten bedrage van 3.493.000 euro;
- HE 33.12 D: subsidies aan samenwerkingsverbanden met het oog op de internationale profilering van kunstcollecties ten bedrage 460.000 euro.

Toename van de middelen met betrekking tot internationale en interregionale culturele samenwerking sedert 1999

1999	2008	2009	Stijging 09 tov 08	Stijging 09 tov 99
5.826.300	12.270.000	13.474.000	+ 9,4 %	+ 130,4%

3.4 FACILITEREND BELEID: HET BIEDEN VAN KANSEN EN RANDVOORWAARDEN

3.4.1 Het infrastructuurbeleid voor (jeugd, sport en) cultuur

3.4.1.1 *Stand van zaken*

Sinds januari 2008 vormen het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) en de Sportfacilitator (Project Vlaams Sportinfrastructuurplan) samen de Stafdienst Infrastructuur (STIN) bij de Diensten van het Secretariaat-generaal van het Departement CJSM. Het team bestaande uit een directeur en een bouwkundige, werd tijdens de laatste jaren versterkt met een beleidsmedewerker sport (team Sport), een econoom en een architect. Tijdens de eerstvolgende maanden wordt nog een dossierbehandelaar en een contractbehandelaar (jurist) aangeworven. Aldus wordt de voorbereiding en de uitvoering van het infrastructuurbeleid voor jeugd, sport en cultuur gecoördineerd in één dienst.

Voor meer informatie over de Sportfacilitator (Vlaams Sportinfrastructuurplan) verwijzen we naar de beleidsbrief Sport.

Het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) stond ook in 2008 in voor volgende opdrachten.

- Het verlenen van investeringssubsidies voor grote (stedelijke) en voor sectorale accommodaties in de sectoren jeugd en cultuur (thans: bovenlokale jeugdinfrastructuur, erkende kunstcentra en erkende muziekcentra). Voor de technische controle van de investeringssubsidies doet het FoCI beroep op de medewerking van de Cel Gesubsidieerde Infrastructuur van het agentschap voor Binnenlands Bestuur. De adviescommissie bereidt een herziening voor van zowel het toepassingsgebied als de procedure van het bestaande subsidiereglement van 16 maart 2001. Vanaf 1 juli 2008 trad een nieuw reglement in voege voor de toekenning van een subsidie ter ondersteuning van eenmalige infrastructuurwerken voor verenigingslokalen van jeugdvereni-

gingen, sportclubs en culturele verenigingen. Jaarlijks wordt hiervoor 1 miljoen euro uitgetrokken op de begroting. Aan de afdeling Jeugd van het agentschap Sociaal-Cultureel Werk werd de administratieve uitvoering van dit reglement toevertrouwd. In 2008 wordt op het FoCI in totaal 7.225.000 euro vastgelegd voor een 16-tal projecten van bovenlokale accommodaties in de sectoren jeugd en cultuur:

ORGANISATIE	GEMEENTE	AARD SUBSIDIE	BEDRAG
Vzw Vooruit	Gent	sectorale	250.000 €
Vzw De Vaartkapoen	St. Jans-Molenbeek	sectorale	75.000 €
Vzw Studio Noise Gate	Ternat	sectorale	135.000 €
Muziekcentrum Het Depot Stad Leuven	Leuven	sectorale	400.000 €
Vzw Ringtheater/Troubleyntheater	Antwerpen	grote	230.000 €
Vzw Vlaams Centrum voor Cirkuskunsten	Gent	grote	150.000 €
Vzw H&L, dansstudio's	Gent	grote	300.000 €
Vzw Les Ballets C. de la B., materniteit	Gent	grote	230.000 €
Beeldenproject Provincie Limburg	Hasselt	grote	500.000 €
Museumsiteproject Stad Leuven	Leuven	grote	1.500.000 €
Vzw De Spiegel	Sint-Niklaas	op naam	130.000 €
Vzw Victorianieuwpoort (Campo)	Gent	op naam	75.000 €
Museumplein Stad Gent	Gent	op naam	1.500.000 €
Aankoop klooster Zwartzuster Stad Lier	Lier	op naam	250.000 €
Renovatie Capitole, Stad Gent	Gent	op naam	1.500.000 €
Totaal:			7.225.000 €

- Het optreden als bouwheer voor de eigen accommodaties van de Vlaamse Gemeenschap in de sectoren jeugd en cultuur (30-tal accommodaties): (ver)kopen, (ver)bouwen en renoveren. Actuele grote bouwprojecten zijn: fase 4.2. (toren) van deSingel te Antwerpen (bouw gestart in 2007), eerste fase masterplan De Hoge Rielen te Kasterlee (start werken in 2008) en de nieuwbouw van het Vlaams-Nederlands Huis te Brussel (aanbesteding in 2007). Het FoCI doet voor de realisatie van deze werken beroep op de medewerking van de afdeling Gebouwen van het agentschap voor Facilitair Management, de Vlaams Bouwmeester en externe masterplanners, ontwerpers, aannemers en uitvoerders. In 2008 zal de Vlaamse Gemeenschap de aankoop realiseren voor een bedrag van 4,5 miljoen euro van De Nieuwe Werkhuizen te Anderlecht (oefencentrum dansgezelschap Rosas).
- Het ten laste nemen van het (preventief) eigenaaronderhoud en de onroerende voorheffing voor de eigen accommodaties van de Vlaamse Gemeenschap in de sectoren jeugd en cultuur. In 2008 werd hiervoor in totaal circa 3 miljoen euro gereserveerd. In 2008 gebeurde een transfer van 50.000 euro van het FoCI naar het Cultuurhuis De Brakke Grond voor het opvangen van het klein eigenaaronderhoud (werken van minder dan 7.500 euro). Het preventief onderhoud werd wetenschappelijk onderbouwd door de studie "Onderhoudsplan Culturele Accommodaties Vlaamse Gemeenschap" van het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB) en de vzw Centrum Duurzaam Bouwen (CeDuBo). Volgende beleidsaanbevelingen van deze studie worden in de praktijk gebracht:
 - het realiseren van de voorgestelde onderhoudsplanning;
 - het invoeren van een interactief volgsysteem voor vastleggingen en betalingen;
 - het inschrijven op raamcontracten voor het eigenaaronderhoud;
 - het maken van een duidelijk onderscheid tussen eigenaaronderhoud en gebruikeronderhoud;
 - het ondersteunen van het onderhoud met een gedigitaliseerd onderhoudsboekje;
 - en het regelmatig updaten van de audits van de gebouwen.

- Het (ver)huren, (ver)pachten en het ten laste nemen van de beschikbaarheidvergoedingen voor gebouwen en terreinen binnen het beleidsdomein. In 2008 zal hieraan ruim 1 miljoen euro worden besteed.
- Het coördineren van de Publiek-Private Samenwerking en de alternatieve financiering binnen het beleidsdomein. Hiervoor wordt samengewerkt met de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) en met de Kenniscel Publiek-Private Samenwerking. Naast de voorbereiding van het project Vlaams Sportinfrastructuurplan, werd in 2008 ook de grondige renovatie van het KMSKA te Antwerpen voorbereid in het kader van een alternatieve financiering. Het masterplan voor het KMSKA te Antwerpen, voorziet in een investering van 10 miljoen euro voor de meest dringende bouwwerken en in een bijkomende investering van 29 miljoen euro voor een grondige renovatie en de uitbouw van het verticale museum.

3.4.1.2 Prognose 2009

De begroting voor 2009 van het FoCI is nog niet afgewerkt.

Ook in 2009 hebben wij een 3 miljoen euro gereserveerd voor het preventief onderhoud en de dringende herstellingswerken voor de eigen culturele accommodaties. De onderhoudsplanning zal worden bijgesteld en de managementaanpak van het onderhoud verbeterd. Mede om het preventief onderhoud te coördineren, werd het personeelsbestand van het FoCI versterkt met een architect. Het samenwerkingsverband met de Afdeling Gebouwen van het Agentschap voor Facilitair Management zal worden bijgesteld.

Het meerjarenplan voorziet in 2009 volgende investeringen voor het renoveren van de eigen culturele accommodaties:

- Hoge Rielen: bijkomende vastlegging voor de uitvoering van de eerste fase van het masterplan (uitvoeren van werken);
- Voor de verbouwing van het KMSKA worden vastleggingen voorzien voor de erelonen zodat de verbouwingen in 2010 kunnen worden aangevat;
- Voor de realisatie van de fase 4.2 van de Singel (afwerking tegen voorjaar 2010) is een bijkomende vastlegging nodig in functie van de indexering en enkele meerwerken. Deze bijkomende vastlegging zal worden gerealiseerd op kredieten van het Departement CJSM.

Voor de grote en gespecialiseerde infrastructuur van derden voorziet het meerjarenplan in 2009 volgende investeringssubsidies:

- Museumsite Leuven: een bijkomende investeringssubsidie van 1,5 miljoen euro (Totaal: 5 miljoen euro);
- vzw De Steenschuit Boom: 500.000 euro voor het project Belgica,;
- Beeldenproject Limburg: een tweede subsidieschijf van 1 miljoen euro (Totaal: 4 miljoen euro);
- Aankoop voormalig klooster van de Zwartzusters, Stad Lier: een tweede subsidieschijf van 250.000 euro (Totaal: 750.000 euro).

In 2009 is ook 1.490.000 euro voorzien voor het geven van investeringssubsidies voor sectorale culturele infrastructuur. Het nieuwe subsidiebesluit van de Vlaamse Regering zal operationeel worden voor de subsidieaanvragen in 2009. Als onderdeel van het "Actieplan Gelijke Kansen" van de Vlaamse Gemeenschap, zal aan de gesubsidieerde bouwprojecten de bijkomende voorwaarde worden opgelegd dat het gebouw integraal toegankelijk wordt gemaakt.

3.4.1.3 Begrotingstechnisch

Op het begrotingsprogramma 45.5 worden volgende basisallocaties voorzien:

- 61.02: dotatie aan het Fonds Culturele Infrastructuur (Art. 50 decreet 19/12/98) voor een bedrag van 12.530.000 euro.
- 99.11: vastleggingsmachtiging Fonds Culturele Infrastructuur voor een bedrag van 12.532.000 euro.

3.4.2 Wetenschappelijk onderzoek

3.4.2.1 *Stand van zaken*

Het wetenschappelijk onderzoek is grosso modo op te delen in twee luiken. Jaarlijks wordt een budget voorzien voor het uitbesteden van kortlopend beleidsrelevant onderzoek. Daarnaast biedt het steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek Cultuur, Jeugd en Sport een fundamentele wetenschappelijke onderbouw van het beleid door haar diverse onderzoekslijnen.

In 2008 werd op onze beleidskredieten een budget van 130.000 euro voorzien voor kortlopend onderzoek. Dit budget zal besteed worden aan o.m. een onderzoek naar de lokale netwerken armoede zoals dit uitgewerkt wordt binnen het participatiedecreet, een verkenning naar de mogelijkheden van een algemene kortingenkaart, een onderzoek over de BTW-tarieven binnen onze sectoren en een onderzoek naar de financieringsmogelijkheden voor de digitalisering van cultureel erfgoed.

Het steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek Cultuur, Jeugd en Sport is in 2007 van start gegaan. Het thema Cultuur omvat vier verschillende onderzoekslijnen, met name kunsten en erfgoed, sociaal-cultureel werk, e-cultuur en economische aspecten van cultuur. Als gemeenschappelijk project voor de beleidsvelden Cultuur, Jeugd en Sport zal het steunpunt tevens het participatieonderzoek continueren dat voordien door het steunpunt Re-Creatief Vlaanderen werd geïnitieerd.

3.4.2.2 *Prognose begrotingsjaar 2009*

De werking van het Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek wordt voortgezet. In 2009 wordt voor de tweede maal een grootschalige bevraging georganiseerd naar het participatiegedrag van de Vlamingen.

Voor 2009 voorzien we daarnaast opnieuw 130.000 euro op HC 12.24 B (Enquêtes, studies en audits) voor kortlopend en beleidspraktijk ondersteunend onderzoek.

3.4.3 Werkgelegenheid

3.4.3.1 *Sociaal-cultureel werk: uitvoering van de Vlaamse Intersectorale Akkoorden*

Stand van zaken

De toepassing van de opeenvolgende Intersectorale akkoorden in de social-profit/non-profit sector heeft een belangrijke impuls gegeven aan de verbetering van de arbeidsvoorwaarden in de sectoren van het sociaal-cultureel werk, het jeugdwerk, de cultureel erfgoed- en de sportsector.

Het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de sociale partners hebben er zich gezamenlijk toe geëngageerd het statuut van de werknemers die actief zijn in de betrokken sectoren te optimaliseren. Voldoende aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden zijn trouwens ook van belang voor de instroom van voldoende personeel en voldoende gekwalificeerd personeel in de sector.

Deze doelstelling werd geconcretiseerd door betere loonvoorwaarden en aantrekkelijkere kwalitatieve arbeidsomstandigheden. De maatregelen voor de verhoging van de eindejaarspremie, de harmonisering van de loonbarema's en de opbouw van een derde pensioenpijler hebben een belangrijk effect op de loonvoorwaarden van de werknemers in de organisaties. De verbetering van de kwalitatieve arbeidsomstandigheden werd gerealiseerd via de toekenning van subsidies voor vorming, managementondersteuning en extra-verlof.

Het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de Social-Profitsector van 3 april 1998 - VIA 1

Het eerste INTERSECTORAAL akkoord voor de social-profitsectoren ging over de periode 1999 - 2000. Er werd toen op de begroting Cultuur een beperkt budget van 470.998 euro voorzien voor een correctie op bestaande ongelijkheden tussen de sectoren van de social-profitsector, de zogenaamde sociale anomalieën. De werkgevers- en de werknemersorganisaties bepaalden in onderling overleg de manier waarop dit budget zou worden aangewend. De gemaakte afspraken werden dan telkens voor een jaar vastgelegd in een sectorale CAO. De sociale partners kunnen dus elk jaar een andere invulling geven door het afsluiten van een nieuwe CAO die de bestemming van deze middelen bepaalt. In 2008 en 2009 worden op basis van deze CAO premies toegekend voor de omkadering van personeelsleden van 50 jaar en ouder. Het budget dat voor het eerst in 1999 op de begroting op een aparte

basisallocatie op het programma 45.5 werd ingeschreven, wordt sinds 2006 op de basisallocatie HC3306B samengevoegd met het budget voor de uitvoering van het tweede VIA-akkoord. De premies worden verdeeld over alle organisaties die vallen onder de toepassing van het paritair subcomité 329.01 - het paritair subcomité voor het Sociaal-Cultureel Werk van de Vlaamse Gemeenschap

Het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de Social-Profitsector 29 maart 2000 - VIA 2

Het intersectoraal akkoord voor de periode 2000 - 2005 had een veel grotere impact op de situatie van de werknemers in de sociaal-culturele sector. Uit onderstaande tabel is af te lezen dat het budget voor de uitvoering van dit akkoord dan ook van een andere orde is. Het budget voor elke maatregel groeide elk jaar aan met ongeveer hetzelfde bedrag tot een totaal budget voor de uitvoering van VIA 2 van 7.778.000 euro in 2005. Dit bedrag stijgt dan niet meer behoudens de indexering. Het budget wordt, zoals hierboven reeds vermeld, vanaf 2006 samengevoegd met het budget voor de uitvoering van VIA 1 op de basisallocatie HC3306B. Met deze middelen kunnen aan elke organisatie van het paritair subcomité 329.1 subsidies worden toegekend voor de toepassing van de sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten in uitvoering van de maatregelen managementondersteuning, vorming en extra-verlof. Voor de erkende organisaties worden ook subsidies toegekend voor de uitvoering van de maatregel loonharmonisering. Deze maatregel houdt in dat de loonschalen worden aangepast en dat een eindejaarspremie voor de beroepskrachten in deze organisaties wordt voorzien.

We hebben de notie erkenning of subsidiëring door de Vlaamse Gemeenschap uitgebreid naar organisaties die indirect gesubsidieerd worden. Het gaat dan over organisaties waarmee het ministerie geen rechtstreekse band heeft, maar die wel worden ondersteund via de decreten op het lokaal - eventueel provinciaal - cultuur-, jeugd- of sportbeleid. Concreet gaat het over jeugdhuizen, werkingen kansarme jeugd, culturele centra.

Het Vlaams Intersectoraal Akkoord van 6 juni 2005 voor de non-profit/social-profit - VIA 3

Voor de verschillende onderdelen van het akkoord werd een aangepaste wijze van uitvoering gezocht. Dit gebeurt door onder andere de verhoging van subsidies via de beleidsruimte waarover elke minister beschikt. De beleidsuitbreiding voor het paritair comité 329 werd gestart vanaf het begrotingsjaar 2007.

Een tussenkomst voor het starten van een bijkomende pensioenpijler. Deze bijdrage wordt voor alle subsectoren van VIA 3 geregeld en is daarom niet apart in de begroting cultuur, jeugd of sport opgenomen, maar wordt voor de ganse social-profitsector ingeschreven op de basisallocatie GC3323B. Een tussenkomst voor de verhoging van de eindejaarspremies van de werknemers in de erkende en gesubsidieerde organisaties. Ook voor het VIA 3-akkoord komen de indirect gesubsidieerde organisaties mee in aanmerking voor de uitvoering van deze maatregel. Een tussenkomst voor de werkgevers voor de financiering van arbeidsduurvermindering en de managementondersteuning. Deze tussenkomst wordt voor alle werkgevers betaald via het Sociaal Fonds van het Sociaal-Cultureel Werk van de Vlaamse Gemeenschap.

Het budget voor de uitvoering van de maatregel verhoging van de eindejaarspremie wordt verdeeld over de basisallocaties waarop de structurele subsidiëring van de betrokken sector gebeurt. Enkel het budget voor de indirect gesubsidieerde initiatieven wordt ingeschreven op de ba HC3340B als een subsidie aan het sociaal fonds voor sociaal-cultureel werk van de Vlaamse gemeenschap. Omdat ook de budgetten voor de werknemers in een sociale maribel-regeling en de gesco-werknemers worden verdeeld door hetzelfde sociaal fonds worden deze middelen apart ingeschreven op de ba HB3342B. De budgetten voor de uitvoering van de maatregelen managementondersteuning en werkdrukvermindering worden ook door het sociaal fonds en daarom ook apart ingeschreven in de begroting op de ba HC3341B. Een belangrijke stap voor het sociaal-cultureel werk in dit intersectoraal akkoord is de uitbreiding van het toepassingsgebied. Voor het eerst geldt het akkoord ook voor:

- de organisaties in de sportsector en voor de musea;
- voor de werknemers in de publieke sector die gevat worden door onze beleidsvoering (onder andere werknemers - contractuele en/of statutaire ambtenaren - binnen gemeentebesturen), die direct gekoppeld zijn aan de uitvoering van de decreten lokaal cultuur-, jeugd- of sportbeleid. Het aandeel VIA3 middelen hiervoor wordt aan de respectieve decreten toegevoegd.
-

Overzicht van de VIA-budgetten

In onderstaande tabel worden enkel de budgetten vermeld die worden aangewend voor de uitvoering van de interprofessionele akkoorden in de sectoren onder onze bevoegdheid. De bedragen in de begrotingstabellen liggen voor de uitvoering van VIA 3 hoger dan de bedragen in deze tabel, omdat op enkele begrotingsposten ook nog budgetten voor de uitvoering van VIA 3 in sectoren onder de bevoegdheid van andere ministers zijn opgenomen.

x 1000 euro (geïndexeerd)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
via 1	471	471	481	498	505	512	524	531	542	551	564
via 2			1.357	3.507	4.891	6.387	7.778	7.888	8.045	8.182	8.369
via 3								4.253	9.218	14.068	19.720
totaal	471	471	1.838	4.005	5.396	6.899	8.302	12.672	17.805	22.801	28.653

Monitoring

In de voorbereiding van het interprofessioneel akkoord voor de periode 2006 - 2010 was eens te meer het gebrek aan systematische en betrouwbare gegevens aan de oppervlakte gekomen. In voorbereiding van het volgende interprofessioneel akkoord wordt nu gewerkt aan een betrouwbaar monitoring instrument over de tewerkstelling in de verschillende sectoren. Op basis van deze monitoring wordt ook het effect van de budgettaire inspanningen voor de uitbreiding van de werkgelegenheid opgevolgd.

Administratieve uitvoering

Het decreet van 7 mei 2004 betreffende de uitvoering van sociale akkoorden voor organisaties ressorterend onder het paritair comité voor de sociaal-culturele sector omschrijft de principes op basis waarvan de intersectorale akkoorden worden uitgevoerd. Het decreet bepaalt onder meer dat:

- de subsidies worden berekend op basis van objectieve tewerkstellingsgegevens;
- het sociaal fonds voor sociaal)cultureel werk van de Vlaamse Gemeenschap mee instaat voor de verdeling van de subsidies;
- de budgetten voor de uitvoering van de intersectorale akkoorden, bij de beëindiging van de looptijd van de akkoorden, na overleg met de sociale partners, kunnen verdeeld worden over de respectieve allocaties waarop de structurele subsidie wordt toegekend.

De ondersteuning van de organisaties voor de uitvoering van de collectieve arbeidsovereenkomsten in de sociaal-culturele sector blijkt administratief een complex gegeven. De subsidiëring loopt voor een gedeelte via het Sociaal Fonds van het Sociaal-Cultureel Werk van de Vlaamse Gemeenschap en voor een ander gedeelte gebeurt de subsidiëring rechtstreeks door het ministerie, voor een deel via de agentschappen en voor een ander deel via het departement. Deze ingewikkelde regeling is onder meer een gevolg van de afspraken die met de sociale partners werden gemaakt voor de uitvoering van de opeenvolgende VIA-akkoorden. Voor de verschillende akkoorden werd gepoogd verschillende principes en bezorgdheden met elkaar te combineren, onder meer:

- de budgetten worden effectief ingezet in functie van de tewerkstelling in de organisaties;
- maximale transparantie in de aanwending van de budgetten;
- afstemming van de regeling op de specifieke situaties (maatregelen, toepassingsgebied);
- snelle en correcte subsidiëring;
- administratieve beheersbaarheid.

Prognose begrotingsjaar 2009

Er is in de voorbije jaren vooruitgang geboekt in de administratieve uitvoering van de akkoorden:

- de uitbetalingen verlopen sneller;
- er is in samenwerking met de sociale partners een intensieve communicatie over de aanpak van uitvoering van de akkoorden.

Een meer fundamentele reorganisatie van de subsidieprocessen wordt echter noodzakelijk. Er moet daarom nog werk worden gemaakt van de integratie van de administratieve uitvoering van de

verschillende akkoorden en van de verdere inbedding van de VIA-budgetten in de structurele subsidie. We willen hierbij uiteraard rekening blijven houden met de reeds voormelde uitgangspunten.

Begrotingstechnisch

Een tabel met basisallocaties en bedragen wordt als bijlage opgenomen.

3.4.3.2 DAC-regularisatie

Stand van zaken

In het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de Social-Profitsector 2001 – 2005 werd ook de regularisatie van de DAC-werknemers in de social-profitsectoren ingeschreven. Alle DAC-projecten in de sectoren sociaal-cultureel werk, jeugd en sport werden als gevolg daarvan tussen 2001 en 2002 geregulariseerd. Deze regularisatie hebben we uitgebreid naar de kunstensector. De regularisatie hield zowel voor de organisaties als voor de werknemers belangrijke voordelen in:

- de werknemers kregen een contract met dezelfde loonvoorwaarden als de andere werknemers in de organisatie;
- de organisaties konden, los van de specifieke DAC-reglementering, een eigen personeelsbeleid voeren.

De regeling voorzag in de volledige subsidiëring van de loonkost voor de in de regularisatie overgenomen personeelsleden, voor zover zij werden betaald volgens de sectorale arbeidsovereenkomsten.

Met het decreet van 7 mei 2004 houdende aanvullende subsidies voor tewerkstelling in de culturele sector werd een algemeen kader voor de integratie van de tewerkstellingsprojecten in de structurele subsidieregelingen uitgewerkt. Voor het landelijk georganiseerd jeugdwerk werd dit decreet van toepassing door het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 oktober 2005.

Ook in het participatiedecreet worden de arbeidsplaatsen uit DAC-projecten geïntegreerd in de structurele subsidieregeling.

In de sector van de jeugdverblijfcentra werden de bestaande DAC-projecten reeds eerder geïntegreerd in de structurele subsidiëring met het decreet van 3 maart 2004 houdende erkenning en subsidiëring van jeugdherbergen, jeugdverblijfcentra, ondersteuningsstructuren en de vzw Algemene Dienst voor Jeugdtoerisme. Met dit decreet werden de DAC-tewerkstellingsplaatsen evenredig verdeeld over de jeugdverblijfcentra en jeugdherbergen die in aanmerking komen voor personeelssubsidie.

De DAC-projecten in nominatim gesubsidieerde organisaties en in de politieke archieven en documentatiecentra werden van bij de aanvang geïntegreerd in de subsidie-enveloppe. Aan deze integratie werd steeds de eis gekoppeld dat het aantal arbeidsplaatsen in het vroegere DAC-project niet kon verminderd worden.

Begrotingstechnisch

Voor de sectoren of nominatim gesubsidieerde organisaties werden de subsidies voor de DAC-projecten toegevoegd aan de respectieve basisallocaties waarop de betrokken organisaties worden gesubsidieerd. Voor de overige DAC-projecten houden we nog basisallocaties aan met uitsluitend middelen bestemd voor de subsidiëring van de vroegere DAC-projecten:

- HC3373B
- HD3375B
- HE3374B

3.4.4 Vrijwilligerswerk en verenigingsleven

3.4.4.1 Stand van zaken

Het vrijwilligerswerk vormt een van de pijlers van het cultuur-, jeugd- en sportaanbod. We geloven sterk in de positieve kracht die het vrijwilligerswerk in zich draagt. We willen dan ook binnen onze bevoegdheden alle inspanningen leveren om het vrijwilligerswerk te ondersteunen. De laatste jaren hebben we maatregelen genomen om ondersteuning te bieden aan vrijwilligersinitiatieven en initiatieven die het verenigingsleven ondersteunen zoals ‘Verenigde Verenigingen’ en het Vlaams

Steunpunt Vrijwilligerswerk. In 2008 werd een decretale basis gecreëerd binnen het participatiedecreet om deze organisaties ondersteuning te bieden als verenigingen met een bijzondere expertise op het vlak van het verenigingsleven. Ook de ondersteuning tav hobbyverenigingen vindt vanaf nu een onderkomen in het participatiedecreet.

Om een duidelijk beeld te krijgen van de administratieve problemen waarmee vrijwilligers en verenigingen het meest worden geconfronteerd, lanceerden we bovendien eind 2006 samen met minister Bourgeois, bevoegd voor administratieve vereenvoudiging, en met de Verenigde Verenigingen het project “Samen vereenvoudigen voor vrijwilligers en verenigingen”. In het kader van deze campagne werden verenigingen en vrijwilligers, over alle sectoren heen, bevraagd over de administratieve lasten waar ze mee geconfronteerd worden.

Uit de analyse van de ingezonden knelpunten bleek dat de problemen waarmee verenigingen te kampen hebben zich situeren op verschillende overheidsniveaus. Een groot deel van de problemen situeren zich op federaal vlak (de toepassing en verdere operationalisering van de vrijwilligerswet en alles wat daarbij hoort aan verzekeringen, de inning door SABAM, de billijke vergoeding, en de problemen met de complexiteit van de vzw-wetgeving). Deze administratieve lasten werden dan ook aan de nieuwe federale regering overgemaakt. Ook de knelpunten die betrekking hebben op het provinciale of lokale niveau werden aan deze overheden gecommuniceerd.

De knelpunten die zich op het Vlaamse niveau situeren, werden thematisch aangepakt met een concreet actieplan waarbij de gesuggereerde oplossingen getoetst werden op hun haalbaarheid. De vorderingen hiervan zijn aan de hand van een werkdocument raadpleegbaar op de website www.sameneenvoudigen.be. Deze knelpunten worden ook opgenomen in de actieplannen administratieve vereenvoudiging van de verschillende beleidsdomeinen.

Daarnaast ondernamen we eveneens initiatieven om het vrijwilligerswerk en verenigingsleven bijkomende ondersteuning te bieden. Aan de Verenigde Verenigingen gaven we in 2008 de opdracht om de rol van toegangspoort tot socialware op zich te nemen. Hierdoor kunnen verenigingen op een eenvoudige manier heel goedkoop software verkrijgen. Met het lokalenfonds maakten we de financiële ruimte om verenigingen substantieel bij te staan in de verbouwing, vernieuwing of renovatie van hun lokaal. Om deze initiatieven, en de tussenkomst voor de billijke vergoeding, bekend te maken bij de vrijwilligers en het lokaal verenigingsleven zijn in 2008 drie campagnes gelanceerd onder de gezamenlijke noemer: ‘een gat in je budget?’.

Aan de Verenigde Verenigingen gaven we daarnaast ook de opdracht om een imagocampagne te lanceren om een positiever beeld te creëren van verenigingen in Vlaanderen bij mensen die niet aangesloten of actief zijn in het verenigingsleven. Dit alles heeft tot doel de idee te verspreiden dat verenigingen een positief gegeven zijn: ze brengen mensen (on)rechtstreeks geluk. Secundaire doelen zijn een verandering in ‘attitude’ en ‘gedrag’. Concreet wordt de link gelegd tussen ‘verenig(ing)en’ en ‘gelukkig zijn’: je verenig(ing)en maakt je gelukkiger. Genuanceerder gezegd: successen in je leven smaken zoeter en tegenslagen smaken minder bitter als je ze kan delen met andere mensen.

De Verenigde Verenigingen zal werken op twee sporen. Niet alleen wordt de boodschap overgebracht via een multimediacampagne, ook zullen de verenigingen een eigen project uitwerken. De ervaring en de resultaten van de Kom uit uw Kot-campagne leert dat verenigingen ook zelf de kracht, het netwerk en de ervaringen hebben om de boodschap bij het doelpubliek te krijgen. Deze campagne zal lopen tot oktober 2009. We trekken er 100.000 euro voor uit.

3.4.4.2 Prognose begrotingsjaar 2009

We wensen het engagement dat met het participatiedecreet naar het verenigingsleven en het vrijwilligerswerk werd genomen ook in de toekomst te continueren. Via de ondersteuning van verenigingen met expertise op het vlak van het verenigingsleven en de ondersteuning van landelijke hobbyverenigingen kan dit decreet naast de regelgeving binnen het sociaal-cultureel werk een cruciale rol vervullen.

In de actieplannen van de verschillende beleidsdomeinen worden ook de suggesties en knelpunten opgenomen die in het kader van de campagne Samen Vereenvoudigen aan de oppervlakte kwamen. De meeste knelpunten situeerden zich op het niveau van federale wetgeving. De Vlaamse knelpunten binnen onze bevoegdheid hadden betrekking op jeugd en sport.

In 2009 wordt de weg van administratieve vereenvoudiging voortgezet. Op basis van de nulmeting zal het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen in het najaar van 2008 een actieplan uitwerken en een reductiedoelstelling bepalen. De entiteiten die nog geen nulmeting uitvoerden, zullen tegen 31 maart 2009 een actieplan opmaken. Deze actieplannen zullen een overzicht bevatten van de vereenvoudigingsvoorstellen die uit de nulmeting, contacten met ambtenaren of betrokken actoren, of andere bronnen naar voren zijn gekomen. Elk van deze voorstellen wordt beoordeeld op haalbaarheid.

3.4.4.3 Begrotingstechnisch

De middelen verbonden aan de hierboven vermelde ondersteuning van verenigingen zijn voornamelijk ondergebracht in het Participatiedecreet. Voor meer toelichting verwijzen we naar de begrotingstechnische toelichting onder hoofdstuk 3.1 “Participatiebeleid en interculturaliseren”.

Ter ondersteuning van de acties van de Verenigde Verenigingen kenden we voor de campagnes en het secretariaat socialware in totaal 125.000 euro en voor de YESS campagne 100.000 euro toe.

3.4.5 Billijke vergoeding

3.4.5.1 Stand van zaken

In het regeerakkoord werd het engagement opgenomen om een vrijstellingsregeling te treffen voor de billijke vergoeding voor sociaal-culturele verenigingen. In hecht overleg met het kabinet van de minister-president hebben we vele en intensieve contacten gehad met zowel de beheersvennootschappen Uradex en Simim als met het betrokken middenveld (verenigd in ISOC).

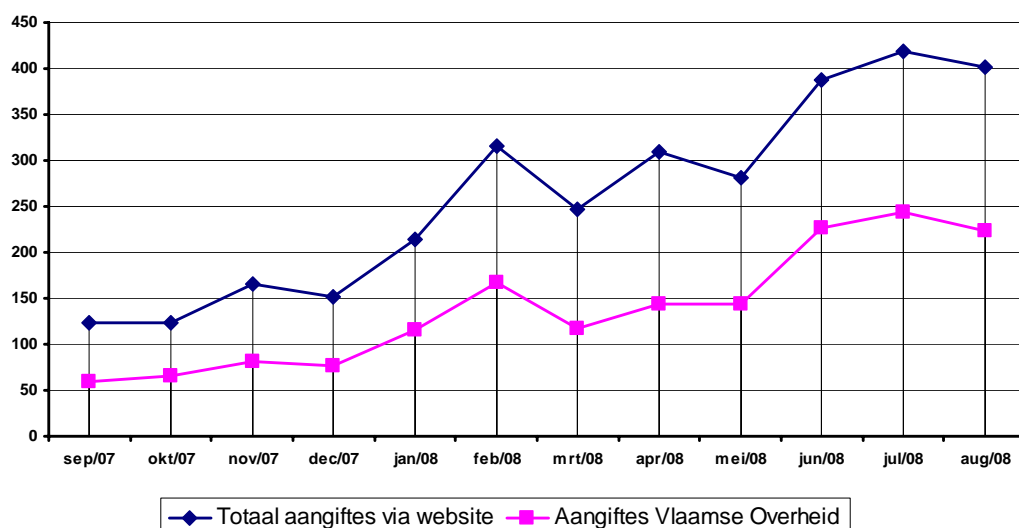
Uit onze analyse bleek dat er wat de billijke vergoeding betreft enkel nog een echt probleem bestond voor de activiteiten die plaats vinden in de niet-gebruikelijke accommodatie en op occasionele plaatsen. We hebben de concretisering van de oplossing daarom juist op dit aspect toegespitst. Samen met de beheersvennootschappen hebben we gezocht naar een manier om de verplichte registratie van de individuele aangiftes zo licht mogelijk te maken. Er werd gestreefd naar een haalbaar en betaalbaar systeem waarbij de Vlaamse overheid, onder specifieke omstandigheden en voor specifieke doelgroepen, de betaling van de billijke vergoeding overneemt, zonder dat dit systeem verwordt tot een anonieme derde betaler.

Dit intensief overleg en onderzoek resulteerde midden 2007 in een overeenkomst tussen met de beheersvennootschappen van de billijke vergoeding. Deze overeenkomst geeft binnen het kader van onze analyse en de wettelijke mogelijkheden een maximale invulling aan een derde-betalersregeling voor de billijke vergoeding. Met deze regeling bereiken we alle plaatselijke vrijwilligersorganisaties, waaronder ook de actiegroepen en de straat-, buurt- en schoolcomités. Bedrijven en geprofessionaliseerde instellingen vallen niet binnen onze scope, tenzij deze over een vrijwilligerswerk beschikken. De lokale organisatoren die in aanmerking komen voor een betaling van de billijke vergoeding door de Vlaamse overheid, kunnen zich via een speciale pagina op de webstek van de beheersvennootschappen (www.debillijkevergoeding.be/vlaanderen) aanmelden en hun activiteit ingeven door het beantwoorden van vragen en het verstrekken van basisgegevens. Zij ontvangen meteen het bewijs dat de billijke vergoeding voor hun activiteit door de Vlaamse overheid wordt overgenomen. Deze webstek is sinds 4 september 2007 operationeel.

De ondertekening van de overeenkomst en de lancering van de webstek in 2007 betekenden een grote stap vooruit. Het startsein was gegeven en we hebben ons in 2008 verder toegelegd op het stimuleren, verbeteren en ondersteunen van de uitgewerkte regeling. Uit een eerste evaluatie begin 2008 bleek dat de regeling nog onvoldoende bekend was bij het lokale verenigingsleven. Uit gesprekken met de sectoren werd eveneens duidelijk dat er nog verbeteringen mogelijk waren op het vlak van de gebruiksvriendelijkheid van de webstek.

Dit zijn twee punten waaraan we in de eerste helft van 2008 intensief hebben gewerkt. Zoals eerder vermeld, hebben we samen met de Verenigde Verenigingen de communicatiecampagne “Een gat in je budget?” uitgewerkt. De campagne liep vanaf juni 2008 en had snel een positief effect op het aantal aangiftes. In onderstaande grafiek kan u aflezen dat het aantal aangiftes per maand van iets meer dan 50 bij de lancering van het systeem, gegroeid is naar bijna 250 aangiftes per maand in augustus 2008. De grafiek geeft eveneens de verhouding weer tussen de aangiftes voor het derdebetalerssysteem en alle digitale aangiftes van de billijke vergoeding in het algemeen.

Evolutie van het aantal aangiftes

Wanneer we kijken naar het soort vereniging dat gebruik maakt van het derdebetalerssysteem dan kunnen we concluderen dat het voornamelijk gaat om sport,- jeugd- en lokale buurtverenigingen. Onderstaande tabel geeft een totale weergave van de aangiftes per soort vereniging, zoals deze in de aangifte worden aangekruist.

	Aantal	Aandeel
Sport	598	33,1%
Jeugd (kinderen en jongeren)	511	28,3%
Buurtleven (straat, wijk e.a)	246	13,6%
Andere	210	11,6%
Sociaal-cultureel/vormingswerk (Amateur)kunsten	136	7,5%
Welzijn, zorg en hulpverlening	41	2,3%
Noord-Zuid	21	1,2%
Leefmilieu	14	0,8%
Senioren	7	0,4%
Onroerend erfgoed	6	0,3%
Roerend erfgoed	5	0,3%
Toerisme	5	0,3%
Media	4	0,2%
(blank)	3	0,2%
	1	0,1%

Ook met betrekking tot de gebruiksvriendelijkheid van de webstek werd vanaf de tweede helft van 2008 concrete vooruitgang geboekt. Dankzij de waardevolle suggesties van de ISOC-partners, en het uitgebreide en constructieve overleg met de beheersvennootschappen kon op korte termijn een vereenvoudigde aangifteprocedure geprogrammeerd worden die de webstek vlotter en sneller toegankelijk moet maken voor eenvoudige evenementen die uit slechts één activiteit bestaan zoals een fuif of een straatfeest.

3.4.5.2 *Prognose 2009*

Voor 2009 willen we verder gaan op de weg van 2008. Omdat de doelgroep van de regeling zo groot en divers is, blijft de bekendheid van de regeling een aandachtspunt. Elke organisator van een evenement dat in aanmerking komt voor een tussenkomst van de Vlaamse overheid, moet weten dat deze regeling bestaat en moet er gebruik van kunnen maken. Samen met het betrokken middenveld en met de beheersvennootschappen zullen we de toepassing van de regeling en de gebruiksvriendelijkheid ervan blijven evalueren en bijsturen waar nodig.

3.4.5.3 *Begrotingstechnisch*

Voor de regeling van de tussenkomst van de Vlaamse Gemeenschap voor de billijke vergoeding werd in overleg met de beheersvennootschappen een simulatie gemaakt. In functie van de reële ontwikkeling van deze regeling passen we de begroting aan. De voorziene middelen voor 2007 bleken ruimschoots voldoende om ook grotendeels de facturen tot in 2008 te betalen. De voorziene middelen voor 2008 zullen volstaan om de nodige kosten van het derdebetalerssysteem tot einde 2009 te dekken. We zetten daarom geen bijkomende middelen in voor 2009. Uiteraard wordt de toepassing ervan nauwgezet gemonitord.

3.4.6 **Cultuurprijzen**

3.4.6.1 *Stand van zaken*

Het uitreiken van cultuurprijzen behoort tot de tradities van de Vlaamse Gemeenschap. Vanaf 2003 werd dit evenement in een actueel concept verder gezet. De officiële Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap zijn een blijk van erkenning voor organisaties of personen die door hun artistieke activiteiten of bijzondere culturele verdiensten tijdens het afgelopen jaar een opmerkelijke bijdrage hebben geleverd aan het cultuurleven in Vlaanderen. Voor elke Cultuurprijs bepaalt een door de minister aangeduide jury een shortlist met telkens drie genomineerden. Aan elke prijs is een bedrag van 12.500 euro verbonden. De Cultuurprijs voor Algemene Culturele Verdienste vormt hierop een uitzondering. Deze prijs, die een integrale carrière bekroont, bedraagt 20.000 euro. De verschillende prijzen worden zoveel mogelijk samen uitgereikt in het kader van een cultureel media-evenement. De symbolische en financiële waarde van deze prijzen worden op deze manier beter onder de aandacht gebracht van de pers en het publiek. De organisatie van dit evenement gebeurt door CultuurNet Vlaanderen. Sinds 2006 is de uitreiking integraal en rechtstreeks te beluisteren op Klara, de cultuurradio van de openbare omroep. In 2008 was het programma rond de Cultuurprijzen de eerste uitzending op Canvas+. Ter ondersteuning van dit evenement werd ook een website ontwikkeld, www.cultuurprijzen.be, waar meer informatie te vinden is over de toekenning van de cultuurprijzen.

3.4.6.2 *Prognose 2009*

De toekenning en uitreiking van de Vlaamse Cultuurprijzen zijn ondertussen uitgegroeid tot een jaarlijks hoogtepunt, zowel voor alle laureaten als voor de vele honderden aanwezigen. De prijzen van 2008 worden uitgereikt op 2 februari in Hasselt. Na evaluatie van de vorige edities hebben we geoordeeld om deze aanpak in één gezamenlijk evenement te behouden. Zo illustreren we niet alleen de brede invulling van het begrip cultuur (*toch een typisch Vlaamse eigenschap*), maar geven we ook de kans aan de vele sectoren om met elkaar kennis te maken.

3.4.6.3 *Begrotingstechnisch*

In 2008 wordt op het programma HC, ba 34.01 (subsidies voor de toekenning van prijzen van de Vlaamse Gemeenschap) 160.000 euro voorzien.

3.5 NIEUWE BELEIDSONTWIKKELINGEN

3.5.1 Cultuur en economie

3.5.1.1 *Stand van zaken*

De ontwikkeling van een beleidslijn met betrekking tot de cultuurindustrie in Vlaanderen is een zeer recent gegeven. Bij de start van deze legislatuur hebben we in onze beleidsnota Cultuur de ambitie geformuleerd om met een dergelijk initiatief te starten. In 2006 werd de oprichting van een beleidsinstrumentarium voor de cultuurindustrie in Vlaanderen, CultuurInvest, door de Vlaamse regering goedgekeurd. CultuurInvest is operationeel sinds het najaar 2006 en intussen kunnen de eerste resultaten van dit nieuwe instrument aangetoond worden.

Met Cultuurinvest (CI) heeft de Vlaamse Regering een nieuw en origineel instrument ontwikkeld om cultuurondernemers te ondersteunen. Zoals bekend verleent CI geen subsidies, maar investeert ze in projecten met een voldoende groot marktpotentieel. Daartoe beschikt ze over drie financiële instrumenten: projectfinanciering, achtergestelde leningen en kapitaalparticipaties. CI beschikt over een basiskapitaal van 21 miljoen euro, waarvan 10 miljoen uit de middelen van PMV kwam en 11 miljoen werd samengebracht door privé-partners. Daarvan is momenteel 4,2 miljoen euro geïnvesteerd in 30 lopende projecten.

Cultuurinvest zit op schema, maar moet zeker de kans en de tijd krijgen om op volle kruissnelheid te komen. Volgens het eigen businessplan, dat destijds de basis vormde voor de opstart van CI, zal die volledige operationalisering na 7 jaar een feit zijn. In de komende jaren zal dit rollend fonds met toenemende kracht nieuwe impulsen geven aan de sector van de cultuurondernemers. We geven het managementteam van CI het volle vertrouwen om dit proces te begeleiden en te versterken. Daarnaast moeten we ook nadenken over de vraag of er andere instrumenten dan het rollend fonds kunnen ontwikkeld of benut worden. De strikte regels van Europa laten niet altijd toe meerdere instrumenten met elkaar te combineren, maar het is zeker een nuttige oefening om te onderzoeken waar dit wel kan en of het in voorkomend geval een aanwijsbare meerwaarde kan creëren. Ook moet werk gemaakt worden van de diversifiëring van de ondersteuning: naast financiële injecties moeten we zeker ook aandacht hebben voor opleiding en begeleiding.

De ontwikkeling van CultuurInvest is een innovatief gegeven binnen de EU-context en wordt door de buurlanden met veel interesse opgevolgd. Met dit initiatief heeft de Vlaamse overheid haar zin voor innovatie en vernieuwing aangetoond. Initiatieven op het vlak van alternatieve financiering vormen een effectieve en toekomstgerichte aanvulling op de bestaande overheidssteuning via subsidies. We willen deze weg van alternatieve financiering verder inslaan en heb hiertoe eind 2007 aan het Kunstenloket opdracht gegeven om te onderzoeken welke opportuniteit bestaat in het bieden van terugvorderbare toelagen voor kunstenaars, een idee verwant aan het concept microkredieten in andere sectoren. Op die manier willen we tot een breder en efficiënter instrumentarium komen ter ondersteuning van de kunstenaar en de creatieve sectoren. We voorzien om in 2008 nog te starten met een initiatief van mini-toelagen voor kunstenaars. Deze mini-toelagen, voor een bedrag tussen 500 euro en 7500 euro, kunnen het vacuüm tussen subsidies en ondersteuning via CultuurInvest ten dele invullen.

3.5.1.2 *Prognose 2009*

De werking van CultuurInvest heeft intussen al duidelijke vruchten afgeleverd. Volgens de overeenkomst met Participatiemaatschappij Vlaanderen wordt in 2009 voorzien in een eerste evaluatie van CultuurInvest. De ondersteuning via mini-toelagen wordt in 2009 voortgezet. Tenslotte moet ook nagedacht worden over de vraag of de rigide scheiding tussen investeren en subsidiëren in de toekomst moet gehandhaafd blijven. In de aanvangsfase was dit zeker nuttig om verwarring tussen de beide instrumenten te vermijden, maar misschien is de tijd aangebroken om daarin wat soepeler te worden en modellen voor gemengde financiering te ontwikkelen. In de resterende tijd van deze legislatuur zullen daaromtrent wellicht slechts beperkte concrete initiatieven meer kunnen genomen worden, maar we kunnen zeker nog een aantal nieuwe ideeën ontwikkelen die interessante nieuwe perspectieven openen voor CI.

3.5.1.3 Begrotingstechnisch

Ter ondersteuning van de werking van CultuurInvest wordt voor 2009 op de basisallocatie H C 12.11 B (beleidsinstrumentarium cultuurindustrie) 1.540.000 euro begroot.

Evolutie 1999 – 2008 – H C 12.11 B beleidsinstrumentarium cultuurindustrie

1999	2006	2008	2009	% 2009 tov 2008	% 2009 tov 2006
0	600.000	1.230.000	1.540.000	+ 25,2 %	+156,7%

3.5.2 E-cultuur

3.5.2.1 Stand van zaken

E-cultuur vormt een integraal onderdeel van de uitdijende kennismaatschappij die in toenemende mate functioneert op basis van digitale media. Men stelt vast dat de burger zich steeds meer tot het internet wendt als het informatiekanaal bij uitstek, in die mate zelfs dat wat niet op het internet terug te vinden is, voor sommigen zelfs niet meer bestaat. Maar er is meer: e-cultuur is geen eenduidig gegeven en heeft veelvuldige implicaties. De rol en invulling van de culturele instelling of vereniging, van de participant én van het beleid wijzigt in een digitaliserende maatschappij. E-cultuur staat voor de veranderingen die het maken, bewaren, verspreiden en participeren aan cultuur ondergaan o.i.v. de nieuwe communicatietechnologieën. Het gaat om nieuwe mogelijkheden om cultuur te maken, te delen en te ervaren, om kennis en cultuur crossdisciplinair te verbinden en er actief deel van uit te maken. Het cultuurbeleid kon hierbij niet van op de zijlijn blijven toekijken. Het was dan ook onze ambitie om tijdens de legislatuur 2004-2009 de eerste bouwstenen te leggen voor een integraal beleid m.b.t. e-cultuur.

In 2005-2006 werd hierop volop ingezet. Binnen de toenmalige afdeling BKM (nu agentschap Kunsten en Erfgoed) werden de onderzoeksprojecten 'Beleidsvisies voor 'digitaal erfgoed' in Vlaanderen' en 'Naar een strategisch beleidsplan voor 'digitaal erfgoed - Verslag van een STRATMAN-analyse' opgestart die een goede aanzet tot prioriteitenstelling en visievorming vormden en waarvan de belangrijkste acties in een stappenplan e-erfgoed uitmondten. Het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media werkte samen met het Digitaal Platform van de steunpunten Initiatief Audiovisuele Kunsten en Initiatief Beeldende Kunsten (nu BAM) en in samenwerking met tal van actoren aan een beleidsvoorbereidende tekst die in oktober 2006 resulteerde in de publicatie: '*E-cultuur. Bouwstenen voor praktijk en beleid*' (D. De Wit en D. Esmans red.). Daarin lag de focus op visieontwikkeling, maar werd er eveneens aandacht besteed aan tal van ideeën en beleidspistes voor een toekomstig beleid.

In 2007 - 2008 opteerden we ervoor om het materiaal dat ter tafel lag verder uit te werken. Dit betekende niet alleen verder werk maken van verdere visieontwikkeling en kennisopbouw op dit vlak, maar ook een aantal concrete beleidsinitiatieven ontplooiën. Met de werkmiddelen e-cultuur van 2007 werd ingezet op een aantal *leer- en demonstratieprojecten*. Zo focust het IBBT-project Erfgoed 2.0 op het gebruik van mobiele toestellen binnen een netwerk van zowel onroerend als culturele erfgoed sites en werd een studiedag rond gaming georganiseerd. Het departement CJSM organiseerde i.s.m. de steunpunten cultuur en jeugd in maart 2007 een studienamiddag met als thema 'Participatie in e-cultuur'. Centraal in het thema stond de gebruiker, niet alleen het publiek of de cultuurliefhebber, maar ook de medewerker, onderzoeker, kunstenaar, de educatieve begeleider, ... De verslagen en presentaties werden achteraf ter beschikking gesteld via de website van de administratie. Ook werd er een leertraject opgestart rond e-cultuur en interculturaliteit en ingezet op een educatief project rond de Verhalentafel en Expo'58 dat zich specifiek richt naar ICT en senioren.

Er werd ook werk gemaakt van *meer samenwerking*, onder meer met het Interdisciplinair Instituut voor Breedbandtechnologie zowel in kader van beleidsvoorbereiding als op het vlak van concrete

projectparticipatie (CUPID¹, Cocomedia², Erfgoed 2.0³). In het kader van de Europese ontwikkelingen op het vlak van de digitalisering, online-toegankelijkheid en digitale bewaring werden tevens gesprekken opgestart tussen de beleidsdomeinen Cultuur, Media en Economie, Wetenschap en Innovatie met het oog op de beleidsvoorbereiding. Een voorbeeld daarvan is o.m. de nauwe betrokkenheid van het Departement bij de opvolging van het BOM-VL project. BOM-VL staat voor Bewaring en Ontsluiting van Multimediale data in Vlaanderen. Het is een onderzoeksproject naar de technische aspecten van bewaring alsook naar modellen voor archivering, ontsluiting en uitwisseling. BOM-VL zal zich eveneens op businessmodellen en gebruikersmodellen richten en levert een demonstrator op.

Met de bevoegde Federale Dienst vond een gesprek plaats ter opvolging van de juridische actiepunten zoals geformuleerd in de Raadconclusies van november 2006.

Ook *wetenschappelijk onderzoek* m.b.t. e-cultuur werd een aandachtspunt: een studie m.b.t. breedbandbehoeften en -modellen werd afgerond in 2007 en digitalisering en e-cultuur werd één van de speerpunten van het nieuwe steunpunt beleidsgericht onderzoek.

Op het vlak van het cultureel *erfgoedbeleid* werden bovendien een aantal *specifieke programma's en projecten* intens opgevolgd. Zo participeerden de Vlaamse overheid en de culturele erfgoedsector binnen het Minerva EC-project dat expertise rond standaardisering en andere uitdagingen met betrekking tot digitaal erfgoed samenbrengt en ook via nationale workshops de thematiek onder de aandacht van het veld brengt. In samenwerking met Culturele Biografie Vlaanderen en het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw (na de fusie met FARO, Vlaams steunpunt voor Cultureel Erfgoed) nam het agentschap Kunsten en Erfgoed deel aan het MichaelPlus-project dat in een meertalige omgeving een overzicht van de digitale erfgoedcollecties in Europa wil bieden. Daarnaast wordt er ook de nodige aandacht besteed aan projecten die bijdragen aan Europeana - de marktnaam waaronder de Europese Digitale Bibliotheek door het leven gaat. Na de vermelde projecten zoals MinervaEC en MichaelPlus gaat dit over Athena⁴ (wat zich op de grote musea richt), EDLocal⁵ (dat zich op de kleine erfgoedinstellingen van een diverse aard richt) en andere relevante projecten zoals EDLNet⁶ dat zich als voorbereidend coördinerend project opwerpt. Om bij dit laatste project nauw betrokken te blijven en om de betreffende projecten onderling af te stemmen organiseerde het agentschap Kunsten en Erfgoed in december 2007 een conferentie waarbij de informele overleggroep EDLNet-Vlaanderen opgezet werd (op Belgisch niveau wordt dit afgestemd met het gremium EDLNet Belgium).

¹ CUPID (Cultural Profile and Information Database) is een IBBT GBO-onderzoeksproject waarbij het optimaal verzamelen, beheersen en categoriseren van cultuur- en vrijetijdsinformatie en daaraan gerelateerde informatie centraal staan. Onderzocht wordt hoe de verzamelde informatie doelgericht ontsloten kan worden naar specifieke doelgroepen (zowel individuen als organisaties) via verschillende kanalen (website, digitale tv, mobiel) gebruik makende van gebruikersprofielen die het aanbieden van passende informatie eenvoudiger moeten maken.

² CoCoMedia (Collaborative Community Media) is een IBBT GBO-onderzoeksproject met als doelstelling zowel sociaal-wetenschappelijk als technologisch te onderzoeken op welke wijze Vlaamse mediabedrijven met community media kunnen omgaan en te bekijken of er een integratie mogelijk is van klassieke journalistiek en de 'community' media.

³ *Erfgoed 2.0 - Open structuren voor cultureel erfgoedopslag en -presentatie* bestudeert de ontwikkeling van een metadata- en data-uitwisselingsmodel voor de Vlaamse culturele erfgoedsector en dit in het kader van sociale interactieve location-based erfgoedbeleving via mobiele toestellen.

⁴ ATHENA richt zich op musea en andere erfgoedinstellingen en wil de bredere toegang en gebruik van de digitale inhoud van de Europese musea stimuleren. Athena zal de standaarden en metadata schema's en terminologieën bestuderen, analyseren en vergelijken. Daarnaast zal het ook meerdere musea en instellingen trachten te overtuigen om in te stappen.

⁵ EuropeanaLocal heeft als doel een best practice netwerk op te zetten om de interoperabiliteit te verbeteren voor digitale inhoud uit regionale en lokale bibliotheken, musea, archieven en audiovisuele archieven zodat die via Europeana en andere diensten ter beschikking gesteld kan worden.

⁶ EDLNet is een coördinerend project dat de praktische voorbereiding van Europeana direct aanstuurt. In het kader van dit project werd ondermeer de EDL Stichting opgericht, wordt de demonstrator voor november 2008 voorbereid en zal het businessmodel ontwikkeld worden.

Ook de systematische verdere ontwikkeling van een *Vlaamse digitale openbare bibliotheek* kadert in de beleidsvoering rond e-cultuur. In 2008 wordt deze digitale verzameling operationeel en biedt zij een veelbelovende service, die geleidelijk ter beschikking zal komen van alle Vlamingen.

3.5.2.2 Prognose 2009

In 2009 wordt verder ingezet op beleidsvoorbereiding rond de thematiek van de digitalisering, online-ontsluiting en digitale archivering van cultureel materiaal. De urgentie van de noden rond de digitale ontwikkelingen op dit vlak en specifiek in het veld van het cultureel erfgoed, hebben mij overtuigd de werkmiddelen in 2008 voornamelijk in te zetten rond beleidsvoorbereidende initiatieven in dat verband. Zo maken we werk van een onderzoek naar de financieringsmogelijkheden en –modellen voor de digitalisering van het cultureel erfgoed en moet een korte overzichtsstudie rond auteursrecht ook in deze materie de cultuuroverheid meer houvast bieden. In 2009 zal ook het Erfgoed 2.0 onderzoek haar resultaten opleveren. Ook van andere onderzoeken worden de resultaten in 2009 verwacht. We denken daarbij aan onze participatie aan de EU-studie ‘NUMERIC’, die ons kwantitatieve inzichten moet opleveren over de stand van zaken m.b.t. digitalisering van het cultureel erfgoed en aan het project BOM-VL.

In 2009 wordt er uitvoering gegeven aan de beleidsopties die prioritair worden naar voor geschoven in het kader van de uitbouw van een digitale openbare bibliotheek in Vlaanderen. De IVA SCW neemt hierin een voortrekkersrol, ondersteund door de vzw Bibnet.

We kijken ook met verwachting uit naar de resultaten van de haalbaarheidsstudie en het masterplan van de Waalse Krook want ook hier liggen interessante pistes voor de ontwikkeling van de e-cultuurpraktijk.

Gaming is evenmin uit ons aandachtsveld verdwenen; eind 2008 ondersteunen we mee een conferentie rond games en cultureel erfgoed en in 2009 willen we nog een initiatief nemen m.b.t. productinformatie voor ouders.

Een ander aspect dat we wensen op te nemen is de inventaris van Immaterieel Cultureel Erfgoed Vlaanderen. De operationele richtlijnen van de “UNESCO-conventie voor de bescherming van immaterieel erfgoed” (2003) werden in juni 2008 door de Algemene Vergadering te Parijs aangenomen. De basis voor de nominaties bij UNESCO wordt gevormd door een nationale inventaris, een expliciete prioriteit gesteld voor elke lidstaat. In de internationale expertskringen is er al veel over deze materie nagedacht. Er wordt gezocht naar een technisch haalbare of eenvoudige oplossing via een online inventaris die data uit kleinere databanken via de harvestingtechnologie wil verzamelen. We willen deze problematiek in 2009 verder onderzoeken.

3.5.2.3 Begrotingstechnisch

In 2007 wordt op het programma 45.5, ba 12.32 (werkmiddelen e-cultuur) 80.000 euro voorzien. Evolutie 1999 – 2007 – ba 12.32 werkmiddelen e-cultuur

1999	2006	2007	2007 tov 99	2008	2009
0	0	80.000	+ 80.000	72.000	124.000

In 2008 wordt op HC 12.32 B – na de tweede begrotingscontrole 72.000 euro voorzien.

In 2009 wordt op HC 12.32 124.000 euro voorzien.

3.5.3 Filmbeleid

Wat het film- en audiovisueel kunstbeleid aangaat zijn de meest in het oog springende verwezenlijkingen van het voorbije decennium zonder twijfel de oprichting van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) en het Kunstendecreet.

Vanuit de hoedanigheid van de Vlaams minister bevoegd voor het jeugdbeleid, behoort ook de filmkeuring tot onze bevoegdheden. Tot op heden is dit een federale materie, die wordt geregeld door de wet van 1 september 1920, waarbij aan minderjarigen beneden 16 jaar de toegang tot de bioscoopzalen wordt ontzegd. Momenteel wordt werk gemaakt van een herziening van de regelgeving en van een overheveling van deze bevoegdheid naar de Gemeenschappen; in afwachting hiervan gebeurt de filmkeuring door een federale commissie, waarvan het secretariaat wordt waargenomen

door het departement CJSM van de Vlaamse overheid. Voor een meer uitputtende behandeling van dit thema verwijzen we naar de beleidsbrief Jeugd.

Voor meer gedetailleerde invulling van het filmbeleid verwijzen we naar het hoofdstuk 6.

3.6 DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD CJSM

3.6.1 Stand van zaken

Op 30 oktober 2007 werd het ontwerp van decreet houdende de oprichting van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media besproken in de parlamentscommissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media. In de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement van 21 november 2007 werd het decreet besproken en unaniem goedgekeurd. De Vlaamse Regering bekrachtigde het decreet op 30 november 2007. Vrijdag 25 januari 2008, tien dagen na de publicatie van het decreet in het Belgisch Staatsblad op 15 januari 2008, was de oprichting van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een feit.

Daarna werd de raad samengesteld. De onafhankelijke deskundigen werden benoemd na een openbare oproep tot kandidaatstelling. De vertegenwoordigers van het middenveld werden benoemd op voordracht van de representatieve organisaties uit het middenveld. De nieuwe en onafhankelijke strategische adviesraad neemt de taken van de Raad voor Cultuur, de Raad voor de Kunsten, de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, de Vlaamse Sportraad en de Vlaamse Mediaraad over, en krijgt er een pak nieuwe taken bij. Alle adviezen, uitgebracht door de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media, zijn openbaar. De interne werking wordt geregeld via een huishoudelijk reglement. De raad koos als roepnaam SARC, en is een afzonderlijke rechtspersoon. Binnen zijn structuur is er een Algemene Raad, een Vast Bureau en vier sectorraden, namelijk de Sectorraad voor Kunsten en Erfgoed, de Sectorraad voor Sociaal-cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen (roepnaam Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk), de Sectorraad voor Sport (roepnaam Vlaamse Sportraad) en de Sectorraad Media. De SARC begon zijn werkzaamheden in april 2008 en ondertussen hebben zowel de Algemene Raad als de sectorraden reeds een aantal adviezen uitgebracht (www..sarc.be).

3.6.2 Prognose 2009

Hoofdbrok van de activiteiten van de SARC wordt het opstellen van een Memorandum voor de nieuwe beleidsperiode. De SARC wil ook inspelen op de regelgevingsagenda's van de beleidsbrieven 2009 voor Cultuur, Jeugd (sociaal-cultureel jeugdwerkbeleid), Sport en Media alsook de Vlaamse voorbereiding van het Belgisch EU-voorzitterschap 2010.

3.6.3 Begrotingstechnisch

In de begroting 2009 zal een bedrag van 126.000 euro worden ingeschreven (programma HA, basisallocatie 41.70 B "Dotatie aan de Strategische Adviesraad").

De begroting 2009 bevat werkingskosten eigen aan het functioneren van de strategische adviesraad en apparaatskosten voor het secretariaat, dat bestaat uit 5 personeelsleden. De werkingskosten betreffen enerzijds de uitgaven voor de vergoedingen en reiskosten van de leden en anderzijds de specifieke kosten eigen aan de werking van de adviesraad zoals bijzondere opdrachten, publicaties, catering, externe deskundigen ... Er zijn geen personeelskosten voorzien: voorlopig worden de personeelskosten gedragen door het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media en door het Bloso. Het personeel van de SARC is krachtens een beslissing van de Algemene Beleidsraad van 15 februari 2008 door het departement, respectievelijk het Bloso aan de raad toegewezen.

4 SOCIAAL-CULTUREEL WERK VOOR VOLWASSENEN

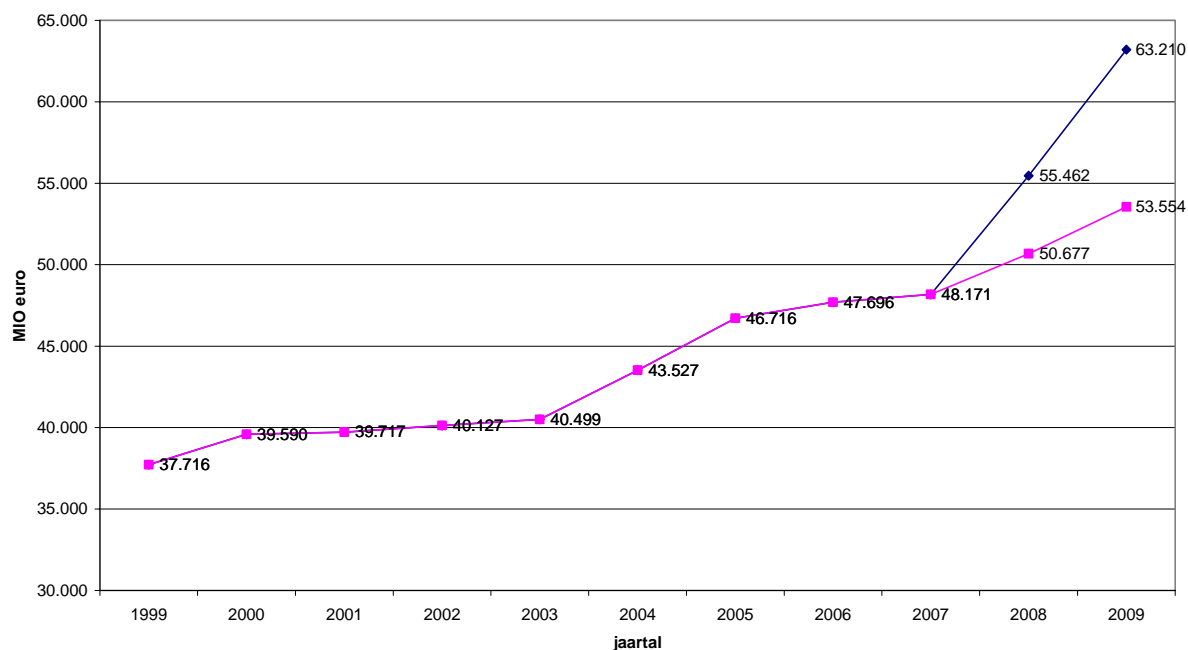
4.1 SOCIAAL-CULTUREEL VOLWASSENENWERK

4.1.1 Stand van zaken

Bij het begin van de vorige legislatuur in 1999 waren in de sector van het sociaal-cultureel werk voor volwassenen drie decreten van 19 april 1995 van kracht. Zij regelden elk een eigen werkvorm waarin het sociaal-cultureel volwassenenwerk gestalte kreeg: het verenigingsleven, het instellingenwerk en de diensten. Daarnaast waren er nog het decreet van 2 januari 1976 met betrekking tot de koepelorganisaties evenals het decreet van 27 juni 1985 dat de subsidiëring regelde voor de politieke vormingsinstellingen. Het steunpunt voor het sociaal-cultureel werk ontving subsidies via een inschrijving in de begroting op naam.

In onderstaande grafiek volgen we de evolutie van het budget voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. In 2008 en 2009 worden twee maten gehanteerd: de hoogste getallen geven telkens weer wat in de begroting is ingeschreven. De laagste getallen maken abstractie van de verschuivingen van middelen die voordien ook voor de sector waren bestemd (cfr. de zgn. ex-DAC-middelen), maar nu ook binnen de allocaties voor de sector worden verankerd.

Evolutie budget sociaal-cultureel volwassenenwerk

Van bij mijn aantreden stelde ik een hervorming van de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk in het vooruitzicht. Via die hervorming wilden we in de eerste plaats een halt toeroepen aan de veelvuldige legitimeringsvragen over en binnen de sector. De plaats en het belang van het sociaal-culturele middenveld in de realisatie van de beleidsdoelstellingen die de overheid in de voorbije periode formuleerde in verband met het versterken van het sociale weefsel, het bevorderen van het levenslang en levensbreed leren, het constructief omgaan met diversiteit en interculturaliteit,... is onbetwistbaar.

Het scheppen van de noodzakelijke voorwaarden om de slagkracht van de sociaal-culturele organisaties te vergroten was het logische gevolg van ons geloof in de betekenis van deze organisaties voor de samenleving. Het decreet van 4 april 2003 trachtte in een eerste fase aan die hoofdbezorgdheid tegemoet te komen. De herwaardering en legitimering van het sociaal-cultureel werk, de actualisering van de functies van dit werk, de versterking en vernieuwing van het sociaal-cultureel middenveld, het geven van vertrouwen aan de organisaties, het stimuleren van visievorming

binnen landelijke organisaties,... waren eveneens motieven die aan de basis lagen van het overleg en het debat dat we met de sector organiseerden in de aanloop naar de geplande hervorming.

Op 1 januari 2003 ging het decreet van 4 april 2003 en de erin vervatte herstructurering van kracht. De drie bestaande regelgevingen van 19 april 1995 werden opgeheven en de subsidiëring en werking van het steunpunt kreeg een decreetbasis. De decreten met betrekking tot de koepelorganisaties en de politieke vormingsinstellingen werden eveneens opgeheven. De bedoeling van het decreet was een breed kader te schetsen dat heel wat nieuwe maatschappelijke evoluties kon opvangen en een plaats geven. De werkvormen waarin het sociaal-cultureel volwassenenwerk gestalte krijgt, werden gherdefinieerd. De belangrijkste wijzigingen op dit vlak hebben van doen met de introductie van de regionale volkshogescholen – met een specifieke opdracht in de regio en met een specifiek subsidiemechanisme – evenals van de bewegingen, met een werking die in essentie gericht is op maatschappelijke verandering. De vormingsinstellingen kregen in dit geheel een verplicht landelijke setting binnen een aantoonbare thematische specialiteit.

Een nieuw beleidsinstrumentarium met beleidsplanning als centrale en voornaamste innovatie, moest dit proces ondersteunen. Tevens werd bij de organisaties de aandacht voor kwaliteitszorg expliciet geïntroduceerd, en in die eerste fase, via de oprichting van een specifiek ondersteuningscentrum - Kwasimodo vzw -, bijkomend ondersteund. Deze ontwikkelingen ondersteunden we de voorbije jaren tevens met het ter beschikking stellen van ruimere financiële middelen.

De met de sector afgesproken evaluatie van de uitvoering van het decreet van 2003 leidde tot een dubbele decreetaanpassing in 2006 en in 2008. Telkens ging het om het doorvoeren van een vermindering van de planlast en het duidelijker stellen van de rol van de administratie in de opvolging van de werking van de gesubsidieerde organisaties. De decreetaanpassing van 14 maart 2008 voorziet bovendien in een belangrijke ommekeer in de wijze van vaststelling van de subsidie-enveloppen van de sociaal-culturele organisaties. Van een beoordeling van beleidsplannen wordt overgestapt op een systeem van evaluaties van voorbije werkingen via bezoeken ter plaatse door een visitatiecommissie, paritair samengesteld uit externe deskundigen en de administratie. Ook in het kader van de bepaling van de budgetten voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk, voorziet het decreet in de mogelijkheid voor alle betrokken actoren om een partner te zijn in de besluitvorming over de prioriteiten voor een volgende beleidsperiode.

De uitdaging voor de overheid bestaat er voor de volgende jaren dan ook in om na te gaan in welke mate de opvolging van de werking, via de evaluatie door visitatiecommissies, een passend middel blijken te zijn om enerzijds een adequater zicht te krijgen op de concrete werkingen van de organisaties en anderzijds een relevante basis betekenen voor de vaststelling van de subsidies voor de komende beleidsperiodes.

Overzicht voorziene uitvoering 2008

Basisallocatie	Libellé	Krediet 2008	Voorziene uitvoeringspercentage 2008
HD3307C	Subsidies aan de erkende leden van de federatie van erkende organisaties voor volkswontwikkelingswerk	287.000	100%
HD3308C	Subsidies aan verenigingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk	25.802.000	100%
HD3309C	Subsidies aan bewegingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk	4.173.000	100%
HD3310C	Subsidies aan instellingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk	21.222.000	100%

HD3311C	Subsidies aan het steunpunt voor sociaal-cultureel volwassenenwerk	1.528.000	100%
HD3314C	Subsidies in het kader van het participatiebeleid en dit voor het aandeel voor de organisaties voor het organiseren van praktijkgerichte opleidingen voor bijzondere doelgroepen en voor de Rode Antraciet.	2.150.000	100%
HD3357C	Subsidie aan de vzw Kwasimodo	300.000	100%

4.1.2 Prognose over de beleidsinvulling voor begrotingsjaar 2009

Tijdens een lopende beleidsperiode is de eerste zorg dat de engagementen die werden aangegaan volwaardig kunnen worden nagekomen. De begroting van 2009 laat dit toe. Meer nog, met de sector werd afgesproken, dat voortaan volledige invulling wordt gegeven aan het indexeringsmechanisme zoals het decreet dat bepaalt .

4.1.2.1 *Visitaties*

Het uitvoeringsbesluit bij het wijzigingsdecreet van 14 maart 2008 ging van kracht op 15 september 2008. Het betekende meteen de start van de visitaties bij de sociaal-culturele organisaties. Samen met de FOV werden externe deskundigen aangesproken, die, in pariteit met medewerkers van de administratie, deel uitmaken van de visitatiecommissies. Deze visitaties concretiseren meteen een nieuwe invulling van de gewenste verhouding tussen de overheid en de organisaties(, en omgekeerd). Zij moeten de kans geven aan de verenigingen, bewegingen en instellingen om hun werking concreet in beeld te brengen bij externe deskundigen en hierop ook gerichte feedback te krijgen. De visitaties monden tevens, samen met andere elementen, uit in een evaluatieverslag, dat mee aan de basis ligt van de subsidies voor de volgende beleidsperiode.

4.1.2.2 *Verenigingen: de gestage groei versnellen*

Het decreet van 4 april 2003 zorgde vanaf 2004 ook voor de verenigingen voor een aangroei van het budget. Voortaan zou worden gewerkt met een subsidie-enveloppe per vereniging voor een vijfjaarlijkse beleidsperiode die, afhankelijk van beoordelingen (en na de recente decreetswijzigingen op basis van individuele evaluaties en collectieve prioriteiten) telkens kon stijgen of dalen. De eerste subsidie-enveloppe werd nog bepaald op basis van het aantal afdelingen waarover de vereniging in het jaar 2000 beschikte. Vanuit een zuivere berekening, betekende dit dat een aantal verenigingen over minder subsidies zou kunnen beschikken en een aantal andere verenigingen fors konden groeien. In afspraak met de sector werd een mogelijke achteruitgang van de subsidie-enveloppe beperkt tot 5 % en –als spiegel van deze redenering- een mogelijke aangroei beperkt tot 100.000 euro. Het decreet bepaalde dat de verenigingen met een afgetopte groei dit geleidelijk aan konden inhalen. We beseffen echter dat dit een proces is dat zich gedurende een lange periode kan voltrekken. Daarom voegen we in 2009 bij de begrotingsallocatie voor de verenigingen 600.000 euro toe. Met deze bijkomende inspanning kan het parcours voor deze verenigingen wiens groei vertraagd werd, alvast reeds in belangrijke mate worden uitgereden en wordt dus een volwaardige basis gelegd voor de volgende beleidsperiode.

4.1.2.3 *Projecten van verenigingen*

In 2008 gingen we ook voor de eerste keer van start met een specifieke ondersteuning van experimentele initiatieven van sociaal-culturele verenigingen. Hiervoor werd 500.000 euro in de begroting ingeschreven. In 2009 loopt deze regeling op kruissnelheid en krijgt ze ook een decretale verankering. De positieve samenhang tussen sociale participatie enerzijds en cultuurparticipatie – in de brede betekenis van het woord – anderzijds lijkt een evidentie. Uit recente onderzoeken blijkt dat de sociaal-culturele participatie hiertoe één van de belangrijkste hefboomen is. Het uitgangspunt dat er een expliciete samenhang is tussen participatie aan het verenigingsleven en bepaalde maatschappelijke

attitudes, zoals meer solidariteit en meer verdraagzaamheid, is intussen ook verworven. Het verenigingsleven is met andere woorden belangrijk voor het ontwikkelen van een democratische politieke cultuur en het verhogen van de cultuurparticipatie.

Het “Charter met wederzijdse engagementen” dat de Vlaamse Regering eind 2006 met het verenigde middenveld afsloot, is hiervan een belangrijke uitdrukking. De participatie aan het brede en diverse verenigingsleven, vertoont, over de afgelopen jaren heen, een vrij stabiel beeld. De participatiegraad in Vlaanderen ligt ook beduidend hoger dan het Europese gemiddelde. Toch doen er zich tussen diverse vormen van verenigingsleven enkele verschuivingen voor. Deze ontwikkelingen hebben vanzelfsprekend ook invloed op het verenigingsleven, dat in beeld komt via het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Een erg uitgebreid en gevarieerd vrijetijdsaanbod, bepaalde vormen van individualisering, de veel te drukke agenda’s zijn slechts enkele van de vele factoren die mee aan de grondslag liggen van meer los-vaste relaties tussen burgers en verenigingen. Dit gegeven vormt misschien wel de belangrijkste uitdaging voor het verenigingsleven in de steeds complexer wordende omgeving waarin zij opereren. Naar welke uiteenlopende vormen van participatie zal dit leiden? Hoe kan de deelsector van sociaal-culturele volwassenenverenigingen prominenter aansluiten bij het veelvuldige en diverse lokaal engagement, en bij het ontwikkelen van bruggen tussen generaties? Dit zijn maar enkele vragen die in dit verband opduiken.

De ontdekkingstocht – zowel binnen vele individuele verenigingen als binnen de werkssoort – is al een tijd aan de gang. Welke projecten, methoden en acties zijn efficiënt? Welke partnerschappen creëren een nieuwe meerwaarde? Het aanwenden van een vernieuwende en verbredende invalshoek bij de ontwikkeling van sociaal-culturele projecten kan de betrokkenheid van een breed publiek doen toenemen en bijdragen aan een boeiend en gevarieerd cultureel landschap. Verenigingen krijgen met deze regeling extra ruimte en een stimulans om projecten op te zetten met een experimenteel karakter op het vlak van methoden, inhoud, invalshoeken of vorm met een sterke klemtoon op praktijken ontworpen vanuit samenwerkingsverbanden.

De projecten richten zich naar minstens één van de volgende prioriteiten:

- het stimuleren van de continuïteit tussen organisaties van jongvolwassenen en volwassenenorganisaties;
- toenadering zoeken tot relevante lokale actoren die geen plaats hebben in het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk;
- nieuwe doelgroepen aanspreken en (potentiële) leden nauwer betrekken door het ontwikkelen van voor de vereniging vernieuwende samenwerkingsverbanden in het maatschappelijke middenveld.

4.1.2.4 *Vormingplus*

In 2009 zal het vijf jaar geleden zijn dat de volkshogescholen (de Vormingplus-centra) van start gingen. In 2004 kregen de vzw’s vorm en werden de eerste nieuwe stappen gezet. Vanaf 2006 draaien alle volkshogescholen op kruissnelheid. Dit heeft intussen geleid tot een netwerk van dertien centra die elke op hun eigen manier en vanuit hun eigen geschiedenis invulling geven aan de opdrachten. De regionale verankering, verbreding en verdieping worden op die manier gerealiseerd. Via een onderzoek, waarbij de Delphi-methode wordt toegepast, willen we vanaf 2009 concrete stappen vooruit zetten in gemeenschappelijke afspraken over het profiel en de gezamenlijke rol die het netwerk van dertien volkshogescholen in de toekomst verder dient te spelen.

4.1.2.5 *Portfolioproject*

Het project ‘Portfolio voor niet-formele en informele leerervaringen in het erkende en/of gesubsidieerde Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk en Jeugdwerk’, kortweg ‘Portfolioproject’ loopt van 1 maart 2008 tot 28 februari 2010. Met dit project slaan SoCiuS en Steunpunt Jeugd de handen in elkaar met het oog op het ontwikkelen en introduceren van een portfolio-instrument ter ondersteuning van het (h)erkennen van verworven competenties in het erkende en/of gesubsidieerde sociaal-cultureel volwassenen- en jeugdwerk. Het portfolio wordt een laagdrempelig instrument voor het verzamelen en ordenen van allerlei documenten waarop (mogelijk) verworven competenties vermeld staan. Deze documenten kunnen bekomen worden door het volgen van niet- en informele educatieve activiteiten of als gevolg van inzet en engagement (het zogenaamde vrijwilligerswerk). Op deze manier worden

mensen zich beter bewust van hun verworven competenties. Bovendien biedt het portfolio hen de hulpmiddelen om deze competenties aan te tonen, zowel aan zichzelf (bijvoorbeeld in functie van het opstellen van een persoonlijk ontwikkelingsplan) als aan anderen (bijvoorbeeld wanneer men wil solliciteren of een verkorte studieduur wil verkrijgen).

Op de eerste plaats zijn de gebruikers van het portfolio volwassenen en jongeren (vanaf 12 jaar) die deelnemen aan het sociaal-cultureel jeugd- en volwassenenwerk. Op termijn zou het portfolio gebruikt kunnen worden door iedereen. Daarbij is het van belang dat mensen op zo jong mogelijke leeftijd ingewijd worden in het E(lders)V(erworven)C(ompetenties)-denken zodat het eerder een vanzelfsprekendheid wordt dan een opdracht. Het is de bedoeling dat het portfolio uitgroeit tot een instrument dat ook aangewend wordt door (organisaties die werken met) specifieke doelgroepen. Binnen het brede sociaal-cultureel werk worden immers ervaringen opgedaan die veraf staan van de schoolbanken, maar ook een belangrijke invloed kunnen hebben op de keuzes en kansen in het verdere leven. Dit project kan alleen maar gerealiseerd worden als het portfolio-instrument niet alleen voor, maar ook dóór het sociaal-cultureel volwassenen- en jeugdwerk ontwikkeld en gedragen wordt. Daarom worden beroepskrachten uit beide sectoren van de start tot het einde mee in het project opgenomen. Alleen op die manier kan gegarandeerd worden dat het portfolio voor iedereen bruikbaar is, ook voor specifieke doelgroepen. Deze betrokkenheid krijgt vorm in de participatie aan de verschillende werkgroepen en consultatiemomenten die georganiseerd worden (www.portfolioproject.be).

4.1.2.6 De aanvullende tewerkstelling

Bij de start van de eerstvolgende nieuwe beleidsperiode (2011) moet, volgens het decreet op de aanvullende tewerkstelling, een eerste herverdeling kunnen gebeuren van de middelen die verbonden zijn aan de regularisatie van de DAC-projecten. De FOV heeft hiervoor, samen met de sociale partners, een gemeenschappelijk voorstel voorgelegd, met het oog op de totstandkoming van een uitvoeringsbesluit ter zake. In aanloop naar deze herverdelingstoepassing worden, na de opstap in 2008, nu de betrokken middelen verder toegevoegd aan de begrotingsallocaties voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

4.1.3 Begrotingstechnisch

De voorziene kredieten voor 2009 zijn terug te vinden binnen het Programma HD (Sociaal-Cultureel Werk) op volgende basisallocaties:

- HD3307C - Subsidies aan de erkende leden van de federatie van erkende organisaties voor volkswontwikkelingswerk als tussenkomst in de ledenbijdragen ten beloop van 298.000 euro;
- HD3308C - Subsidies aan verenigingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk ten beloop van 31.398.000 euro;
- HD3309C - Subsidies aan bewegingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk ten beloop van 5.005.000 euro;
- HD3310C - Subsidies aan instellingen voor sociaal-cultureel volwassenenwerk ten beloop van 22.440.000 euro;
- HD3311C - Subsidies aan het steunpunt voor sociaal-cultureel volwassenenwerk ten beloop van 1.569.000 euro;
- HD3314C – Subsidies in het kader van het participatiebeleid en dit voor het aandeel voor de organisaties voor het organiseren van praktijkgerichte opleidingen voor bijzondere doelgroepen ten beloop van 1400.000 euro en voor de Rode Antraciet, ten beloop van 1.100.000 euro.

Evolutie 1999-2009 Sociaal-cultureel volwassenenwerk

1999	2008	2009	% 2009 tov 1999	% 2009 tov 2008
37.716.000	55.462.000	62.572.000	+ 68 %	+ 14 %

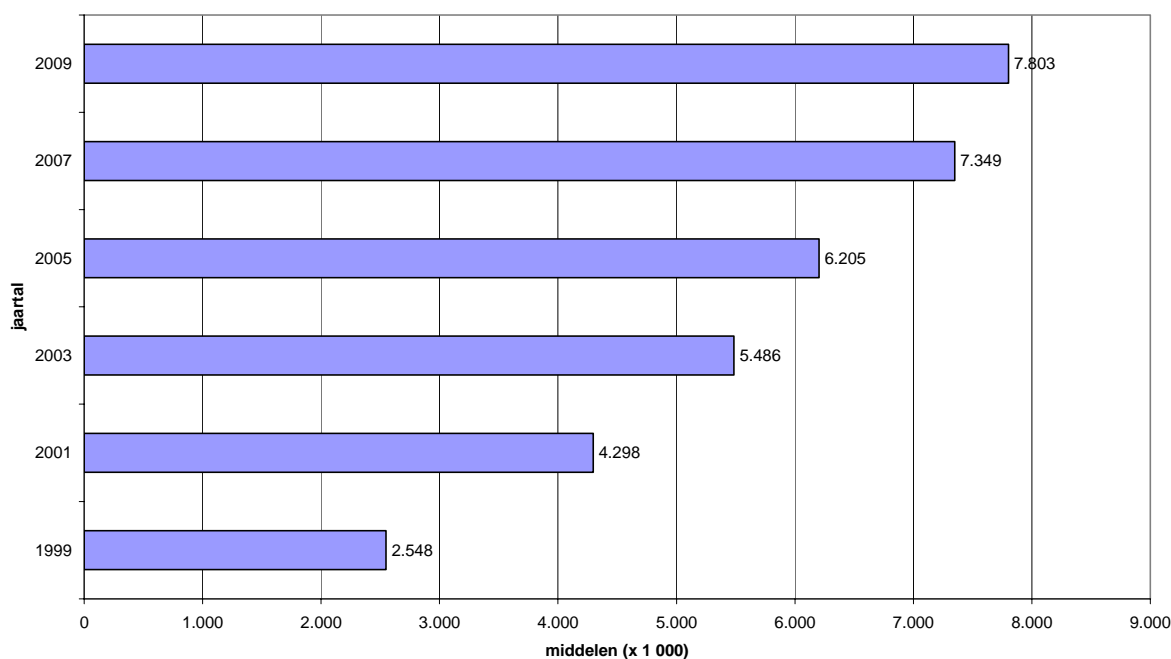
4.2 AMATEURKUNSTEN

4.2.1 Stand van zaken

Bij mijn aantreden in 1999 werden 21 organisaties voor amateurkunsten gesubsidieerd op basis van het decreet van 24 juli 1991, waarbij de subsidietoekenning in belangrijke mate gebeurde op grond van de naleving van kwantitatieve criteria.

Via die regeling ontvingen de gesubsidieerde organisaties in 1999 een bedrag van 2.548.000 euro. Voor 2009 voorzien we voor deze sector een totaal subsidiebedrag van 7.803.000 euro, wat ten opzichte van 1999 ruim een verdrievoudiging van het budget inhoudt.

Evolutie middelen voor amateurkunsten

Mede om beter op de talrijke en wisselende behoeften van de amateurkunstbeoefenaar –individueel en in groep - te kunnen inspelen opteerden we er voor om deze jarenlang op dezelfde klassieke wijze gestructureerde sector te hervormen en te zorgen voor een eenvoudig en helder beleidskader waarin ontzuijing en krachtenbundeling de uitgangspunten zijn voor het tot stand brengen van een open netwerk van pluralistische kunstdisciplinegerichte organisaties.

Deze ogenschijnlijk eenvoudige uitgangspunten vergden in de realiteit een grote aanpassing, veel tijd en energie om de transitie op het terrein waar te maken. We ondersteunden de totstandkoming van de nieuwe samenwerkingsverbanden en fusies met bijkomende financiële middelen.

Vanuit de vaststelling dat sinds enige tijd een voldoende stevige basis aanwezig was achtten we de tijd rijp om binnen de werking van de organisaties voldoende draagvlak te creëren voor vernieuwing en verbreding. Via een aanpassing van het decreet in 2006 verankerden we de oorspronkelijke projectenregeling voor verbreding en vernieuwing, rechtstreeks in de werking van de kunstdisciplinegerichte organisaties. De decreetaanpassing van 2006 voorzag tevens in een herpositionering van de werking van het voormalige Vlaams Centrum voor Amateurkunsten. Voor de belangenbehartiging en als centrum voor overleg, samenwerking en coördinatie richtten de kunstdisciplinaire organisaties het Forum voor Amateurkunsten op. Tegelijkertijd stuurden we de overige werking van het VCA in de richting van het beheer van infrastructuur en een werking ten behoeve van de amateurkunstbeoefenaar in Brussel.

Vanaf 2007 konden we via bijkomende financiële middelen de ontwikkeling van deze sector verder ondersteunen. Voor de organisaties begon in 2007 immers een nieuwe vijfjarige beleidsperiode. Aan de startlijn van deze nieuwe periode staan voortaan sterke kunstdisciplinegerichte organisaties. Zij moeten in de komende jaren een kwaliteitsvolle ondersteuning kunnen bieden aan het steeds

toenemend aantal beoefenaars en belangstellenden. Zij moeten eveneens borg kunnen staan voor een continuering van de ontwikkeling naar een verhoging van de zichtbaarheid van de amateurkunsten als sector. De erkenning van een landelijke organisatie voor de kunstdiscipline 'letteren' vertaalde onze aandacht voor de verbreding van de sector. Naast de verhoging van de subsidie-enveloppen gafven we vanaf 2008 aan de sector van de amateurkunsten bijkomende ademruimte via een heel gerichte ondersteuning van kwaliteitsvolle projecten waarbij de brug wordt gelegd tussen de amateurkunsten en de professionele kunsten. Ook via de recentste wijzigingen aan het decreet op het lokaal cultuurbeleid, brachten we de amateurkunsten sterker in beeld. Artikel 30bis stelt immers dat gemeenten, wanneer ze investeren in bepaalde beleidsprioriteiten voor de werking van het cultuurcentrum, een bijkomende subsidie kunnen krijgen. Eén van de drie prioriteiten is 'het toegankelijk maken en ondersteunen van het aanbod van lokale gezelschappen en verenigingen'. Op deze manieren leverden we onze bijdrage aan de uitvoering van de in het regeerakkoord beoogde versterking, verbreding en vernieuwing van deze boeiende en bloeiende sector.

Overzicht voorziene uitvoering 2008

Basis-allocatie	Libellé	Krediet 2008	Voorziene uitvoeringspercentage 2008
HD3302C	Subsidies aan het Vlaams Huis voor Amateurkunsten in Brussel	654.000	100%
HD3303C	Subsidies aan organisaties voor amateurkunsten	6.717.000	100%
HD3381C	Subsidies in het kader van art. 62bis van de Financieringswet voor de kwaliteitsbevordering binnen de amateurkunsten	250.000	100%

4.2.2 Prognose over de beleidsinvulling voor begrotingsjaar 2009

4.2.2.1 Verder werken op “kwaliteitsbevordering” en stevige profilering sector

De amateurkunstensector is en blijft een dynamische sector. Een gedreven sector bovendien, die de dienstverlening naar de amateurkunstenaars met veel inzet ter harte neemt. Sinds enkele jaren is de sector stevig aan het investeren in verbanden met de professionele kunstensector, om zo nog meer naar kwaliteitsbevordering te streven. In onze Beleidsnota Cultuur 2004-2009, hebben we reeds aangegeven dat de samenwerking met de professionele kunsten een uitdaging is voor amateurkunstensector en dat we een nieuw accent zullen leggen op projecten die de kwaliteitsbevordering en dus ook de samenwerking met de professionele kunstensector bevorderen. Alhoewel de zoektocht naar een verfijnd reglementair kader, dat evenredig van toepassing kan zijn op alle disciplines en werkvormen- niet van een leien dakje liep, konden we via gerichte bijkomende ondersteuning toch de kans geven aan landelijke organisaties en andere actoren om in dit verband nieuwe wegen in te slaan. Deze projecten krijgen intussen stevige vorm. Zo organiseert Koor & Stem het evenement “Koor van het Jaar”. De Vlaamse koorwereld zit boordevol dynamiek. Het bewijs hiervan is deze vijfde jubileumeditie van de wedstrijd ‘Koor van het Jaar’: één groot koorfeest. *Koor van het Jaar* is een uniek project van Koor&Stem in samenwerking met Canvas, Klara en Flagey om op een positieve manier belangstelling te wekken voor zingen, koorzang en amateurkunst. Ook Opendoek verbreedt en verdiept zijn werking rond het Landjuweelfestival: in verschillende Gentse zalen wordt een gevarieerd programma gebracht, bestaande uit het tornoot zelf, maar ook jongerenproducties, figurentheater, vertellingen en Shakespeare Today. Een ander voorbeeld is “STAF”, een project waarvoor vier landelijke organisaties de handen in elkaar slaan, namelijk het Centrum voor Beeldexpressie, Creatief schrijven, Danspunt en Muziekmozaïek. Zij maken van de Arenbergschouwburg een tijdelijke jazztempel, met naast de jazzfoto's van Staf, ook een impressie rond het Pierre Anckaert Trio door fotografen, cineasten en journalisten. STAF biedt bruisende en grensoverschrijdende jazzevenementen: van foto's, film en optredens over jamsessies en een schrijfwandeling tot workshops rond beeld, muziek, dans en tekst. Nog een project dat wijst op de groeiende samenwerking tussen amateur- en professionele kunsten –en dit in een interculturele

contact- is “Rauw”, waarbij Danspunt aan elke geïnteresseerde - met of zonder danservaring - een zesdaagse stage bood, begeleid door de hedendaagse choreograaf Filip Van Huffel en zijn gezelschap Retina Dance Company. Dit mondde uit in een toonmoment in het cultuurcentrum van Berchem. Vanuit de evaluaties van de initiatieven die werden opgestart, zal ook in 2009 stelselmatig verder worden gebouwd op deze kwaliteitsbevordering.

4.2.2.2 *Zinnema: het Vlaams Huis voor de Amateurkunsten in Brussel*

Ten gevolge van een aanpassing van het decreet betreffende de amateurkunsten op 17 november 2006, werd beslist om het Vlaams Centrum voor Amateurkunsten (VCA) niet langer als steunpunt voor de amateurkunstensector te laten fungeren. De vroegere steunpuntfunctie van het VCA is in aangepaste vorm overgedragen aan het Forum voor Amateurkunsten vzw. De zogenaamde ‘Brusselwerking’ van het VCA werd voortaan in de afzonderlijke structuur en infrastructuur in Anderlecht behouden. Dit leidde tot een naamswijziging in het Vlaamse Huis voor Amateurkunsten in Brussel vzw of Zinnema. De kerndoelstelling van Zinnema is de ondersteuning van de activiteiten van individuen en groepen van mensen die deel uitmaken van de Vlaamse Gemeenschap, en die in hun vrije tijd uiting geven aan hun verbeelding in één of andere artistieke discipline in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, of de Vlaamse Rand. De werking zal de culturele rol van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel mee concretiseren en zal een zichtbare spiegel zijn van de interculturaliteit in Brussel, die in de aanpak wordt verankerd en geïntegreerd. De kerntaken die in de werking van Zinnema zijn opgenomen, maken de algemene doelstelling duidelijk:

- het vertalen van de doelstellingen van de landelijke organisaties voor amateurkunsten en het Forum voor Amateurkunsten naar de stedelijke context van Brussel en de Rand.
- het verstevigen van het Nederlandstalig draagvlak van haar werking door het versterken van de band met het Vlaams verenigingsleven en het Nederlandstalig onderwijs in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad; in het bijzonder met het Nederlandstalig kunstonderwijs.
- het vormen van een platform voor kwalitatieve amateurkunstenproducties in Brussel en de Rand, zowel via eigen producties als voorstellingen van anderen.
- het adviseren en ondersteunen van amateurkunstenaars in Brussel.
- het ondersteunen, promoten ... van processen en producties in de context van de amateurkunsten in heel Brussel en het uitbouwen van netwerken met relevante actoren in Brussel en Vlaanderen.

Via een beheersovereenkomst, waar ook de Vlaamse Gemeenschapscommissie mee voor tekende, worden de afspraken met het Vlaams Huis voor Amateurkunsten Brussel gemaakt. Deze beheersovereenkomst bevestigt ook de rol van Zinnema als een belangrijke actor in het Vlaamse amateurkunstenlandschap. De beheersovereenkomst is geldig tot 31 december 2011.

4.2.2.3 *Wak: april 2009 met als thema “Van harte”, hand in hand met de erfgoeddag*

Eén van de opdrachten van het Forum voor Amateurkunsten is om voortdurend te investeren in de uitstraling van de sector. Het is dan ook belangrijk om de stevige lokale inbedding van de amateurkunsten te blijven beklemtonen en verzekeren. Samen met de lokale besturen wordt daarom jaarlijks de Week van de Amateurkunsten (WAK) ingericht. In 2008 werd volop de interculturele kaart getrokken. In 2009 (24 april – 3 mei) vallen de WAK en de Erfgoeddag samen. Zij stemmen dus ook op elkaar af. Erfgoeddag pakt uit met 'Uit vriendschap!?', de WAK gaat voor 'Van harte'. Het thema verwijst naar de liefde, de toewijding en de passie waarmee (amateur)kunstenaars tewerk gaan en duidt ook op de amicale en gemoedelijke sfeer waarin de amateurkunsten zich bevinden.

4.2.2.4 *Publieksonderzoek amateurkunsten*

De amateurkunsten kennen een zeer groot bereik in Vlaanderen. Meer nog, de sector blijft groeien. Toch is het belangrijk voortdurend de vinger aan de pols te houden. Wat drijft mensen om actief een amateurkunstenleven uit te bouwen, waarom sluiten ze aan bij de verenigingen, of waarom sluiten ze niet aan? Dit en meer vragen hebben in 2008 geleid tot het opstarten van een uitgebreid publieksonderzoek, met een focus op de bestaande publieken, maar ook op bevragingen bij niet-participanten. Bovendien laat het onderzoek toe om ook een brug te slaan naar, bijvoorbeeld, het Deeltijds Kunstonderwijs. Dit onderzoek, dat gecoördineerd wordt door het Forum voor

Amateurkunsten, moet leiden tot conclusies die zowel de werking van de individuele organisaties, als het beleid, kunnen vooruit helpen.

4.2.2.5 *Interdisciplinaire projecten*

De amateurkunstensector telt een wirwar aan initiatieven en verenigingen. Het amateurkunstendecreet heeft steeds de nadruk gelegd op een sterke en blijvende ondersteuning van wie plaatselijk bezig is, maar tegelijk ook van een opdracht voor de landelijke organisaties om steeds te blijven investeren in vernieuwing, verbreding en verdieping. Vanuit de overtuiging dat samenwerking tussen organisaties uitnodigt om over het eigen muurtje te kijken en dus bijna automatisch kan leiden tot nieuwe impulsen en methodes, kreeg het Forum voor Amateurkunsten de opdracht om interdisciplinaire initiatieven bij landelijke organisaties mogelijk te maken. De organisaties krijgen hiervoor een bijzondere ondersteuning. Hiertoe wordt op een intensieve manier overleg gepleegd binnen de sector. Deze methode is intussen op kruissnelheid en levert ook voor 2009 boeiende nieuwe initiatieven op. Zo werkten Vlamo, Muziekmozaïek en Koor&Stem bijvoorbeeld 'Over Art' uit. Zij geven opdrachten aan een aantal regisseurs, componisten, koren of andere partners om een nieuw en creatief interdisciplinair project uit te werken waarvan het concept later kan overgenomen worden door de verenigingen uit de AK-sector. De producties moeten zowel organisatorisch als artistiek te realiseren zijn door een goed gemotiveerde AK-vereniging. Rond elke productie die op 'Over Art' wordt voorgesteld wordt een werkmap uitgewerkt die voor de AK-vereniging als handleiding kan gebruikt worden voor de realisatie van een interdisciplinair project. Kunstwerk[t] werkt samen met Creatief Schrijven, Koor&Stem en het Centrum voor Beeldexpressie aan 'Een prent, een boek'. Dit is een project dat kinderen een impuls wil geven om uit de stereotiepe manier van tekenen te kruipen. 'Een prent, een boek' wordt een triptiek van boeken gericht op kinderen van + 7 jaar. Muziekmozaïek en Kunstwerk(t) brengen met het project "Molenliederenboek" een unieke verzameling van 200 Nederlandstalige en instrumentale molenliederen uit de Lage Landen bijeen. Het provinciaal molencentrum Mola uit Oost-Vlaanderen, zal mee aan dit project participeren. De publicatie is voorzien in 2009, inclusief een historische situering, partituren en een CD. Ook Poppunt, Centrum voor Beeldexpressie, Kunstwerk[t] en Creatief Schrijven hebben samen de schouders gezet onder een interdisciplinair project: Popfolio. Dit project biedt muzikanten, bands en dj's de mogelijkheid om een professioneel portfolio samen te stellen. Er werd een 'datingsite' ontwikkeld die deze artiesten de kans bood om contacten te leggen met fotografen, art directors, copywriters, regisseurs, vj's, journalisten en vormgevers. Na de eerste kennismaking kregen de teams, onder begeleiding van Poppunt, de hele zomer lang de tijd om aan hun portfolio te werken.

4.2.2.6 *Meer en betere repetitieruimten in Vlaanderen*

Om de problematiek van creatie- en repetitieruimten in Vlaanderen op een meer systematische manier aan te pakken, voeren we op dit moment gesprekken met het Forum voor Amateurkunsten en de vzw Reptetitieruimten. De bedoeling is om expertises te bundelen en een degelijke ondersteuning op te zetten voor een lokaal en regionaal beleid in dit verband.

Via een goed uitgewerkt traject worden de muzikanten, de podiumkunstenaars, de aanbieders van de creatieruimten en de verschillende overheden geïnformeerd en actief ondersteund bij alle aspecten van het zoeken en aanbieden van geschikte creatieruimten voor kunstenaars (amateur en professioneel).

Aangezien een groot deel van de 'lokale' kunstenaars vaak amateurkunstenaars zijn, vinden we het belangrijk dat het Forum voor Amateurkunsten, mee aan deze kar kan trekken.

4.2.3 **Begrotingstechnisch**

De voorziene kredieten voor 2009 zijn terug te vinden binnen het Programma HD (Sociaal-Cultureel Werk) op volgende basisallocaties:

HD3302C - Subsidies aan het Vlaams Huis voor Amateurkunsten in Brussel ten bedrage van 666.000 euro;

HD3303C - Subsidies aan organisaties voor amateurkunsten ten bedrage van 6.887.000 euro voor de ondersteuning van de landelijke erkende amateurkunstenorganisaties, het Forum voor Amateurkunsten en de projecten die betrekking hebben op een kunstdiscipline of deeldiscipline die niet gesubsidieerd worden binnen het decreet;

HC3380B - Subsidies in het kader van art. 62bis van de Financieringswet voor de kwaliteitsbevordering binnen de amateurkunsten ten bedrage van 250.000 euro.

Evolutie 1999-2009 Amateurkunsten

1999	2008	2009	% 2009 tov 1999	% 2009 tov 2008
2.548.000	7.621.000	7.803.000	+ 206 %	+ 2 %

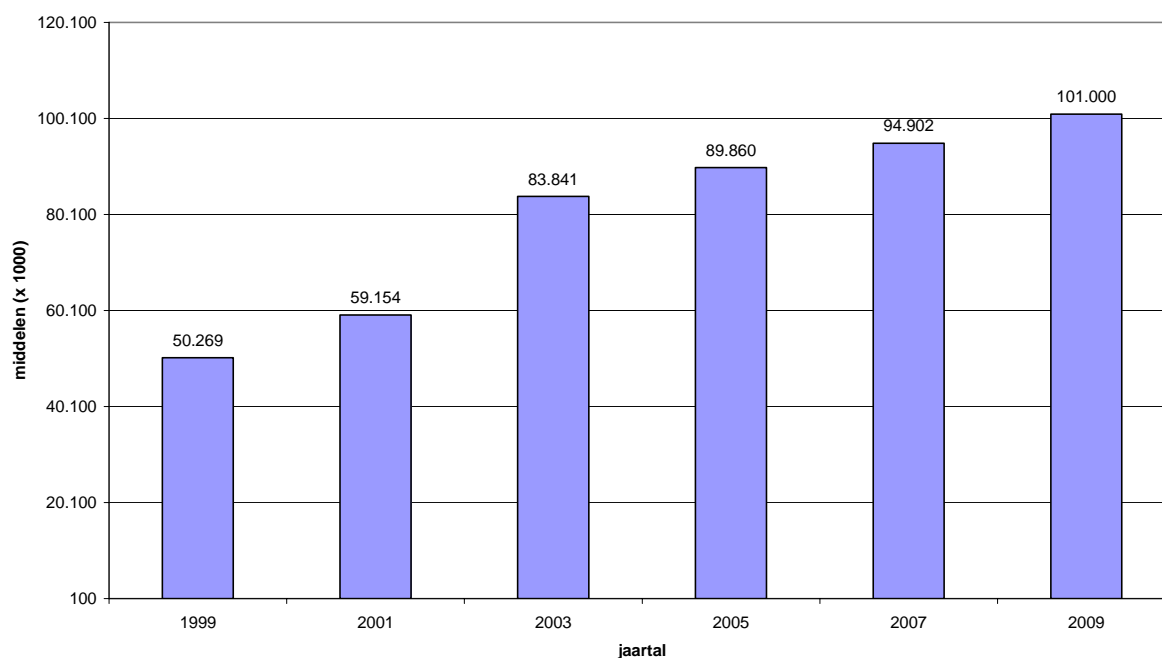
4.3 LOKAAL CULTURBELEID

4.3.1 Stand van Zaken

Tot 2002 werd het lokaal cultuurbeleid geregeld via twee decreten, het bibliotheekdecreet en het decreet voor de culturele centra. Vanaf 2002 werden deze decreten opgeheven en wordt de ondersteuning van de bibliotheken en de cultuurcentra geïntegreerd in het decreet lokaal cultuurbeleid. De sector van het lokaal cultuurbeleid ontving in 1999 een bedrag van 50.269.000 euro. Voor 2009 voorzien we voor het lokaal cultuurbeleid een totaal subsidiebedrag van 94.230.000 euro, wat dus t.o.v. 1999 een stijging inhoudt in absolute cijfers met 43.961.000 euro of met 87 %.

We stelden als doel om tegen het einde van deze legislatuur een verdubbeling van de middelen voor het lokale cultuurbeleid na te streven. Dit opzet werd bereikt. De middelen die vanuit decretale regelingen⁷ rechtstreeks naar de lokale besturen ter ondersteuning van hun cultuurbeleid, stegen op tien jaar tijd van 50 MIO naar 101 MIO euro, of een stijging met 101 %.

evolutie middelen voor lokaal cultuurbeleid

Het decreet lokaal cultuurbeleid heeft zijn effect niet gemist en betekende niet alleen een stijging van het krediet op de Vlaamse begroting, maar ook van het aantal gemeenten dat daadwerkelijk is ingestapt in het decreet. Van de 327 Vlaamse en Brusselse gemeenten zijn sinds 1 januari 2002 214 gemeenten in het decreet lokaal cultuurbeleid gestapt. Dit betekent dat deze gemeenten een cultuurbeleidscoördinator in dienst hebben en werken met een geïntegreerd lokaal cultuurbeleidsplan.

⁷ Het gaat hier om de subsidies in het kader van het decreet lokaal cultuurbeleid, de culturele erfgoedconvenants, de ondersteuning van lokale netwerken en gemeenschapscentra in het kader van het participatidecreet.

Van de 308 Vlaamse gemeenten beschikken er 300 over een door de Vlaamse overheid gesubsidieerde bibliotheek. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad hebben 16 van de 19 gemeenten een Nederlandstalige bibliotheekvoorziening. In 64 gemeenten is er een door de Vlaamse overheid gesubsidieerd cultuurcentrum. Deze cijfers maken duidelijk dat het decreet zijn start niet heeft gemist en op het terrein heel wat in beweging heeft gezet. Het decreet op het lokaal cultuurbeleid, met zijn concrete toepassing en met de bijkomende financiële impulsen, kan nog steeds worden bestempeld als één van de grote verwezenlijkingen in het cultuurbeleid van de afgelopen decennia. Het decreet zorgde voor een sterke vereenvoudiging van de regelgeving en erkent het gemeentelijk bestuursniveau in de sturing van het cultuurbeleid. Bij de start van het decreet stelden we de realisatie van een vijftal doelstellingen voorop. Als we een stand van zaken opmaken, komen we momenteel tot volgende bevindingen:

4.3.1.1 Een integraal gemeentelijk cultuurbeleid stimuleren.

Het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid via de opmaak van een gemeentelijk cultuurbeleidsplan is één van de hoofddoelstellingen van het decreet. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat het cultuurbeleidsplan de vertrekbasis en de fundering is van een integraal gemeentelijk cultuurbeleid. Het vertrekt vanuit een geïnspireerd verhaal en een visie op de rol van cultuur in de gemeente. Het zet m.a.w. cultuur als sector en als een geheel op de kaart binnen het gemeentelijk beleid. De werking van de bibliotheek en het cultuurcentrum ligt in het verlengde van de algemene, strategische doelstellingen van het lokaal cultuurbeleid. Bij de start van het decreet moest een gemeente verschillende beleidsplannen ter goedkeuring indienen bij de administratie: een cultuurbeleidsplan, een bibliotheekbeleidsplan en een beleidsplan voor het cultuurcentrum. Omdat uit de praktijk bleek dat deze beleidsplannen zelden op elkaar waren afgesteld en om de planlast terug te dringen, drong een aanpassing van het decreet zich op. Om gemeenten te stimuleren om cultuur als één geheel te beschouwen, dient elke gemeente, vanaf 2007, nog één integraal cultuurbeleidsplan in. Einde 2007 dienden 214 gemeenten zo een plan in bij de administratie, die al deze beleidsplannen aanvaardde als bruikbare instrumenten om vorm te geven aan een eigen lokaal cultuurbeleid, dat gedragen wordt door de sector en de bevolking. Een inhoudelijke goedkeuring van de afgesproken doelen in het beleidsplan door de minister is niet meer aan de orde. Dit is een zaak en een verantwoordelijkheid van het lokale bestuur. Zes gemeenten gingen nog verder dan wat het decreet bepaalt en dienden een globaal vrijetijdspan in, waarin, naast cultuur, ook jeugd en sport aan bod kwamen.

Bij de start van het decreet, in 2002, was het voor de meeste gemeenten al een vernieuwende uitdaging om een beleidsplan te maken voor cultuur, de bibliotheek en het cultuurcentrum. We kunnen gerust van een succes spreken dat zes jaren later een nog groter aantal gemeenten geëvolueerd zijn naar het maken van één integraal cultuurbeleidsplan, waarmee ze de cultuursector binnen de gemeente als een geheel onder de aandacht brengen. We stellen ook vast dat het cultuurbeleidsplan meer en meer evolueert naar een instrument voor de gemeente, en niet als een document dat moet worden gemaakt voor “Brussel” met het oog op het verkrijgen van subsidie. Het uitvoeren van het cultuurbeleidsplan wordt door heel wat gemeenten globaal in kaart gebracht via het maken van één geïntegreerd actieplan.

De betrokkenheid van de sector bij de uitvoering en evaluatie van het beleidsplan blijft een belangrijk aandachtspunt voor de nabije toekomst. Bij plaatsbezoeken door de administratie zal hieraan bijzondere aandacht worden besteed.

4.3.1.2 Kwaliteitsbevorderend werken door dynamiek en vernieuwing los te maken.

Het aantrekken van een cultuurbeleidscoördinator en de besteding van de 1 euro subsidie leidde tot heel wat creativiteit en vernieuwende initiatieven in gemeenten. Cultureel erfgoed, samenwerking, publieksverruiming, doelgroepen en communicatie kwamen daarbij het meest aan bod. Sinds 2008 wordt de besteding van de 1 euro subsidie geherorienteerd naar de ontwikkeling en ondersteuning van gemeenschapsvormende initiatieven. Gemeenschapsvorming is geen nieuw begrip. Het decreet van 2001 vermeldt gemeenschapsvorming als één van de prioritaire doelstellingen van het cultuurcentrum en het gemeenschapscentrum. In veel gemeenten bestaan er sinds jaar en dag heel wat initiatieven die

steunen op vrijwillig engagement. Er is het verenigingsleven, het buurt- en wijkwerk, schoolcomités, actiegroepen. Cultuur kan echter een nog meer doorgedreven rol spelen bij “gemeenschapsvorming”, waarbij zowel het “deelnemen” aan culturele activiteiten als het “deelhebben” aan het beleid onder de aandacht worden gebracht. Het beoogde effect is dat mensen niet enkel gestimuleerd worden om deel te nemen aan cultuur, maar ook dat cultuur mensen blijft activeren om de gemeenschap en het samen leven mee te vormen. In samenwerking met LOCUS, het steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid zullen de met de 1 euro subsidie ontwikkelde initiatieven in kaart worden gebracht en terugspeeld worden naar de sector, met het oog op het aanbieden van good-practices en ideeën met het oog op het bevorderen van de kwaliteit en de impact van de projecten.

4.3.1.3 De aandacht voor cultuurbeleid op gemeentelijk vlak vergroten.

Het invoeren van beleidsplanning, met bijzondere aandacht voor de procesmatige facetten en het bespreken en goedkeuren van het plan door de adviesorganen, de beheersorganen van de gemeentelijke culturele instellingen, het college van burgemeester en schepenen en de gemeenteraad, heeft ertoe geleid dat cultuur als beleidsmaterie meer aandacht kreeg.

Het lokale cultuurleven leek –vanuit het Vlaamse overheidsperspectief- tot in 2001 vooral een verhaal van bibliotheken, cultuurcentra en verenigingen. Nu verschijnt een veel gevarieerder beeld. De voorbije jaren werden talrijke nieuwe werkingen opgestart of raakten bestaande werkingen in een stroomversnelling. In vele gemeenten wordt voor het eerst, met wisselend succes, samengewerkt tussen partners die voorheen nauwelijks betrokken waren op elkaars werking. Voor het eerst worden feestelijkheden en culturele activiteiten opgezet in wijken en dorpskernen die tot voor kort weinig aandacht kregen. Kleine gemeenten ontwikkelen een beleid dat sterk afgestemd is op de lokale bevolking en specifieke kenmerken, bijvoorbeeld de aanwezigheid van bepaalde bevolkingsgroepen, kerkdorpen of woonwijken, landschappen en erfgoed.

Initiatieven die vrij algemeen zijn, zoals de ondersteuning van de verenigingen en de amateurkunsten, krijgen soms een specifiek accent, onder meer door samenwerking en activiteiten rond een lokaal thema extra te honoreren. Het zijn vooral de initiatieven die gebaseerd zijn op de unieke kenmerken van de gemeente die variatie brengen. Veel cultuurbeleidscoördinatoren hebben uit de situatieschets van hun gemeente ingrediënten geselecteerd om originele initiatieven te ontwikkelen.

4.3.1.4 De cultuurcentra herpositioneren.

Het decreet gaat uit van een planmatige spreiding van de cultuurcentra. Alleen steden en gemeenten met een centrumfunctie kunnen nog aanspraak maken op subsidie. Begin 2008 worden 64 gemeenten gesubsidieerd voor de werking van het cultuurcentrum. De opdeling tussen een vaste basissubsidie voor elk cultuurcentrum en een variabel gedeelte op basis van een aantal parameters uit het verleden wordt niet meer toegepast. De praktijk leerde dat dit tot heel wat misverstanden en verkeerde interpretaties leidde. Afhankelijk van de categorie waarin een cultuurcentrum wordt ingeschaald, kan elk cultuurcentrum vanaf 2008 aanspraak maken op een enveloppensubsidie, als tegemoetkoming in de loonkosten van het personeel. Naast de enveloppensubsidie kan een cultuurcentrum aanspraak maken op een extra subsidie ter ondersteuning van bijzondere projecten. Hiermee spelen we in op het idee van het optimaliseren van het partnerschap van Vlaanderen met de steden. In eerste instantie willen we zo meer aansluiten bij het lokale beleid. Projecten zullen op maatwerk gericht zijn, aansluitend op de concrete context van de stad. Het maatwerk neemt niet weg dat het decreet een aantal algemene aandachtspunten formuleert, waaraan bij de uitbouw van projecten prioriteit moet worden gegeven. Deze aanvullende subsidie wordt vanaf 2008 tot en met 2013 toegekend aan alle cultuurcentra. Op basis van de verwerking van de gegevens van de cultuurcentra zal in kaart kunnen worden gebracht welke effecten de bijzondere projecten hebben op de realisatie van de prioriteiten die in het decreet zijn bepaald, met het oog op evaluatie en bijsturing.

4.3.1.5 De taken van de openbare bibliotheek actualiseren.

Het afschaffen van de gedetailleerde normen uit het vroegere decreet voor de openbare bibliotheken heeft niet geleid tot een terugval van de sector en een vermindering van de middelen vanuit de gemeenten. De gemeenten nemen 55% van de werkingskosten van de bibliotheken voor hun rekening (Vlaamse overheid 30% en provincies 5,5 %). Als de kosten voor infrastructuur - nieuwbouw en

verbouwing - mee in rekening worden gebracht, stijgt de bijdrage van de gemeenten tot 59,5% van de totale kosten voor de bibliotheken (Vlaamse overheid 26,5% en provincies 5%). Als rechtsreeks gevolg van het opmaken van één geïntegreerd lokaal cultuurbeleidsplan wordt de bibliotheek nu ook meer en meer beschouwd als behorend tot de cultuursector binnen de gemeente. Dit sluit aan bij de gedachte dat cultuur als beleidsdomein steeds meer integraal moet benaderd worden en zijn eigen plaats in de globale gemeentelijke context moet waarmaken. Hierdoor zal cultuur uitgroeien tot een volwaardig beleidsdomein binnen de gemeente.

De gegevensregistratie in het kader van Bios leidde in 2007 tot een rapporteringstool, die online ter beschikking wordt gesteld via www.bibliotheekstatistieken.be. Elke bibliotheek kan zijn eigen gegevens opvragen, en voor alle gegevens een vergelijking opbouwen met andere bibliotheken in Vlaanderen of de regio. Hiermee is een belangrijke stap gezet naar benchmarking en zelfevaluatie.

De openbare bibliotheken staan voor grote uitdagingen omwille van de steeds snellere ontwikkelingen in het digitaliseren van informatie. Openbare bibliotheken kunnen een belangrijke rol spelen in het democratiseren van de toegang tot digitale informatie. De invulling van het begrip “digitale bibliotheek” gebeurt best op een bovenlokaal, Vlaams niveau, zodat de ontwikkelingen binnen de bibliotheeksector eenvormig en gelijktijdig kunnen verlopen. Zo niet dreigt een versnippering en een dualisering van de sector.

Het decreet werd in de loop van 2007 dan ook gewijzigd, waarbij een bepaling werd opgenomen dat de Vlaamse overheid invulling zal geven aan het begrip digitale bibliotheek voor Vlaanderen.

Bij de oprichting van een nieuw steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid worden de taken van het Vlaams Centrum voor de Openbare Bibliotheken (VCOB), die te maken hebben met de uitbouw van Open Vlacc en de digitale bibliotheek, onder de rechtstreekse verantwoordelijkheid gebracht van de Vlaamse overheid, en dus niet bij het nieuwe steunpunt ondergebracht.

We zullen een beleidsnota “Digitale Bibliotheek voor Vlaanderen” voorleggen die in samenspraak met het VCOB en de sector wordt voorbereid. Deze nota wordt de basis voor de verdere beleidsstappen die in dit kader worden genomen.

Met de provincies wordt een overleg gepland met het oog op de afstemming van het Vlaamse en provinciale beleid inzake digitale ontwikkelingen voor de openbare bibliotheken.

4.3.1.6 De oprichting van een steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid.

Bij de start van het decreet werden er twee steunpunten opgericht, Cultuur Lokaal en het VCOB. In het verlengde van het verder uitwerken van een integraal lokaal cultuurbeleid kwam geregeld de vraag naar voren of het niet krachtiger zou zijn om het decreet vanuit één geïntegreerd steunpunt te laten ondersteunen en aansturen.

Vanaf 1 januari 2009 wordt er nog één steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid gesubsidieerd, dat in de plaats komt van Cultuur Lokaal en het VCOB. Het nieuwe steunpunt richt zich zowel naar de bibliotheken als naar de cultuur- en gemeenschapscentra. Het ondersteunt allerlei lokale cultuurbeleidsprocessen (samen met onder meer de schepenen, de cultuurbeleidscoördinatoren en de cultuurraden).

Overzicht voorziene uitvoering 2008

	Libellé	Krediet 2008	Voorzien uitvoerings- percentage 2008
HD1211C	Uitgaven in het kader van het leenrecht (koninklijk besluit van 25 april 2004)	1.354.000	100%
HD1213C	Allerhande uitgaven m.b.t. de sociaal-culturele werking van het Vlaams cultureel centrum in Voeren	72.000	100%
HD3322C	Subsidies aan diverse organisaties met betrekking tot openbaar bibliotheekwerk en gemeentelijk cultuurbeleid	6.612.000	100%
HD3323C	Subsidies verhoging arbeidsdeelname bijzondere doelgroepen	939.000	100%

HD4301C	Subsidies aan gemeentebesturen, intergemeentelijke verenigingen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor de uitvoering van cultuurbeleidsplannen (decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid, art. 23, §2)	5.652.000	98,5%
HD4302C	Subsidies aan gemeentebesturen, intergemeentelijke verenigingen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie met betrekking tot openbare bibliotheken, cultuurcentra en cultuurbeleidsplannen (decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid)	76.825.000	100%
HD4322C	Subsidies aan de leden van de vereniging voor Vlaamse cultuurcentra	93.000	100%

4.3.2 Prognose over de beleidsinvulling voor begrotingsjaar 2009.

4.3.2.1 Een gestage groei

Het laat zich aanzien dat er ook in 2009 een aantal nieuwe gemeenten volwaardig zullen participeren aan het decreet op het lokaal cultuurbeleid. We verwachten dat Essen, Landen, Ham, Heers, Lummen, Knesselare, Nevele, Sint-Laureins, Zwalm, Deerlijk, Ingelmunster, Jabbeke en Ruiselede tegen einde december 2008 een cultuurbeleidsplan zullen indienen. Dit zal het totaal aantal participerende gemeenten op 227 brengen. Bovendien hebben twee gemeenten een aanvraag ingediend met het oog op de subsidiëring van hun bibliotheek. Het gaat om Ganshoren en Halen. Er blijven dan nog zes Vlaamse gemeenten en drie Brusselse gemeenten zonder een op het decreet gesubsidieerde bibliotheek, met name: Horebeke, Bever, Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Wezembeek-Oppem, Koekelberg, St. Joost-ten-Node, St.Lambrechts-Woluwe. In dit verband valt vooral de ontwikkeling van een volwaardig Nederlandstalig bibliotheeklandschap in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad op.

De recente decreetwijzigingen geven ook de mogelijkheid aan cultuurraden in de Rand, om een projectaanvraag in te dienen ter ondersteuning van een Nederlandstalig privaatrechtelijk bibliotheekbedieningspunt. Hiermee wordt, in een overgang naar het moment waarop de gemeente zelf zijn wettelijke verantwoordelijkheid opneemt, alvast een dienstverlening aan de inwoners van de gemeente verzekert. In 2009 zullen in de gemeenten Drogenbos en Kraainem op deze manier bibliotheekbedieningspunten worden gesubsidieerd.

4.3.2.2 Een vernieuwde verhouding

Doorheen de decreetwijzigingen van de afgelopen jaren werd een vernieuwde verhouding tussen de Vlaamse overheid en de gemeentebesturen aangewakkerd. Er was de planlastverlichting, die in 2009 op kruissnelheid zal worden aangevoeld. De verwachtingen ten aanzien van de cultuurbeleidsplannen werden tot hun essenties herleid en het document wordt veel sterker gesitueerd als een plaatselijk instrument voor een beter en meer gedragen cultuurbeleid. De plan- en administratieve verlichting (een budgettaire verlichting van 1,3 MIO euro voor de gemeenten) die hieruit voortvloeit (onder meer ook in het kader van de voortgangsrapportage) geven enerzijds meer ruimte aan de lokale beroepskrachten en gedreven vrijwilligers én nodigen ook uit tot een andersoortige relatie tussen de Vlaamse en de lokale overheden. Tijdens evaluatiebezoeken ter plaatse focust de administratie op de uitvoering van het beleidsplan binnen de lokale context. De feedback vanuit het brede zicht op wat zich in de Vlaamse gemeenten afspeelt, kan hierbij voor elke te bezoeken gemeente inspiratievol zijn.

Met name wat de cultuurcentra betreft, verkent het decreet ook een nieuwe verhouding tussen de Vlaamse overheid en de centrumsteden (met A-centra). Via convenanten wordt –in onderlinge afspraak- een specifieke invulling gegeven aan drie doelstellingen:

Het bereiken van een nieuw publiek

Het verruimen van het aanbod van door de Vlaamse overheid gesubsidieerde en ondersteunde gezelschappen

Het toegankelijk maken van het aanbod van lokale gezelschappen en verenigingen

Deze convenanten werden in 2008 afgesloten en lopen tot het einde van de bestuursperiode van de gemeente.

4.3.2.3 Locus: het nieuwe steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid

In de recente decreetwijziging is nog enkel sprake van één steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid. Dit betekent dat de steunpuntopdrachten van het huidige Cultuur Lokaal en het VCOB in één nieuwe krachtige speler worden ondergebracht (de opdrachten inzake de digitale bibliotheek Vlaanderen krijgen een afzonderlijke invulling: zie elders in deze beleidsbrief). De twee steunpunten hebben in 2008 een indrukwekkend traject afgelegd, met ruime consultaties van de actoren waarvoor ze werken én de partners waarmee ze werken. Dit heeft geleid tot de oprichting van Locus, het nieuwe steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid. Dit steunpunt start op 1 januari 2009, vanuit een nieuwe beheersovereenkomst.

4.3.2.4 *De digitale bibliotheek Vlaanderen*

Via de recente decreetwijziging wordt eveneens een opdracht toevertrouwd aan de Vlaamse overheid, met name om invulling te geven aan het begrip “digitale bibliotheek voor de openbare bibliotheken binnen de Vlaamse Gemeenschap”. Hiermee bouwt de overheid verder op zijn coördinerende rol die hij in dit verband sinds een aantal jaren opneemt. In 2007 werd reeds de vernieuwde website www.zoeken.bibliotheek.be gelanceerd, een dynamisch Aquabrowser-platform waar gebruikers op vele manieren kunnen snuisteren tussen een zeer uitgebreid aanbod van bibliotheekmaterialen. Dit platform vormt de basis voor de toegangspoort tot de digitale openbare bibliotheek. Intussen werd deze website ook aangevuld met informatie over muziekmaterialen. Bovendien is er een koppeling met de databestanden van de Boekenbank (de website van Boek.be), zodat de gebruikers niet enkel kunnen zien of boeken ontleenbaar zijn, maar ook of en waar ze verkocht worden. Na een succesvol pilootproject in Gent, konden we in oktober 2008 “Digileen” voorstellen. Dit project verbeeldt goed het nieuwe bibliotheektijdperk: Digileen leent muziek uit via het internet en dit voor een beperkte tijd (net zoals bij het fysisch ontlenen van boeken in de bib). Op dit élan wordt ook in 2009 verder gewerkt. Op die manier breidt het bibliotheek-dienstenaanbod stelselmatig uit. De vzw VCOB krijgt de opdracht zich om te vormen tot de vzw Bibnet met de opdracht deze ontwikkelingen verder te concretiseren.

4.3.2.5 *Cijferboek lokaal cultuurbeleid*

In 2009 verschijnt het eerste cijferboek lokaal cultuurbeleid, naast één voor het lokaal sportbeleid en één voor het lokaal jeugdwerkbeleid (waar in dit verband al een langere traditie rond bestaat). Met dit materiaal, waarvan het de bedoeling is om het ook de volgende jaren te actualiseren, willen we enerzijds een reëel beeld schetsen van het diverse en zeer sterk uitgebouwde verenigingsleven in Vlaanderen, en anderzijds een evolutie monitoren.

4.3.2.6 *Luisterpunt voor mensen met leesbeperkingen*

In 2008 zag Luisterpunt Bib het licht. Deze organisatie is voortaan dé bibliotheek voor blinden, slechtzienden en andere mensen met een leesbeperking. Via de structurele subsidieverhoging worden allerlei strategieën uitgewerkt om meer mensen met het aanbod te bereiken. In het najaar van 2008 ondersteunden we deze inspanningen nog bijkomend door middel van een grootschalige informatie- en sensibiliseringscampagne rond de Daisyspelers. In 2009 wordt hier verder op gewerkt. Het is de ambitie om via vormings- en informatiesessies zoveel mogelijk rust- en verzorgingsinstellingen –die een Daisyspeler ontvingen- in te wijden in de mogelijkheden van dit apparaat om aan vele oudere mensen een rijk aanbod aan luisterboeken te kunnen aanbieden.

4.3.2.7 *Lokaal cultuurbeleid en het participatiedecreet*

Door het team lokaal cultuurbeleid van de IVA Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen wordt ook meegewerkt aan de uitvoering van het participatiedecreet, hoofdzakelijk wat de projecten voor kansengroepen van gemeenschapscentra betreft, net zoals het versterken van het bibliotheekbeleid in gevangenenissen. Ook de opstart van de lokale netwerken ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie door mensen in armoede wordt door de IVA opgevolgd. We verwijzen hiervoor naar het transversaal deel, vooraan in deze beleidsnota.

4.3.3 **Begrotingstechnisch**

De voorziene kredieten voor 2009 zijn terug te vinden binnen het Programma HD (Sociaal-Cultureel Werk) op volgende basisallocaties:

- HD1211C - Uitgaven in het kader van het leenrecht (koninklijk besluit van 25 april 2004) ten beloop van 1.350.000 euro;
- HD1213C - Allerhande uitgaven m.b.t. de sociaal-culturele werking van het Vlaams cultureel centrum in Voeren ten beloop van 73.000 euro;
- HD3322C - Subsidies aan diverse organisaties met betrekking tot openbaar bibliotheekwerk en gemeentelijk cultuurbeleid ten beloop van 2.252.000 euro;
- HD3323C - Subsidies verhoging arbeidsdeelname bijzondere doelgroepen ten beloop van 961.000 euro;

- HD3324C – Subsidies aan de vzw Locus ten beloop van 1.615.000 euro;
- HD3325C – Subsidies aan de vzw Bibnet ten beloop van 2.927.000 euro;
- HD4301C - Subsidies aan gemeentebesturen, intergemeentelijke verenigingen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor de uitvoering van cultuurbeleidsplannen (decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid, art. 23, §2) ten beloop van 5.781.000 euro;
- HD4302C - Subsidies aan gemeentebesturen, intergemeentelijke verenigingen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie met betrekking tot openbare bibliotheken, cultuurcentra en cultuurbeleidsplannen (decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid) ten beloop van 79.049.000 euro;
- HD4322C - Subsidies aan de leden van de vereniging voor Vlaamse cultuurcentra als tussenkomst in de ledenbijdragen ten beloop van 94.000 euro.

Evolutie 1999-2009 Decreet Lokaal Cultuurbeleid

1999	2008	2009	% 2009 tov 1999	% 2009 TOV 2008
50.269.000	90.183.000	94.102.000	+ 87 %	+ 4 %

4.4 CIRCUSBELEID

4.4.1 Stand van zaken

In 1999 waren er reeds enkele specifieke ondersteuning voor nomadische traditionele circussen. De uitwerking van een systematische ondersteuning voor circuskunsten startte in Vlaanderen echter pas in 2002 met de afsprakennota. Deze afsprakennota, die de Vlaamse regering afsloot met zeven circussen, zorgde voor een verhoogde ondersteuning en een promotiecampagne om de bestaande Vlaamse, nomadische circussen extra kansen te geven.

Deze inspanningen zorgden voor belangrijke bijkomende kansen voor de nomadische circussen. Maar elementen zoals de toenemende concurrentie in de vrijetijdsector en binnen de eigen beroepsgroep, de resolutie betreffende de bevordering van het dierenwelzijn en de sterkere reglementering van de samenleving maken dat de traditionele circuswereld, met een authentiek anarchistisch trekje, doorgaans nog steeds met problemen blijft kampen. Deze scherpere context zorgde alleszins niet voor een steviger imago van het Vlaams, rondreizend, circus. Heel wat steden en gemeenten banden de circussen van hun grondgebied, of minstens uit het centrum. Dit had in belangrijke mate te maken met de slechte ervaringen met de zogenaamde piratencircussen uit het buitenland.

De aantrekkingskracht van circuskunsten is het afgelopen decennia echter ook sterk gegroeid. Circusateliers, circusclubs en circusinitiaties schieten als paddenstoelen uit de grond. Op steeds meer evenementen en festivals worden meer en kwaliteitsvollere circuskunsten geprogrammeerd. Sommige circusfamilies hebben nieuwe of bijkomende artistieke accenten gelegd of bijkomende wegen bewandeld om het publiek te verbreden. En zo ontstond de jongste jaren in Vlaanderen een nieuwe, ook professionele, circusgeneratie, met spektakels die een zoektocht en kruisbestuiving zijn van allerlei podium- en andere kunsten, zoals theater, dans, hedendaagse muziek, multimedia, ... Prikkelende en kwalitatief sterke cross-overs die zorgen voor een bijkomend élan in het kunstenlandschap

Het geactualiseerd circusbeleid bleek in 2006 de noodzakelijke hefboom te zijn om bovenstaande evoluties te versnellen, versterken of in gang te steken. In een actieplan werden de ambities van 2002 opnieuw bevestigd, maar voortaan mee ingebed in een bredere, toekomstgerichte en sterk groeiende circuscontext. De noodzakelijke bouwstenen voor een gefundeerd circuslandschap worden opgestapeld en – vooral – de verbindingen worden gelegd. Het streefdoel is duidelijk, want op termijn moet de Vlaamse Gemeenschap opnieuw een internationale voortrekker worden van een aantal internationale circustendensen.

Voor de jaren 2007 – 2008 werd een reglement toegepast dat ondersteuning bood aan verschillende aspecten van het circuslandschap. Het reglement had in 2007 een budget van 1.250.000 euro ter beschikking. Het reglement voorziet in de subsidiëring van een landelijke vzw ter ondersteuning van

de circuskunsten, van nomadische circussen, circusproducties, beurzen en van de opleiding tot docent in de circuskunsten.

Daarnaast worden binnen het Kunstendecreet sinds 2006 ook bepaalde circusinitiatieven ondersteund. Het Internationaal Straattheaterfestival en het Provinciaal Theater Dommelhof ontvangen respectievelijk jaarlijks 225.000 en 325.000 euro.

Daarnaast werd de Landelijke Organisatie voor Circuskunsten (circus VLO) geïntegreerd in het nieuw opgerichte Circuscentrum. VLO richtte zich enkel naar amateurs, het Circuscentrum heeft een werking naar amateurs, semiprofessionelen en professionelen.

In september 2008 keurde de Vlaamse regering het circusdecreet goed voor behandeling in het Vlaams parlement. Dit decreet moet vormt het sluitstuk van het vernieuwde circusbeleid van de afgelopen jaren. De nieuwe stimuli voor artiesten en gezelschappen, de opstart van een circuscentrum, de aandacht voor spreiding en internationalisering van het circuslandschap krijgen hun beslag in dit ontwerpdecreet.

Overzicht voorziene uitvoering 2008

Basis-allocatie	Libellé	Krediet 2008	Voorziene uitvoeringspercentage 2008
HD3315C	Subsidies in het kader van het circusbeleid	1.000	100%
HD3380C	Subsidies in uitvoering van artikel 62bis van de financieringswet voor sociaal-cultureel werk	250	100%
HE3385D	Subsidies in het kader van het Kunstendecreet aan organisaties voor het geheel van hun werking (kunstendecreet van 02.04.2004)	550	100%

4.4.2 Prognose beleidsinvulling begrotingsjaar 2009

Het ontwerpdecreet betreffende de ondersteuning van de circuskunsten in Vlaanderen, dat in het najaar van 2008 in het parlement voorligt, beoogt haar eerste uitvoering vanaf 2009.

Algemeen beoogt het circusdecreet een optimale ontwikkeling van de circuskunsten (-kunstenaars, -producties) in Vlaanderen. Daarbij worden o.a. de volgende effecten beoogd:

- Het bieden van optimale kansen aan het brede veld van de circuskunsten door het ondersteunen van de creatie, de spreiding, de professionalisering en de promotie ervan.
- Het ondersteunen, stimuleren en promoten van een divers en goed gespreid aanbod van circuskunsten in Vlaanderen, met uiteenlopende vormen van laagdrempelige circusactiviteiten én Vlaamse circuskunstenaars en –producties van een hoge kwaliteit die daardoor een geprofileerde relevantie verwerven in een lokale en internationale context. Zowel het klassieke circus als de nieuwe circusvormen krijgen hierin een volwaardige plaats, ongeacht of het gaat over liefhebbers of beroepsmatige beoefenaars van de circuskunsten.
- Het op Vlaams niveau – maar met oog voor de internationale context – ontwikkelen en duurzaam toepassen van een geïntegreerde beleidsvoering, waarin specifieke, concrete en op kwaliteit gerichte maatregelen voor de productie & creatie, de spreiding, de ondersteuning, de promotie en de opleidingen/bijscholingen van en voor de circuskunsten, met hierbij duidelijke aanknopingspunten naar de ruimere context van het cultuur-, jeugd- en sportbeleid.

Het ontwerpdecreet voorziet daartoe in volgende subsidielijnen:

- Subsidiëring van de creatie van circuskunstproducties. In dit ontwerpdecreet wordt een kader gecreëerd van waaruit de ontwikkeling van producties verder kansen kan krijgen. Op die manier kunnen zowel projecten van nieuwe kernen als van zgn. traditionele circussen extra kansen krijgen om op een kwaliteitsvolle manier tot stand te komen.
- Subsidiëring van spreiding in Vlaanderen en internationaal. Het ontwerpdecreet wil blijvend investeren in de spreiding (in binnen- en buitenland) en presentatie van de diverse circusvormen. Zo kunnen festivals die op een kwaliteitsvolle manier de programmatie van circuskunsten centraal stellen, ondersteund worden. Het gaat hier om festivals die zowel in Vlaanderen als internationaal

een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het versterken van een positief Vlaams circusklimaat. Circussen die met eigen infrastructuur (tent, caravans,...) rondtrekken -en dit met een eigen programma- kunnen voor hun tournee door Vlaanderen een tussenkomst krijgen. Op die manier wil het decreet een blijvende steun bieden aan het nomadische karakter van een deel van het circuslandschap. Tot slot kan vanuit dit decreet een ondersteuning worden bekomen voor de presentatie van circusprogramma's op buitenlandse evenementen en festivals met een grote internationale uitstraling.

- Ondersteuning voor internationale bijscholingen of (voortgezette) opleidingen van circuskunstenaars en docenten in de circuskunsten. Ook vorming en opleiding krijgen een accent in het ontwerpdecreet. Om ook in de toekomst de ambities te kunnen blijven waarmaken, is het immers belangrijk om al van bij de start van het geactualiseerde circusbeleid te investeren in kwaliteitsvolle opleidingskansen. Het circustalent uit Vlaanderen moet alle kansen krijgen om in binnen- en buitenland bijscholingen en stages te volgen. Zo wordt jaarlijks ruimte vrijgemaakt om beloftevolle circustalenten naar degelijke opleidingen in het buitenland te kunnen uitsuren. Ook is er een subsidiemogelijkheid in het kader van docentenopleidingen. Met dit onderdeel wordt een bredere basis gelegd voor een kwaliteitsvolle onderbouw van het circuslandschap in Vlaanderen.
- Ondersteuning van een circuscentrum. Een Vlaams Centrum voor Circuskunsten moet de ambitie dragen om nieuwe talenten meer kansen te bieden en een aanspreekpunt te zijn voor circusinitiatieven. In en vanuit het circuscentrum moeten nieuwe producties en artistieke kruisbestuivingen tot stand komen. Dit centrum heeft tegelijk de opdracht om te verzekeren dat de circusgeschiedenis en -kennis bewaard en ontsloten kan blijven. Het circuscentrum wil er tegelijk voor zorgen dat de stem van de circusfamilies blijft doorklinken in het circusbeleid. Een belangrijke opdracht is voorts om meer zichtbaarheid te geven aan het diverse circuslandschap en daardoor tegelijk het circusimago in Vlaanderen en vanuit Vlaanderen meer kleur te geven.
- subsidiëring van projecten voor de promotie van circuskunsten. Met het circuscentrum als draaischijf van een tastbaar circusbeleid en via de ondersteuning van productie en spreiding wordt de voedingsbodem gelegd voor een sterker uitgebouwd en divers circuslandschap in Vlaanderen. In het licht van een geïntegreerde beleidsvoering is het echter ook belangrijk om te blijven investeren in initiatieven die een wezenlijke bijdrage leveren aan een positief circusimago. Dit is immers inherent verbonden aan de groeikansen van het circuslandschap. Daarom voorziet dit ontwerpdecreet in de jaarlijkse ondersteuning van maximaal twee grote promotieactiviteiten.

4.4.3 Begrotingstechnisch

De voorziene kredieten voor 2009 zijn terug te vinden binnen de programma's HD en HE op volgende basisallocaties:

- HD3315C – Subsidies in het kader van het circusbeleid ten beloop van 650.000 euro;
- Nieuw te creëren basisallocatie HD3377C – subsidies ten aanzien van het Vlaamse Centrum voor Circuskunsten ten beloop van 700.000 euro;
- HE3373D - Subsidies in het kader van het Kunstendecreet aan organisaties voor het geheel van hun werking (kunstendecreet van 02.04.2004) ten beloop van 550.000 euro;

Evolutie 1999-2009 Circusbeleid

1999	2003	2006	2008	2009	% 2009 tov 2003	% 2009 TOV 2008
0	150.000	700.000	1.800.000	1.900.000	+ 1.166%	+5,5%

4.5 VLAAMSE GEBARENTAAL

4.5.1 Stand van zaken

De erkenning van de Vlaamse Gebarentaal als een natuurlijke taal met een eigen lexicon 'gebarenschat' en grammatica stond al langer op de politieke agenda. Op 17 juni 1988 vaardigde het Europees Parlement een resolutie uit waarin erkend wordt dat gebarentalen volwaardige talen zijn die door Doven worden gebruikt. De EU-lidstaten kregen de aanbeveling om de specifieke gebarentalen

in hun wetgeving officieel als taal te erkennen. In 2006 werd deze aanbeveling voor de Vlaamse Gebarentaal omgezet in regelgeving. Dit was dan ook het jaar waarin het beleid rond de Dovengemeenschap, de Vlaamse Gebarentaal en de gebruikers ervan vorm begon te krijgen. Het decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal bevat drie onderdelen:

- een Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal die de Vlaamse overheid moet adviseren in verband met alle aangelegenheden die betrekking hebben op het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal;
- een vereniging die als kennis- en coördinatiecentrum over Vlaamse Gebarentaal optreedt;
- en subsidies voor projecten die bijdragen tot de maatschappelijke verankering van de Vlaamse Gebarentaal.

4.5.1.1 Centrum

Het decreet regelt de erkenning en subsidiëring van een vereniging die als kennis- en coördinatiecentrum Vlaamse Gebarentaal optreedt. Volgende opdrachten worden aan de vereniging toevertrouwd:

- bijdragen tot de kennis van de Vlaamse Gebarentaal door eigen wetenschappelijk onderzoek en door het coördineren, stimuleren en ondersteunen van wetenschappelijk onderzoek terzake;
- bijdragen tot de verdere ontwikkeling van de Vlaamse Gebarentaal en die ontwikkeling ondersteunen;
- het ontwikkelen van leermiddelen met het oog op het onderwijzen van de Vlaamse Gebarentaal;
- aanspreek- en contactpunt zijn voor binnenlandse en buitenlandse betrokkenen en belangstellenden.

De vzw Vlaams GebarentaalCentrum wordt erkend en gesubsidieerd op basis van een beleidsplan voor een beleidsperiode van vier jaar. Met de vzw werd een beheersovereenkomst afgesloten. De eerste beleidsperiode loopt van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2011. Het eerste beleidsplan werd in 2007 ingediend. Een evaluatie van het eerste werkingsjaar van deze eerste beleidsperiode gebeurt in het voorjaar 2009.

Het centrum kan rekenen op een jaarlijkse subsidie van 60.000 euro gedurende de beleidsperiode.

4.5.1.2 Projecten

Het decreet regelt de mogelijkheid voor de subsidiëring van projecten die de maatschappelijke verankering van Vlaamse Gebarentaal bevorderen. In 2007 kenden we projectsubsidie toe aan het Vlaams GebarentaalCentrum voor een bevragsingsproject en de ontwikkeling van didactisch materiaal, aan Manmanman voor een cultureel project, aan Fevlado voor de organisatie van een colloquium en lanceerden we samen met Fevlado een campagne ter sensibilisering van het brede publiek.

In 2008 zijn 4 projecten gehonoreerd. Het gaat om 3 projecten waarbij lessenspakketten en cursussen ontwikkeld worden voor verschillende doelgroepen zoals bijvoorbeeld siblings van dove kinderen en 1 multimediasproject om via internet kleuters in contact te brengen met Vlaamse Gebarentaal.

4.5.1.3 Adviescommissie

In de zomer van 2008 werd de adviescommissie samengesteld. In oktober zal ze voor het eerst samenkomen.

Overzicht voorziene uitvoering 2008

Basis-allocatie	Libellé	Krediet 2008	Voorziene uitvoeringspercentage 2008
HD1222C	Allerhande uitgaven in het kader van de Vlaamse gebarentaal	20.000	100%
HD3313C	Subsidies in het kader van de Vlaamse gebarentaal (decreet van 5 mei 2006)	98.000	100%

4.5.2 Prognose beleidsinvulling 2009

In 2009 zal de rol van de adviescommissie voor het eerst ten volle tot uiting komen. Na een opstartfase in 2008 zal de commissie nu advies uitbrengen en voorstellen formuleren aan de Vlaamse Regering omtrent de Vlaamse Gebarentaal. De commissie zal deze adviezen en voorstellen uitbrengen op eigen initiatief of op aanvraag van het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering. Zij zal eveneens de minister van Cultuur adviseren over prioritaire aspecten die het thema kunnen vormen van de projectsubsidies binnen het decreet en een beoordeling formuleren over de ingediende projecten. Voor de werking van de adviescommissie is een budget van 20.000 euro voorzien.

Daarnaast gaat het tweede jaar in van de structurele erkenning van het kennis- en coördinatiecentrum voor de Vlaamse Gebarentaal en zal opnieuw voor een budget van 97.000 euro subsidie toegekend worden aan projecten die bijdragen tot de maatschappelijke verankering van de Vlaamse Gebarentaal.

4.5.3 Begrotingstechnisch

De voorziene kredieten voor 2009 zijn terug te vinden binnen het Programma HD (Sociaal-Cultureel Werk) op volgende basisallocaties:

- HD1222C – Allerhande uitgaven in het kader van de Vlaamse gebarentaal ten beloop van 20.000 euro.
- HD3313C – Subsidies in het kader van de Vlaamse gebarentaal (decreet van 5 mei 2006) ten beloop van 99.000 euro;

▪

Evolutie 1999-2009 Vlaamse Gebarentaal

1999	2008	2009	% 2009 TOV 2008
0	117.000	119.000	+1,7%

5 CULTUREEL ERFGOED

5.1 HET CULTUREEL-ERFGOEDBELEID IN VOLLE GROEI

Vlaanderen is rijk aan cultureel erfgoed. Cultureel erfgoed draagt in sterke mate bij tot gemeenschapsvorming. Het wordt soms zelfs beschouwd als een potentiële motor voor sociaal-economische ontwikkeling. Hoewel cultureel erfgoed overal aanwezig is, is het lange tijd ondergewaardeerd gebleven. Het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid onderging sinds 1999 in vergelijking met de ons omringende landen een terechte inhaaloperatie.

De voorbije tien jaar werden belangrijke instrumenten gecreëerd die de sector toelaten zich op een hedendaagse en professionele manier te ontwikkelen.

Het cultureel-erfgoedbeleid omvat verschillende sporen:

1. Enerzijds bestaat het uit een ondersteuningsbeleid voor cultureel-erfgoedorganisaties die zich inzetten voor de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed. Dit ondersteuningsbeleid was verankerd in een aantal decreten.

Het decreet van 20 december 1996 tot de erkenning en subsidiëring van musea (het Museumdecreet) was het eerste. In het Museumdecreet van 1996 werd een complementair cultureel-erfgoedbeleid 'avant la lettre' gevoerd. Het museumconsulentschap is daar één voorbeeld van. Met het decreet van 27 oktober 1998 houdende de erkenning en subsidiëring van organisaties voor volkscultuur en de oprichting van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur (het decreet op de Volkscultuur) werden een aantal belangrijke beleidsinstrumenten en principes in de culturele regelgeving geïntroduceerd: enveloppefinanciering gekoppeld aan beleidsplanning, integrale kwaliteitszorg, strategische planning en een steunpunt. In 2002 volgde het decreet van 19 juli 2002 houdende de privaatrechtelijke culturele archiefwerking (het Archiefdecreet) waardoor het mogelijk werd ook archief- en documentatiecentra op basis van culturele thema's te subsidiëren. In de overgangsbepalingen werd ook de subsidiëring van drie Nederlandstalige archieven in Brussel decretaal verankerd. In 2004 keurde het Vlaams Parlement tenslotte het decreet van 7 mei 2004 houdende de organisatie en subsidiëring van een cultureel-erfgoedbeleid goed. Dat decreet integreerde het Museumdecreet en verankerde een aantal nieuwe instrumenten (waaronder de experimentele erfgoedconvenants en een aantal soorten van projectsubsidies) in een integraal en geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid. Het Erfgoeddecreet van 2004 zorgde voor een eerste verbreding van het cultureel-erfgoedbeleid. Op dat moment was de sector nog niet klaar voor een volledige integratiebeweging van de archieven - en bij uitbreiding het documentair erfgoed - en de volkscultuur in het Erfgoeddecreet. Het landschap in deze sectoren was zich nog volop aan het vormen. Een integratie zou een te bruuske beweging geweest zijn.

In 2006 namen we het initiatief voor de evaluatie van deze decreten met het oog op een integratie ervan in één decreet voor de ondersteuning van het volledige cultureel-erfgoedveld. Uit de evaluatie bleek dat sommige instrumenten in de verschillende decreten overlaptten, dat er voor andere ontwikkelingen dan weer geen instrumenten voorhanden waren, dat elk decreet eigen en dus verschillende procedures hanteerde en dat het beleid van de steden en gemeenten, van de provincies en van de Vlaamse Gemeenschap te weinig op elkaar waren afgestemd. Musea werden op een andere manier gesubsidieerd dan de culturele archiefinstellingen; organisaties volkscultuur bouwden een andere werking uit dan overkoepelende samenwerkingsverbanden met een landelijk relevante expertise, terwijl er gelijkenissen of gemeenschappelijke kenmerken zijn. Er waren verschillende overlappende mogelijkheden voor projectsubsidies en op basis van de drie decreten ondersteunde de Vlaamse Gemeenschap twee steunpunten die op basis van oude sectoren waren georganiseerd.

Het decreet van 23 mei 2008 houdende de ontwikkeling, de organisatie en de subsidiëring van het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid (het Cultureel-erfgoeddecreet) komt aan elk van deze elementen tegemoet. Tegelijkertijd maakten we ervan gebruik om een aantal internationale tendensen te verankeren in de Vlaamse regelgeving.

2. Anderzijds bestaat het cultureel-erfgoedbeleid uit een beschermingsbeleid waarbij cultureel erfgoed omwille van zijn bijzondere betekenis voor Vlaanderen op een lijst wordt geplaatst en de grootste zorg op het vlak van behoud en beheer verdient. Dit beleid werd voor wat betreft het roerend cultureel erfgoed verankerd in het decreet van 24 januari 2003 houdende de bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang (het Topstukkendecreet). Door het verder opstellen en vervolledigen van de topstukkenlijsten worden er steeds meer stukken beschermd. Op dit ogenblik zijn er 204 objecten en 11 verzamelingen in de Topstukkenlijst opgenomen.

Met het in werking treden van de Unesco-conventie van 2003 ter bescherming van het immaterieel erfgoed (19 juni 2008) willen we het beschermingsbeleid uitbreiden tot het immaterieel erfgoed. Ook het immaterieel cultureel erfgoed verdient het, wanneer het een bijzondere betekenis heeft voor Vlaanderen, om op een lijst geplaatst te worden en met de grootste zorg bewaard, behartigd, gekoesterd te worden, via documentatie, ontsluiting, overdracht.... Nog in 2008 stelden we een eerste reglement op. Dit reglement vormt een belangrijke stap in de verdere ontwikkeling van een beleid voor het immaterieel cultureel erfgoed.

3. De Vlaamse Gemeenschap is historisch ook een actor in het cultureel-erfgoedveld als eigenaar en beheerder van een belangrijk patrimonium. Het gaat over het Kasteel van Gaasbeek, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen, de Landcommanderij Alden Biesen en het beheer van de eigen collectie van de Vlaamse Gemeenschap en het medebeheer van de collectie van de Belgische Staat. Het Topstukkendecreet en de regeling voor de aankoop van sleutelwerken zorgen ervoor dat de Vlaamse Gemeenschap vandaag nog steeds een actieve rol speelt in het cultureel-erfgoedveld en de eigen collectie van de Vlaamse Gemeenschap jaarlijks groeit. De afgelopen jaren werden enkele belangrijke aankopen gerealiseerd ter verrijking van de collecties van de musea en culturele archiefinstellingen in Vlaanderen. Om de meest 'spraakmakende' te noemen: de Prova-car van Panamarenko, de Pense-Bête van Marcel Broodthaers, de orgelcollectie Ghysels, het Antifonarium Tsgrooten, de Adriaen Brouwer 'Oude man in de herberg' en niet het minst, de Ensors, 'Pierrot et squelette en jaune' en 'Les enfants à la toilette'.

De Vlaamse overheid staat daarnaast in voor de aankopen binnen het collectiebeleid van het MuHKA (Antwerpen). Voor deze aankopen hedendaagse beeldende kunst wordt sinds 2006 een jaarlijks budget van 200.000 euro uitgetrokken. Vanaf 2009 wordt, met de aanduiding van een nieuwe curator, ook de aankoopregeling hedendaagse beeldende kunst' hervat, nadat de voorbije twee jaren absolute prioriteit werd gegeven aan de verhoging van het aankoopbeleid van het MuHKA en aan de aankoop van 'topstukken' en 'sleutelwerken'.

De uitbouw van een geïntegreerd en integraal cultureel-erfgoedbeleid kreeg aldus geleidelijk aan vorm. Samenhangend met deze drie sporen en de verschillende instrumenten daarbinnen hebben we ook een inhaalbeweging ingezet om de financiële ondersteuning van de sector op een verantwoord niveau te brengen. Tegenover 1999 zal deze in 2009 toegenomen zijn met 273 procent (van 9,8 miljoen euro tot 36,6 miljoen euro).

2009 wordt het jaar waarin het Cultureel-erfgoeddecreet van 23 mei 2008 ten volle uitvoering krijgt. Naast de start van een nieuwe beleidsperiode voor musea en cultureel-erfgoedconvenants, zullen de eerste aanvragen voor projectsubsidies op het nieuwe decreet behandeld worden. Ook de eerste aanvragen voor de toekenning van een kwaliteitslabel worden verwacht, niet meer alleen van musea maar ook van culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken.

Met het Cultureel-erfgoeddecreet hebben we het startsignaal gegeven voor een sterker complementair cultureel-erfgoedbeleid waarin de Vlaamse Gemeenschap, de provincies, de steden en gemeenten hun verantwoordelijkheid opnemen. Om de structurele opstart van een aantal nieuwe initiatieven mogelijk te maken werden de beschikbare middelen verhoogd.

Daarnaast zullen we de ingeslagen weg van de bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang verder zetten met het afronden van enkele lopende beschermingen. Wat de Topstukkenlijst betreft werken we op dit ogenblik aan een folder, een publieksgerichte publicatie, een aanwinstencatalogus en een website om dit patrimonium bij het brede publiek bekend te maken. En met het oog op de verdere uitbouw van een pro-actief topstukkenbeleid, zal vanaf 2009 het Topstukkenfonds operationeel worden met een eerste dotatie van 300.000 euro.

Volgende tabel geeft een overzicht en prognose van de middelen voorzien voor de cultureel-erfgoedsector (globaal) in 2009 en dit in vergelijking met de cultureel-erfgoedbudgetten voor 1999 (aanvang van mijn beleidsperiode) en 2008:

	1999	2008	2009	% 09 tov 08	% 09 tov 99
Cultureel erfgoed	10.521.540	35.531.00	38.702.000	+ 9%	+ 268%

Eénmalige initiatieven

2002	FFEU	aankopen Topstukken en sleutelwerken	2.500.000
------	------	--------------------------------------	-----------

2008	Ba	omschrijving	
	HE3314D	campagne 1-euro maatregel musea	200.000
	HE3368D	subsidie steunpunt Faro	125.000
	HE4108D	Vervroegde afbetaling infrastructuurlening MuHKA	1.000.000
	HE7480D	verhoging budget aankopen Topstukken en sleutelwerken	3.000.000

De eenmalige uitgaven in 2008 voor cultureel erfgoed, in totaal voor een bedrag van 4.325.000 euro, zijn niet in deze tabel opgenomen. Het gaat hierbij om volgende uitgaven:

- 3000.000 euro voor de aankoop van topstukken;
- 1.000.000 euro voor de vervroegde afbetaling van de infrastructuurlening van het MuHKA;
- 200.000 euro besteed aan de lanceringscampagne voor de 1-euro maatregel;
- 125.000 euro als extra subsidie voor het steunpunt FARO in het kader van het nieuwe cultureel erfgoeddecreet en de erkennings- en subsidiëeringsrondes in 2008.

Voor de **aankoop van kunstwerken** hebben we in 2005 **binnen het FFEU** een budget van 2.475.000 euro laten reserveren. Het in 2008 resterende budget van 978.000 euro werd in 2008 volledig aangewend. Ook deze bedragen werd niet in bovenstaande tabel opgenomen. Deze éénmalige kredieten en middelen uit het FFEU zijn het mooiste bewijs dat het de Vlaamse overheid menens is met haar pro-actief topstukkenbeleid. De Vlaamse overheid maakt middelen vrij wanneer er zich topstukken- of sleutelwerkenopportunities voordoen.

De middelen die toegekend worden aan de cultureel-erfgoedsector in het kader van het derde Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 3) zijn vanaf 2008 zichtbaar bij begrotingsopmaak.

Voor 2009, het laatste jaar van de legislatuur, voorzien we bijkomend nog 2 miljoen euro aan recurrente middelen in de cultureel-erfgoedsector te investeren. In 2009 zullen de middelen voor de cultureel-erfgoedsector verder groeien met 3.171.000 euro (kolom hierboven 2009-2008).

5.2 UITDOVENDE TOEPASSING VAN DE OUDE DECRETEN EN HET NIEUWE CULTUREEL-ERFgoedDECREET OPGESTART

5.2.1 Een terugblik 1999-2008

Via het museumdecreet (1996), decreet op de volkscultuur (1998), archiefdecreet (2002), erfgoeddecreet (2004) en thans, het geïntegreerd cultureel erfgoeddecreet (2008), werden tussen 1996 en heden, in steeds toenemende mate cultureel erfgoed-organisaties ondersteund. Musea, archiefinstellingen, documentatiecentra, organisaties volkscultuur, steunpunten en erfgoedconvenants kregen subsidies voor hun structurele werking. Projectsubsidies waren er voorzien voor internationale projecten, projecten ter versterking van de basisfuncties van musea, ontwikkelingsgerichte projecten, archiefprojecten, cultuurhistorische tentoonstellingen, periodieke publicaties, ... In 2008 kwamen daar nog eens de vzw Reproductiefonds, de vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de 1 euro-subsidie bij (in voorbereiding of ten gevolge van het geïntegreerde cultureel erfgoeddecreet. In 2009 tenslotte, komen er ook provinciale cultureel erfgoedconvenants. Tussen 1999 en 2008 groeiden de aldus ingezette middelen van iets meer dan 5,8 miljoen euro naar iets meer dan 25,7 miljoen euro. Een stijging met 340%, bijna een verzesvoudiging.

	1999	2006	2007	2008	2009
toename decretaal ingezette middelen	5.848.804	21.570.000	22.935.000	25.749.000	28.832.000

5.2.1.1 *Het Decreet op de Volkscultuur van 1998*

Het decreet van 27 oktober 1998 houdende de erkenning en subsidiëring van organisaties voor volkscultuur en de oprichting van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur had tot doel de instandhouding en herwaardering van de volkscultuur te bevorderen. Het decreet omvatte drie delen, de subsidiëring van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw (VCV), de subsidiëring van landelijke organisaties voor volkscultuur en de financiële ondersteuning van een selectie van periodieke wetenschappelijke publicaties over volkscultuur en geschiedenis.

De **landelijke organisaties voor volkscultuur** zijn actief in de door het decreet gedefinieerde domeinen van de volkscultuur: heemkunde, familiekennde, volkskunde, gethematiseerde volkskunde, industriële archeologie. Uiterlijk 1 oktober 2005 konden nieuwe landelijke organisaties volkscultuur een aanvraag indienen om voor de volgende beleidsperiode (2007 - 2011) erkend en gesubsidieerd te worden. In het voorjaar van 2006 werd de beoordelingsprocedure en beslissingsprocedure doorlopen. Tevens werd beslist om de subsidiebedragen te verhogen. In 2007 ging de nieuwe beleidsperiode voor de sector volkscultuur van start. Drie nieuwe landelijke organisaties voor volkscultuur werden erkend (Tapis Plein, het Centrum voor Agrarische Geschiedenis en Variaties). Daarbij werden ook de subsidies aan de tien reeds erkende organisaties voor volkscultuur gevoelig verhoogd zodat de verdere professionalisering van de sector kan worden doorgevoerd. In 2008 ging er naar de landelijke organisaties voor volkscultuur 1.093.000 euro.

In 2008 ging 82.000 euro naar de subsidies voor de periodieke wetenschappelijke publicaties over volkscultuur en geschiedenis. De Vlaamse Gemeenschap investeert hiermee in het verspreiden van kennis over de volkscultuur en de geschiedenis en ondersteunt kleinere, maar niet minder belangrijke en vaak historische verenigingen om hun wetenschappelijk werk te publiceren. Een aantal van deze tijdschriften werken ook samen met universiteiten, hogescholen, musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 33.10	Subsidies organisaties volkscultuur	1.175.000 euro	100%

5.2.1.2 *Het Archiefdecreet van 2002*

Het decreet van 19 juli 2002 houdende de privaatrechtelijke culturele archiefwerking (het Archiefdecreet) creëerde mogelijkheden voor zowel archiefinstellingen als erfgoedbibliotheken en documentatiecentra. Het Archiefdecreet beperkte zich uitsluitend tot de privaatrechtelijke archief- en documentatiecentra, dus niet de archieven die vanuit hun bestuurlijke dimensie gegrondvest worden. Binnen het cultureel-erfgoedbeleid wordt deze bestuurlijke dimensie voorlopig enkel gevat door integrale beleidsbenaderingen, zoals bijvoorbeeld het lokaal cultuurbeleid, de cultureel-erfgoedconvenants en de ontwikkelingsgerichte projecten met het oog op de zorg voor en de omgang met het cultureel erfgoed.

Het Archiefdecreet subsidieerde de **erkende archief- en documentatiecentra op basis van maatschappelijk-filosofische stromingen**. Het gaat om het Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum (KADOC), het Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging (AMSAB, thans Amsab-ISG), het Archief-, Documentatie- en Onderzoekscentrum voor het Liberalisme (Liberaal Archief) en het Archief en Documentatiecentrum voor het Vlaams-nationalisme (ADV N). Het Archiefdecreet regelt voor deze vier archief- en documentatiecentra eveneens de

thematiek van de ex-DAC'ers. Deze vier archief- en documentatiecentra staan eveneens in voor de ontwikkeling en het beheer van de 'Archiefbank Vlaanderen'.

Het Archiefdecreet subsidieerde tevens **archief- en documentatiecentra op basis van culturele thema's**. Het decreet speelde hiermee in op de noden in het veld en wilde die gestructureerd wegwerken. Per beleidsperiode kon voor een vooraf afgebakende lijst van culturele thema's per thema 1 archief- en documentatiecentrum worden gesubsidieerd. Er waren in 2008 5 archief- en documentatiecentra op basis van culturele thema's.

Een derde groep van archief- en documentatiecentra waaraan een werkingssubsidie werd toegekend zijn drie **Nederlandstalige archieven in Brussel**: het Archief en Museum van het Vlaams leven te Brussel (AMVB), Documentatiecentrum en Archief van de Communistische Beweging (DACOB) en Vrijzinnig Studie-, Archief- en Documentatiecentrum Karel Cuypers. Hiermee wenste de Vlaamse Gemeenschap de Vlaamse aanwezigheid in Brussel te versterken. Er werden in 2008 drie Nederlandstalige archieven in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad gesubsidieerd.

Het Archiefdecreet kende tevens **projectsubsidies** toe aan projecten voor de culturele ontsluiting van privaatrechtelijke archieven, collecties uit documentatiecentra en uit bewaarbibliotheken. Ook werden projectsubsidies toegekend aan projecten voor de archivalische ontsluiting door middel van ICT. Het STCV-project van de Stadsbibliotheek Antwerpen leidt bijvoorbeeld tot een Short Title Catalogue Vlaanderen. Deze catalogus of on-line bibliografie moet een overzicht geven van alle in de 17de eeuw in Vlaanderen gedrukte publicaties. De STCV vormt de pendant van de STC-Nederland. Het STCV project heeft er mede voor gezorgd dat de erfgoedbibliotheken zichtbaarder werden. Het project zal vanaf 2009 verder gezet worden binnen de Vlaamse Erfgoedbibliotheek.

Op basis van het Archiefdecreet heeft de Jeugdbond voor Natuur en Milieu (JNM) haar historisch archief kunnen ordenen, inventariseren en ter beschikking stellen van het publiek. Dit project verliep in samenwerking met het Amsab-ISG.

In 2008 werd een totaal bedrag van 7.665.000 euro voor de privaatrechtelijke archieven en documentatiecentra gereserveerd. Hiervan ging 513.000 euro naar projectsubsidies.

Begin 2008 leverde de VVBAD het onderzoeksrapport "Proeve voor een Vlaams Archiefdecreet" af. Het onderzoeksrapport diende ondermeer als insteek voor het verder uitwerken van een Vlaams beleid /decreet voor publiekrechtelijke archieven.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 33.03	Subsidies voor privaatrechterlijke archieven en documentatiecentra	7.665.000 euro	100%

5.2.1.3 *Het Erfgoeddecreet van 2004*

Het decreet van 7 mei 2004 houdende de organisatie en subsidiëring van een cultureel-erfgoedbeleid (het Erfgoeddecreet) creëerde mogelijkheden voor musea - zowel de toekenning van een kwaliteitslabel als de subsidiëring werd er geregeld -, voor overkoepelende samenwerkingsverbanden, erfgoedconvenants en projecten.

In 1999 werd in totaal (werking- en projectsubsidies) een bedrag van 2.679.729 euro toegekend aan musea. Vanaf 2009 worden, door de implementatie van het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008 enkel nog de erkende musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau rechtstreeks gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap. De totale subsidie aan deze musea bedraagt in 2009, en inclusief de 1-euro maatregel, 7.663.000 euro.

De strategische doelstellingen van het erkennen en het toekennen van **werkingssubsidies aan erkende musea** zijn de kwaliteit van de museale werking verhogen en cultuurparticipatie stimuleren. Enerzijds streeft men naar een verhoogde professionaliteit die onder meer moet uitmonden in een

betere publieksontsluiting, een beter behoud, beheer en beveiliging van de musea en een betere wetenschappelijke onderbouw van de werking. Anderzijds betekent de financiële ondersteuning van de structurele werking een stimulans voor de musea. Erkenning is een kwaliteitslabel voor een professionele museumwerking.

Afhankelijk van het belang van het cultureel erfgoed, de schaalgrootte, de graad van professionaliteit, de gespecialiseerde expertise en de uitstraling van de museumwerking, werden erkende musea ingedeeld in drie niveaus met het oog op de bepaling van het forfaitaire bedrag van de werkingssubsidie. Sinds 2006 ontvingen alle erkende musea een subsidie voor de basiswerking.

In 1999 waren er op basis van het Museumdecreet 28 musea erkend. Deze musea voldeden aan minimale internationale kwaliteitscriteria, die blijvend getoetst worden. De criteria en het subsidiebedrag varieerden afhankelijk van het indelingsniveau (basis, regionaal, landelijk). Sindsdien is het aantal erkende musea gestaag toegenomen. In 2008 kregen 3 bijkomende musea een erkenning: het Memorial Museum Passchendaele 1917, de Stedelijke Musea Dendermonde en het Hopmuseum te Poperinge. Het aantal erkende musea steeg hierdoor tot 59.

Aan de musea werd in 2008 een totale werkingssubsidie van 6.163.000 euro uitgekeerd. Inclusief de 1-euro maatregel gaat het over een bedrag van 6.774.000 euro.

Bijzondere aandacht ging naar de internationale samenwerking, uitwisseling en profilering rond het rijke cultureel erfgoed in Vlaanderen. Met het oog hierop werd vanaf 2007 het samenwerkingsverband **Vlaamse Kunstcollectie vzw** structureel gesubsidieerd. Dit samenwerkingsverband tussen het Groeningemuseum Brugge, het Museum voor Schone Kunsten Gent en het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, heeft de doelstelling de collecties van deze musea internationaal op de kaart te zetten en uitwisseling met andere topcollecties te stimuleren. In 2007 werd binnen de werking van de Vlaamse Kunstcollectie extra aandacht besteed aan interne collectiemobiliteit, de verzekeringsproblematiek en de zogenaamde overheidsindemniteit of staatwaarborg. De VKC kreeg in 2008 een subsidie van 268.630 euro. Sinds 2004 zet de Vlaamse overheid niet alleen in op de individuele ondersteuning van musea maar ook op de ondersteuning van samenwerkingsverbanden. Sommige musea bezitten kennis die door samenwerking met andere musea versterkt kan worden. Het Erfgoeddecreet van 2004 kende een werkingssubsidie toe aan musea die wensten samen te werken en hun kennis wensten te delen. Het S.M.A.K., MuHKA, het Museum Dhondt-Dhaenens en het Kunstencentrum Argos brachten hun kennis en expertise samen met betrekking tot behoud en beheer van kunstcreaties op elektronische en digitale dragers in de vzw **PACKED**. Deze vzw ontving in 2008 een werkingssubsidie van 101.370 euro. In 2008 diende deze organisatie een tussentijds geactualiseerd beleidsplan in.

Met **projectsubsidies ter versterking van de museale werking van erkende musea** werden initiatieven gehonoreerd die buiten de reguliere werking van een erkend museum vallen en die tegemoetkwamen aan de doelstelling om een kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en ontsluiting van het cultureel erfgoed te realiseren. Het betrof hier specifieke projecten op het vlak van collectiebeleid, behoud en beheer, wetenschappelijk onderzoek of publieksgerichte werking. Het ging zowel om het inhalen van achterstanden als om de ontwikkeling van nieuwe, toekomstgerichte werkmethoden. De minister kon beleidsprioriteiten stellen, waardoor op een gerichte wijze de kwaliteitsvolle uitvoering van een van de aspecten van de basisfuncties wordt bevorderd. In 2008 werden voor 967.000 euro dergelijke projectsubsidies toegekend. De minister honoreerde de voorbije jaren verschillende projecten van de Stedelijke Musea Leuven (sinds kort gekend onder de nieuwe naam M Leuven) die met deze projectsubsidies de kwaliteit van zowel de digitale inventaris als van het behoud en beheer van de collectie verbeterde. De sluiting van het museum voor de nieuwbouw en herinrichting gaf mogelijkheden om te focussen op het werk achter de schermen. Ook het Huis van Alijn werkte een aantal achterstanden weg met deze projectsubsidies. De projectsubsidies gaven de mogelijkheid aan het Huis van Alijn om de werking te versterken en een rol uit te bouwen die een meerwaarde betekent voor Vlaanderen.

Het roerend en immaterieel cultureel erfgoed is slechts in beperkte mate ondergebracht in musea, archieven, documentatiecentra en bewaarbibliotheken. Het is ook niet wenselijk in alle gevallen een bewaarinstantie als een eindbestemming te zien, aangezien artefacten steeds betrekking blijven hebben op de maatschappij. Naast dergelijke erfgoedinstellingen dienen ook andere verenigingen en

initiatieven die zorg dragen voor cultureel erfgoed te worden ondersteund en uitgebouwd. In een beleidsveld waar nog zoveel in beweging is, komt het erop aan ruimte te laten voor projectwerking. Via de **ontwikkelingsgerichte projecten** werd de nadruk gelegd op het belang van het project in de ontwikkeling van de culturele erfgoedinstelling of van het cultureel erfgoedveld in het algemeen. Vanuit de aard van de ontwikkelingsgerichte projecten konden gemeenten zich voorbereiden op het sluiten van een erfgoedconvenant, konden musea en andere erfgoedinstellingen zich voorbereiden op een overkoepelend samenwerkingsverband en konden binnen het domein van de volkscultuur en binnen de privaatrechtelijke archievensector nieuwe actoren zich voorbereiden op een volgende beleidsperiode. Ontwikkelingsgerichte projecten werden ingediend vanuit alle subsectoren van het cultureel-erfgoedveld. Sociaal gerichte cultureel-erfgoedprojecten vielen eveneens onder deze regeling. Door toegankelijke, laagdrempelige en uitnodigende werkingen op te zetten werden andere doelgroepen bereikt. In 2008 werd er een bedrag van 1.600.000 euro toegekend aan ontwikkelingsgerichte projecten cultureel erfgoed.

In 2008 kenden we zo een subsidie toe aan Tapis Plein vzw voor de projectaanvraag ‘Nooit Genoeg’. ‘Nooit Genoeg’ is een ontwikkelingsgericht project omtrent verzamelen en verzamelaars in Vlaanderen. Het bestaat enerzijds uit een onderzoekstraject en anderzijds uit een ontsluitingstraject. Dit laatste omvat een experimentele erfgoedtentoonstelling, een studiedag, een begeleidend pakket van educatieve workshops en een duo-publicatie.

Expertisecentrum DAVID diende in 2008 een projectaanvraag in voor de derde fase van ‘Digitaal Depot: DAVID-onderzoek Kwaliteitseisen voor ‘digital born’ erfgoed zodat dit ter bewaring kan worden aangeboden aan een digitaal erfgoeddepot’. Dit project doet onderzoek naar langetermijnbewaring van digitale objecten (websites, emails, blogs van kunstenaars en dichters, etc). In de laatste fase van dit project ontwikkelt men verder tools voor een prototype en werkt men aan de redactie van een handleiding, publicaties en een publieksmoment. We kenden een subsidie toe voor het finaliseren van dit driefasig ontwikkelingsgerichte project.

Het Cultureel Erfgoeddecreet van 2004 voorzag ook een afdeling **internationale projecten**. Het internationaal beleid is erop gericht om de internationale samenwerking, uitwisseling en expertisevorming aan te moedigen, de bevolking in Vlaanderen goede mogelijkheden te geven tot internationale cultuurbeleving en de Vlaamse actoren en het cultureel erfgoed kansen te geven in het buitenland alsook de internationale uitstraling van Vlaanderen te versterken. In 2008 ging er 200.000 euro naar internationale projecten. De projecten hebben betrekking op alle sectoren van het cultureel erfgoed. Twee voorbeelden illustreren dit: het project ‘Religie en Colonisatie – Congo 2010. Mondelinge bronnen aangaande de receptie en perceptie van Westerse religieuze opvattingen en praktijken in Congo en Rwanda, 1885-1960’ van KADOC vzw situeert zich in de mondelinge geschiedenis. Terwijl het project ‘Heritage Care through Active Citizenship, and vice versa’ van Heemkunde Vlaanderen vzw gaat over een Europese conferentie over, voor en door middenveldorganisaties voor cultureel en onroerend erfgoed in Europa. Het is een bottom-up initiatief voor het brede Vlaamse middenveld voor cultureel en onroerend erfgoed.

Cultuurhistorische tentoonstellingen maken het cultureel erfgoed rijker door de samenhang die ze voorstellen en de nieuwe inzichten die ze bieden. Ze kunnen worden georganiseerd door een archief of een historische vereniging. Ze kunnen doorgaan in musea, culturele centra, kunsthallen of op een andere publiek toegankelijke plaats in een stad of gemeente. Deze subsidielijn wilde dergelijke kwalitatieve initiatieven tot ontsluiting van het cultureel erfgoed, met een meer dan regionaal belang, ondersteunen. De realisatie van dergelijke cultuurhistorische tentoonstellingen met grote uitstraling, met een gedegen wetenschappelijke onderbouwing, met aantrekkelijke en educatieve presentatie en promotie vraagt een deskundige aanpak. In 2008 ging er 528.000 euro naar deze cultuurhistorische tentoonstellingen.

In de eerste jaarhelft van 2008 kenden we een subsidie toe aan de projectaanvraag van ARTES voor de cultuurhistorische tentoonstelling ‘Rogier van der Weyden 1400-1464 – de passie van de meester’. De tentoonstelling wil op de eerste plaats de beeldtaal van Rogier van der Weyden definiëren in confrontatie met kunst van tijdgenoten en navolgers. Daarnaast wordt met deze tentoonstelling het museum van Leuven, ‘M’, internationaal op de kaart gezet.

Een ander voorbeeld van een cultuurhistorische tentoonstelling is ‘Chiro 75’, aangevraagd door Chirojeugd Vlaanderen. De Chiro bestaat 75 jaar en zet ter gelegenheid van dit jubileum een reizende tentoonstelling op die reflecteert over de eigenheid van de organisatie, de evidente maatschappelijke functies die ze vervult en het sociaal draagvlak waarop de werking berust. De tentoonstelling is gebaseerd op nationaal materiaal en materiaal uit de lokale afdelingen en immaterieel erfgoed. Ook aan dit project kenden we een subsidie toe.

Om vanuit onderlinge samenwerking nieuwe dynamieken en initiatieven in het lokale culturele erfgoedveld te stimuleren werd het instrument van **de cultureel-erfgoedconvenants** - afspraken-regelingen tussen de Vlaamse Gemeenschap en steden/gemeenten of samenwerkingsverbanden van gemeenten- ontwikkeld. Dit instrument speelt een versterkende rol in de uitbouw van een impulsbeleid ten aanzien van de gemeenten. Het is gericht op een kwalitatieve verbetering van het behoud, het beheer en de ontsluiting van het lokale cultureel erfgoed. Het doel van de culturele erfgoedconvenant is om het cultureel erfgoed ‘gebruiksklaar’ te maken, om de maatschappelijke plaats ervan te versterken én het beheer ervan te verbeteren. Cultureel erfgoed wordt in de cultureel-erfgoedconvenants benaderd als een meerwaarde voor de hele lokale gemeenschap. Die band met de gemeenschap wordt het uitgangspunt, de technische beslissingen (inventarisatie, restauratie,...) liggen in het verlengde daarvan.

In 2000 waren er 3 experimentele culturele erfgoedconvenants met de steden Brugge, Gent en Antwerpen. Dit instrument werd met de jaren verder uitgebreid. Op basis van het Cultureel Erfgoeddecreet werden voor de beleidsperiode 2005-2008 11 culturele erfgoedconvenants gesloten. Voor de beleidsperiode 2006-2008 werden twee nieuwe culturele erfgoedconvenants gesloten, met het samenwerkingsverband Meetjesland en de stad Sint-Truiden. Voor de beleidsperiode 2007 - 2008 werd één nieuw erfgoedconvenant goedgekeurd, nl. met het intergemeentelijk samenwerkingsverband Mijnstreek. Voor 2008 werden bijkomend twee cultureel-erfgoedconvenant gesloten: met de projectvereniging TERF en met de stad Turnhout. Met de VGC liep voor het twetalige gebied Brussel-Hoofdstad een cultureel-erfgoedconvenant voor 2007-2011.

Voor de cultureel-erfgoedconvenants werd in 2008 een totaal bedrag van 4.540.000 euro vrijgemaakt. De cultureel-erfgoedcellen, die als trekkers gelden bij de uitvoering van het cultureel-erfgoedconvenant, stemmen hun werking ook inhoudelijk op elkaar af. Deze afstemming gebeurde onder begeleiding van FARO en resulteerde ook in een aantal gemeenschappelijke projecten. “Expo ’58: Back to the Future” was het resultaat van een intensieve samenwerking tussen de verschillende cultureel-erfgoedcellen. Het boek “Expo ’58. Het wonderlijke feest van de fifties” van Annick Lesage, een website www.expo58.eu en verschillende lokale tentoonstellingen zijn hiervan het resultaat.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 33.01	Subsidies Musea en subsidie versterking basisfuncties van de musea	7.500.000 euro	100%
HE 33.02	Subsidies projecten cultureel erfgoed (Cultuurhistorische tentoonstellingen, Internationale projecten, Ontwikkelingsgerichte projecten)	2.328.000 euro	100%
HE 43.01	Subsidies voor Culturele Erfgoedconvenants	4.540.000 euro	100%
HE 33.14	Subsidies met het oog op toegang tot de musea voor de prijs van 1 euro	811.000 euro	100%

5.2.1.4 Het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008

Het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008 integreert het Decreet op de Volkscultuur van 1998, het Archiefdecreet van 2002 en het Erfgoeddecreet van 2004.

Het Cultureel-erfgoeddecreet dat op 23 mei 2008 door de Vlaamse Regering werd bekrachtigd, kwam tot stand na overleg en uitgebreide consultatie van het cultureel-erfgoedveld. Verschillende

stuurgroepen werden betrokken, overleg met verschillende overheden georganiseerd. Internationale tendensen en ontwikkelingen werden in het Cultureel-erfgoeddecreet verankerd. Het decreet zet in op twee strategische doelstellingen: vanuit een geïntegreerde en integrale aanpak het behoud en het beheer van of de zorg voor het cultureel erfgoed stimuleren en vanuit een geïntegreerde en integrale aanpak de ontsluiting van het cultureel erfgoed voor het publiek mogelijk maken.

Binnen een integrale aanpak gaan de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed steeds samen en versterken ze elkaar. Deskundigheidsbevordering en kennisdeling door samenwerking binnen een netwerk van cultureel-erfgoedorganisaties en –actoren is hiervoor een sleutelbegrip. Vanuit een geïntegreerder aanpak, door samenwerking met andere organisaties binnen andere beleidsdomeinen zoals toerisme, ruimtelijke ordening, onroerend erfgoed, onderwijs, de kunsten, het sociaal cultureel werk, vrije tijd en recreatie kan de interesse voor het cultureel erfgoed en dus ook het maatschappelijk draagvlak voor een cultureel-erfgoedbeleid versterkt worden.

Het decreet wil bijdragen aan het tot stand brengen van deze netwerken en samenwerking, aan de verdere ontwikkeling van de verschillende cultureel-erfgoedpraktijken. Om een dergelijk integraal en geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid te kunnen uitbouwen ligt het voor de hand dat de sector aangestuurd en ondersteund wordt door één decreet dat:

- een coherent instrumentarium met gelijklopende technische procedures bevat;
- de bestaande instrumenten verfijnt en beter op elkaar en op de noden van het veld afstemt opdat deze effectiever en efficiënter kunnen ingezet worden;
- een antwoord biedt op nieuwe uitdagingen en ontwikkelingen;
- impulsen geeft voor de culturele archiefwerking ook van stads-, gemeente- en provincie-archieven door het erkennen van een kwaliteitsvolle cultureel-erfgoedwerking en door het toekennen van projectsubsidies aan deze archiefinstellingen voor hun culturele werking;
- impulsen geeft voor erfgoedbibliotheken door het erkennen van een kwaliteitsvolle werking en door een instrument ter ondersteuning van de zorg voor en de ontsluiting van cultureel erfgoed van erfgoedbibliotheken op te starten;
- een verdere stap zet in de uitbouw van een complementair cultureel-erfgoedbeleid met de steden en gemeenten en provincies door het sluiten van een protocol van akkoord, het ondersteunen van het lokaal cultureel-erfgoedbeleid en de regionale depotwerking;
- de groeikansen van de cultureel-erfgoedsector versterkt via werking- en projectsubsidies;
- werk maakt van een vermindering van de administratieve lasten.

2008 was het jaar waarin het Cultureel-erfgoeddecreet de volledige procedure voor goedkeuring doorliep. Een aantal mijlpalen:

- 22 december 2007: principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering van het voorontwerp van decreet houdende de ontwikkeling, de organisatie en de subsidiëring van het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid, kortweg het Cultureel-erfgoeddecreet;
- 22 februari 2008: definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering van het voorontwerp van het Cultureel-erfgoeddecreet;
- 17 april 2008: bespreking van het voorontwerp in de commissie Cultuur van het Vlaams Parlement;
- 14 mei 2008: plenaire stemming van het Cultureel-erfgoeddecreet in het Vlaams Parlement;
- 23 mei 2008: bekrachtiging van het Cultureel-erfgoeddecreet door de Vlaamse Regering;
- 4 augustus 2008: publicatie van het Cultureel-erfgoeddecreet in het Belgisch Staatsblad.

Op 18 juli 2008 keurde de Vlaamse Regering het eerste uitvoeringsbesluit bij het Cultureel-erfgoeddecreet goed. Dat uitvoeringsbesluit legt nadere regels vast voor de toekenning van werkingssubsidies aan landelijke cultureel-erfgoedorganisaties en van subsidies voor cultureel-erfgoedprojecten. Dit besluit van de Vlaamse Regering legt eveneens de regels vast voor de advisering van aanvragen.

In 2008 werd ook het protocol van akkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP) en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) voorbereid,

opgesteld en goedgekeurd. Dat protocol diende als basis voor het tweede uitvoeringsbesluit bij het Cultureel-erfgoeddecreet. Het tweede besluit bevat in hoofdzaak de nadere specificaties voor het toekennen van het kwaliteitslabel aan musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken en voor de indeling van musea en culturele archiefinstellingen.

In 2008 werd ook het protocol tussen het beleidsdomein bevoegd voor het cultureel (roerend en immaterieel) erfgoed en het beleidsdomein bevoegd voor het onroerend-erfgoedbeleid voorbereid.

In het Cultureel-erfgoeddecreet zetten we in op één steunpunt voor het cultureel erfgoed, de erkenning van de kwaliteitsvolle werking van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties, het versterken van een complementair beleid, het toekennen van een variabele subsidie aan landelijke cultureel-erfgoedorganisaties op basis van een beleidsplan; ondersteunen we naast collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties ook dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisaties, geven we een structurele subsidie voor het beheer van de Archiefbank Vlaanderen, voor een samenwerkingsverband van erfgoedbibliotheken en voor een samenwerkingsverband voor de versterking van de internationale positie van kunstcollecties; verruimen en versterken we de gemeenten en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het voeren van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid; ondersteunen we de provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het verhelpen van de grote noden aan depots en stemmen we de verschillende projectsubsidies op elkaar af.

Belangrijke vernieuwingen werden met de implementatie van het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet in gang gezet. Het decreet zet in op de ondersteuning van nieuwe ontwikkelingen die zich de laatste jaren in het cultureel-erfgoedveld voordeden en nog zullen voordoen.

- Via de introductie van **het begrip ‘cultureel erfgoedgemeenschap’**, in navolging van de principes van de kaderconventie van de Raad van Europa over de bijdrage van cultureel erfgoed aan de samenleving, kortweg de Conventie van Faro (2005), krijgen cultureel-erfgoedgemeenschappen, groepen van organisaties of personen die een bijzondere waarde hechten aan cultureel erfgoed, een centrale plaats in het nieuwe decreet. Deze introductie moet er toe leiden dat nog meer (groepen van) mensen zich bij het cultureel erfgoed betrokken voelen.
- Met één performant steunpunt, FARO. **Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed** werd alle specifieke expertise over cultureel erfgoed samengebracht, niet alleen ten dienste van de cultureel-erfgoedorganisaties maar ook ten dienste van de lokale en provinciale besturen en beheerders van cultureel erfgoed.
- **Complementariteit tussen bestuursniveaus** wordt in het cultureel-erfgoedveld een belangrijk principe. In 2008 krijgen de gesprekken met de VVSG en de VVP over het complementair beleid een concrete invulling in een protocol van akkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vereniging van Vlaamse Provincies en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten met afspraken over:
 - het toekennen van een kwaliteitslabel aan musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken;
 - de nadere specificaties voor de indeling van musea en culturele archiefinstellingen;
 - een structureel overleg op ambtelijk niveau en een doorgedreven informatie-uitwisseling.
- De verschillende bestuursniveaus worden aldus sterker geresponsabiliseerd voor de collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties op hun niveau.
- De **erkenning, via de toekenning van een kwaliteitslabel**, werd uitgebreid van musea tot ook de culturele archiefinstellingen en de erfgoedbibliotheken. Dergelijke erkenning moet een nieuwe boost geven aan de werking van instellingen die niet altijd en overal de erkenning krijgen die ze verdienen.
- Zoals ondertussen welbekend, achten we het essentieel dat **jongeren** de kans krijgen veelvuldig deel te nemen aan culturele activiteiten. Zeker voor het bezoek aan musea en tentoonstellingen is de financiële drempel voor jongeren een belangrijke hinderpaal. Binnen de Europese ministerraad werd reeds een aantal keren gediscussieerd over de toegankelijkheid van de musea voor jongeren voor de prijs van 1 euro. Een eerste financiële raming liet zien dat met een beperkte financiële input voor de landelijk erkende musea het **1-euro-principe** relatief makkelijk kon worden

ingevoerd. In het Cultureel-erfgoeddecreet is de compensatie voor het inkomstenverlies uit de toegang voor -26-jarigen voor maximum 1 euro voor musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau, decretaal verankerd. Afspraken hierover werden in de beheersovereenkomst met elk individueel museum afgesproken.

- Cultureel erfgoedorganisaties die een werking ontplooiën van landelijk of internationaal niveau kunnen rekenen op ruimere ondersteuning binnen een **werkingssubsidie** voor het geheel van de werking op basis van een beleidsplan voor 5 jaar. In dat beleidsplan worden ook jaarlijkse projecten ingecalculeerd. Op deze wijze wordt de planlast sterk verminderd.
- Vanuit de groeiende dynamiek in het cultureel-erfgoedveld, vanuit de wil tot samenwerking, door meer vraag naar gespecialiseerde knowhow en door steeds complexere noden, worden voor het cultureel-erfgoedveld relevante expertises ontwikkeld. Sommige organisaties richten zich op het inzetbaar maken van deze expertise voor het volledige cultureel-erfgoedveld. Dit werd verankerd in het nieuwe instrument van **landelijke expertisecentra**. Het zijn dienstverlenende organisaties die zich inzetten om rond een bepaalde erfgoedspecialisatie (bijv. digitalisering, cultureel erfgoed en recht, ...) of rond een bepaald thema (bijv. architecturaal archivalisch erfgoed, kerkelijk cultureel erfgoed) de actoren in het veld te begeleiden en internationale expertise binnen te brengen. **Landelijke cultureel-erfgoedorganisaties voor volkscultuur** zijn evenzeer dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisaties. Ze onderscheiden zich doordat hun netwerk of hun cultureel-erfgoedgemeenschap bestaat uit verenigingen van voornamelijk vrijwilligers die met de cultuur van alledag bezig zijn of focussen op bepaalde historische praktijken zoals de familiekunde of de heemkunde. Ook van landelijke collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties - musea en culturele archiefinstellingen ingedeeld bij het Vlaamse niveau – verwachten we dat ze hun expertise ter beschikking te stellen van het brede veld. Het ter beschikking stellen gebeurt op een actieve en receptieve manier.
- **Projectsubsidies** worden in eerste instantie voorbehouden voor die organisaties die niet structureel ondersteund worden en die projecten met een Vlaamse relevantie (inhoudelijk, naar voorbeeldwerking of naar bereik) realiseren. Projectsubsidies kunnen ook worden toegekend aan culturele projecten van publieke archieven. Dit was tot op heden niet mogelijk.
- Uit de studieopdracht “Het in kaart brengen van de sector bewaarbibliotheken in Vlaanderen” van 2003 bleek dat er in Vlaanderen meerdere topcollecties aanwezig zijn op het vlak van documentair erfgoed en dat een beleid rond deze collecties nog quasi onbestaande was. Met het nieuwe decreet speelt de Vlaamse overheid in op deze noden. De **Vlaamse Erfgoedbibliotheek**, een samenwerkingsverband van een aantal toonaangevende spelers in Vlaanderen, moet zorgen voor de ontwikkeling en uitwisseling van expertise rond de conservatie, restauratie en ontsluiting van de historisch waardevolle collecties. Op het vlak van collectiebeleid zal het samenwerkingsverband ook zorgen voor een consequente afstemming. Op deze manier kunnen de middelen efficiënter en effectiever ingezet worden.
- De **Archiefbank Vlaanderen** krijgt een structurele onderbouw.
- Er wordt nog steviger ingezet op **samenwerkingsverbanden met het oog op de internationale profilering** en positionering van de Vlaamse kunstcollecties. Vandaag zijn op dat terrein drie actoren aan het werk: de Vlaamse Kunstcollectie vzw, het Platform voor Hedendaagse Kunst in Vlaanderen (‘Collecting Flanders’) en Lukas vzw Arts in Flanders. Een doorgedreven samenwerking tussen deze actoren is wenselijk en kan leiden tot een grotere efficiëntie voor elk van de drie organisaties en de betrokken collectiebeherende instellingen. Via het opzetten en uitvoeren van een actieplan onder leiding van een ‘facilitator’ met internationaal en inhoudelijk profiel, aangestuurd door het agentschap, zal werk gemaakt worden van een gecoördineerde marketing en promotie van de belangrijkste kunstcollecties en onze topstukken, zowel in binnen- als in buitenland. Als structurele partner werd Bozar betrokken als internationale toonplek in Brussel.
- Het bestaande succesvolle instrument van **de cultureel-erfgoedconvenants met gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de VGC** is inhoudelijk vernieuwd en verbreed. Aan de gemeentebesturen, de VGC of de samenwerkingsverbanden wordt gevraagd het hele cultureel-erfgoedveld op hun grondgebied in beeld te brengen. Met het oog op planlastvermindering en een betere beleidsplanning verloopt het planningstraject voor het lokaal

cultuurbeleidsplan en het lokaal cultureel-erfgoedbeleidsplan voortaan gelijktijdig. Het cultureel-erfgoedbeleidsplan wordt als addendum of als afzonderlijk hoofdstuk ingevoegd in het lokaal cultuurbeleidsplan. Binnen de cultureel-erfgoedconvenants blijven de cultureel-erfgoedcellen vanzelfsprekend een voorname rol spelen. Via de **cultureel-erfgoedfora** zal het verhaal van de stad verteld worden vanuit innovatieve concepten waarbij diverse cultureel-erfgoedpraktijken met elkaar in verbinding worden gebracht. Antwerpen, Brugge, Gent en de VGC nemen hierin opnieuw een pioniersrol op.

- Niet alleen met de lokale besturen maar ook met **de provincies** werden vanaf 2009 **cultureel-erfgoedconvenants** gesloten. Aan deze convenants is eveneens een werkingssubsidie gekoppeld waarmee de provincies kunnen inzetten op twee sporen. Ten eerste op de ondersteuning van musea ingedeeld bij het regionale niveau. Ten tweede kunnen de provincies deze werkingssubsidie gebruiken voor hun coördinerende rol met betrekking tot de depotproblematiek. Rekening houdend met de noden van de vele cultureel-erfgoedactoren (inclusief de lokale besturen) en het cultureel erfgoed op hun grondgebied tekenen de provincies een traject uit voor het oplossen van de depotproblematiek. De provincies ontvangen niet alleen een werkingssubsidie hiervoor. De vrijgekomen subsidies voor aanvullende tewerkstelling worden geheroriënteerd naar de depotproblematiek. De VGC krijgt de expliciete taak om deze regiefunctie voor de depotproblematiek in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad op zich te nemen.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 33.13	Subsidies vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek	75.000 euro	100%
HE 33.14	Subsidies met oog op toegang tot musea voor 1 euro	811.000 euro	100%
HE 33.68	Subsidies Vlaams Steunpunt Cultureel Erfgoed	1.830.000 euro	100%

5.2.1.5 Beslissingen genomen in 2008

- 2008 was het laatste jaar van de museale beleidsperiode. Alle erkende **musea** die een werkingssubsidie wensten te ontvangen voor de museumwerking vanaf 2009 hebben een beleidsplan ingediend. De bepaling van de hoogte van de werkingssubsidie gebeurde op basis van een indeling bij het basis/ lokale niveau, het regionale niveau of het landelijke/ Vlaamse niveau. De Vlaamse Gemeenschap subsidieert enkel nog musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau. De verantwoordelijkheid voor musea ingedeeld bij het lokale niveau ligt nu bij de steden en gemeenten, die voor musea ingedeeld bij het regionale niveau bij de provincies. In het decreet zijn voor beide laatste categorieën garanties en overgangsmaatregelen voorzien: zij ontvangen nog een werkingssubsidie van respectievelijk 12.500 euro en 50.000 euro voor de beleidsperiode 2009-2014. De Vlaamse Regering besliste voor musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau over een variabele werkingssubsidie voor de beleidsperiode 2009-2013.
- 2008 was eveneens het laatste jaar van de beleidsperiode voor de **cultureel-erfgoedconvenants**. Alle gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een convenant was gesloten dienden, samen met 4 nieuwe gemeenten of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (Aalst, Lier, Halle en Kempens Karakter), een aanvraag in. Drie gemeenten zochten ook omliggende gemeenten aan om mee te stappen in een gemeenschappelijk lokaal cultureel-erfgoedbeleid en dienden een aanvraag in als intergemeentelijk samenwerkingsverband. Het gaat om de stad Ieper die als deel van CO7, de stad Tongeren als deel van de projectvereniging Haspengouw – Voeren en Turnhout als partner van de Noorderkempen een aanvraag indienden. Deze cultureel-erfgoedconvenants volgen een aantal principes van het Cultureel-erfgoeddecreet. Zo besliste de Vlaamse Regering om de subsidie aan Antwerpen, Gent en Brugge te verhogen voor de uitbouw van een cultureel-erfgoedforum;
- Nog voor het einde van 2008 diende ook de Vlaamse Gemeenschapscommissie een aanvraag voor de uitbouw van een cultureel-erfgoedforum in;

- Door de ondersteuning van de steden Antwerpen, Gent en Brugge bij de uitbouw van een cultureel-erfgoedforum speelt de Vlaamse Gemeenschap in op een nieuwe ontwikkeling waarvan de eerste stappen in deze drie steden werden gezet met respectievelijk het MAS, het STAM en het Bruggemuseum. De verhoogde aandacht voor het verhaal van de stad of streek of voor het lokale, verteld aan de hand van het cultureel erfgoed dat in de stad wordt bewaard vormt de basis voor de ontwikkeling van het nieuwe instrument cultureel-erfgoedfora. Een cultureel-erfgoedforum is een expertisekern over en voor de geschiedenis van de stad of streek, het creëert kansen voor alle actoren binnen de stad of streek door een open programmering en door een open presentatieplek te vormen.

In de tweede jaarhelft van 2008 ging het initiatief van start waarbij jongeren onder 26 jaar voor maximum **1 euro toegang** krijgen tot de erkende musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau en tot de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap. Dit 1-eurotarief geldt zowel voor binnen- als buitenlandse jongeren en betreft zowel bezoeken aan vaste collecties als aan tijdelijke tentoonstellingen. De maatregel bleek al snel een groot succes te zijn. Reeds in de grote vakantie merkten de musea een duidelijke toename van het aantal jonge bezoekers. Het In Flanders Fieldsmuseum zag een stijging van de individuele bezoeken door kinderen en jongeren met meer dan 16% tegenover de zomer van 2007. De bezoekersaantallen van de stedelijke musea Antwerpen stegen met meer dan 13%. Ook in de Brugse musea en het Openluchtmuseum Bokrijk was er een opmerkelijke toename van het aantal jonge bezoekers. Jammer genoeg is er nog niet voor alle musea informatie beschikbaar.

De bedoeling van deze maatregel is niet alleen het verlagen van de financiële drempel van het museumbezoek. Het is ook de bedoeling dat jongeren musea leren kennen als een leuke en inspirerende plek. Om dit te bereiken wordt niet alleen een op jongeren gerichte toelidings- en communicatiecampagne gevoerd, maar zetten de musea ook en vooral nadrukkelijker in op specifieke kinder- en jongerenwerking. De prijs alleen verlagen volstaat natuurlijk niet. Wie de jongeren wil bereiken, moet ook een aanbod hebben dat hen aanspreekt.

De musea worden natuurlijk gecompenseerd voor het inkomstenverlies dat ze leiden door het invoeren van de maatregel. Dit inkomstenverlies bedraagt ongeveer een miljoen euro. Gezien het grote succes van de maatregel lijkt deze kost meer dan verantwoord. Onderzoeken wijzen immers uit dat wie jong gewend is naar musea te gaan, dat op latere leeftijd ook zal blijven doen. Zeker op lange termijn betekent deze investering dus voor iedereen een win-winsituatie.

Amusee-Vous heeft voor de toelidings- en communicatiecampagne een bedrag van 200.000 euro ontvangen. Voor de compensatie aan landelijk ingedeelde musea is er in 2008 een bedrag van 434.000 euro voorzien. Voor Brussel zijn de tentoonstellingen in BOZAR in de maatregel opgenomen voor een compensatie van 177.000 euro. Dit laatste bedrag dient tevens voor de compensatie in 2008 als 2009.

HE 33.14 Subsidies met het oog op toegang tot musea voor 1 euro 2008: 811.000 euro

En tenslotte werden er al een aantal beslissingen genomen in het kader van het Cultureel-erfgoeddecreet. Vaak bouwen deze voort op beslissingen genomen in 2007 en geïmplementeerd in 2008.

Vooreerst stelde ik **de nieuwe adviescommissie en de beoordelingscommissies** samen die mij advies moeten geven over alle dossiers die ingediend worden op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet. Het gaat om volgende commissies:

- de adviescommissie Cultureel-erfgoed
- de beoordelingscommissie Landelijke Cultureel-erfgoedorganisaties Volkscultuur en Landelijke Expertisecentra voor Cultureel Erfgoed,
- de beoordelingscommissie Collectiebeherende Cultureel-erfgoedorganisaties,
- de beoordelingscommissie Cultureel-erfgoedconvenants,
- de beoordelingscommissie Cultureel-erfgoedprojecten.

Als overgangsbepaling hebben de leden een mandaat van twee jaar, nadien van vijf jaar.

- Verder bouwend op de fusie van de twee steunpunten ingezet in 2007 en in 2008 begonnen als één nieuwe vzw, beslist de Vlaamse Regering uiterlijk 1 december 2008 over de hoogte van de werkingssubsidie, op basis van het beleidsplan dat FARO, Vlaams **steunpunt voor cultureel erfgoed**, indiende voor de rest van de beleidsperiode die afloopt op 31 december 2011;
- De subsidie voor de **Vlaamse Erfgoedbibliotheek** vzw wordt decretaal verankerd door de goedkeuring van het in september ingediende beleidsplan uiterlijk 1 december 2008. Een subsidie van 300.000 euro is voor 2009 voorzien;
- Aan de beheerders van **Archiefbank Vlaanderen** vzw wordt eveneens een decretaal verankerde werkingssubsidie toegekend op basis van het ingediende beleidsplan. De vier oprichters – en tot op vandaag de beheerders van de Archiefbank – hebben een rechtspersoon opgericht. Hierdoor functioneert de Archiefbank onafhankelijker, ontstaat er een één op één relatie tussen de Vlaamse Gemeenschap en de beheerder van de databank waar ze eigenaar van is.

Ook voor de **organisaties volkscultuur**, het nieuwe instrument van de **landelijke expertisecentra** en de **periodieke cultureel-erfgoedpublicaties** was er de mogelijkheid om een overstap te maken naar het nieuwe decreet. Er werden in totaal 20 dossiers ingediend waarover de Vlaamse Regering nog voor het einde van 2008 beslist.

Alle **projectsubsidies** worden voor 2009 samengevoegd en staan op één basisallocatie.

5.2.2 Prognose 2009

In 2009 treedt het Cultureel-erfgoeddecreet volledig in werking. De beslissingen genomen in het najaar van 2008 krijgen uitvoering.

In 2009 bouwen 19 **musea** ingedeeld bij het Vlaamse niveau hun werking verder uit. Elk van deze musea neemt een bepaalde taak op zich binnen het cultureel-erfgoedveld, ze functioneren als expertisecentra en stellen hun kennis actief te beschikking. Via de beheersovereenkomst worden deze musea bovendien ook aangestuurd om, naast de uitbouw van de basisfuncties, invulling te geven aan interculturaliteit en cultuureducatie. Bij de musea voor schone en hedendaagse kunsten zal ook de nadruk gelegd worden op de complementariteit met de werking van de Vlaamse Kunstcollectie of Collecting Flanders, en hun deelname aan de uitvoering van de ‘Internationale profilering en promotie van de Kunstcollecties Vlaanderen’.

Uiteraard nemen deze musea ook allemaal deel aan de 1-euro maatregel en verschaffen ze dus toegang aan -26-jarigen voor maximum 1 euro. Het inkomstenverlies is gecompenseerd in de werkingssubsidie. Vanaf 2009 wordt deze maatregel structureel verankerd in de beheersovereenkomsten met de musea voor de beleidsperiode 2009 - 2013. In het midden van de beleidsperiode wordt wel een evaluatie van de maatregel gepland.

De omschakeling naar het Cultureel-erfgoeddecreet zorgt ook voor een herinrichting van het cultureel-erfgoedveld. Ze resulteert in sterkere samenwerkingsverbanden, netwerken en zelfs fusies. Zo fusioneerde het Sportmuseum Vlaanderen en het Centrum voor Sportcultuur; in Oostende wordt een samenwerkingsverband tussen het PMMK en het Stedelijk Museum Oostende in een ‘Kunstmuseum aan zee’ voorbereid. Er wordt ook gedacht aan een ver doorgedreven samenwerking tussen de musea voor schone kunsten, lid van de vzw Vlaamse Kunstcollectie. In het bijzonder wordt gezocht naar een sterkere samenwerking tussen het KMSKA en het Museum voor Schone Kunsten te Gent

Voor de musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau wordt in totaal een bedrag van 7.663.000 euro vrijgemaakt.

Met betrekking tot de **internationale profilering en promotie van de Kunstcollecties Vlaanderen** zullen we, in uitvoering van het Cultureel-erfgoeddecreet, in het voorjaar van 2009 een ontwerp van beslissing voorleggen aan de Vlaamse Regering voor de ondersteuning van één of meerdere samenwerkingsverbanden die zich binnen het cultureel-erfgoedveld toeleggen op de internationale profilering van de kunstcollecties in Vlaanderen. De Vlaamse Kunstcollectie vzw, de structurele verankering van het samenwerkingsverband van hedendaagse kunstmusea (Collecting Flanders) en van Lukas vzw, Arts in Flanders, behoren hiertoe.

De erkende musea ingedeeld bij het regionale niveau hebben de garantie dat zij vanaf 2009 worden gesubsidieerd door de **provincies**. De provincies krijgen vanaf 2009 een werkingssubsidie ter

versterking van het cultureel-erfgoedbeleid dat ze voeren. In de overgangsbepalingen van het Cultureel-erfgoeddecreet is opgenomen dat de provincies tot en met 2014 deze middelen moeten gebruiken voor de versterking van de regionale musea. Deze werkingssubsidie aan de provincies zal in het voorjaar van 2009 worden toegekend op basis van een beleidsplan waarin naast de ondersteuning van deze regionale musea ook de ontwikkeling van een **depotbeleid** centraal moet staan. In 2010 zal namelijk op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet de normalisering, en bijgevolg heroriëntering van de subsidies voor aanvullende tewerkstelling (de zogenaamde ex-DAC'ers) gebeuren. Deze middelen zullen we, nog in 2009, op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet, toekennen aan de provincies voor de uitbouw van een depotbeleid. Over de resultaten die de provincies moeten bereiken zullen we in 2009 een cultureel-erfgoedconvenant sluiten met elk van deze provincies. Dat convenant bouwt verder op het beleidsplan maar ook op het protocol dat is gesloten met de VVSG en de VVP.

Los van de middelen bedoeld voor het depotbeleid wordt voor de provincies een bedrag van 1.140.000 euro voorzien.

De normalisering van de subsidies voor aanvullende tewerkstelling gebeurt niet alleen op basis van de hierboven aangehaalde piste. Een eerste normalisering gebeurt door reeds vanaf 2009 deze subsidie, wanneer ze worden toegekend aan een organisatie die ook een werkingssubsidie krijgt op basis van één van de erfgoeddecreet, toe te voegen aan deze werkingssubsidie.

De erkende musea, die geen werkingssubsidie krijgen op basis van één van de erfgoeddecreten kunnen in 2009 een dossier indienen met de vraag de subsidie voor de niet beschermde werknemers te behouden. In juni volgend jaar nemen we hierover een beslissing.

Vanaf 2009 ontplooiën 62 **steden en gemeenten** hun lokaal cultureel-erfgoedbeleid via de uitvoering van 17 nieuwe **cultureel-erfgoedconvenants** voor de beleidsperiode 2009-2014. Het gaat over het verder zetten van 13 bestaande cultureel-erfgoedconvenants. Ieper en Turnhout maakten van de gelegenheid gebruik om afstemming te zoeken van hun cultureel-erfgoedbeleid met omliggende gemeenten en dienden een aanvraag in als intergemeentelijk samenwerkingsverbanden, respectievelijk CO7 en Noorderkempen. Er worden ook 2 nieuwe convenants gesloten, met een stad (Aalst) en met een intergemeentelijk samenwerkingsverband (Kempens Karakter). In totaal wordt voor deze nieuwe beleidsperiode een bedrag van 5.329.006 euro voorzien, dit betekent 1.090.000 euro extra.

De erkende musea ingedeeld bij het lokale niveau ontvangen vanaf 2009, nog gedurende één beleidsperiode en bij wijze van overgangsmaatregel, een werkingssubsidie van 12.500 euro. Voor musea gelegen in een gemeente waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten wordt deze subsidie toegevoegd aan de middelen voor het convenant. In het convenant spreken we wel af dat deze middelen nog voor de volledige duurtijd van het convenant aan het lokale museum ter beschikking moeten worden gesteld. Ondertussen kan de gemeente haar eigen beleid verder uitbouwen naar deze lokale musea. Musea die niet in een gemeente met een cultureel-erfgoedconvenant liggen krijgen deze subsidie nog tot en met 2014 rechtstreeks uitbetaald. Onder begeleiding van het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, Faro, gaan de cultureel erfgoedcellen opnieuw aan de slag rond een gezamenlijk thema. Deze keer bereidt men initiatieven rond de gemeentefusies voor.

Het cultureel erfgoedconvenant met de VGC kent een ander beleidsritme en loopt t/m 2011. Aan het erfgoedconvenant met de VGC worden op basis van een addendum, bijkomende middelen toegekend voor de uitbouw van een cultureel-erfgoedforum en van een depotbeleid, + 140.000 vanaf 2009, wat de totale subsidie voor het erfgoedconvenant met de VGC op 440.994 euro zal brengen.

De tabel hieronder geeft aan dat in 2009 in totaal 5.770.000 euro wordt ingezet voor cultureel-erfgoedconvenants met steden en gemeenten.

Tenslotte worden in 2009 nieuwe aanvragen verwacht voor een toekenning van een kwaliteitslabel (musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken), voor een cultureel erfgoedconvenant met een gemeente of intergemeentelijk samenwerkingsverband, voor een landelijk expertisecentrum of voor een landelijke organisatie voor volkscultuur.

De forse inhaalbeweging voor het cultureel-erfgoedveld – via het Erfgoeddecreet, het Archiefdecreet en het Decreet op de Volkscultuur – kan verder groeien binnen het Cultureel-erfgoeddecreet.

Sinds 1999 werden op basis van deze drie decreten forse inhaalbewegingen gerealiseerd en verankerd in het Cultureel-erfgoeddecreet:

- de ondersteuning op basis van Museum/Erfgoeddecreet steeg van 4.595.311 euro in 1999 naar 25.264.000 euro in 2008;
- de ondersteuning op basis van het Archiefdecreet steeg van 1.341.000 euro in 1999 naar 7.665.000 in 2008;
- de ondersteuning op basis van het Decreet op de Volkscultuur steeg van 593.464 euro in 1999 naar 1.175.000 euro in 2008.

Deze stijgingen worden nu gegroepeerd verder gezet naar 2009. Het totale budget voor de decretale ondersteuning van de cultureel erfgoedorganisaties stijgt dus van 5.848.804 euro in 1999 naar 25.749.000 euro in 2008 en 28.832.000 euro in 2009.

5.2.3 Begrotingstechnisch

De voorziene kredieten voor de uitvoering van het Cultureel-erfgoeddecreet 2009 zijn terug te vinden op programma HE – Kunsten en Erfgoed:

- b.a. 33.01 Subsidies aan musea: 7.791.000
- b.a. 33.02 Subsidies voor projecten cultureel erfgoed: 2.128.000
- b.a. 33.03 Subsidies aan culturele archiefinstellingen: 6.283.000
- b.a. 33.10 Subsidies aan landelijke organisaties volkscultuur en expertisecentra: 3.019.000
- b.a. 33.12 Subsidies aan samenwerkingsverb. met oog op intern. Profilerings: 460.000
- b.a. 33.13 Subsidies aan de Vlaamse Erfgoedbibliotheek vzw: 300.000
- b.a. 33.20 Subsidies aan lokale musea en publicaties: 134.000
- b.a. 33.68 Subsidies aan het steunpunt voor cultureel erfgoed: 1.807.000
- b.a. 43.01 Subsidies voor cultureel-erfgoedconvenants gemeenten en VGC: 5.770.000
- b.a. 43.02 Subsidies voor cultureel-erfgoedconvenants provincies: 1.140.000

Evolutie 1999-2009 Cultureel Erfgoeddecreet (3301+3302+3303+3310+3312+3313+3320+3368+4301+4302)					
	1999	2008	2009	% 2009 tov 1999	% 2009 tov 2008
Totaal Decretaal	5.848.804	25.749.000	28.832.000	+ 393 %	+ 12 %
		325.000 eenmalig			
Per basissallocatie	1999	2008	2009	% 2008 tov 1999	% 2009 tov 2008
3301	2.676.729	7.500.000	7.791.000	+ 191%	+ 1%
<p>In feite is de stijging gerealiseerd voor de musea veel groter dan uit deze tabel kan worden opgemaakt. Immers, het cultureel erfgoeddecreet zorgde voor een verspreiding van de middelen voor de musea naargelang het structurele of projectmatige karakter en naargelang een Vlaamse, provinciale of lokale indeling.</p> <p>+ Voor de landelijk ingedeelde musea zal de projectsubsidie vanaf 2009 inbegrepen zijn in de structurele subsidie die men bekomt op de ba 3301.</p> <p>+ Lokale en regionale musea kunnen vanaf 2009 projecten indienen voor subsidies op ba 3302.</p> <p>+ Door de in het cultureel erfgoeddecreet voorziene overgangsmaatregelen staan er ook structurele middelen voor lokale musea op de ba 43.01 en op de ba 33.20 en voor de provinciaal ingedeelde musea op de ba 43.02</p>					
3302	1.239.468	2.328.000	2.128.000	+ 72%	-9%
<p>Ook hier heeft de tabel een onjuiste weergave. Waar tot en met 2008 landelijk erkende organisaties nog projectsubsidies konden aanvragen zitten deze nu verankerd binnen de structurele subsidie die men kan bekomen voor musea op de ba 3301, organisaties volkscultuur en expertisecentra op de 33.10. Uitzondering op deze regel zijn de privaatrechterlijke archieven. Zij kunnen in een overgangperiode nog projecten indienen voor subsidies op deze allocatie.</p>					
3303	1.336.143	7.655.000	6.283.000	+370%	- 18%
<p>Omdat een aantal archief- en documentatiecentra op basis van culturele thema de overstap maakten van particulier archief naar expertisecentrum (Resonant, CVAa, JMDV, CRKC) zijn ook de situaties 2008 en 2009 moeilijk met elkaar te vergelijken. AMVC bleef als enig cultureel thema-archief op de 33.03.</p>					
3310	593.464	1.175.000	3.019.000	+ 409%	+157%
<p>Zie bedenking bij 33.03 Het Centrum voor Volkssport fuseerde met het Sportimonium dat als museum landelijk werd ingedeeld.</p>					

3312	Samenwerkingsverbanden met het oog op internationale profilering van kunstcollecties (vzw Lucas, vzw VKC en Collecting Flanders) (Voorheen: Subsidies aan de vzw Reproductiefonds)		75.000 (enkel voor vzw Lucas)	460.000	-	- (niet vergelijkbaar)
3313	Subsidies aan de Vlaamse Erfgoedbibliotheek		75.000	300.000	-	+ 300%
3320	Subsidies musea lokale niveau (voorheen 3301) en periodieke publicaties volkscultuur (voorheen 3310)			134.000	-	-
3368	Subsidies voor het Vlaams Steunpunt cultureel erfgoed		1.830.000	1.807.000		- 1%
De daling heeft enkel en alleen te maken met het gegeven dat in 2008 via begrotingscontrole 125.000 euro éénmalige middelen aan de subsidie van Faro werden toegevoegd in functie van het zeer drukke jaar met de introductie van het nieuwe Cultureel Erfgoeddecreet en de ondersteuning van de opmaak van de beleidsplannen van verschillende actoren in functie van de nieuwe beleidstermijnen.						
4301	Subsidies voor erfgoedconvenants met gemeenten en VGC		4.540.000	5.770.000	-	+ 27%
De stijging heeft niet alleen te maken met de beperkte overgang van de ondersteuning van musea ingedeeld op lokaal niveau. Er werd ook extra geld vrijgemaakt voor nieuwe erfgoedconvenants, de ondersteuning van uitbreidingen van convenants en de ondersteuning van culturele erfgoedfora in Antwerpen, Brugge, Gent en het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.						
4302	Subsidies voor een provinciale erfgoedconvenant			1.140.000	-	-
De middelen op deze nieuwe allocatie zullen in de overgangperiode voornamelijk worden ingezet voor de ondersteuning van de musea ingedeeld op het provinciale niveau.						

5.3 HET TOPSTUKKENDECREET, HET COLLECTIEBELEID EN DE VLAAMSE ERFGOEDINSTELLINGEN

5.3.1 Een terugblik 1999- 2008

		1999	2005	2006	2007	2008
122 1	UITG.BEVORD.ERF G.KUNST.COL.WER K.VG	178.483	100.000	105.000	420.000	426.000
336 3	SUB VZW MUHKA	1.474.967	2.606.000	2.644.000	2.836.000	0
410 7	SUB VZW MUHKA				0	3.693.000
521 2	MUHKA INVESTERINGSSUB S	523.000	523.000	523.000	523.000	0
610 8	SUB VZW MUHKA INVESTERINGSFON DS					1.523.000
338 0	MUHKA art. 62 bis		94.000	500.000	500.000	500.000
410 1	DOTATIE DAB.KMSKA	1.792.270	2.335.000	2.367.000	2.514.000	2.862.000
410 2	DOTATIE DAB.KAST.DOM.GA ASB.	138.820	256.000	259.000	400.000	565.000
410 6	DOT.D.A.B.ALDEN BIESEN	180.962	270.000	272.000	276.000	280.000
748 0	VERW.KUNSTWER KEN COLLECT.VL	562.717	556.000	680.000	692.000	3.456.000

VOETNOTEN:

12.21: vanaf 2007 gebeuren de uitgaven ter voorbereiding van de proeflijsten voor topstukken en de uitgaven voor conservatie en restauratie van de collectie van de VG op dit krediet

33.63: Muhka werd vanaf 2008 opgenomen in de consolidatiekring van de Vlaamse Gemeenschap, vandaar een verschuiving naar de subsidie op ba. 41.07

41.06: Alden Biesen werd vanaf 2007 toegevoegd aan het agentschap Kunsten en Erfgoed (voorheen socio-cultureel)

74.80: Van de 3.456.000 euro vrijgemaakt voor de aankoop van topstukken en sleutelwerken was er liefst 3.000.000 éénmalig ifv opportuniteiten op de erfgoedmarkt.

Bij mijn aantreden in 1999 bestond het wettelijke instrumentarium voor de bescherming van het roerend cultureel erfgoed uit een federale wet (1960) en een decreet (1982) die, omwille van de complexiteit van de problematiek, nooit uitvoeringsbesluiten hadden gekregen. Dode letter dus.

Met het **Topstukkendecreet** (24 januari 2003) werd hieraan geremedieerd. Topstukken worden nu wettelijk beschermd, kunnen gerestaureerd worden en wanneer deze naar het buitenland dreigen te vertrekken, heeft de Vlaamse Gemeenschap een recht van aankoop.

Op dit moment zijn er 203 objecten en 13 verzamelingen definitief in de **Topstukkenlijst** opgenomen. De samenstelling van de Topstukkenlijst gebeurt op advies van de Topstukkenraad die zich daarvoor baseert op door experts opgestelde 'proeflijsten', voorbereidende studies per deelgebied. Sinds 2003 werden er diverse proeflijsten opgesteld. De allereerste proeflijst 'schone kunsten 17^e eeuw' leidde tot de opname van 65 stukken en 9 verzamelingen (18 maart 2005) in de Topstukkenlijst. De proeflijst 'schone kunsten 19^e en 20^e eeuw' resulteerde in de opname van 88 objecten in de lijst (26 april 2007). Op 29 augustus 2007 werd de collectie architectuurtekeningen Van Herck - Carolus Borromaeuskerk (205 tekeningen) in de Topstukkenlijst opgenomen. De proeflijst 'muzikaal erfgoed vóór 1600' verrijkte de lijst met 27 objecten en 2 verzamelingen (29 augustus 2007). Op 10 maart 2008 werd een eerste reeks 'archivalisch en documentair erfgoed' in de lijst opgenomen. Het ging daarbij om 23 stukken. De opname in de lijst van enkele grotere (deel-)archieven is gepland maar kan slechts gebeuren na inventarisatie. Op 10 maart 2008 werd ook de tekeningencollectie 'James Ensor' van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen in de lijst opgenomen (614 tekeningen). De proeflijst 'etnografisch erfgoed van religieuze instituten in Vlaanderen' leverde een hoogst interessant beeld op van de collecties antropologisch erfgoed bij religieuze ordes maar leverde vooralsnog geen voorstellen op tot bescherming. In 2008 werd ook de lijst 'Vlaamse Primitieven' goedgekeurd en voorlopig opgenomen in de Topstukkenlijst (89 objecten en 1 verzameling, bestaande uit 17 panelen).

Drie proeflijsten wachten nog op behandeling door de Topstukkenraad: twee proeflijsten kerkelijk erfgoed en de proeflijst 'Collectio Academia Antiqua, Leuven'. Vier opdrachten tot opstelling van proeflijsten zijn lopende: 'industriële erfgoed', 'muzikaal erfgoed na 1600', 'schone kunsten 16e eeuw' en een vervolgoopdracht 'documentair en archivalisch erfgoed'. De opstelling van de Topstukkenlijst is en blijft een *'work in progress'* waarbij, indien relevant, ook de wisselwerking met het onroerend erfgoed mogelijk is.

Bedrag opdrachten proeflijsten: totaal: 354.971 euro sinds 2004.

- 2004: 74.945 euro (schone kunsten 17de eeuw, kerkelijk erfgoed 1, muzikaal erfgoed voor 1600, schone kunsten 1789-1950, Vlaamse primitieven 1, archivalisch erfgoed 1)
- 2005: 43.223 euro (kerkelijk erfgoed 2, inventaris Carolus Borromaeuskerk)
- 2006: 49.341 euro (etnografisch erfgoed in kerken en kloosters, collectio academia antiqua)
- 2007: 112.422 euro (Vlaamse primitieven 2, beeldende kunst, archivalisch erfgoed2)
- 2008: 75.040 euro (muzikaal erfgoed na 1600, textiel).

Daarnaast werd werk gemaakt van een **meer proactief topstukkenbeleid**. Dat resulteerde in 2007 in de verwerving van het werk *'Pierrot et Squelette en jaune'* (1893) van de hand van James Ensor (prijs 1,5 mio euro). Het werkje (38 x 48 cm) stamt uit de meest creatieve periode van Ensor en werd ook door de schilder zelf zeer naar waarde geschat. Hij kon er geen afstand van doen, zo schreef hij in december 1924 aan Henry Van de Velde die het werk wou aankopen voor de collectie van Hélène Kröller-Müller. "Je tiens à garder l'oeuvre parce qu'elle sonne plus impérativement et qu'elle apparait pure et fraîche encore, telle belle porcelaine immaculée". Het werkje werd in bruikleen gegeven aan het Gentse Museum voor Schone Kunsten en werd inmiddels ook opgenomen in de Topstukkenlijst.

Met de aankoop van de *collectie Ghysels* verwierf de Vlaamse overheid een van de laatste omvangrijke privécollecties van dans-, straat-, en kermisorgels uit de eerste helft van de 20e eeuw in België (prijs 610.740 euro). Het is de bedoeling om deze verzameling, vanuit het oogpunt zeldzaam en onmisbaar, in de Topstukkenlijst op te nemen.

Ook de recente aankopen van het *Antifonarium Tsgrooten*, een knap verlucht en letterlijk 'zwaarwegend' zestiende-eeuws Gregoriaans koorboek gemaakt voor de abdij van Tongerlo (prijs:

400.000 euro) en het schilderijtje 'Oude man in herberg' van Adriaen Brouwer (prijs: 742.990 euro) horen binnen dit rijtje mooie aankopen thuis.

Met *'Les Enfants à la toilette'*, sinds 26 april 2007 beschermd en opgenomen in de Topstukkenlijst, mochten we een waar meesterwerk voor de Collectie Vlaanderen verwerven, een werk ook dat echt in Vlaanderen bewaard moest blijven (prijs 2,8 mio euro). Zoals Herwig Todts (Ensor-kenner, KMSKA) in zijn advies schrijft: *"Ik ben ervan overtuigd dat de kunsthistorische betekenis, reputatie en marktwaarde van Ensor en vele andere kunstenaars sterker zou zijn, wanneer zij ook in de belangrijke internationale musea zouden aanwezig zijn en , en liefst niet met tweederangswerken. Maar in het geval van 'Kinderen aan het Ochtendoilet' gaat het toch om een nagenoeg uniek schilderij in de evolutie van Ensor. In dit schilderij maakt Ensor de overgang van de realistische burgerinterieurs (zoal de Oestereetster uit 1882) naar een gemystificeerde voorstelling van de werkelijkheid, die triomfeert in de overbekende groteske schilderijen met maskers. [...]Ik denk dat geen enkele Ensorkenner het belang van dit schilderij zal betwisten. Het beantwoordt echt aan de criteria 'zeldzaam' en 'onmisbaar'. Het is bovendien een prachtig mysterieus beeld; Het stond en staat op het verlanglijstje van meer dan één museumconservator'*. Het werk baadt in een prachtige goudgelen gloed en is allicht hét hoogtepunt van Ensor zijn illuministische periode. *De mogelijkheden van de lijn leken me kunstmatig, die van het licht zouden alle grote aspiraties stimuleren'* (Ensor aan Pol de Mont, brief ca 1994-1995).

De aankoop van dit werk vormt voor onss een mooie bekroning van het topstukkenbeleid dat we de voorbije jaren 'from scratch' mochten opbouwen. De Vlaamse overheid heeft met deze aankoop aangetoond een ernstig topstukkenbeleid te voeren waarvoor, wanneer de gelegenheid en de nood zich voordoen, de nodige middelen worden vrijgemaakt om de aankoop van werken uit de topstukkenlijst te financieren. De aankoop gebeurde tegen een correcte marktprijs, het bewijs dat het de Vlaamse overheid ook menens is om op een correcte en respectvolle manier om te gaan met de eigenaars van topstukken.

De **regeling sleutelwerken** is nauw verstrengeld met dit pro-actieve aankoopbeleid. Waar in het pro-actieve topstukkenbeleid het object en het belang van het object an sich centraal staat (geen individuele collectieratio) vertrekt de regeling sleutelwerken vanuit de collectieratio van de Vlaamse musea en culturele archiefinstellingen: Bij de uitbouw van hun collectie worden de Vlaamse culturele erfgoedinstellingen geconfronteerd met de hoge marktwaarde van stukken die een essentiële sleutelfunctie hebben voor hun collectie. De verwerving van dergelijk stukken is voor de musea onhaalbaar. Het is dan ook daar dat de Vlaamse overheid voor de 'Collectie Vlaanderen' (het geheel van de publieke culturele erfgoedcollecties in Vlaanderen) het verschil kan en moet maken. Culturele erfgoedorganisaties met een internationale of landelijke uitstraling kunnen binnen de **regeling sleutelwerken** aankoopvoorstellen indienen. Zo mogelijk wordt het voorgestelde werk aangekocht door de Vlaamse Gemeenschap en vervolgens in langdurige bruikleen gegeven aan de erfgoedinstelling in kwestie.

Veel sleutelwerken zijn topstukken en omgekeerd. Belangrijk is dat via beide regelingen belangrijk erfgoed verworven werd en wordt voor de 'Collectie Vlaanderen'

Binnen de regeling sleutelwerken werden de voorbije jaren volgende werken verworven:

- 2004 'Christus aan het volk getoond', (1885) tekening van James Ensor, (prijs: 350.000 euro), in bruikleen gegeven aan het Museum voor Schone Kunsten Gent;
- 2005 'Prova-Car' (1967) installatie van Panamarenko, (prijs: 350.000 euro), in bruikleen gegeven aan het MuHKA;
- 2006 'Pense-Bête' (1964) van Marcel Broodthaers, (prijs: 400.000 euro), in bruikleen gegeven aan het SMAK, Gent;
- 2006 'glazeniersarchief Capronier (1820-1909)', (prijs: 74.368 euro), in bruikleen gegeven aan het KADOC, Leuven.

Qua bestedingen voor 'topstukken' en 'sleutelwerken' was 2008 onmiskenbaar een topjaar. Dank zij een bijzondere budgettaire inspanning konden we in 2008 zowel het Antifonarium Tsgrooten, als het werkje van Adriaen Brouwer, als 'Les Enfants à la toilette' verwerven. Deze aankopen vergden een budget van

een kleine 4 miljoen euro. Het is dan ook met een grote voldoening dat we in dit verband terugkijken op het 'topstukkenjaar 2008'. Dit cultureel erfgoed zal nu vrij snel een vast onderdeel gaan uitmaken van de publieke collecties in Vlaanderen.

De collectie van de Vlaamse overheid werd ook in belangrijke mate verrijkt door de aanvaarding door het Vlaamse Gewest van **de precolumbiaanse collectie Dr. Paul en Dora Janssen-Arts** als betaling van de over de erfenis van Dr. Paul Janssen verschuldigde erfenisrechten. De collectie (een kleine 320 stukken) werd in beheer gegeven aan het agentschap Kunsten en Erfgoed en wordt sinds oktober 2008 in zijn totaliteit getoond in de Amerikazalen van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten te Brussel. Vanaf voorjaar 2010 zal de collectie tentoongesteld worden in het MAS, Antwerpen.

De collectie Dr. Paul en Dora Janssen-Arts is een prestigieuze, binnen Europa mogelijks de belangrijkste, collectie precolumbiaanse kunst die vanaf de jaren '60 door Dora Janssen en haar echtgenoot werd opgebouwd. De collectie omvat 315 objecten en bestrijkt het hele Amerikaanse continent: van Chili tot Alaska. De verzameling biedt een rijk en zeer volledig overzicht van de precolumbiaanse kunst. Kern en hoofdmoot van deze collectie vormen de stukken uit de Centraal-Amerikaanse culturen. Naast een grote hoeveelheid edelsmeedkunst bestaat de collectie ook uit diverse stukken in steen, terracotta, textiel en veren. Vele daarvan getuigen van een bijzonder hoogstaand ambachtsschap en zijn van een zeldzame schoonheid.

De collectie werd deels als betaling voor de verschuldigde successierechten en deels als een schenking onder last aan de Vlaamse overheid overgedragen. Voorwaarden daarbij waren dat de collectie als één geheel bewaard moest worden en dat de collectie enkel (permanent) tentoongesteld mocht worden in de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis te Brussel, het vernieuwd museum voor Volkskunde te Antwerpen of het Museum aan de Stroom te Antwerpen.

Zowel de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis als het Museum aan de Stroom waren vragende partij om deze collectie te ontsluiten.

De KMKG stelden voor om de collectie op te nemen in de vernieuwde Amerikazalen van het museum. Samen met de reeds sterke eigen collectie precolumbiaanse kunst van het museum zelf zou hierdoor de belangrijkste museale collectie precolumbiaanse kunst in Europa ontstaan. De ontsluiting van de collectie zou binnen dit voorstel in eerste instantie 'esthetisch' zijn, met daaraan toegevoegd een ruime inhoudelijke en culturele ontsluiting.

Het MAS formuleerde evenzeer een boeiend voorstel. De eigen collectie precolumbiaanse kunst van het vroegere etnografisch museum weegt veel minder sterk. Het voorstel om de collectie op een niet-statische, diachronische en thematische manier te ontsluiten, veeleer dan via een klassieke museale opstelling was dan weer een stuk origineler dan dat van de KMKG.

Anderzijds gaat het om een collectie die zich door zijn samenstelling en door de hoge esthetische kwaliteit van de stukken uitstekend leent voor net die klassieke museale benadering die de KMKG voorstelden.

Uiteindelijk hebben we, in overleg met Vlaams minister van Financiën, Begroting en Ruimtelijke Ordening, een Solomonsoordeel geveld of daartoe toch een oprechte poging ondernomen. Tot maart 2010 blijft de collectie in de KMKG waar ze de reeds rijke eigen collectie precolumbiaanse kunst zal versterken. Vanaf midden 2010 zal de collectie te zien zijn in het Museum aan de Stroom te Antwerpen. Voor het MAS – dat over veel minder rijke collecties beschikt dan de KMKG – vormt deze collectie immers een belangrijke blijvende publiekstrekker waarvoor – in tegenstelling tot de KMKG – niet onmiddellijk een alternatief te vinden is. De collectie Dr. Paul en Dora Janssen-Arts zal er een heel belangrijk deel van de door het MAS beheerde collectie uitmaken en er met grote zorg zowel wetenschappelijk als voor het groter publiek ontsloten worden.

Over de voorbije jaren werd ook het **collectiebeheer van de collectie van de Vlaamse Gemeenschap** op een hoger niveau gebracht. Het collectiebeheer werd in de loop van de voorbije jaren in belangrijke mate geautomatiseerd en geoptimaliseerd (Ad-lib collectieregistratie) en zal in 2009 voor het overgrote deel van de collectiestukken digitaal (of gedigitaliseerd) beeldmateriaal beschikbaar zijn. Tegelijk werd werk gemaakt van een calamiteitenplan en werd gestart met de archivering en de conservering van de collectie prenten en tekeningen.

Begin 2007 werd de **aanwinstencatalogus** van de collectie van de Vlaamse Gemeenschap voor de periode 1999-2001 gepubliceerd. Het boekwerk bevat een overzicht van de aankopen, gerealiseerd op advies van de Beoordelingscommissie Beeldende Kunst, het PMMK Oostende en het SMAK Gent, alsook de voor de collectie van het MUHKA aangekochte kunstwerken. De publicatie werd bekroond met de Plantin-Moretusprijs voor vormgeving 2007 in de categorie 'kunstboeken'.

Het aankoopbeleid gaat uit van de eigen collectie en de collectie Vlaanderen. Focus van het beleid ligt op de verwerving van 'topstukken' en 'sleutelwerken' voor de Collectie Vlaanderen. Daarnaast stond de Vlaamse overheid, als inrichtende macht, de voorbije jaren ook in voor de aankopen in functie van de collectieopbouw van het MuHKA.

Van een geheel andere orde is de opstart van een **beschermingsbeleid voor immaterieel cultureel erfgoed**. In 2003 werd de Conventie voor de bescherming van immaterieel erfgoed goedgekeurd door de Algemene Vergadering. Marc Jacobs van het voormalige Vlaams Centrum voor Volkscultuur, nu ingebed in Faro, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, heeft van zeer nabij meegewerkt aan de uitwerking van de visie, doelstellingen en implementatie van deze conventie. België ratificeerde bij de eerste 30 landen. Op 19 juni 2008 keurde de Algemene Vergadering van Unesco de operationele richtlijnen voor de bescherming van immaterieel cultureel erfgoed goed. Dit betekent dat de conventie operationeel werd en ook voor Vlaanderen rechten en plichten meebrengt.

In aansluiting bij deze internationale ontwikkelingen, wil Vlaanderen een eigen kwalitatief beleid uitbouwen voor de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed dat zich op haar grondgebied bevindt. Hierbij wordt uitgegaan van het potentieel dat in de UNESCO-definitie van het begrip 'bescherming' vervat zit.

In 2008 werd via een snelprocedure een eerste 'Reglement ter bescherming van immaterieel cultureel erfgoed' uitgevaardigd. We wilden immers inspelen op de eerste deadline in het kader van de Unesco-conventie, die door Unesco onverwacht scherp werd gesteld op 30 september 2008. Er werd een ad-hoc beoordelingscommissie immaterieel cultureel erfgoed samengeroepen die de eerste adviezen formuleerde voor de bescherming van elementen van immaterieel cultureel erfgoed, de 'Inventaris van immaterieel cultureel erfgoed Vlaanderen'. Deze inventaris zal de basis vormen van het kwalitatieve beleid dat de Vlaamse overheid nastreeft voor het immaterieel cultureel erfgoed dat zich op haar grondgebied bevindt. Bij de eerste indienronde werden er acht dossiers weerhouden voor opname op de Inventaris van Immaterieel Cultureel Erfgoed Vlaanderen. Op advies van een ad-hoc beoordelingscommissie immaterieel cultureel erfgoed besliste de minister eveneens om twee kandidaat-dossiers in te dienen voor de representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid van UNESCO, met name 'Aalst Carnaval' en 'de Heilig-Bloedprocessie van Brugge'.

Deze situatie vormt een overgang naar een meer uitgebalanceerde en duurzame procedure die door het agentschap Kunsten en Erfgoed voorbereid wordt met het oog op een volwaardig beleid voor de bescherming van immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen.

Het vervullen van een voorbeeldfunctie vereist ook voor **de eigen instellingen van de Vlaamse Gemeenschap** de nodige financiële middelen.

De subsidies aan het **MuHKA** groeiden van 1.474.967 euro in 1999 naar 4.193.000 euro in 2008. Daarnaast ontving het MuHKA in de periode 1999-2008 nog 523.000 euro investeringssubsidie per jaar voor de aflossing van een lopende infrastructuurlening. In 2008 werd er 1 mio euro vrijgemaakt om deze lening vervroegd terug te betalen. Sinds 2002 ontvangt het MuHKA ook een subsidie op art. 62 bis. Vanaf 2006 is dat 500.000 euro op jaarbasis.

Het MuHKA vierde haar jubileumjaar met een prachtige collectietentoonstelling en – catalogus en verschillende boeiende exposities. In de loop van de voorbije jaren wist het MuHKA een boeiende programmering te ontwikkelen met plaats zowel voor diepgravende researchtentoonstellingen (zo bijvoorbeeld in 1999 'Trouble Spot Painting' en in 2006 'Academy: learning from art' 2006, als voor door kunstenaars becommentarieerde collectiepresentaties, als voor tentoonstellingen die vertrekken vanuit de (g)lokaliteit van het museum: Van het fel door het publiek gesmaakte 'Bervoets and Friends' (2007) tot 'Intertidal. Vancouver art and artists' (2006), het Mousse-festival (2007) en de recente tentoonstelling 'Santhal Family (2008) over hedendaagse kunst in Indië'. Met de tentoonstelling 'I don't

get it', gewijd aan de edities en foto's van Luc Tuymans gaf het MuHKA in 2007 ook de nauwere samenwerking met het fotografiemuseum definitief vorm.

Opmerkelijk is ook de belangrijke rol van en aandacht voor het niet-unieke kunstwerk (foto's edities, schetsen, grafisch werk...) binnen het tentoonstellingsprogramma zowel als binnen de collectievorming en het kunstkritische discours van het MuHKA. Vertoog, proces en de documentering van het artistieke proces vormden in de voorbije jaren evenzovele zwaartepunten binnen het beleid van het MuHKA. Ook de sinds 1993 opgebouwde en zeer gesmaakte arthouseprogrammatie van MuHKA-media dient hier vermeld.

Het MuHKA werd bij de eerste begrotingscontrole 2008 toegevoegd aan de consolidatiekring van de Vlaamse Gemeenschap. In gevolge deze operatie werden de middelen die initieel op de basisallocatie HE 3363D voorzien waren (3.121.000 euro) naar de nieuwe basisallocatie HE4107D getransfereerd. De werkingssubsidie voor het MuHKA werd tijdens deze operatie met 523.000 euro verhoogd. De verhoging kaderde binnen het begin 2008 door de minister van Cultuur voorgestelde actieplan "Open Grandeur. Naar een beleidsvisie op en een actieplan voor de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap, 2008 – 2010" Dit actieplan tekent een aantal lijnen uit voor de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap opdat zij zowel op het Vlaamse als het internationale niveau een voorbeeldfunctie zouden kunnen vervullen. Het actieplan "Open grandeur" stelt dat het MuHKA zou moeten doorgroeien tot een instelling die fungeert als een drager van symbolische waarden met een programmering, een verzamelbeleid en een kunstenaarsbeleid (residenties, producties, etc.) dat een internationaal kwaliteitsniveau haalt en waardoor het MuHKA fungeert als een stimulerend voorbeeld voor de sector. Nog in 2008 werd de investeringssubsidie in één keer afbetaald voor een bedrag van 1.523.000 euro. Inclusief de aangepaste indexering bij de tweede begrotingscontrole, en exclusief de 500.000 euro via art.62bis, kwam de totale subsidie aan Muhka in 2008 op een bedrag van 3.693.000 euro.

De dotatie aan het **Kasteel van Gaasbeek** steeg sinds 1999 substantieel van 138.000 euro tot 259.000 euro in 2006, met een extra stijging in 2007 naar 400.000 en in 2008 naar 565.000 euro. Het Kasteel van Gaasbeek heeft de jongste jaren met de nieuwe conservator een metamorfose doorgemaakt. Op korte termijn werd de volledige werking geheroriënteerd vanuit een duidelijke visie: "het kasteel wil zijn unieke erfgoed op een eigentijdse, kwaliteitsvolle en publieksvriendelijke manier beheren en ontsluiten. Het profileert zich als een inspirerende ontmoetingsplek en een centrum waar kennis en expertise van kasteelcultuur in al zijn facetten ontwikkeld en uitgewisseld worden."

Ook de conservatie en restauratie van de infrastructuur en de collectie kregen bijzondere aandacht. Zo werd het zogenaamde 'appartement van de markiezin' volledig gerestaureerd.

De jongste jaren zette het kasteel boeiende tentoonstellingen op die qua thema telkens aansloten bij de identiteit van het museum en de eigenheid van de collectie: 'Historische parken en tuinen' en de grote retrospectieve rond Kaat Tilley in 2005, de tentoonstelling 'Bruegel en zijn tijd' en een thema-expo rond adellijke eet- en feestcultuur 'Van Pièce montée tot Pêche Melba' in 2006, een panorama van de 19de-eeuwse ridderromantiek met 'Allemaal ridders' in 2007, een project rond kostuums en canvas, 'Diva's (don't) die' en de ophefmakende 'Markiezin zkt. kunst' in 2008, een tentoonstelling waarmee het kasteel zich voor het eerst profileerde als een historisch huis waarin ook de kunst van vandaag perfect gepresenteerd kan worden.

Tot 2006 ressorteerde de **Landcommanderij Alden Biesen** onder de afdeling Volksontwikkeling en Bibliotheken. In die periode kende de Landcommanderij een grote groei in bezoekers en activiteiten, zowel de receptieve activiteiten als de eigen programmering. Vanaf 2006 (met de reorganisatie BBB) werd Alden Biesen ondergebracht bij de afdeling Erfgoed in het agentschap Kunsten en Erfgoed. Reeds enkele jaren wordt, in nauwe samenwerking met het agentschap voor Facilitair Management, verantwoordelijk voor de gebouwen, werk gemaakt van de uitvoering van het masterplan voor de infrastructuur van de Landcommanderij. Alden Biesen is enerzijds een receptief cultureel erfgoed- en cultuurcentrum dat jaarlijks 200.000 bezoekers ontvangt en daaruit een belangrijk aandeel aan eigen inkomsten genereert. Daarnaast organiseert Alden Biesen ook gesmaakte eigen activiteiten, zoals het Internationaal Vertelfestival, de Dag van de Oude Muziek, historische tentoonstellingen en een uitgebreide Europese werking.

Het **Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen (KMSKA)**, een instelling van de Vlaamse Gemeenschap, draagt zorg voor het museaal beheer van een unieke verzameling beeldende kunst. Deze bestaat overwegend uit Vlaams werk, versterkt door een boeiende pléiade werken uit andere scholen. Het museumgebouw is aan een grondige renovatie toe. Via de procedure van de Open Oproep van de Vlaams Bouwmeester werd het architectenbureau Claus en Kaan Architecten geselecteerd voor het opmaken van het Masterplan voor het KMSKA. Het contract werd in 2006 ondertekend door de Minister van Cultuur, Jeugd, sport en Brussel en de architecten. De uitvoering van het Masterplan is voorzien vanaf 2010. De regering heeft in de regeringsverklaring van 19 september 2008 het engagement hiervoor aangegaan. In 2008 werd aan de IVA KMSKA zonder rechtspersoonlijkheid vorm gegeven en werd door de regering op 19 september 2008 groen licht gegeven voor deze oprichting. Vanaf 1 januari 2009 zal het KMSKA effectief worden verzelfstandigd. Deze nieuwe structuur zal de wetenschappelijke instelling meer operationele autonomie geven en moet bijdragen tot een grotere internationale uitstraling van het museum. Het wetenschappelijk onderzoek in een museum heeft die bijzondere eigenheid, dat het moet uitgaan van het museumobject en dat dit gebeurt in een sfeer van klantenbinding met het publiek. Hierdoor krijgt dit onderzoek het karakter van laboratoriumwerk. In 2001 is het KMSKA gestart met de wetenschappelijke inventarisering van zijn volledige collectie. De herziene collectiecatalogus, die binnenkort ontsloten wordt via de website van het museum, biedt accurate basisinformatie over alle kunstwerken. Sinds het begin van 2007 richtte het project zich op wetenschappelijke deelcatalogi. De Rubenscollectie, een belangrijk deel van de kerncollectie, kreeg de primeur. Voor het Rubensonderzoek kan het KMSKA rekenen op financiële ondersteuning van The Getty Foundation (Los Angeles). In een jaarlijkse dossierpresentatie *Rubens doorgelicht* werden tussentijdse resultaten voorgesteld. Het KMSKA greep hierbij de opportuniteit om telkens één schilderij uit zijn unieke Rubenscollectie in de kijker te plaatsen. Bij de dossierpresentaties horen publicaties, die verschijnen in het digitale tijdschrift *Rubensbulletin*. Via het *Rubensbulletin*, een initiatief van het KMSKA, wil het museum een forum creëren voor wetenschappers, musea, instellingen en geïnteresseerden die begaan zijn met Rubens en zijn oeuvre. Het KMSKA wil, zijn taak van onderzoeker van het Vlaams cultureel erfgoed op zich nemen. De voorbije jaren is er vanuit de verschillende afdelingen van het museum gewerkt aan een onderzoeksmethodiek, waarbij de traditionele kunsthistorische studie samengaat met een doorgedreven technische analyse. Voor de realisatie van dergelijk gespecialiseerd onderzoek werkt het KMSKA samen met documentatiecentra, universiteiten, instituten, hogescholen en andere musea. Met regelmatig terugkerende dossierpresentaties vestigt het museum extra aandacht op deze wetenschappelijke taak. Sedert 2001 werden de werkzaamheden in het KMSKA gereorganiseerd: Behoud en beheer, collectieonderzoek, publiekswerking, bedrijfsvoering. In het kader daarvan werd een tentoonstellingscel opgericht om de realisatie van tijdelijke tentoonstellingen en een stapsgewijze vernieuwde presentatie van de eigen museumverzameling uit te voeren. De tentoonstellingen zijn het resultaat zowel van eigen producties als van nauwe samenwerking met andere musea en partners.

Enkele voorbeelden:

- Antoon van Dyck 1599 – 1641 (1999);
- Kinderen op hun mooist. Het kinderportret in de Nederlanden 1500 – 1700 (2001);
- Rik Wouters (2002), Rijksmuseum aan de Schelde ism het Rijksmuseum Amsterdam (2005), Homo Faber (2006), Vlaamse primitieven;
- De mooiste tweeluiken (2007);
- In 2008 vestigde het KMSKA de aandacht op de Antwerpse schilder Jan Cox. In het najaar pakte het KMSKA uit met de tentoonstelling "Voorbeeldige Busten, het borstbeeld in de Nederlanden van 1600 tot 1800".

Daarnaast vonden de tijdelijke tentoonstellingen uit 'het allermooiste uit het prentenkabinet' plaats. Het KMSKA beschikt over meer dan 3000 werken op papier. Drie maal per jaar werd hier een selectie van een 30-tal tekeningen en prenten van de 19de en 20ste eeuw getoond zoals Don Quichote en andere caballero's in het vroeg werk van James Ensor,... De vernieuwde presentatie van acht zalen werd gefaseerd gerealiseerd. De nieuwe opstelling legt de nadruk op de kracht en de continuïteit van de schilderkunst in Vlaanderen en Nederland van de 17de tot het einde van de 19de eeuw.

KMSKA werkte ook aan samen met lokale of regionale musea. Dit resulteerde o.a. in de uitwerking van kleinere tentoonstellingsprojecten zoals 'Kunst in de tijd van Liedts' (19de eeuwse reproducerende

prenten) in Oudenaarde (2003) en ‘De kleuren van De Keyser’ (naar aanleiding van restauratie altaarstuk van Nicaise De Keyser) in Tienen (2004-2005).

Het huidige restauratieatelier werd in 1999 opgericht. De restauratoren worden in hun werkzaamheden gesteund door een behoudsmedewerker. Hun deskundigheid beslaat de schilderkunst van de 14de tot de 20ste eeuw. Zij dragen zorg voor de conservatie en restauratie van de schilderijencollectie. Sinds 1999 is de grote achterstand op het gebied van conservatie flink ingelopen, wat het behoud van de collectie voor de toekomst zeer ten goede komt. Daarnaast zijn sinds 1999 tientallen restauraties uitgevoerd. De twee meest ambitieuze zijn de restauraties van *Christus met zingende en musicerende engelen* van Hans Memling en *De zeven Sacramenten* van Rogier van der Weyden. De behandeling van beide topstukken loopt door over meerdere jaren en wordt gecombineerd met een uitgebreid wetenschappelijk onderzoek waarvoor onder andere wordt samengewerkt met het departement chemie van de Universiteit Antwerpen. Onlangs was een internationaal onderzoeksteam in het restauratieatelier te gast met geavanceerde apparatuur om niet destructieve analyses uit te voeren. Ook het publiek wordt bij de projecten betrokken. Beide restauraties kunnen dagelijks gevolgd worden vanachter glazen wanden, maar de Memling-restauratie kan tijdens de zogenaamde “open uren” bovendien van dichtbij bekeken worden.

Naast de zorg voor de deelcollectie schilderijen werd ook bijzondere aandacht geschonken aan de deelcollectie papier. De conserverende behandelingen gebeurden hier in hoofdzaak in functie van de talrijke bruiklenen. In het kader van een samenwerkingscontract met de Hogeschool Antwerpen, Conservatie en Restauratie werd gestart met het opmaken van conditierapporten en van dringende conservatiebehandeling voor bepaalde tekeningen.

Het ligt in de bedoeling van het KMSKA dit restauratieatelier een adviserende functie te geven voor instellingen in Vlaanderen die niet over die kennis beschikken. Bovendien kan het atelier in de praktijkopleiding van nieuwe generaties restauratoren een belangrijke rol spelen. Zo worden momenteel op jaarbasis gemiddeld twee stagiaires voor minimaal drie maanden aangetrokken.

Prioritair voor de netwerking is de participatie van het KMSKA aan de *Vlaamse Kunstcollectie*, het samenwerkingsverband met het Groeningemuseum te Brugge en het Museum voor Schone Kunsten te Gent. Het gaat hier niet alleen om een verhoogde coördinatie van kunstcollecties in openbaar bezit, maar ook om de uitbouw van kenniscentra met betrekking tot het erfgoed dat er wordt bewaard.

In 2005 kwamen de drie musea voor het eerst naar buiten met een gezamenlijk tentoonstellingsproject, ‘Ensor tot Bosch’ (PSK, Brussel). Daarna volgde nog de tentoonstelling n.a.v. de opening van het MSK Gent, “Portretten van kunstenaars”. Ook een gemeenschappelijke website werd opgezet.

Het *Jaarboek* van het museum heeft een internationale goede reputatie. Er wordt gekozen voor een meer thematische aanpak en beter intern overleg. Het museum publiceerde *fonds-catalogi en deelcatalogi* van nagenoeg haar volledig collectiebestand. Veel resultaten van het collectieonderzoek zijn gepubliceerd in de *tentoonstellingscatalogi*, daarnaast publiceren de wetenschappelijke medewerkers regelmatig in vaktijdschriften.

De museumbibliotheek van het KMSKA is een speciale, wetenschappelijke bibliotheek met momenteel 50.000 volumes en 800 tijdschriften, waarvan 200 lopend. Men vindt er monografieën, naslag- en referentiewerken, tentoonstellingscatalogi, collectiecatalogi van musea, cd-roms, on line databanken, microfiches, enz. De uitbouw van een centraal documentair archief i.v.m. de verzameling en de historiek van het KMSKA is prioritair. In de laatste jaren kon hiervoor een basis worden gelegd.

Met een gestaag stijgend aantal binnen- en buitenlandse bezoekers, een sterk uitgebouwde educatieve werking op maat van kinderen, tieners, specialisten en leken, een tentoonstellingsprogrammatie met oog voor kritische kwesties, vaak in samenwerking met buitenlandse partners, een tentoonstellings-beleid dat internationale kansen te baat neemt, voert het KMSKA een actief participatiebeleid.

Het KMSKA kon binnen de apparaatkredieten van het agentschap in 2008 aanspraak maken op 123.074 euro werkingskredieten (incl. ICT) en 2.926.000 euro loonkredieten. Bij de verzelfstandiging van het agentschap in 2009 zullen deze kredieten (mits indexatie, e.a.) aan de nieuwe IVA KMSKA overgeheveld worden (werking (incl. ICT) 125.000 euro en lonen 3.104.000 euro).

Daarnaast werd er jaarlijks een bijkomende dotatie aan de dienst met afzonderlijk beheer (DAB) KMSKA (art. 61 e.v. van het Decreet van 25 juni 1992 houdende diverse bepalingen) tot begeleiding van de begroting 1992) toegekend. Deze middelen stegen van 1.792.270 euro in 1999 naar een dotatie van 2.862.000 euro in 2008. Voor 2009 werd dit bedrag geïndexeerd tot 2.909.000 euro.

De middelen van de **eigen instellingen van de Vlaamse Gemeenschap** zijn in 2008 (8.423.000 euro), tegenover 1999 (4.110,019 euro) gestegen met 4,312,981 euro, een stijging met ruim 100%. In 2008 was bovendien eenmalig 1.000.000 euro voorzien voor de vervroegde afbetaling van het investeringsfonds van het MuHKA.

In uitvoering van de beslissingen genomen op basis van de nota aan de Vlaamse Regering van 23 december 2005 werd in januari 2006 een overleggroep samengesteld om het traject van de Kazerne Dossin (voorheen onder de werktitel 'Holocaustmuseum') verder vorm te geven. Deze overleggroep, waarin we vertegenwoordigd zijn, gaf de aanzet tot een inhoudelijke conceptnota en een nota betreffende de architecturale en ruimtelijke problematiek. In 2007 werd op verschillende sporen verder gewerkt aan de concretisering van het project, hoofdzakelijk in functie van de Open Oproep voor architecten, door de Vlaamse Bouwmeester. Op 7 mei 2008 werd de laureaat Bob Van Reeth en het ontwerp van het nieuwe gebouw voor de '**Kazerne Dossin: memoriaal, museum en documentatiecentrum over Holocaust en mensenrechten**' bekendgemaakt. Mijn kabinet en het agentschap Kunsten en Erfgoed waren vertegenwoordigd in de jury voor de selectie van het ontwerp. Ook de nieuwe organisatiestructuur werd verder voorbereid met de betrokken partijen.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 12.21	Uitgaven ter bevordering van erfgoed en kunsten en de collectiewerking van de Vlaamse Gemeenschap	426.000 euro	100%
HE 74.80	Aankoop van kunstwerken	3.456.000 euro	110%*
HE 41.07	SUB VZW MUHKA	3.693.000	100%
HE 61.08	SUB VZW MUHKA INVESTERINGSFONDS	1.523.000	100%
HE 33.80	MUHKA art. 62 bis	500.000	100%
HE 41.01	DOTATIE DAB.KMSKA	2.862.000	100%
HE 41.02	DOTATIE DAB.KAST.DOM.GAASB.	565.000	100%
HE 41.06	DOTATIE DAB ALDEN BIESEN	280.000	100%

* Ten gevolge van de overdracht van het gecumuleerde overschot van de voorgaande jaren (738.000 euro) kan er op deze allocatie meer uitgegeven worden dan voorzien in de begroting.

Door de verschillende aankopen werd bovendien het saldo op het FFEU beschikbaar voor de aankoop van kunstwerken (978.000 euro) nagenoeg volledig uitgeput.

5.3.2 Prognose 2009

In 2009 willen we verder werk maken van de opstelling van de **Topstukkenlijst**, de lijst van beschermd roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang. In eerste instantie willen we een aantal van de nu lopende of al afgeronde proeflijsten, die geadviseerd werden door de Topstukkenraad, omzetten in opnames in de Topstukkenlijst. Daarnaast willen we ook voor 2009 de mogelijkheid openhouden om bijkomende opdrachten tot de opstelling van 'proeflijsten' uit te geven. Gedacht wordt onder meer aan industrieel, wetenschappelijk en etnografisch erfgoed; hierin zit uiteraard ook het rollend, rijdend en vliegend cultureel erfgoed verwerkt. Indien relevant is er wisselwerking met de minister bevoegd voor onroerend erfgoed.

In 2008 voerden we een eerste informele evaluatie van het Topstukkendecreet door. Op basis daarvan hebben we besloten om vanaf 2009 het **Topstukkenfonds** operationeel te maken (voor 2009 voorzien we een eerste dotatie voor het fonds van 300.000 euro) en om de Vlaamse regering voor te stellen om de actieradius van het Topstukkenfonds uit te breiden tot de verwerving van nog niet in de Topstukkenlijst opgenomen erfgoed (het pro-actieve topstukkenbeleid dus); alsook tot de aankoop van sleutelwerken (gezien de de facto verstrengeling tussen 'topstukken' en 'sleutelwerken'). Tevens willen we de Vlaamse Regering voorstellen om voor het Topstukkenfonds een Publiek-Private Samenwerking (PPS) mogelijk te maken die een gespreide financiering en sponsoring van de verwerving van topstukken en sleutelwerken mogelijk maakt. Wil Vlaanderen ook kunnen ingaan en actief op zoek gaan naar opportuniteiten inzake bijvoorbeeld de meesters van de 17de eeuw, dan vergt dit een gestage opbouw van de beschikbare middelen. We hopen de Vlaamse Regering ervan te kunnen overtuigen om, net zoals zij dat in 2008 voor de aankoop van 'Kinderen aan het Ochtendtoilet' en andere aankopen deed, ook in 2009 bijkomende eenmalige middelen te voorzien voor de aankoop van belangrijk erfgoed. We zullen alvast het voorstel doen om een deel van de over 2009 vrijkomende FFEU-middelen te reserveren voor de verwerving van topstukken.

In 2008 realiseerden we een folder over het Topstukkendecreet ten behoeve van eigenaars, topstukbeheerders en professionals. In 2009 willen we het Topstukkendecreet beter bekend maken bij het brede publiek en aldus de maatschappelijke gedragenheid voor de Topstukkenlijst vergroten. Dit zal gebeuren via de uitgave, in samenwerking met een mediapartner, van een toegankelijke en informatieve publicatie, alsook via de opzet van een specifieke website (www.topstukken.be) die brede met gerichte en gespecialiseerde informatie combineert.

Ons voornemen blijft om met de Vlaamse minister van Financiën na te gaan in welke mate we de aanbevelingen van de studie inzake de 'problematiek, mogelijkheden en opportuniteiten van de Vlaamse bevoegdheid op het vlak van successierechten, voor de collectieopbouw van de Vlaamse musea en culturele erfgoedinstellingen en voor de collectie van de Vlaamse Gemeenschap' (Universiteit Hasselt, 2006) in de **Vlaamse successiewetgeving** kan vertalen. Deze studie omvat ondermeer een voorstel tot gehele of gedeeltelijke vrijstelling van successierechten voor cultuurgooederen, opgenomen in de Topstukkenlijst en een voorstel tot een aantal aanpassingen van de (federale) wet op de inbetalinggeving van kunstwerken om aan de successierechten te voldoen. Doel is te komen tot een Vlaamse fiscaliteit die het erfgoedbehoud promoot en de erfgoedvlucht tegen gaat.

Het is verder onze bedoeling om in 2009 opnieuw een eigen **aankoopbeleid** hedendaagse kunst op te starten (budget: 100.000 euro), naast de continuering van het voor het MUHKA gevoerde aankoopbeleid (budget: 200.000 euro). Wanneer zich belangrijke opportuniteit voordoet willen we overwegen daar opnieuw op in te zetten

Begin 2009 plannen we ook de publicatie van de **aanwinstencatalogus** van de 'Collectie Vlaanderen' voor de periode 2002-2006. Deze publicatie biedt een overzicht van de kunstwerken die door de Vlaamse overheid over die periode verworven werden, alsook een tweetal kritische teksten die terugblikken op het in de voorbije jaren gevoerde beleid.

In 2009 dienen de krijtlijnen voor een duurzaam en lange termijn **immaterieel cultureel-erfgoedbeleid** uitgetekend worden en zullen er afspraken gemaakt worden wie binnen het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen welke taak op zich zal nemen. Het betreft het opstellen, het actualiseren en het promoten van de Inventaris van immaterieel cultureel erfgoed Vlaanderen. Er zal worden gezocht naar een technisch haalbare of eenvoudige oplossing via een online inventaris die data uit kleinere databanken via de harvestingtechnologie wil verzamelen. In de internationale expertenkringen is er al veel over deze materie nagedacht. In 2009 wordt deze problematiek verder onderzocht. (cfr. digitalisering en e-cultuur). De inhoudelijke criteria die voor de Inventaris van immaterieel cultureel erfgoed Vlaanderen gehanteerd worden, dienen verder verfijnd te worden. Het bepalen van het kader en de begripsafbakening kan aan de hand van een visietekst vormgegeven worden. Er dient eveneens bekeken te worden hoe dit systeem via evaluaties kan leiden tot de effectieve kwaliteitsvolle bescherming. We vinden immers vooral het aspect 'safeguarding' belangrijk: op welke wijze wordt het immaterieel 'element' gedocumenteerd, op een kwaliteitsvolle wijze ontsloten voor het publiek en

overgedragen aan toekomstige generaties. Voorlopig zal FARO. Vlaams steunpunt voro cultureel erfgoed de vele organisaties die zich met bepaalde elementen van immaterieel cultureel erfgoed bezighouden, hierin begeleiden.

Ook in 2009 worden er bijkomende impulsen gegeven aan **de eigen instellingen** voor het waarmaken van hun voorbeeldfunctie. Concreet zal het **MuHKA** ruim 283.000 euro extra ontvangen voor de uitvoering van haar ambitieuze beleidsplan. In totaal is er voor het MuHKA in 2009 (*3.976.000 euro op BA 4107 +500.000 op programma HC (art.62 bis)*) 4.476.000 euro voorzien. Van april tot en met augustus 2009 gaat het MuHKA dicht voor dringende aanpassingswerken, die nu, dank zij de door de Vlaamse overheid uitgetrokken extra-middelen eindelijk haalbaar zijn geworden. Voor 2009 plant het MuHKA wel nog een grote tentoonstelling rond de figuur van Jacques Lizène. Ook kan worden uitgekeken naar de aangekondigde 'eerste presentatie' van tot op heden nog nooit getoonde tekeningen van de intussen legendarische Russische cineast Eisenstein.

Het **Kasteel van Gaasbeek** ontvangt ruim 100.000 euro extra voor de verdere uitbouw van zijn voorbeeldwerking rond kasteelcultuur. Een cruciaal project in dit verband wordt de door Koen Van Synghel gecreëerde tentoonstelling 'Droomburchten en Luchtkastelen' in het najaar van 2009, waarin voor het eerst een overzicht geboden wordt van de kasteelarchitectuur sinds de late 18de eeuw, gekoppeld aan een cultuurhistorisch discours rond adellijke wooncultuur, concrete en imaginaire burchtprojecten, het herbouwen van het verleden als statussymbool en gesublimeerde vorm van nostalgie. Daarnaast werkt het kasteel ook een Paastentoonstelling uit, die gericht is op een breed publiek en waarop onder meer de beroemde eieren van de Fabergé-familie te zien zullen zijn.

Voor de **Landcommanderij Alden Biesen** wordt de positieve werking gecontinueerd met een dotatie van 284.000 euro. Belangrijke activiteiten zullen bestaan uit het ondersteunen van kwaliteitsvolle initiatieven van derden (Zomeropera ...), het verder uitbouwen van Alden Biesen als stijlvol vergader- en conferentiecentrum, als cultuurtoeristische poort voor de regio en als Europees centrum.

2009 staat in het **KMSKA** volledig in het licht van de uitvoering van het Masterplan voor de infrastructuur, dat de nodige slagkracht moet geven om de collectie in de toekomst in al haar glorie te laten schitteren. Het museum sluit de deuren op 1 januari 2010. In het voorjaar 2009 is er één grote tentoonstelling " Goya, Redon, Ensor. Grotteske schilderijen en tekeningen". Een passend evenement om de sluiting aan het grote publiek kenbaar te maken zal gebeuren in overleg met de verschillende partners en is voorzien eind 2009. De sluiting van het KMSKA wordt in 2009 voorbereid. Het project bereikt dan de eindfase. Het KMSKA maakt de collectie klaar (passieve en actieve restauratie en conservatie) om te reizen en om op verschillende plaatsen te worden tentoongesteld, in Vlaanderen en op internationale locaties. De collectie blijft op deze wijze onder de aandacht van de bezoeker. Bijzondere aandacht zal hierbij uitgaan naar de samenwerking met Bozar en MAS. In 2010 zal het MAS openen met een tentoonstelling van werken met het KMSKA in confrontatie met de eigen MAS-collectie. De duur van deze tentoonstelling bedraagt 2 jaar. Het vormt een unieke kans om een belangrijk deel van de collectie van het KMSKA in Antwerpen opnieuw onder de aandacht te brengen, zowel nationaal als internationaal. In BOZAR zal een deel van de Ensorcollectie van het KMSKA worden tentoongesteld. Door de centrale ligging in Brussel zijn de tentoonstellingsruimtes van de BOZAR een ideale plaats om de Ensorcollectie van het KMSKA, één van de grootste ter wereld, internationaal te laten schitteren. Overigens krijgen de tijdelijke tentoonstellingen die door het KMSKA tijdens de sluiting internationaal worden aangeboden telkens een première in BOZAR.

De dotatie voor het KMSKA "bedraagt in 2009, inclusief index, 2.909.000 euro.

In afwachting dat het project **Kazerne Dossin, memoriaal, museum en documentatiecentrum over Holocaust en mensenrechten** daadwerkelijk gerealiseerd is en zijn plaats heeft verworven binnen het Cultureel Erfgoeddecreet, engageert de Vlaamse regering zich om het bestuur van de vzw Kazerne Dossin en ontwerpers bij te staan bij de inhoudelijke invulling, de scenografische vertaling en de architecturale vormgeving, zodat de Dossinkazerne inhoudelijk en architecturaal een sterke Vlaamse instelling kan worden, het thema waardig.

5.3.3 Begrotingstechnisch

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op programma HE – Kunsten en Erfgoed:

- b.a. 12.21 Uitgaven ter bevordering van de collectiewerking Vlaamse Gemeenschap 550.000
- b.a. 41.01 Dotatie KMSKA 2.909.000
- b.a. 41.02 Dotatie Kasteel van Gaasbeek 673.000
- b.a. 41.06 Dotatie Landcommanderij Alden Biesen 284.000
- b.a. 41.07 Subsidies aan de vzw MUHKA 3.988.000
- b.a. 74.80 Aankoop van kunstwerken 560.000

Evolutie 1999-2009 eigen instellingen

	1999	2008	2009	% 2009 tov 1999	% 2009 tov 2008
Alden Biesen	180.962	280.000	284.000	+ 57 %	+ 1,4 %
KMSKA	1.792.270	2.862.000	2.909.000	+ 62 %	+1,5%
Gaasbeek	138.820	565.000	673.000	+ 384 %	+ 33 %
MuHKA - decreet	1.474.967	3.693.000	3.988.000	+170	+8%
MuHKA - art.62bis		500.000	500.000 naar programma HC		
Muhka totaal	1.474.967	4.193.000	4.488.000	+ 204 %	+ 7 %
MuHKA – investeringsfonds	523.000	1.523.000 (éénmalige afbetaling)	0	-	-
Totaal	4.110.019	9.423.000	8.354.000	+ 203 %	

Evolutie budget aankoop van kunstwerken – b.a. 74.80

	1999	2008 *	2009 **
Aankoop van Kunstwerken	562.717	3.456.000	560.000

*In budget 2008 zit 3.000.000 euro die in de loop van 2008 éénmalig via herverdeling werden toegevoegd om een antwoord te kunnen bieden op de opportuniteiten op de erfgoedmarkt.

** Het bedrag voor 2009 kan via begrotingscontroles nog wijzigen naargelang eventuele opportuniteiten op de erfgoedmarkt.

De voorbereiding van het dossier Kazerne Dossin, memoriaal, museum en documentatiecentrum over Holocaust en mensenrechten wordt gefinancierd vanuit de kredieten van de minister-president.

5.4 FLANKERENDE MAATREGELEN VOOR EEN INTEGRAAL EN GEÏNTEGREERD VLAAMS CULTURELE ERFGOEDEBELEID

5.4.1 Een terugblik 1999- 2008

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	In duizendtallen								
3304	SUB.ORG. ERFGOEDDAG/ WEEKEND		124	249	249	249	249	249	251
3305	SUBS MEMORIAAL GRAVEN VD IJZER	49	50	50	50	50	50	50	200

3371	SUBS VZW DE RAND/ F.DEBOECKMUS							75	102
3380	WEEK VAN DE SMAAK/art.62bis					200	250	200	200
3380	SINT-LUKASARCHIEF/ art.62bis						100	100	100

5.4.1.1 Digitalisering

E-cultuur vormt een integraal onderdeel van de uitdijende kennismaatschappij die in toenemende mate functioneert op basis van digitale media. Dee burger wendt zich steeds meer tot het internet als het informatiekanaal bij uitstek, in die mate dat wat niet op het internet terug te vinden is, voor velen niet bestaat. Maar er is meer: e-cultuur is geen eenduidig gegeven en heeft veelvuldige implicaties. In 2005-2006 werd hierop volop ingezet. Binnen de toenmalige afdeling BKM (nu agentschap Kunsten en Erfgoed) werden de onderzoeken 'Beleidsvisies voor 'digitaal erfgoed' in Vlaanderen' en 'Naar een strategisch beleidsplan voor 'digitaal erfgoed' Verslag van een STRATMAN-analyse.' opgestart die een goede aanzet tot prioritisering en visievorming gaven en waarvan de belangrijkste acties in een stappenplan e-erfgoed uitmondde. Het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media werkte samen met het Digitaal Platform van de steunpunten Initiatief Audiovisuele Kunsten en Initiatief Beeldende Kunsten (nu BAM), met de hulp van de agentschappen en sectorale steunpunten aan een beleidsvoorbereidende tekst die in oktober 2006 resulteerde in de publicatie: *'E-cultuur. Bouwstenen voor praktijk en beleid'* (D. De Wit en D. Esmans red.). Daarin lag de focus op visieontwikkeling, maar werd er eveneens aandacht besteed aan tal van ideeën en beleidspistes voor een toekomstig beleid.

Afgezien van de structurele werking van de musea waarin de automatische collectieregistratie als prioriteit wordt aangegeven en de stappen die de culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken zetten in het ontsluiten van archief- en boekbestanden, werd de laatste jaren vanuit de verschillende subsidielijnen voor projecten de nodige aandacht aan **digitaliseringsprojecten** besteed. In 2008 werd 1.137.000 euro toegekend aan dergelijke projecten die zowel op het Cultureel-erfgoeddecreet als op het Archiefdecreet gehonoreerd werden. Ondanks deze projectmatige ondersteuning en het opzetten van samenwerkingsverbanden staat de sector hier nog voor belangrijke uitdagingen. De afgelopen jaren werden via onderzoek de knelpunten en de te ondernemen acties in kaart gebracht, wat uiteindelijk resulteerde in een **stappenplan e-erfgoed** waarvan de componenten internationalisering, de promotie van standaarden en kennisdeling in de mate van het mogelijke ter harte genomen worden. Het steunpunt, de intermediaire ondersteunende organisaties, zoals provinciale erfgoedconsulenten, Heemkunde Vlaanderen, Packed, de VKC,...maar ook de erfgoedcellen spelen een belangrijke rol in de professionalisering van de sector, in de afstemming van databanken, en zeker ook in de doorstroming van wat zich op internationaal vlak ontwikkelt

Vanuit Europa wordt het concept van **de Europese Digitale Bibliotheek (marktnaam Europeana)** als doelstelling naar voor geschoven om alle burgers op een democratische manier toegang te verschaffen tot het Europese erfgoed. Via dit medium zullen de museale, archivalische en bibliotheekcollecties digitaal ontsloten, uitwisselbaar en doorzoekbaar worden. Om hieraan tegemoet te komen ondersteunen we gedurende de periode 2007-2009 **het IBBT-project 'Erfgoed 2.0 Open structuren voor cultureel erfgoedopslag en -presentatie'** dat de ontwikkeling van een metadata- en data-uitwisselingsmodel voor de Vlaamse culturele erfgoedsector bestudeert. Daarnaast neemt het agentschap Kunsten en Erfgoed deel aan de Europese projecten MinervaEC⁸ en MichaelPlus⁹. Het agentschap Kunsten en Erfgoed

⁸ MinervaEC is een coördinerend netwerk dat experts en belanghebbenden vanuit heel Europa samenbrengt en dat zich toespitst op cultureel en wetenschappelijk erfgoed. Op basis van publicaties en andere activiteiten wil MinervaEC de activiteiten van de lidstaten coördineren, partners mobiliseren en oplossingen bieden aangaande uitwisselbaarheid en juridische aspecten.

⁹ Het Michael-project (Multilingual Inventory of Cultural Heritage In Europe) heeft als doel om via een meertalige, unieke toegang een overzicht te bieden van alle collecties op Europees niveau. Vanuit 'nationale sites'

participeerde aan de consortiumvorming van de projecten EuropeanaLocal¹⁰ en ATHENA¹¹. Daarnaast wordt ook EDLNet¹² –via het overlegplatform EDLNet Vlaanderen ondersteund (zie verder). Al deze projecten zijn gericht op de ontwikkeling van nieuwe technologieën en de creatie van een Europese Digitale Bibliotheek (zie eerder). De afstemming met de Europese ontwikkelingen vormt eveneens een aandachtspunt binnen het project BOM-VI dat de problematiek van de ontsluiting en distributie van audiovisuele data onderzoekt. In BOM-VI participeren eveneens actoren uit het cultureel erfgoedveld (zie ook het luik 3.5.2 e-cultuur)

5.4.1.2 *Complementair cultureel erfgoedbeleid*

Omwille van de grote achterstanden op het vlak van de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed is het belangrijk dat de verschillende overheden in Vlaanderen hun beleid afstemmen op elkaar. In functie van het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet werd daarom in 2007 en 2008 permanent overleg gepleegd, niet alleen met de erfgoedactoren uit de museale, archivalische en etnologische traditie, maar tevens met de steden en gemeenten, via de VVSG, de provincies, via de VVP en de VGC. Dit resulteerde in positieve adviezen van de betrokken bestuursniveaus, waarin uitdrukkelijk werd erkend dat met hun noden en besognes rekening werd gehouden. In het Cultureel-erfgoeddecreet van 23 mei 2008 resulteerde dit in het inschrijven van een protocol van akkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap, de VVP en de VVSG. Het protocol zal een stevig interbestuurlijk draagvlak bieden voor de toekenning van kwaliteitslabels aan collectiebeherende instellingen en de indeling van die instellingen op het lokale, provinciale of Vlaamse niveau. Hiertoe werden afspraken gemaakt over de samenstelling van de visitatiecommissie, alsook over de concrete invulling van de voorwaarden en criteria in het Cultureel-erfgoeddecreet. Daarnaast wordt het principe van afstemming over een aantal andere thema's verankerd, bijvoorbeeld een afsprakenregeling tussen de taakstelling van het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed enerzijds en de provinciale erfgoedconsulenten anderzijds. In het protocol van akkoord worden ook afspraken gemaakt over informatie-uitwisseling tussen de verschillende bestuursniveaus. De verschillende beleidsniveaus behouden hun bestuurlijke autonomie voor de beleidsmaatregelen die zij willen of kunnen nemen ten aanzien van het aan hen toevertrouwde cultureel-erfgoedveld. Het protocol van akkoord had op zijn beurt invloed op het tweede uitvoeringsbesluit bij het Cultureel-erfgoeddecreet. Het complementair cultureel-erfgoedbeleid werd niet alleen verankerd in het protocol. De cultureel-erfgoedconvenants met de gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en met de provincies en de VGC passen in dit complementair beleid. In de convenants worden afspraken op maat gemaakt met elk bestuur. Aan een convenant wordt een werkingssubsidie gekoppeld waarmee de besturen hun cultureel-erfgoedbeleid kunnen versterken.

5.4.1.3 *Erfgoededucatie*

In contact komen met cultureel erfgoed kan op verschillende manieren. Onder meer via de schoolse context kunnen kinderen en jongeren hiervoor warm gemaakt worden. Er zijn veel mogelijkheden voor samenwerking tussen de erfgoed- en de onderwijssector. Om een beeld te krijgen van het onderwijsveld, het erfgoedveld, bestaande en mogelijke initiatieven rond erfgoededucatie werd in 2006-2007 op vraag van het agentschap Kunsten en Erfgoed, CANON Cultuurcel en het Vlaams Instituut

(aggregatoren) wordt de informatie over de collecties op Europees niveau (een Europese portaalsite) verzameld. Deze site wordt beheerd door de vzw Michael (AISBL).

¹⁰ EuropeanaLocal heeft als doel een netwerk voor goede praktijken op te zetten om de interoperabiliteit te verbeteren voor digitale inhoud uit regionale en lokale bibliotheken, musea, archieven en audiovisuele archieven. Enkel door een goede interoperabiliteit kunnen Europeana en andere diensten ter beschikking gesteld worden.

¹¹ ATHENA richt zich op musea en andere erfgoedinstellingen en wil de bredere toegang en het gebruik van de digitale inhoud van de Europese musea stimuleren. Athena zal de standaarden en metadata schema's en terminologieën bestuderen, analyseren en vergelijken. Daarnaast zal het ook meerdere musea en instellingen trachten te overtuigen om in te stappen.

¹² EDLNet is een coördinerend project dat de praktische voorbereiding van Europeana direct aanstuurt. In het kader van dit project werd ondermeer de EDL Stichting opgericht, wordt de demonstrator voor november 2008 voorbereid en zal het businessmodel ontwikkeld worden.

voor Onroerend Erfgoed (VIOE) een studie uitgevoerd door de Universiteit Antwerpen. Aan de hand van grootschalige enquêtes werden beide sectoren, en ook bestaande en mogelijke initiatieven rond erfgoededucatie, in kaart gebracht. Op basis van het rapport en aanbevelingen van het onderzoek 'Erfgoededucatie in het Vlaamse onderwijs. Erfgoed en onderwijs in dialoog' (2007) werd een vervolgtrajec Erfgoededucatie gestart. Het traject was een initiatief van het agentschap Kunsten en Erfgoed, CANON Cultuurcel, het departement CJSM, het steunpunt FARO en het VIOE. Mensen uit beide sectoren, erfgoed en onderwijs, werden bij het traject betrokken. Tijdens drie sessies zochten de deelnemers naar concrete en mogelijke acties om de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport in praktijk te brengen. De voorlopige eindconclusies werden op de slotdag (6 juni 2008) voorgesteld. FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed brengt hierover een publicatie uit in 2009. Deze elementen werden eveneens geïntegreerd in de beleidsnota 'Smaakmakers' over cultuureducatie – zie algemeen.

Het steunpunt FARO is een belangrijk instrument van de Vlaamse overheid om de deskundigheid in het cultureel-erfgoedveld op het vlak van een kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en ontsluiting van cultureel erfgoed te stimuleren. Sinds 1 januari 2008 is deze organisatie operationeel (fusie van de vroegere steunpunten Culturele Biografie Vlaanderen en het Vlaams Centrum voor Volkscultuur).

Het steunpunt heeft drie kerntaken: praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling en beeldvorming en communicatie. Om deze kerntaken uit te voeren organiseert het steunpunt zich als een netwerkorganisatie met als interne organisatiestructuur een wisselende samenstelling van cellen (per thema) afhankelijk van de nodige expertises. Op 1 september 2008 diende het steunpunt een beleidsplan in voor 2009-2011.

In december 2007 werd door Kunsten en Erfgoed het initiatief genomen om een onderzoek te laten uitvoeren naar een voortraject ter voorbereiding van de specialisatie museumgids in de vernieuwde gidsopleiding van Toerisme Vlaanderen. Deze vernieuwde opleiding is gesitueerd in het volwassenenonderwijs. Het doel van het voortraject was de ontwikkeling van een gemeenschappelijk kwaliteitskader en te komen tot een onderbouwde en gedragen visie op wat een museumgids moet kennen en kunnen. Eind juli 2008 werd dit onderzoek, uitgevoerd door Janien Prummel, afgerond. Het onderzoek gebeurde in nauwe samenwerking met de betrokken sectoren, de provinciale museumconsulenten en FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed.

5.4.1.4 *Het Memoriaal aan de IJzer*

De IJzertoren is een belangrijke site als symbolisch monument van Vlaanderen. Er wordt een krediet voorzien voor de cultureel erfgoedwerking van de vzw Bedevaart naar de Graven van de IJzer. De IJzertoren neemt een specifieke plaats in binnen de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed m.b.t. oorlog en vrede enerzijds en de Vlaamse ontvoogding anderzijds. De IJzertoren biedt jongeren toegang tot de tentoonstelling voor de prijs van 1 euro, conform de participatiedoelstelling binnen het beleid van de Vlaamse overheid. De subsidie moet tevens leiden tot een stevige wetenschappelijke en pedagogische onderbouw. Voor dit luik wordt 204.000 euro voorzien.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 33.05	Subsidies ontsluiting Memoriaal van de Vlaamse Gemeenschap	200.000 euro	100%

5.4.1.5 *Erfgoed en onderwijs*

Het thema 'erfgoedopleidingen' en de uitbouw van een volwaardig opleidingscurriculum voor erfgoed staat al jaren op de agenda, en dit zowel wat betreft cultureel erfgoed als wat betreft onroerend erfgoed. Er lijkt immers een discrepantie te bestaan tussen opleidingen en de noden van de cultureel-erfgoedsector. Ofwel beantwoorden de bestaande opleidingen niet aan de noden van het werkveld en bereiden ze onvoldoende voor op de nodige competenties, ofwel zijn er nog geen opleidingen. Vanuit Kunsten en Erfgoed werd daarom, in samenwerking met het departement CJSM en het VIOE, een traject 'beroepscompetentieprofielen' gestart. Het opstellen van beroeps-competentieprofielen voor knelpuntberoepen in de cultureel-erfgoedsector kan immers een belangrijk instrument zijn om tegemoet

te komen aan de noden van het werkveld. Als je impact wil hebben op aangeboden opleidingen en vorming, vertrek je best vanuit zo'n beroepscompetentieprofiel. Er bestaat meestal geen 1 op 1 relatie tussen een beroepscompetentieprofiel en een opleiding, maar aan de hand van een beroepscompetentieprofiel kunnen bestaande opleidingen wel verbeterd worden. Er is nood aan zulk een traject, zowel vanuit de erfgoedsector als vanuit het onderwijs. Opleidingsverstrekkers willen de vorming afstemmen op de arbeidsmarkt en de arbeidsmarkt wil afgestudeerden met de nodige competenties. Sinds oktober 2007 werd een voortraject gevoerd waarbij het inwinnen van informatie bij verschillende partners (zoals de SERV en het departement Onderwijs en Vorming), het aftasten van verschillende mogelijkheden en overleg met verschillende actoren uit de cultureel-erfgoedsector gebeurden.

5.4.1.6 *Erfgoeddag*

Het Erfgoeddag blijft een belangrijk instrument om het publiek te laten kennismaken met de vele aspecten van de zorg voor en de omgang met ons cultureel-erfgoed. De organisatie van het Erfgoedweekend is telkens opnieuw het werk van een breed platform van erfgoedactoren en – steunpunten. Het eerste Erfgoedweekend vond plaats in april 2001, met een focus op archieven en musea. De Vlaamse Museumvereniging (VMV) was de organisator. Vanaf 2002 was de organisatie in handen van Culturele Biografie Vlaanderen (CBV). Vanaf dat jaar bestreek het Erfgoedweekend ook de hele sector en kon al het culturele erfgoed, waar en onder welke vorm het zich ook bevond, aan het publiek gepresenteerd worden. Het thema 'Verzamelen, verzamelaars, verzamelingen' was een uitstekende manier om de doelstelling van een integrale en geïntegreerde aanpak te bereiken. Ook voor de editie 2003 werd gekozen voor een breed thema, nl. 'Op reis'. De nadruk lag dat jaar op verdieping en samenwerking. Het programma van het erfgoedweekend was verschillend op zaterdag en zondag, maar dit was voor het publiek niet altijd duidelijk. Vanaf 2004 werden de activiteiten daarom gebundeld op een enkele Erfgoeddag. Het thema in 2004 was 'Het zit in de familie', een thema dat op ruime publieke belangstelling kon rekenen. In 2005 was het thema 'gevaar!', wat de mogelijkheid gaf niet alleen gevaarlijk erfgoed, maar ook erfgoed in gevaar te belichten. In 2006 was het thema 'in kleur', waardoor het kleurenbombardement waarmee we dagelijks bestookt worden, in een historisch perspectief geplaatst kon worden. Het jaar daarop was het thema 'niet te schatten' waardoor de verschillende waarde(n) van erfgoed belicht konden worden. Sinds 2008 wordt de Erfgoeddag georganiseerd door het eengemaakte steunpunt 'FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed'. Het thema van de voorbije editie was 'Wordt verwacht?'. Deze editie handelde over de vaak fascinerende toekomstverwachtingen uit het verleden en over de toekomst van ons cultureel erfgoed. Een 400-tal organisaties en instellingen organiseerden in 2008 ongeveer 600 activiteiten. Er werden voor deze achtste editie 210.000 bezoekers geteld, waarmee het bezoekersaantal stabiel bleef. In voorbereiding van de Erfgoeddag 2009, onder de noemer 'Vriendschap' werd ondertussen door FARO een inspirerende brochure aan de deelnemers aangeleverd. Er volgt nog een studie- en inspiratiedag voor iedereen die rond het thema aan de slag wil. FARO wil hiermee het aantal initiatiefnemers nog opschrijven en de kwaliteit van het aanbod nog verbeteren.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 33.04	Subsidies organisatie erfgoeddag	251.000 euro	100%

5.4.1.7 *Week van de Smaak*

De eerste editie van de Week van de Smaak in 2006 was al meteen een overdonderend succes en heeft meer dan gedacht aan de verwachtingen voldaan. Het is een zeer divers evenement geworden met meer dan 700 lekkere, gezellige en vaak verrassende activiteiten rond eetcultuur, waaraan een groot aantal Vlamingen enthousiast hebben meegewerkt en meegedaan. Zwitserland, dat al jaren een week van de smaak organiseert, was het gastland en Hasselt de stad van de smaak. De peter van deze eerste editie was sterrenkok Peter Goossens. De tweede editie in 2007 die plaats heeft gehad van 15 tot 24 november was zo mogelijk nog een groter succes met meer dan 1200 initiatieven in alle uithoeken van Vlaanderen. In 2007 was Italië het gastland en was Kortrijk de Stad van de Smaak. De meter was Lut

De Clercq, voormalig artiestenkok van de Ancienne Belgique. Er waren fors meer activiteiten en er werden nieuwe accenten geïntroduceerd: bijvoorbeeld Eetiket voor het bevorderen van de eetcultuur bij kinderen en het ‘koken door burgemeesters’, diverse prijzen voor verdienstelijke interculturele initiatieven. Uit de reacties bleek dat de samenwerking met de restaurants rond het Eetiket-project herzien dient te worden zodat een betere kwaliteitscontrole mogelijk wordt. Het Eetiket-project blijft echter voor mij een belangrijk onderdeel van de Week van de Smaak dat ook in het programma 2008 wordt opgenomen. De derde editie 2008 heeft plaats van 13 tot 23 november 2008. De acties zetten dezelfde lijn verder van de edities in 2006 en 2007. Er zijn een aantal belangrijke accentverschuivingen: een meer gerichte kwaliteitscontrole, provinciale programmabrochures en een verdieping van de communicatie. Er zijn ook nieuwe formats. Omdat Frankrijk het gastland is stellen we een Tour de France voor. We spiegelen daarbij onze eigen provincies aan de rijke gastronomie, de streekproducten en de cultuur van alle regio's van Frankrijk. Deelnemende gemeenten aan deze editie kunnen ook een Franse chef ‘winnen’, zij worden ook uitgenodigd om een gastentafel te maken voortbouwend op de Franse traditie van de Chambres d'hôtes. Ook in 2008 nodigen we alle burgemeesters van Vlaanderen uit om op 16 november een streekvariant van een Franse klassieker te koken voor de inwoners van hun stad of gemeente. Er kondigden zich opnieuw 1200 activiteiten aan.

In 2008 is het de beurt aan Lier om de titel Stad van de Smaak te dragen. Lier grijpt de Week van de smaak aan om op ontdekkingsstocht te gaan langs verschillende smaken en tafelculturen. Het slotevenement ‘Cirkel van de Smaak’ van de Week van de Smaak heeft in Lier plaats op 23 november.

In 2008 is meesterkok Guy Van Cauteren de peter van de Week van de Smaak. Hij deed meteen een oproep voor een nieuw kinderkookboek dat hij in samenwerking met FARO (EETiKET), uitgeverij Davidsfonds en de Gezinsbond zal het tijdens de Week van de Smaak uitbrengen.

ALLOCATIE	LIBELLE	BEGROTING 2008 (na BC's)	VOORZIENE UITVOERING 2008
HE 33.80	Subs. art. 62 bis financieringswet Erfgoed (aandeel Week van de Smaak) op totaal van 850.000 euro	200.000 euro	100%

5.4.1.8 Internationale verdragen

In 2007 introduceerden we op de regering en in het Vlaams parlement het instemmingdecreet met betrekking tot het **UNESCO 70**-verdrag. Het verdrag bepaalt de maatregelen die moeten worden genomen om de ongeoorloofde invoer, uitvoer en overdracht van eigendom van cultuurgoederen te voorkomen. Bij de behandeling van het instemmingsdecreet door het Vlaamse parlement (decreet van 2 mei 2007) stelde de Vlaamse regering dat het wenselijk was om, zoals de adviezen van de Raad voor Cultuur en de Raad voor de Kunsten aangeven, de notie ‘cultuurgoederen’ in het UNESCO '70 verdrag gelijk te schakelen met het materiële toepassingsgebied van de Europese regelgeving terzake (bijlage bij de Verordening nr. 3911/92 van de Raad van 9 december 1992 betreffende de uitvoer van cultuurgoederen en bij de Richtlijn 93/7/EEG van de Raad van 15 maart 1993 betreffende de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat werden gebracht). Door de gelijkschakeling qua materieel toepassingsgebied wordt het voor verzamelaars, musea, handelaars en andere instanties duidelijk dat bij de verwerving van cultuurgoederen die onder één van deze categorieën ressorteren, de nodige zorgvuldigheid in acht moet worden genomen en dat het om cultuurgoederen gaat die mogelijkerwijze van een beschermd statuut genieten en als dusdanig vatbaar zijn voor vorderingen tot terugkeer naar het land van herkomst. Met de voorgestelde interpretatieve verklaring wordt het voorbeeld gevolgd van Frankrijk en Groot-Brittannië, landen die deze conventie eerder ondertekenden.

In functie daarvan riepen we een interkabinetten-werkgroep (IKW) Federale Overheid/Gemeenschappen/ Gewesten bijeen. Deze werkgroep kwam twee keer bijeen. De IKW-werkgroep kwam tot de conclusie dat er bij de deponering van het ratificatie-instrument bij de Unesco een interpretatieve verklaring nodig is die enerzijds de cultuurgoederen aanwijst die België beschouwt als cultuurgoederen in de zin van artikel 1 van het bedrag en die anderzijds bepaalt dat andere verdragstaten in België enkel cultuurgoederen kunnen terugvorderen die behoren tot een van de

categorieën van de bijlage bij de Verordening en Richtlijn. De Vlaamse regering agendeerde deze consensus najaar 2008 op het Overlegcomité. We gaan er vanuit dat de Unesco-conventie 1970 in de loop van 2009 ook in België van toepassing wordt en dat onze interpretatieve verklaring wordt meegenomen.

Sinds 1997 kunnen ook verzamelingen of unieke stukken roerend erfgoed door UNESCO worden erkend. Het **UNESCO-programma** voor het **Geheugen van de Wereld** (*Memory of the World*) is gericht op de wereldwijde sensibilisering voor het belang van roerend erfgoed en met name voor de bescherming, het behoud en beheer en de ontsluiting van waardevolle archieven en bibliotheekcollecties. Het Register van het Geheugen van de Wereld is het exclusieve uithangbord van dit brede UNESCO-programma. Om de twee jaar mogen kandidaturen ingediend worden. In 2001 werden al met succes de bedrijfsarchieven van Officina Plantiniana, de Plantijn – Moretus uitgeverij te Antwerpen, voorgesteld en op de lijst opgenomen. In 2008 is via de Vlaamse UNESCO-commissie, in samenwerking met FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, het kandidatuurdossier van het archieffonds van de **Insolvente Boedelkamer**, bewaard in het Felixarchief te Antwerpen, ingediend bij UNESCO.

In juni 2006 trad de **Unesco-conventie van 2003 voor de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed** in werking. Deze conventie is een belangrijke mijlpaal voor het immaterieel cultureel erfgoed, een thema waaraan Unesco steeds meer belang hecht. België hoorde bij de eerste 30 landen die ratificeerden zodat het een zetel kon bemachtigen in het Intergouvernementele Comité dat gedurende twee jaar een voorstel voor de operationele richtlijnen uitwerkte. De directeur van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur (vanaf 2008 co-directeur van FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed) trad hierin op als expert voor Vlaanderen. Tijdens de tweede algemene vergadering van de lidstaten (19 juni 2008) werd het voorstel aangenomen waardoor de betreffende conventie volledig operationeel wordt. Onverwacht werd een eerste zeer krappe deadline op 30 september 2008 gesteld. Om aan deze eerste deadline tegemoet te komen werd door het agentschap Kunsten en Erfgoed een snelprocedure met reglement in het leven geroepen. De Heilige Bloedprocessie uit Brugge en het Carnaval te Aalst weden uiteindelijk als eerste dossiers bij Unesco ingediend. Ondertussen wordt ook nagedacht over een meer duurzame werkwijze en de uitbouw van een beleid op langere termijn.

Interessant is het introduceren van een formule die door UNESCO wordt gepromoteerd om bijzondere ambachtelijke of traditionele-artistieke culturele vaardigheden te erkennen en het doorgeven ervan te stimuleren, namelijk "Menselijke Levende Schatten" (**Living Human Treasures**). Op de website <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?pg=00061&lg=EN> vindt men zowel een beschrijving van de inzet van het programma, het verband met de UNESCO-conventie van 2003, een handleiding voor lidstaten om zelf een beleid rond living human treasures te ontwikkelen en voorbeelden uit Japan, Frankrijk, Nigeria, Filippijnen, Senegal; Tsjechië, Thailand en Korea. waar al soortgelijke formules zijn uitgewerkt: De programma's richten zich op bijzondere vaardigheden en kennis hebben die nodig zijn voor het opvoeren, realiseren en hercreëren van vormen van immaterieel cultureel erfgoed. Enerzijds worden zeer getalenteerde personen - meesters in hun vak- officieel erkend door de lidstaten en anderzijds wordt een formule voorzien om hun kennis en vaardigheden door te geven. Zo wordt ook gesensibiliseerd voor het belang van die erfgoedpraktijken. Bij het uitwerken van zo'n systeem wordt inspiratie geput uit de al bestaande formules in andere landen en bij UNESCO en wordt het invoeren van een voor Vlaanderen aangepaste variant voorzien.

5.4.1.9 Staatswaarborg en verzekeringsproblematiek

Binnen een **staatswaarborgregeling** stellen de overheden zich, geheel of gedeeltelijk, garant dat kunstwerken die in bruikleen gegeven werden voor bepaalde tentoonstellingen in goede staat geretourneerd worden aan de bruikleengever. Bij schade of verlies vergoedt de overheid de eigenaar voor de geleden schade (restauratiekosten, minwaarde). In Groot-Brittannië dekt een staatswaarborg alle mogelijke schade bij bruiklenen voor tentoonstellingen. Andere landen hanteren een franchise. De musea zijn zelf aansprakelijk voor eerste schade of (zoals in Nederland) voor de schade die een bepaald bedrag overstijgt. Voor die restschade moet het museum dan alsnog een verzekeringspolis afsluiten. Doordat er echter een staatswaarborg geldt voor de eerste schade tot een bepaald plafond ligt de premie

voor de bijkomend af te sluiten verzekering lager. De introductie van een staatswaarborgregeling voor Vlaanderen dient ernstig overwogen te worden. Eind 2007 schreven we daartoe een onderzoeksopdracht uit, waarvan het rapport tegen einde 2008 verwacht wordt.

Ook de discussies inzake de bedragen en de risico's waarvoor kunstwerken verzekerd kunnen/moeten worden, zijn beleidsmatig relevant. Moet er voor elke bruikleen (bijvoorbeeld tussen samenwerkende musea van de Vlaamse Kunstcollectie) steeds een (dure) all in verzekering 'van spijker tot spijker' afgesloten worden? Of kan men er voor kiezen om enkel bepaalde risico's te verzekeren. Immers, het is een illusie aan te nemen dat bij 'verlies' met de verzekeringspremie steeds een gelijkaardig werk kan verworven worden. Door onderlinge en éénduidige afspraken over onderlinge bruiklenen en de verzekering ervan (bijvoorbeeld enkel voor mogelijke restauratiekosten, niet voor de minwaarde noch voor het risico op tenietgaan) kan de verzekeringskost ernstig gedrukt worden en kunnen de vrijkomende middelen in een betere beveiliging geïnvesteerd worden. De Vlaamse Kunstcollectie (het samenwerkingsverband Groeningemuseum, MSKG en KMSKA) startte in 2007 de interne discussies op. In 2008 sloot ook Kunsten en Erfgoed, als beheerder van de eigen collectie van de Vlaamse Gemeenschap, zich bij dit initiatief aan. Dit resulteerde eind 2008 in een gemeenschappelijk voorstel tot minder verzekeren van stukken bij onderlinge bruikleen- en bewaargevingen. Dit wordt mogelijk nog in 2008 op de Vlaamse Regering gebracht.

5.4.2 Prognose 2009

5.4.2.1 Digitalisering

Het gebruik van **gemeenschappelijke standaarden** is erg belangrijk voor de uitwisseling van digitale data. Nu reeds bij de beoordeling van projectaanvragen, maar meer nog in het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet zal hieraan de nodige aandacht besteed worden. Zo wordt in het decreet vooropgesteld dat indien de Vlaamse overheid het gebruik van specifieke standaarden vooropstelt, deze effectief ook door de betrokken erfgoedspelers dienen te worden gebruikt. Daarnaast participeert Vlaanderen aan het Europese **NUMERIC**-project dat kwantitatieve data wenst te verzamelen over de stand van zaken inzake digitalisering. De Europese Commissie wil zich een beeld vormen van de vooruitgang inzake digitalisering voor Europa. Daartoe besliste ze het NUMERIC-studieproject te financieren. In het kader van dit project werd een vragenlijst opgesteld, die aan een reeks instellingen van elk Europees land werd voorgelegd. Naast een beperkt sample dat effectief voor de NUMERIC-verwerking gebruikt wordt, besliste(n) (de verschillende gemeenschappen en het federale niveau in) België om dit sample uit te breiden om een zicht te krijgen op de algemene situatie in de cultureel erfgoedsector. In België wordt deze enquête door het Nationaal Instituut voor Statistiek gecoördineerd, in samenwerking met de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de federale overheid. Naast de resultaten op Europees niveau, zal NUMERIC toelaten meer duidelijkheid te krijgen over de situatie in beide Gemeenschappen in België en op die manier de beleidsvoorbereiding in dit verband verder onderbouwen. De resultaten van NUMERIC zullen (mede) de basis vormen voor een onderzoek over de financiering van cultureel erfgoed.

Verder worden in 2009 de eerder aangestuurde digitaliseringsprojecten en de participaties in Europese projecten gecontinueerd. In december 2007 werd het overlegorgaan EDLNet-Vlaanderen samengesteld. In dit platform zijn aan de ene kant die spelers die bij Europese projecten in het kader van Europeana – én de digitaliseringsprojecten in Vlaanderen- betrokken zijn, vertegenwoordigd, alsook belangenorganisaties en steunpunten. Het platform staat in voor de afstemming tussen de verschillende projecten die in het kader van Europeana (EDLocal, EDLNet, GAMA, ATHENA) en op Vlaams niveau (BOM VI, Erfgoed 2.0) uitgevoerd worden. Het platform kan aangewend worden om nieuwe Europese projecten op te zetten (bijvoorbeeld via het C.I.P. programma) en stuurt de Vlaamse bijdrage aan Europeana rechtstreeks aan. Het Agenschap Kunsten en Erfgoed neemt het voortouw in dit overlegplatform en neemt het secretariaat waar. In een Europese context –waar we enkel als België kunnen spreken- wordt er met de andere gemeenschappen en het federale niveau afgestemd binnen het overlegplatform EDLNet Belgium.

5.4.2.2 *Complementair cultureel erfgoedbeleid*

In 2009 wordt het protocol van akkoord in uitvoering gesteld. Een aantal belangrijke afspraken over het kwaliteitslabel en de indeling van musea en culturele archiefinstellingen zijn verankerd in het tweede uitvoeringsbesluit bij het Cultureel-erfgoeddecreet.

5.4.2.3 *Roerend en onroerend*

Het cultureel erfgoed (het roerend en immaterieel cultureel erfgoed) en het onroerend erfgoed zijn nauw met elkaar verbonden. In verschillende projecten, zoals IBBT-erfgoed 2.0, erfgoededucatie, erfgoedroutes, maar ook op internationale fora zoals de Raad van Europa en Unesco wordt de samenwerking en afstemming verder gezet. Het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet zal zich weliswaar focussen op het culturele erfgoed, oogkleppen worden er niet opgezet. Het nieuwe decreet staat geenszins potentiële samenwerkingsverbanden of kruisbestuivingen op het terrein in de weg. In het Cultureel-erfgoeddecreet is ingeschreven dat een eerste protocol tussen het beleidsdomein voor het cultureel erfgoed en het beleidsdomein voor het onroerend erfgoed een protocol wordt gesloten met het oog op de afstemming van het beleid.

5.4.2.4 *Erfgoededucatie*

Het overleg 'erfgoededucatie' tussen het Kunsten en Erfgoed, , CANON Cultuurcel, het Departement CJSJ en het VIOE wordt voortgezet met het oog op het stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen de erfgoed- en onderwijssectoren om zo het erfgoed dichterbij de schoolgaande jongeren te brengen. Het overleg 'erfgoededucatie' zal erop toezien dat de concrete en mogelijke acties, die door de deelnemers aan het denktraject Erfgoededucatie naar voren werden gebracht en door FARO in een publicatie voorgesteld werden, in de mate van het mogelijke gerealiseerd worden. FARO zal als Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed een rol in opnemen. Erfgoededucatie zal in de beheersovereenkomsten met musea en in de cultureel-erfgoedconvenants die voor de nieuwe beleidsperiodes worden gesloten, als een bijzonder aandachtspunt worden opgenomen. Het in 2008 afgerond onderzoek naar een gemeenschappelijk kwaliteitskader voor de specialisatie museumgids in de gidsopleiding van Toerisme Vlaanderen krijgt in 2009 een vervolg onder begeleiding van FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed. Naast overleg met de museumsector, de provinciale museumconsulenten, Toerisme Vlaanderen en opleidingscentra over het voorgestelde kwaliteitskader wordt een proefproject opgestart. In samenwerking met enkele opleidingscentra wordt de specialisatieopleiding concreet uitgewerkt. Dit betekent o.m. het formeren van een kerngroep en de verdere uitwerking van opleidingsmodules. Dit initiatief draagt bij aan de uitbouw van erfgoedopleidingen.

Trajecten die binnen FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed worden opgezet met het oog op deskundigheidsbevordering zijn bijvoorbeeld het traject erfgoededucatie (gerelateerd aan de 1 euro-maatregel), het traject museumgids, het traject calamiteitenplannen, ...

In het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet wordt ook expliciet bepaald dat het nieuwe steunpunt ook een rol heeft te spelen naar lokale en provinciale besturen in de uitwerking van een eigen erfgoedbeleid. Met de VVP werd wel afgesproken dat er afspraken dienen gemaakt om overlap met de **provinciale museum- en erfgoedconsulenten** te vermijden.

Via de introductie van het principe van de cultureel **erfgoedgemeenschappen** responsabiliseren we in het nieuwe decreet overigens alle landelijk erkende en gesubsidieerde cultureel erfgoedspelers, ook op het vlak van deskundigheidsontwikkeling en kwaliteitsopbouw voor kleinere op gelijkaardige thema's of collecties betrokken cultureel erfgoedspelers.

De afdeling Erfgoed wil in 2009 - in samenwerking met het departement CJSJ, met het VIOE, en in overleg met de Sociaal Economische Raad van Vlaanderen (SERV)- verder een denktraject initiëren om tot kwaliteitsvollere opleidingen te komen. Het traject heeft als doel kwaliteitsvolle opleidingen te creëren of bestaande opleidingen te verbeteren. Het opstellen van beroepscompetentieprofielen kan hierbij een belangrijk instrument zijn. Duidelijke beroepscompetentieprofielen, erkend door de SERV en het werkveld, maken het immers mogelijk om de opleidingen af te stemmen op en te toetsen aan de noden van het veld. Deze kwaliteitscriteria kunnen vertaald en geïntegreerd worden in de leerplannen en kunnen een evaluatie- en beoordelingsmechanisme zijn voor de bestaande opleidingen.

Mogelijkheden zijn:

- het aanpassen van bestaande opleidingen aan het beroepscompetentieprofiel zodat de opleiding meer tegemoet komt aan de competenties die verwacht worden door het werkveld;
- het creëren van nieuwe opleidingen (of modules) zodat aan bepaalde noden van het werkveld tegemoet wordt gekomen;
- het ontwikkelen van een ervaringsbewijs voor knelpuntberoepen in de sector als kwaliteitsgarantie voor bepaalde beroepen.

Door dit traject zou de kwaliteit van opleidingen verbeteren en kunnen opleidingen beter op het werkveld afgestemd worden.

5.4.2.5 Erfgoeddag

In 2009 is het centrale thema voor de erfgoeddag ‘**Uit vriendschap!?**’. ‘**Uit vriendschap!?**’ neemt het concept ‘vriendschap’ onder de loep. Vriendschap speelt doorheen de geschiedenis een grote maatschappelijke rol, maar de invulling van het concept is vaak gelaagd en complex. Erfgoeddag 2009 vraagt zich daarom af wat vriendschap is, hoe het werd en wordt beleefd en welke sporen uit het verleden er over getuigen. En kunnen we uit deze kennis van het verleden iets leren over het heden?

5.4.2.6 Week van de Smaak

Op de slotdag 23 november van de editie 2008 zullen we met veel genoegen de nieuwe meter of peter, het nieuwe gastland en de nieuwe Stad of Streek van de smaak 2009 bekendmaken

5.4.2.7 Internationale verdragen

De Vlaamse regering agendeerde het UNESCO '70 verdrag met betrekking tot de maatregelen die moeten worden genomen om de ongeoorloofde invoer, uitvoer en overdracht van eigendom van cultuurgoederen te voorkomen in het najaar 2008 op het Overlegcomité. Indien het Overlegcomité de in de interkabinettenwerkgroep bereikte consensus inzake het materiële toepassingsgebied van het verdrag bevestigt, kan België begin 2009 het ratificatie-instrument neerleggen bij het secretariaat van de Unesco, hetgeen betekent dat dit verdrag in 2009 ook in België van toepassing wordt. In 2009 moet grondig werk gemaakt worden van de omzettingwetgeving naar Belgisch recht. Het verdrag is immers *niet self-executing*. Zonder omzettingwetgeving, blijft dit verdrag dus grotendeels dode letter. Omdat de omzettingwetgeving niet alleen een bevoegdheid van de Gemeenschappen is, maar ook in belangrijke mate raakt aan het procesrecht, strafrecht en eigendomsrecht, heeft de Vlaamse regering op het Overlegcomité voorgesteld om ter voorbereiding van deze wetgeving een gemengde ambtelijke werkgroep op te zetten. Zowel de Franse Gemeenschap (11 juli 2002) als de Vlaamse Gemeenschap (24 januari 2003) stemden enkele jaren geleden hun elk hun eigen **Topstukkendecreet**. We willen, samen met de minister van Cultuur van de Franse Gemeenschap, de mogelijkheid nagaan om voor deze materie een **samenwerkingsakkoord** te sluiten. De Achilleshiel van beide decreten is ongetwijfeld de bicommunautaire situatie in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. Voor de uitvoer van erfgoedgoederen is het tweetalig gebied het spreekwoordelijke achterpoortje. Ook hier dringen zich gesprekken op, niet in het minst met de federale overheid die het best een aantal wetgevende initiatieven ter zake neemt.

De implementatie van de **Unesco-conventie 2003 voor de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed**, zal enerzijds via het uittekenen van een beleid binnen vlaanderen gebeuren.

Anderzijds zal het agentschap Kunsten en Erfgoed als observator aan de bijeenkomsten van het intergouvernementele comité (waar het tot juni 2008 deel van uitmaakte) deelnemen, de materie opvolgen en kwalitatieve dossiers voorbereiden (indien mogelijk in een internationaal verband) om aan de volgende deadlines van de UNESCO tegemoet te komen.

In het kader van Interreg IV C werkt **ToolQuiz**, een interregionaal samenwerkingsverband waarbinnen Vlaanderen met ondermeer de Franse Gemeenschap en Nord-Pas-De-Calais samenwerkt, rond de problematiek van de sociale tewerkstelling van sociaal zwakkere groepen geïntegreerd in cultuur- en museumbeleid. De Vlaamse partner, het Dr. Guislainmuseum, zal hierin de rol van modelmuseum naar andere landen en regio's opnemen om dit model kenbaar te maken.

5.4.2.8 *Studiecentrum Vlaamse Muziek en Memoriaal aan de IJzer*

Het **Studiecentrum voor Vlaamse Muziek [SVM]** is een studie- en documentatiecentrum dat tot doel heeft het Vlaamse muziekpatrimonium van de 19e en begin 20e eeuw te vrijwaren en bekend te maken. Tot de activiteiten van het SVM behoren, het opsporen en ontsluiten van bedreigde of vergeten nalatenschappen, het wetenschappelijk onderzoek van partituren, brieven en andere bronnen, het stimuleren van uitvoeringen en opnames en, tenslotte, het publiceren van oevrecatalogi, inventarissen, monografieën en overzichtsstudies. Deze organisatie werd sinds haar oprichting projectmatig ondersteund. Gelet op het belang van de werking is een structurele ondersteuning wenselijk.

De werking omvat zowel een cultureel-erfgoedpijler (behoud, beheer en ontsluiting) als een kunstenpijler (uitvoeringen en opnames). Door de uniciteit van de werking is het niet opportuun deze organisatie te dwingen een keuze te maken tussen één van beide pijlers. Om deze reden wordt een nominatim subsidie voorzien op de begroting voor het Studiecentrum Vlaamse Muziek vanaf 2009.

De inspanningen voor de ontsluiting van het Memoriaal aan de IJzer blijven behouden.

5.4.2.9 *Staatswaarborg en verzekeringsproblematiek*

Einde 2008 verwachten we de resultaten van de onderzoeksopdracht inzake de mogelijke invoering van een **staatswaarborgregeling** in Vlaanderen. Op basis van de resultaten van deze studie zullen we een voorstel van regeling laten uitwerken door het agentschap. Zelf zijn we gewonnen voor een dergelijke regeling omdat hierdoor het organiseren van tijdelijke tentoonstellingen met belangrijke bruiklenen opnieuw een haalbare zaak wordt. Nu nemen verzekeringspremies immers een steeds grotere hap uit de tentoonstellingsbudgetten. Zo bedroegen bijvoorbeeld voor de Jan van Eyck-tentoonstelling te Brugge (2002) de verzekeringspremies 250.000 euro (17,80 % van de totale kosten). Vier jaar later waren de verzekeringspremies voor de Memling-tentoonstelling te Brugge (2006) reeds goed voor 35,78 % van de totale kosten). Uit ervaring blijkt dat de risico's die de overheid op zich neemt door de toekenning van een staatswaarborg al bij al beperkt zijn. Tot nu toe deed er zich in geen enkel Europees land een schadegeval voor bij werken die door een overheidsindemniteit gedekt werden, met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk en Finland: Omwille van het lage eigen risico (franchise) dat het organiserende museum moet dragen, komt de Britse overheid al tussen bij de kleinste schadegevallen. Jaarlijks dekt de overheidsindemniteit van het Verenigd Koninkrijk bruiklenen van zo'n 120 tentoonstellingen. Daarbij wordt gemiddeld 53 000 euro uitbetaald aan schadevergoedingen per jaar. De hoogste schadevergoeding bedroeg 180 000 euro. Daartegenover staat de Britse musea per jaar zo'n 30 miljoen euro aan verzekeringspremies uitsparen.

In Finland deed er zich een schadegeval voor op de tentoonstelling "Treasures from the Austrian Imperial Family. Masterpieces from the Kunsthistorisches Museum in Vienna" (1995), georganiseerd door het Tampere Art Museum en het Pirkanmaan aluuseum. De overheid betaalde een schadevergoeding van 436 000 euro. Dit is het enige schadegeval in de 20 jaar tijd dat de indemniteitsregeling bestaat.

De invoering van een dergelijk systeem zal echter staan of vallen met de kwaliteit die de musea in Vlaanderen kunnen garanderen op het vlak van beveiliging en klimaatomstandigheden. Musea die op dit vlak geen goed 'facility-report' kunnen voorleggen, zullen geen beroep kunnen doen op de 'staatswaarborgregeling'.

Met de musea die deel uitmaken van de Vlaamse Kunst Collectie (VKC) gaan we in de loop van 2008 na in welke mate we een **kaderovereenkomst** kunnen sluiten voor wat betreft de verzekering van de onderlinge bruiklenen en bewaargevingen tussen deze collecties en de collectie van de Vlaamse Gemeenschap. Een ontwerp in die zin ligt nu voor. De inspiratie voor dit ontwerp vormde de Nederlandse 'regeling kaderovereenkomst voor onderlinge bruiklenen'. Binnen deze 'kaderovereenkomst' laat de Nederlandse overheid als eigenaar van de collecties aan de verschillende voormalige verzelfstandigde rijksmusea toe om – op basis van wederkerigheid - aan elkaar, alsook aan de gemeentelijke en provinciale musea werken uit te lenen, zonder dat die van nagel tot nagel verzekerd dienen te worden. Afspraak is dat de bruikleennemer opdraait voor de herstelbare schade. Bij onherstelbare schade en waardevermindering wordt er niet vervolgd (de werken zijn immers uniek en onvervangbaar). Enkel de publieke musea met een veiligheidserkenning kunnen in het systeem

instappen. Hiervoor worden er strenge erkenningsnormen gehanteerd. Private musea kunnen niet instappen. Het Vlaamse project dat nu voorligt gaat niet zover als het Nederlandse voorbeeld maar betekent toch een belangrijke stap in die richting. We hopen deze kaderovereenkomst tussen de drie VKC-musea en de Vlaamse overheid begin 2009 te finaliseren.

Collectiemobiliteit blijft een belangrijk thema binnen het Europese Erfgoedbeleid. Het Europese ‘Action Plan for the EU Promotion of Museum Collections’ Mobility and Loan Standards’ wordt ook in het volgende werkprogramma Cultuur (2008-2010) van de Europese Unie opgenomen. Voor een kleine regio als Vlaanderen is het belangrijk om op deze ontwikkelingen in te spelen en, zo mogelijk, in een vroege fase. Vandaar de deelname van Vlaanderen (KMSKA en het agentschap Kunsten en Erfgoed) aan het door Instituut Collectie Nederland (ICN) opgezette initiatief ‘Collectionmobility 2.0.’, een initiatief dat het concept ‘collectiemobiliteit’ ook verder ingang wil doen vinden binnen de musea en bij de beleidsverantwoordelijken. Binnen dit kader willen we ook met de Nederlandse ministers overleg plegen over de mogelijke wederzijdse afstemming van de respectieve kaderovereenkomsten in België (nu beperkt tot het VKC) en Nederland.

5.4.3 Begrotingstechnisch

Een aantal van deze initiatieven hebben geen directe begrotingstechnische repercussie, andere zitten vervat in andere, reeds vernoemde instrumenten (o.a. het Cultureel Erfgoeddecreet).

Niet eerder vermelde instrumenten zijn terug te vinden op programma HE – Kunsten en Erfgoed:

- b.a. 33.04 Subsidies voor de organisatie van de Erfgoeddag: 252.000
- b.a. 33.05 Subsidies voor de ontsluiting van het Memoriaal van de Vl. Gemeenschap: 200.000
- b.a. 33.21 Subsidies voor Studiecentrum Vlaamse Muziek vzw: 100.000
- b.a. 33.71 Subsidies aan vzw De Rand voor museum Felix De Boeck: 104.000
- b.a. 33.80 Subsidies uitv. art. 62bis Financieringswet – aandeel Week van de Smaak: 200.000 euro (deze middelen worden in 2009 overgeheveld naar HC3380D)

5.5 VLAAMS CULTUREEL ERFGOEDEBELEID IN DE VLAAMSE HOOFDSTAD

5.5.1 Een terugblik 1999-2008

Het cultureel-**erfgoedconvenant** dat de Vlaamse Gemeenschap met de Vlaamse Gemeenschapscommissie in 2006 heeft gesloten voor de beleidsperiode 2007 - 2011 is een cultureel erfgoedconvenant ‘nieuwe stijl’ en gold als voorbeeld voor de culturele erfgoedconvenants die in 2008 met de verschillende steden, gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in Vlaanderen gesloten werden. In het cultureel-erfgoedconvenant met de VGC zit het volledige cultureel-erfgoedbeleid vervat. De subsidie voor het convenant werd in 2007 gevoelig verhoogd en bedroeg in 2008 300.994 euro.

Het in kaart brengen van de culturele erfgoedorganisaties in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad in overleg met de verschillende overheden met het oog op het afstemmen van het cultureel-erfgoedbeleid zijn twee strategische doelstellingen in dat cultureel-erfgoedconvenant. De cultuurbeleidscoördinatoren vormen hiervoor een belangrijk aanspreekpunt. De VGC moet in haar beleid ook inzetten op de versterking van de Vlaamse aanwezigheid in het cultureel-erfgoedveld. Daarnaast zet de VGC in op de uitwisseling van kennis en expertise, ondersteunt ze de cultureel-erfgoedorganisaties in het verhogen van de publieke belangstelling en voert ze een diversiteitsbeleid. De VGC werkt ondertussen aan de oprichting in 2009 van een cultureel-erfgoedforum voor een geïntegreerde culturele erfgoedpraktijk, zoals voorzien in het Cultureel-erfgoeddecreet. Dit forum zal voornamelijk focussen op de Nederlandstalige aanwezigheid in Brussel. Einde 2008 dient de VGC daartoe een addendum in bij haar beleidsplan.

In 2007 kochten we de **orgelcollectie van de Brusselse familie Ghysels**. Het betreft een unieke collectie van kermis- en dansorgels uit de eerste helft van vorige eeuw. Vanaf medio 2008 speelt deze collectie ten dans op een tijdelijke tentoonstelling in de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis. De manier van ontsluiting van deze collectie waarbij in plaats van een museale opstelling resoluut gekozen wordt voor een dancing-en café-sfeer, maakt van deze presentatie alvast een aanrader.

Het gaat ook om een heel mooi voorbeeld van een project waarbij hoge en lage cultuur elkaar ontmoeten en verrijken.

Voor de participatiemaatregel '1 euro' werd in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad een partner gevonden in BOZAR. BOZAR brengt vele spraakmakende tentoonstellingen die appelleren naar jongeren. Jammerlijk werd bij de federale wetenschappelijke instellingen voorsnog geen bereidheid gevonden om aan de maatregel te participeren. Niet het opzet wordt in vraag gesteld, wel de financiële participatie in het initiatief.

5.5.2 Prognose 2009

In het Cultureel-erfgoeddecreet wordt rekening gehouden met de specificiteit van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Het decreet bestendigt niet alleen het bestaande erfgoedconvenant met de VGC, maar voorziet ook de uitbreiding van de samenwerking ervan door de oprichting van een forum voor een geïntegreerde culturele erfgoedpraktijk in Brussel. Net als Antwerpen, Brugge en Gent moet er in de hoofdstad immers een plek zijn waar het verhaal van de stad, en in het bijzonder het verhaal van de Nederlandstalige aanwezigheid in de stad, verteld en getoond kan worden. Daartoe ontwikkelt de VGC een cultureel-erfgoedforum dat focust op de Nederlandstalige aanwezigheid in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. De VGC krijgt daarnaast in het Cultureel-erfgoeddecreet, een regiefunctie toebedeeld, gelijkaardig aan die van de vijf Vlaamse provincies voor het aanpakken van de **depotproblematiek** van de in Brussel aanwezige Nederlandstalige cultureel-erfgoedactoren. Beide elementen zijn onderwerp van een addendum bij het beleidsplan dat zal resulteren in een addendum bij het lopende cultureel-erfgoedconvenant. Voor deze bijkomende opdrachten wordt een bedrag van 140.000 euro voorzien vanaf 2009.

In het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet is ingeschreven dat voor elk volgend cultureel erfgoedconvenant, de VGC bij de opmaak van haar cultureel-erfgoedbeleidsplan rekening moet houden met de Brusselse gemeentebesturen, net zoals dat gebeurt bij het cultuurbeleidsplan. De erfgoedcel van de VGC vormt het aanspreekpunt voor het uitvoeren van het culturele erfgoedconvenant. Het is ook de erfgoedcel die vanuit haar sensibiliserende functie de Erfgoeddag organiseert in Brussel en de Week van de Smaak coördineert.

Het 1-eurotarief voor kinderen en jongeren onder 26 jaar werd niet enkel ingevoerd in de grootste Vlaamse musea. Het tarief is sinds midden 2008 ook van kracht in BOZAR. BOZAR heeft een programmering die heel wat jongeren aanspreekt en de maatregel bleek hier dan ook van bij het begin een groot succes. De overeenkomst met BOZAR wordt dan ook verlengd tot 2009. We twijfelen er niet aan dat deze samenwerking ook het komende jaar een succes zal zijn. Binnen het kader van het strategisch beleid voor de internationale promotie van de kunstcollectie Vlaanderen dat door de IVA Kunsten en Erfgoed zal worden aangestuurd, wordt BOZAR als internationale presentatieplek een belangrijk partner, onder meer voor het presenteren van tijdelijke tentoonstellingen met internationale potentie.

Voor de privaatrechtelijke Nederlandstalige culturele archiefinstellingen in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad is in het Cultureel-erfgoeddecreet een eigen statuut voorzien. Dit garandeert dat Nederlandstalige culturele archiefinstellingen in Brussel rechtstreeks bij de Vlaamse overheid een subsidie kunnen aanvragen, ook al zijn ze eerder lokaal of regionaal van aard. Elke Nederlandstalige culturele archiefinstelling in Brussel die voldoet aan de erkenningsvoorwaarden en het kwaliteitslabel haalt komt hiervoor in aanmerking, zodat ook hier de kwalitatieve werking blijvend gegarandeerd kan worden. Het decreet verzekert daarnaast dat in de adviescommissie cultureel erfgoed en in de verschillende beoordelingscommissies telkens iemand opgenomen wordt met kennis van het Brusselse cultureel-erfgoedveld.

FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed is sinds 2008 gevestigd in Brussel. Ook bij het steunpunt is het bewustzijn van de specifieke situatie in de hoofdstad daardoor verzekerd.

5.5.3 Begrotingstechnisch

	1999	2005	2006	2007	2008	2009
Nederlandstalige archieven in Brussel	0	224.409	271.321	315.500	413.000	413.000
Sint-Lukasarchief	0	0	100.000	100.000	100.000	Deze BA wordt overgeheveld naar programma HC / afhankelijk van de aanvraag
Cultureel-erfgoedconvenant VGC	0	245.000	245.000	300.000	300.994	440.000
Projectsubsidies	73.393	426.983	152.500	155.000	97.000	Afhankelijk van de aanvragen
1 euro in BOZAR	0	0	0	0	177.000	De 177.000 euro voor 2008 dient ook voor de compensatie in 2009
Totaal	73.393	896.392	827.083	928.762	1.087.994	Afhankelijk van de aanvragen van projectsubsidies, minstens 853.000 euro

- De middelen voor de Nederlandstalige archiefinstellingen in Brussel worden benomen op de ba. 33.03, subsidies voor privaatrechterlijke archieven.
- De middelen voor het Sint-Lukasarchief werden tot op heden steeds benomen op ba. 33.80, subsidies artikel 62 bis financieringswet voor cultureel erfgoed.
- De middelen voor het cultureel-erfgoedconvenant met de VGC worden benomen op ba. 43.01, subsidies cultureel-erfgoedconvenants.
- De middelen voor de projecten van Brusselse erfgoedspelers worden benomen op de verschillende projectlijnen in de begroting, vanaf 2009 ba. 33.02, projecten cultureel erfgoed.
- De middelen voor de 1 euro-maatregel in BOZAR werden op de begroting 2008 benomen op de ba.33.14

6 PROFESSIONELE KUNSTEN

6.1 NAAR EEN OVERKOEPELEND EN PLANMATIG KUNSTENBELEID

6.1.1 Terugblik 1999-2008

De laatste twee legislaturen zijn gekenmerkt door een gestage decretale verankering van alle sectoren binnen de Kunsten. Vanaf 1999 vervoegde het Muziekdecreet het reeds bestaande Podiumkunstendecreet om vanaf 2004 geïntegreerd te worden binnen het omvattende, schottenloze Kunstendecreet. Het Kunstendecreet van 2 april 2004 heeft bij de aanvang van deze legislatuur een duidelijk kader geschapen voor subsidiëring van de verschillende kunstvormen en regelt projectmatige ondersteuning, kunstenaarsbeurzen en de erkenning en meerjarige subsidiëring van een uiteenlopende reeks professionele organisaties en werkingen in het beleidsveld kunsten. De advies- en beslissingsmomenten zijn een interessante praktijktest geweest voor het decreet. Een aantal vastgestelde technische en inhoudelijke tekortkomingen hebben mee richting gegeven aan de decreetwijziging in 2008. Uit de resultaten van de afgelopen beslissingen is gebleken dat vele initiatieven uit diverse disciplines nieuwe kansen kregen.

6.1.2 Stand van zaken begrotingsjaar 2008

6.1.2.1 De uitvoering van het kunstendecreet

Bij de aanvang van deze legislatuur werd het Kunstendecreet van 2 april 2004 voor de eerste keer uitgevoerd. In juni 2005 nam de Vlaamse Regering de beslissing betreffende de meerjarige subsidies in de periodes 2006-2009 en 2006-2007 en het jaar daarna voor de subsidiëring van de muzieksector in de periode 2007-2009. In juni 2007 werd de beslissing genomen voor de meerjarige subsidies in de periode 2008-2009. In 2009 wordt decretaal opnieuw een beslissing verwacht voor 2-jarige én 4-jarige structurele aanvragen, inclusief muziek.

In 2008 kende de overheid de volgende subsidies toe in het kader van de uitvoering van het kunstendecreet:

- 234 meerjarige subsidies voor organisaties (eerste werkjaar van een tweejarige cyclus of derde werkjaar van een vierjarige cyclus);
- 5 meerjarige subsidies voor steunpunten;
- 146 projectsubsidies aan organisaties;
- 121 ontwikkelingsgerichte beurzen;
- 41 projectbeurzen;
- 17 creatie-opdrachten;
- 388 internationale initiatieven.

6.1.2.2 De wijzigingen aan het Kunstendecreet en het uitvoeringsbesluit

De in de beleidsbrief van vorig jaar aangekondigde herzieningen van het Kunstendecreet en het bijbehorende uitvoeringsbesluit zijn in 2008 gerealiseerd.

De voorstellen tot wijziging van het Kunstendecreet en het uitvoeringsbesluit, die zijn goedgekeurd op respectievelijk 20 juni 2008 en 18 juli 2008, kwamen tot stand vanuit de volgende overwegingen:

- de conclusies van de evaluatie van het Kunstendecreet van 2 april 2004 door de beoordelingscommissies en de belangenbehartigers;
- meer aandacht voor de individuele kunstenaar;
- vermindering van de administratieve lasten;
- optimaliseren van de kwaliteitsbeoordeling.

De doorgevoerde wijzigingen situeren zich daarom op de volgende vlakken:

- subsidies voor kunstenaars;

- vermindering planlast;
- enveloppefinanciering;
- aanpassing indiendata;
- optimaliseren kwaliteitsbeoordeling;
- technische aanpassingen.

Subsidies voor kunstenaars

De regelgeving in het Kunstendecreet van 2 april 2004 was sterk bepaald door de op dat ogenblik gangbare praktijk in de beeldende kunstensector. Het decreet voorzag de mogelijkheid om projectbeurzen toe te kennen aan kunstenaars. Maar kunstenaars uit de podiumkunsten en muziek kwamen enkel in aanmerking voor beurzen op het vlak van de reflectie – op zich reeds een vaag begrip - en niet voor beurzen op het vlak van creatie en presentatie. De praktijk heeft dan ook uitgewezen dat de regeling niet aangepast was aan deze disciplines. Rekening houdend met onze beleidsprioriteit om minder te investeren in structuren en meer middelen te geven aan individuele kunstenaars, was het noodzakelijk om een systeem te creëren dat praktisch toepasbaar is voor alle kunstenaars, onafhankelijk van de sector waarbinnen ze werken.

In de toekomst zullen kunstenaars daarom een "projectsubsidie voor kunstenaars" kunnen aanvragen, ongeacht de sector. De benaming "projectsubsidie voor kunstenaars" treedt in de plaats van de oude benaming "projectbeurs", dit naar analogie met de benaming "projectsubsidie aan kunstenuorganisaties". De doelstelling van de beide subsidievormen is immers dezelfde, namelijk de gerichtheid op een resultaat. Het verschil tussen beide vormen ligt in de al dan niet individuele uitvoering van het project.

De "projectsubsidie voor kunstenaars" geeft jonge kunstenaars kansen om kleinere projecten uit te voeren, zonder dat zij verplicht zijn om een rechtspersoon op te richten. Dit beleidsinstrument laat de kunstenaar met andere woorden toe een duidelijk groeipad te volgen in zijn of haar carrière. Bovendien kan deze subsidievorm worden beschouwd als een concretisering van het zogenaamde "rugzakje" waarmee de kunstenaars naar de grote kunstenuorganisaties kunnen stappen om zo een eigen plek binnen het landschap te veroveren.

Daarnaast zullen nog steeds ontwikkelingsgerichte beurzen kunnen worden aangevraagd. Te oordelen naar het aantal aanvragen in 2008 (nl. 121) vinden de kunstenaars vlotter de weg naar deze specifieke ondersteuning.

Planlastvermindering

De decreetswijziging diende ook te leiden tot een planlastvermindering voor de betrokken organisatie en individuen. Het bleek mogelijk om de bestaande aanvraag- en adviesprocedures op heel wat plaatsen lichter te maken. Zowel in via het decreet als via het uitvoeringsbesluit zijn verschillende maatregelen genomen, waaronder:

- organisaties die een projectsubsidie ontvangen, zijn niet langer verplicht een dubbele boekhouding te voeren. Het zal volstaan een overzicht van alle inkomsten en uitgaven verbonden aan het project voor te leggen bij het voltooiën van het project;
- indiening van meerjarige en jaarlijks geactualiseerde beleidsplannen: organisaties zullen niet langer een meerjarig geactualiseerd beleidsplan en een jaarlijks geactualiseerd beleidsplan moeten indienen, maar slechts een jaarlijks actieplan. Men zal wel in het eerste actieplan de grote wijzigingen in functie van het toegekende subsidiebedrag moeten toelichten.
- uitwerken van een duidelijk en beperkt standaarddossier voor meerjarige aanvragen: dit standaarddossier bevat zowel inhoudelijke als financiële gegevens en is in de mate van het mogelijke aangepast aan de werkvorm waarvoor subsidie wordt aangevraagd. Dit zou de werklust van zowel de aanvragende organisaties als van de beoordelingscommissies en administratie moeten verminderen.

Enveloppefinanciering

Aangezien de middelen van het Kunstendecreet in grote mate naar de meerjarige werkingen gaan, is het belangrijk om het resterende budget optimaal in te zetten voor de overige subsidievormen.

De voorwaarden waarbinnen meerjarig gesubsidieerde organisaties bijkomende subsidies kunnen aanvragen zijn daarom aangepast. Concreet zullen kunstorganisaties en kunsteducatieve en sociaal-artistieke organisaties die een meerjarige subsidie ontvangen boven een door de Vlaamse Regering te bepalen bedrag vanaf 2010 geen bijkomende subsidieaanvragen meer kunnen indienen voor internationale initiatieven, projecten kunsteducatie, sociaal-artistieke projecten, creatieopdrachten publicaties of opnameprojecten. De Vlaamse Regering heeft een grensbedrag vastgesteld op €300.000 op jaarbasis, rekening houdend met de huidige hoogte van toegekende subsidiebedragen. Vanaf dat bedrag moet de meerjarig gesubsidieerde organisatie eventuele internationale initiatieven, kunsteducatieve projecten, sociaal-artistieke projecten, creatieopdrachten, publicaties en opnameprojecten kunnen realiseren binnen het financieringsbudget. Een meerjarig gesubsidieerde organisatie die meer dan het grensbedrag ontvangt, moet in haar meerjarenplan ook ruimte voorzien voor onverwachte opportuniteiten en risico's en zo binnen de toegekende enveloppe haar verantwoordelijkheid opnemen.

Dankzij deze maatregel zal een groter deel van de beschikbare middelen effectief ten bate kunnen komen van individuele kunstenaars, organisaties die projectmatig werken en meerjarige gesubsidieerde organisaties die een subsidie ontvangen die lager ligt dan het door de Vlaamse Regering bepaalde grensbedrag.

Er is geopteerd om het grensbedrag vast te stellen in een besluit van de Vlaamse Regering. Zo is het mogelijk om flexibel in te spelen op externe factoren zoals de index of specifieke noden van de discipline.

Aanpassing indiendata

In het decreet zijn de data gewijzigd waarop meerjarige aanvragen moeten zijn ingediend. Dit heeft gevolgen voor de aanvragen van kunstorganisaties, sociaal-artistieke en kunsteducatieve organisaties en periodieke publicaties.

Aanvragen voor 2-jarige subsidies werden ingediend in februari van het jaar voorafgaand aan de subsidieperiode. Bij de uitvoering van het decreet bleek dat dit een te krappe adviseringsperiode met zich meebracht. Om een kwalitatieve advisering mogelijk te maken, is de indiendatum met 2 maanden vervroegd. Aanvragen voor 2-jarige subsidies zullen moeten worden ingediend uiterlijk 1 december van het voorlaatste jaar dat aan de subsidieperiode voorafgaat. Voor aanvragen voor 4-jarige subsidies is de indiendatum een maand opgeschoven. Het bleek voor organisaties moeilijk om tijdens de zomerperiode hun meerjarige aanvraagdossier volledig af te werken. Aanvragen voor 4-jarige subsidies zullen moeten worden ingediend uiterlijk 1 oktober van het voorlaatste jaar dat aan de subsidieperiode voorafgaat. Het gewijzigde decreet voorziet ook dat de Vlaamse Regering subsidies voor 3 jaar zal toekennen als een beslissing moet worden genomen over zowel 4- als 2-jarige subsidies in een jaar waarin er verkiezingen voor het Vlaams Parlement plaatsvinden. Deze situatie zal zich voordoen in 2009. Alle aanvragen voor meerjarige ondersteuning vanaf 2010, moesten uiterlijk 1 oktober 2008 ingediend zijn. Uiterlijk zes maanden voor de aanvang van de periode waarop de aanvraag betrekking heeft, moet de Vlaamse Regering beslissen over de toe te kennen subsidies. We zullen uiterlijk op 15 april 2009 een voorstel van beslissing voorleggen aan de Vlaamse Regering.

Ook in het uitvoeringsbesluit zijn heel wat indiendata aangepast en/of gereduceerd. Dit moet de transparantie van de procedures verhogen. Er werden wijzigingen doorgevoerd aan de volgende indiendata:

- de indiendatum voor de aanvraag van projectsubsidies.
- Voor muziekprojecten werden de 3 in het muziekdecreet bestaande indiendata behouden, maar kon een project dat langer dan vier maanden loopt (elke periode is gekoppeld aan een indiendatum) in principe niet. De overige disciplines kregen maar éénmaal per jaar een kans om in te dienen. Projecten die laat op het jaar van start gaan, bevatten dan ook meestal weinig concrete informatie (zij dienden dan meer dan één jaar op voorhand in). Dat bleek in hun nadeel bij de advisering en dus ook de beslissing.
- Om hieraan te verhelpen, zijn voortaan voor alle disciplines 2 indiendata per jaar voorzien voor de aanvraag van projectsubsidies, nl. 15 september voor projecten die zullen lopen in de eerste helft van of tijdens het volledige volgende jaar en 15 maart voor projecten die in de tweede jaarhelft van start gaan;
- de indiendatum voor aanvragen voor internationale projecten.

- Aanvragen moeten voortaan 4 maanden voor de aanvang van het initiatief gebeuren. Deze wijziging creëert de nodige ruimte om de dossiers op een kwaliteitsvollere manier te beoordelen;
- de indiendatum voor individuele kunstenaars.
- In het Kunstendecreet van 2 april 2004 waren de indiendata gekoppeld aan de hoogte van het maximaal te verkrijgen subsidiebedrag. In het gewijzigde decreet is geopteerd voor een kunstenaarsgericht criterium. Er zijn nu 3 data voor aanvragen door individuele kunstenaars die niet gekoppeld zijn aan een subsidiebedrag, nl. 1 september, 1 december en 1 maart.

Optimalisering van de kwaliteitsbeoordeling

De eerste ervaringen met de uitvoering van het Kunstendecreet van 2 april 2004 (de verschillende projectrondes, de beoordelingsronde voor meerjarige subsidie in 2006 voor de meeste disciplines en de beoordelingsronde voor meerjarige subsidie in 2007 voor muziek) leerden dat het systeem voor verbetering vatbaar is. Hoewel het theoretische opzet lovenswaardig was, bleek de uitvoering complex en moeilijk. Bovendien leidde de uitvoering soms tot tegenstrijdigheden tussen de verschillende beoordelingscommissies.

Om hieraan te proberen verhelpen zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- afschaffen van de Beoordelingscommissie Festivals.
- Het opzetten van een dergelijke beoordelingscommissie leek een goede zaak. Het definiëren van het begrip "festival" bleek echter problematisch en de competentie van de commissie werd vaak betwist. Aangezien de verschillende disciplines uit het kunstendecreet allen in deze beoordelingscommissie moeten vertegenwoordigd zijn, was de consequentie dat elke discipline door maximaal 2, maar vaak slechts 1 deskundige was vertegenwoordigd. Vooral monodisciplinaire dossiers bleken daardoor moeilijk te beoordelen.
- afschaffen van de preadviezen voor monodisciplinaire aanvragen.
- Het Kunstendecreet van 2 april 2004 bepaalde dat elke monodisciplinaire aanvraag bij de beoordelingscommissie Kunstencentra en Werkplaatsen of bij de beoordelingscommissie Festivals, eerst een preadvies diende te krijgen van de betrokken disciplinegebonden commissie. Concreet bracht dit met zich mee dat een aanvraag voor een muziekfestival op een periode van 4 maanden eerst een advies moest krijgen van de commissie Muziek, en vervolgens een eindadvies van de commissie Festivals.
- In de toekomst zullen de disciplinegebonden commissies de monodisciplinaire aanvragen behandelen. De commissie Muziek geeft advies over bijvoorbeeld muziekfestivals, terwijl de beoordelingscommissie Dans zal adviseren over de danswerkplaatsen, ...
- Dit zal ervoor zorgen dat een beoordelingscommissie terug een beter overzicht krijgt over de hele discipline. De theatercommissie bijvoorbeeld, zal theaters, theaterfestivals én theaterwerkplaatsen beoordelen. De commissie zal daarmee een duidelijk zicht verwerven op de rijkdom en diversiteit van het theaterlandschap in Vlaanderen.
- specificeren van de opdracht van de beoordelingscommissie Kunstencentra en Werkplaatsen.
- Door monodisciplinaire dossiers bij de disciplinegebonden commissies te laten beoordelen, zal de beoordelingscommissie Kunstencentra en Werkplaatsen zich kunnen specialiseren in de werkelijk multidisciplinaire dossiers. Deze commissie krijgt daarom de naam "Multidisciplinaire Kunstencentra, Werkplaatsen en Festivals".
- uitbreiding van het aantal leden bij verschillende commissies.
- Er is een duidelijke evolutie naar meer diversiteit binnen het kunstenlandschap. Hierdoor is er ook een meer uitgebreide en meer diverse expertise nodig binnen één beoordelingscommissie. Door een aantal beoordelingscommissies uit te breiden met 2 leden, zal het mogelijk zijn in de commissies mensen met voldoende diverse deskundigheidsprofielen te laten zetelen.
- Het betreft de volgende beoordelingscommissies: audiovisuele kunsten, beeldende kunst, dans, kunstencentra, muziek, muziektheater, en theater.

Technische aanpassingen

Het gewijzigde Kunstendecreet past de gebruikte terminologie aan. Na een screening door de administratie bleek dat het Kunstendecreet van 2 april 2004 een aantal technische onduidelijkheden of fouten bevatte. De term "zelfstandige werknemers" was bijvoorbeeld tegenstrijdig, en de term "actieplan" bleek een duidelijker begrip te zijn dan "geactualiseerd beleidsplan". Ook bleek een grotere mate van afstemming tussen het woordgebruik in het Kunstendecreet en het erfgoeddecreet wenselijk en mogelijk.

De voorschottenregeling is aangepast.

De inspectie van financiën uitte meermaals kritiek op de in het Kunstendecreet van 2 april 2004 gehanteerde voorschottenregeling. Zij wees er onder meer op dat een saldo van 2% te beperkt is om organisaties aan te zetten tot een goed financieel beheer en rapportering daarover aan de overheid. Ook bleek dat de meeste andere culturele sectoren een saldoregeling van 10% hanteren. Het gewijzigde decreet voorziet nog 2 voorschotten van 45%, betaalbaar vanaf 1 februari en 1 juli van het jaar. Een saldo van 10% zal uitbetaald worden nadat de administratie vaststelt dat de toekenningsvoorwaarden van de subsidie nageleefd zijn. Ook de voorschottenregelingen in het uitvoeringsbesluit, zijn geharmoniseerd met deze principes. Het betreft de voorschottenregeling voor publicaties en steunpunten en de voorschottenregeling voor beurzen aan kunstenaars en creatieopdrachten.

De koppelsubsidie is afgeschaft.

Het Kunstendecreet van 2 april 2004 bevatte een bepaling over zogeheten "koppelsubsidies" voor de "stadstheaters" (i.c. KVS, NTGent, Het Toneelhuis en Het Paleis). Stad en provincie moesten samen minstens evenveel subsidies toekennen als de Vlaamse overheid. Deze bepaling bleek in de praktijk moeilijk afdwingbaar. Bij controle op de naleving van de subsidievoorwaarden, waren het daarom steeds de organisaties zelf die de negatieve gevolgen leken te moeten dragen. Om dit te vermijden en de organisaties toch het saldo van hun subsidie te kunnen uitbetalen, diende de Vlaamse Regering telkens een uitzondering op deze bepaling toe te staan. In het gewijzigde decreet vervalt de bepaling over de koppelsubsidie. Dat lokale overheden en de betrokken instellingen een overeenkomst moeten sluiten, is een subsidievoorwaarde die wel behouden blijft. Er is een soortgelijke bepaling toegevoegd voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar een dergelijke verplichting (ten aanzien van de KVS) nog niet bestond.

6.1.2.3 de vervanging van de beoordelingscommissies

Op 4 december 2008 eindigt het mandaat van de meeste leden van de huidige beoordelingscommissies. In het najaar 2008 werken de beoordelingscommissies tegelijkertijd aan de beoordeling van nieuwe aanvragen voor meerjarige subsidies voor de periode 2010-2012 en van aanvragen voor projectsubsidies voor het jaar 2009. Het is daarom niet aangewezen om middenin de lopende procedure de commissies ingrijpend te moeten wijzigen. Daarnaast brengt het gewijzigde uitvoeringsbesluit met zich mee dat een aantal commissies uitgebreid moesten worden nog vóór de beoordelingsprocedures in het najaar 2008 van gingen.

De nieuwe beoordelingscommissies en de nieuwe adviescommissie zijn geïnstalleerd per ministerieel besluit van 19 september 2008. Bij de hersamenstelling van de commissies is rekening gehouden met:

- het decreet van 13 juni 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van mannen en vrouwen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid;
- de in het Kunstendecreet opgenomen voorwaarden (i.c. vertegenwoordiging van verschillende aspecten van het veld, minstens 10% van de commissieleden met een etnisch-cultureel diverse achtergrond);
- de in het uitvoeringsbesluit opgenomen voorwaarden (i.c. voorzitter en ondervoorzitter zijn van verschillend geslacht, aanwezigheid van minstens één kunstenaar, aanwezigheid van minstens één commissielid dat vertrouwd is met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest);
- regionale spreiding van de werkplek van commissieleden.

Zoals reeds aangegeven in onze beleidsbrief 2008, heeft Kunsten en Erfgoed in samenwerking met de beoordelingscommissies en adviescommissie een standaard aanvraagformulier ontwikkeld. Alle aanvragers van meerjarige subsidies zijn vanaf nu verplicht dit formulier te gebruiken. Dit zal het werk van de beoordelingscommissies en het agentschap vergemakkelijken en stroomlijnen en zal de overheid toelaten gegevens onderling te vergelijken in functie van toekomstige beleidsvoorbereiding. Het aanvraagformulier zal onder meer informatie bevatten over de mate waarin organisaties die een subsidie aanvragen binnen hun werking aandacht hebben voor de ondersteuning van individuele kunstenaars en voor publiekswerking en -werving. Deze gegevens zijn voor mij van cruciaal belang in de beoordeling van aanvraagdossiers.

6.1.2.4 Sociaal statuut van de kunstenaars

Uit onze vorige beleidsbrieven bleek reeds onze bezorgdheid over de sociaal-economische positie van de individuele kunstenaar. We ontvingen regelmatig signalen vanuit het veld over de zorgwekkende sociale en financiële situatie van sommige kunstenaars.

Daarom overwegen we naast de specifieke altertheid binnen het Kunstendecreet dit jaar 4 aanvullende beleidsmaatregelen:

de introductie van een ad vitam eregeld van €7.500 voor verdienstelijke kunstenaars op oudere leeftijd. In de loop van november zal een commissie mij daarover adviseren zodat we een 20-tal namen kunnen bekend maken. We hebben daarvoor vanaf dit jaar €150.000 gereserveerd (HE3404D).

een stimuleringsbonus van 10% voor kunstenaars die een beurs ontvangen en aan pensioensparen doen. Daarvoor hebben we vanaf dit jaar €250.000 voorzien (HE3405D) De bonus zal in de loop van november worden uitgekeerd.

de optimalisering van de CAO uit 2005 binnen het PC304 die een aanvullend pensioen voor de kunstenaars-werknemers regelt. De geactualiseerde CAO wordt mij over een aantal weken na de zitting van het PC van 15 oktober voorgelegd. We hebben daarvoor in 2009 €510.000 voorzien (HE3315D). Vanaf 2010 zal deze regeling deel uitmaken van het globale nieuwe VIA-akkoord voor de social-profitsector.

Tenslotte start het Kunsten & Erfgoed nog dit najaar met het verstrekken van minitoelagen. In samenwerking met het Kunstenloket is een systeem uitgewerkt dat toelaat op een efficiënte manier kleine financiële leningen te verstrekken aan individuele kunstenaars voor de uitbouw van hun artistieke praktijk. Er is daarvoor in 2009 een startbudget voorzien van €322.000 (HE1290D).

Het Kunstenloket ontvangt sinds 2005 jaarlijks een subsidie om informatie en advies te geven aan iedereen met vragen over de zakelijke en juridische aspecten van artistieke activiteit. De kerntaken van het Kunstenloket zijn:

- informatieverstrekking en eerstelijns hulp inzake de juridische en zakelijke aspecten van de artistieke activiteit;
- begeleiding en opvolging van de implementatie van het nieuw sociaal statuut van de kunstenaar;
- gegevensverzameling analyses en beleidsvoorbereidende adviezen inzake tewerkstellings-, opleidings- en vormingsbeleid in de artistieke sector;
- coördinatie van de verruiming van het sociaal overleg in de artistieke sector;
- organiseren en stimuleren van vormings- en opleidingsprojecten om een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te creëren, duurzaam zelfstandig ondernemerschap te bevorderen en de cultuur van levenslang leren en competentie management te stimuleren.

Het Kunstenloket vervult door haar focus op zakelijke en juridische advisering een belangrijke ondersteunende rol naar het volledige kunstenveld toe. Deze rol is aanvullend bij en anders dan de rol van de steunpunten, die zich richten op algemene informatieverstrekking, het bevorderen van ontwikkeling, samenwerking en netwerking binnen en tussen disciplines en het coördineren van de dialoog tussen kunstenveld en overheden.

6.1.3 Prognose begrotingsjaar 2009

Het gewijzigde decreet en besluit zijn van toepassing op alle initiatieven die zullen worden gesubsidieerd in het kader van het Kunstendecreet vanaf 2010. Alle aanvragen voor subsidies in 2010

(met aanvraagdatum in 2008 of 2009) zullen een beoordeling krijgen volgens de bepalingen van het nieuwe uitvoeringsbesluit. De aanpassingen van de indiendata voor aanvragen voor beurzen of projectsubsidies aan kunstenaars en projectsubsidies aan organisaties zullen voor de eerste maal van toepassing zijn op respectievelijk 1 maart en 15 september 2009.

De wijzigingen aan het Kunstendecreet worden nog deze legislatuur verwerkt in een geoptimaliseerde handleiding, die tot stand zal komen in nauw overleg met de steunpunten en het Kunstenloket. Ook een duidelijke en heldere wegwijzing in het decreet, vormt één van de maatregelen die vallen onder de ondersteuning van en aandacht voor de individuele kunstenaar.

In een voortdurend veranderende culturele context is het noodzakelijk dat de overheid kort op de bal kan spelen. Met het oog op maximale efficiëntie is een permanente evaluatie van het Kunstendecreet, zoals aangehaald in de beleidsbrief van vorig jaar, onontbeerlijk. De hierboven vermelde wijzigingen zullen een onmiskenbare impact hebben op de organisaties die in het najaar van 2008 een aanvraag tot meerjarige subsidiëring indienen. Het is wenselijk om de effecten van de doorgevoerde wijzigingen in kaart te brengen.

Bij de beslissing over aanvragen zullen we er in de mate van het mogelijke rekening mee houden dat de structurele middelen niet verder stijgen ten koste van de beschikbare budgetten voor de overige subsidievormen. Aangezien het aantal aanvragen de laatste jaren almaar toeneemt, wordt dit een moeilijke evenwichtsoefening.

Daarnaast willen we blijvend aandacht besteden aan de centrale positie van de kunstenaar in het kunstenbeleid. Organisaties die een subsidie aanvragen kunnen voortaan in het standaarddossier expliciet aangeven hoe en in hoeverre zij kunstenaars ondersteunen. Recente mediaberichtgeving over dalende artistieke budgetten en over acties van kunstenaars illustreren dat een nauwe opvolging van de positie van de kunstenaar van primordiaal belang is en blijft. We zullen dan ook verder onderzoeken op welke manier aan deze situatie kan verholpen worden, en dit onder meer aan de hand van een nauwgezette cijfermatige analyse van de verschillende disciplines.

Ten slotte hopen we dat nog deze legislatuur een begin kan worden gemaakt met het op elkaar afstemmen van de datagegevens van Kunsten en Erfgoed op de databank KWARTS die dit voorjaar gezamenlijk werd opgezet door de kunstensteunpunten en de belangenbehartigers oKo en VOBK.

Uit de overzichtstabel blijkt dat sinds 1999 de Vlaamse Gemeenschap de subsidies aan de Kunsten meer dan verdubbeld heeft. In 2009 zal de kunstensector kunnen rekenen op 180,5 miljoen euro. Een bespreking per discipline volgt verder.

Kunstenbeleid	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Structureel Kunstendecreet					
Organisaties	34.686.737	84.119.000	85.850.000	+143,79	+2,06
Instellingen Vlaamse Gemeenschap	29.100.219	41.355.000 ¹³	42.150.000	+44,84	+1,92
Steunpunten	909.769	3.034.000	3.095.000	+233,49	+2,01
Projectmatig Kunstendecreet					
Projecten	11.601.275	6.134.000	6.544.000	-44,83	+6,68
Andere buiten kunstendecreet ¹⁴	0	38.968.500	42.880.500	0	+10,03
Totaal	76.298.000	173.610.500	180.519.500	+136,6	+3,98

¹³ Bij de tweede begrotingscontrole werd beslist om eenmalig respectievelijk 4 miljoen euro en 2,5 miljoen euro aan de Vlaamse Opera en het KBVB over te maken (infra tekst). Deze middelen werden niet in de tabel meegenomen.

¹⁴ Dit totaal bevat voor 2009 ook de middelen van HC3305D (internationale projecten). Een deel van deze middelen zal gebruikt worden voor projecten binnen het kunstendecreet.

6.1.4 Begrotingstechnische prognose

Er zijn, na een grondige evaluatie, in de loop van 2008 een aantal wijzigingen aan het Kunstendecreet en zijn uitvoeringsbesluit doorgevoerd die de administratieve procedures en regels transparanter en eenvoudiger moeten maken. Deze wijzigingen zullen vooral een impact hebben tijdens de nieuwe aanvraagronde voor structurele subsidies voor de periode 2010-2012. De aanvragen hiervoor moeten uiterlijk 1 oktober 2008 worden ingediend.

In april 2009 zal de Vlaamse Regering haar beslissing tot subsidiëring nemen. Deze beslissing wordt voor het eerst voor alle disciplines samen wordt genomen en het belooft een intense oefening te worden waarbij scherpe keuzes nodig zullen zijn. Belangrijk hierbij is dat we, mede via een aantal decreetaanpassingen, de disciplines blijvend willen stimuleren om maximaal aandacht te besteden aan de individuele kunstenaars. Uiteindelijk blijven zij de basis vormen voor de nieuwe kunstontwikkeling.

Voor de lopende meerjarige subsidies wordt in 2009 hetzelfde budget voorzien, verhoogd met een indexering. Ook voor de subsidie van projecten is in principe hetzelfde bedrag beschikbaar. Hoe dat bedrag over de verschillende disciplines verdeeld raakt, is afhankelijk van de kwaliteit van de aanvragen.

Binnen het kunstendecreet zal voor een bedrag aan €137.595.000 structurele ondersteuning van de kunstensector voorzien worden (kunstenorganisaties, steunpunten en Instellingen van de Vlaams Gemeenschap). Daarnaast zullen binnen het Kunstendecreet €6.544.000 aan projectsubsidies kunnen worden toegekend.

Buiten het kunstendecreet wordt nog voor een bedrag van €42.880.500 (voor onder andere het film-en letterenbeleid) aan ondersteuning van de kunstensector voorzien.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HC1201B	Allerhande uitgaven Film	77.000
HC3201B	Internationale uitstraling Pop & Rock	300.000
HC3305B ¹⁵	Subsidies met betrekking tot internationale en interregionale culturele samenwerking (ICB-matrix) ¹⁶	circa 1.596.500
HC3314B	Subsidie aan vzw Vlaams Audiovisueel fonds	16.634.000
HC3315B	Allerhande uitgaven met betrekking tot de werking van de Media Desk	62.000
HC3380B	Subsidies in uitvoering van art. 62 bis financieringswet voor algemeen cultuurbeleid	circa 399.000 + 3.000.000
HC3503B	Deelname aan het Europees audiovisueel observatorium	23.000
HC3504B	Deelname aan Eurimages	280.000
HE1220D	Uitgaven voor de aankoop van letterkundige werken en van boeken en tijdschriften over kunst en kunstenaars	17.000
HE1222D	Allerhande uitgaven mbt de werking van het Frans Masereelcentrum	137.000
HE1290D	Opzetten en organiseren van tentoonstellingen van opvoedkundige activiteiten, alsook alle initiatieven ter bevordering van de professionele kunsten, de musea en de jeugd	322.000
HE3306D	Subsidie aan de vzw Stichting Ons Erfdeel	730.000
HE3307D	Subsidie aan het Kunstenloket	411.000
HE3315D	Verbeteren arbeidsomstandigheden kunstenaars werknemers	510.000
HE3317D	Subsidie aan het Centrum voor de Vlaamse Strip	122.000
HE3318D	Subsidies Vlaamse wand en literaire activiteiten	200.000

¹⁵ In 2008 is €399.000 van de middelen ikv art. 62 gebruikt binnen het kunstenbeleid. We zijn van plan om voor 2009 een gelijkaardige inspanning te verzekeren en vermelden daarom het bedrag van 2008.

¹⁶ Niet de volledige hoeveelheid middelen op deze basisallocatie wordt geïnvesteerd in het kunstenbeleid. Minstens hetzelfde bedrag als dit jaar (nl. €587.000) zal worden geïnvesteerd binnen het kunstendecreet.

HE3319D	Subsidie aan de vzw deSingel voor het gemeenschappelijk beheer	1.445.000
HE3322D	Subsidies aan het Poëziecentrum	310.000
HE3330D	Subsidie aan vzw Theater Stap	325.000
HE3349D	Subsidies aan diverse Brusselse podia	3.413.000
HE3352D	Subsidie aan de vzw Centrum voor de Bibliografie van de Neerlandistiek	133.000
HE3355D	Subsidie aan de Stichting Lezen Vlaanderen	1.168.000
HE3362D	Subsidies voor de spreiding van kunstwerken	559.000
HE3364D	Subsidies voor kunsteducatieve projecten	85.000
HE3365D	Subsidies voor sociaal-artistieke projecten	275.000
HE3366D	Subsidies voor diverse internationale initiatieven van het kunstendecreet	385.000
HE3367D	Subsidies voor publicaties	525.000
HE3372D	Subsidies aan kunsteducatieve organisaties voor het geheel van hun werking	3.005.000
HE3373D	Subsidies aan sociaal-artistieke organisaties voor het geheel van hun werking	2.107.000
HE3374D	Subsidies voor aanvullende tewerkstelling in de culturele en sociaal-culturele sector – IVA Kunsten en Erfgoed	5.718.000
HE3378D	Subsidies voor opnameprojecten	90.000
HE3379D	Subsidies aan steunpunten	3.096.000
HE3385D	Subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van hun werking	80.738.000
HE3386D	Subsidies aan kunstorganisaties voor hun projecten	3.100.000
HE3387D	Subsidies aan kunstinstellingen	24.996.000
HE3389D	Subsidies voor creatieopdrachten	159.000
HE3323D	Subsidie aan de werking van vzw Voorplan	14.000
HE3403D	Subsidies aan kunstenaars	1.391.000
HE3404D	Eregelden kunstenaars	150.000
HE3405D	Aanvullende pensioenregeling kunstenaars	250.000
HE3540D	Subsidie als bijdrage aan de Nederlandse Taalunie	3.493.000
HE4103D	Dotatie van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde - Gent	58.000
HE4108D	Subsidies aan de Vlaamse Opera	14.154.000
HE4112D	Dotatie aan het Vlaams Fonds voor de Letteren	3.951.000
HE5107D	Subsidie aan de intercommunale maatschappij opera voor Vlaanderen C.V., in vereffening, ter financiering van het sociaal passief	574.000
HE5209D	Subsidie aan de vzw Vlaamse Operastichting in vereffening ter financiering van het sociaal passief van het in disponibiliteit wegens ambtsopheffing geplaatst personeel	32.000
	Totaal:	180.519.500

6.2 GROTE INSTELLINGEN EN KUNSTENSTEUNPUNTEN BINNEN HET KUNSTENDECREET

6.2.1 Stand van zaken 1999-2008

6.2.1.1 Grote instellingen

Kort na nieuwjaar 2008, hebben we onze nota "Open Grandeur" gepresenteerd. Deze expliciteerde dat de Vlaamse Gemeenschap nood heeft aan cultuurinstellingen die schitteren als symbolen van een succesvolle, voorspoedige gemeenschap en die op dermate bijzondere, uitzonderlijke en nabije wijze door de Vlaamse overheid worden ondersteund en gestuurd, dat ze als quasi eigendom van deze gemeenschap worden beschouwd.

De Vlaamse Gemeenschap duidde 7 cultuurinstellingen aan als "Instelling van de Vlaamse Gemeenschap" in 2005. Het betreft het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen en het Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen (zie hoger) binnen het erfgoedbeleid en de Vlaamse Opera, deFilharmonie, deSingel, het Vlaams Radio-Orkest en Radio-Koor en het Koninklijk Ballet van Vlaanderen.

Voor de grote instellingen binnen het Kunstendecreet (deFilharmonie, het Vlaams Radio Orkest en het Vlaams RadioKoor, deSingel, het Koninklijk Ballet van Vlaanderen en de Vlaamse Opera) was 2008 het derde jaar van hun meerjarige subsidieperiode. Deze instellingen werden van kort bij gevolgd op basis van de beheersovereenkomst die de overheid met hen sloot. Zij zijn sleutelspelers in het kunstenlandschap en spelen een voortrekkersrol in de uitbouw van een kwalitatief en performant kunstenbeleid.

Voor het KBVV is in 2008 een belangrijke bijkomende inspanning geleverd. Het KBVV ontving een bijkomende (recurrente) subsidie van €450.000. Ook deSingel (sector multidisciplinaire kunstencentra en werkplaatsen) en deFilharmonie en de VRO/VRK (sector muziek) kregen in het kader van onze nota "Open Grandeur" een (recurrente) bijkomende subsidie van €250.000. Deze belangrijke inspanning moet de instellingen toelaten om meer artistieke slagkracht te ontwikkelen. Voor VRO/VRK werd daarnaast een oplossing gevonden voor de problematiek van het verschil in loonevolutie tussen het statutaire en het contractuele personeel. Door de middelen bijkomend recurrent te verhogen met €280.000, kan de organisatie de financiële repercussies opvangen en weegt dit niet langer op de reguliere werking.

De residentie van VRO/VRK in Flagey rendeert. De perfecte repetitiefaciliteiten, de toegevoegde waarde van een vaste stek voor de publieksopbouw en de centrale ligging in Brussel boden het VRO/VRK kansen om zowel de artistieke kwaliteit als het publieksbereik te verhogen. De organisatie heeft daar gretig gebruik van gemaakt. Ook de werking van Flagey zelf maakte met de nieuwe directie een geslaagde doorstart. Dit co-communautair initiatief, dat in 2007 is gestart, neemt een steeds belangrijker plaats in binnen het Brusselse kunstenmilieu.

Op 25 april 2008 besliste de Vlaamse Regering om ook de Ancienne Belgique te erkennen als Instelling van de Vlaamse Gemeenschap binnen het Kunstendecreet. De overgang in subsidiewijze zal echter pas plaats vinden in 2011. Tot dan blijft de AB gesubsidieerd als muziekclub binnen het Kunstendecreet en ontvangt ze een subsidie voor het beheer van haar gebouwen.

Voor de Vlaamse Opera was 2008 een cruciaal jaar. Op 1 juli heeft de vzw Vlaamse Opera de werking van de Vlaamse Openbare Instelling Vlaamse Opera overgenomen. We hebben naar aanleiding van deze overgang heel wat inspanningen geleverd om de Vlaamse Opera alle kansen geven om in de toekomst sterk te staan in het Vlaamse en internationale kunstenlandschap. In het kader van onze nota "Open Grandeur" kreeg de Vlaamse Opera een (recurrente) bijkomende subsidie van €2.000.000 vanaf 2008. Deze bijkomende middelen moeten de Vlaamse Opera de kans geven om terug meer middelen te investeren in eigen producties.

Bij de begrotingscontrole is verder beslist om nog in 2008 een bijkomende eenmalige inspanning te doen voor het KBvV (€2.500.000) en de Vlaamse Opera (€4.000.000) in het kader van vervroegde schuldafbouw.

6.2.1.2 Steunpunten

Steunpunten ondersteunen vanuit hun expertise meestal verschillende disciplines. De Steunpunten voor het kunstenveld zijn het Vlaams Theater Instituut (VTi), het Muziekcentrum Vlaanderen (MCV), het Initiatief Beeldende Kunsten (IBK), het Vlaams Architectuurinstituut (Vai) en het Initiatief Audiovisuele kunsten (IAK). De steunpunten leunen in de eerste plaats elk aan bij een specifieke discipline. Festivals, Kunstencentra, Werkplaatsen, Kunsteducatieve initiatieven en Sociaal-artistieke werkingen kunnen echter aankloppen bij het steunpunt dat het dichtst bij hun werkingsgebied aansluit.

De taken van de steunpunten kunnen worden ondergebracht in drie categorieën, te weten praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling en beeldvorming/communicatie. In de positionering van de steunpunten staat de communicatieve, intermediaire rol die ze vervullen centraal. Steunpunten zijn noch overheid, noch belangenbehartigers van de discipline. Ze nemen een middenpositie in tussen overheid en veld. Het geheel van activiteiten van de steunpunten, hun positie tussen overheid en veld en het realiseren van hun kerntaken, leidt tot belangrijke inzichten in het culturele gebeuren. Daarom wordt

van de steunpunten gevraagd om veldanalyses te maken en een bijdrage te leveren tot de beleidsvoorbereiding.

Het Vlaams Theater Instituut, dat de disciplines Theater, Dans en Muziektheater ondersteunt, werd opgericht in 1987. Het Muziekcentrum Vlaanderen fungeert sinds 1998 als link tussen de overheid en de muziekdiscipline. Daarna zijn nog 3 steunpunten gecreëerd in antwoord op de nood aan professionalisering die zich binnen andere disciplines stelde: het Initiatief Beeldende Kunsten in 2001 en het Vlaams Architectuurinstituut en het Initiatief Audiovisuele Kunsten in 2002.

Vanaf 2006 kregen de steunpunten een plaats binnen het Kunstendecreet. De Vlaamse Regering beoogde daarmee om de samenwerking tussen de verschillende steunpunten te bevorderen en synergie-effecten te genereren. Bedoeling was om de activiteiten van de steunpunten meer op elkaar af te stemmen, schaalvoordelen te realiseren, disciplineoverschrijdende activiteiten te bevorderen en zo een bijdrage te leveren tot het geïntegreerde cultuurbeleid. De steunpunten werken overigens ook actief samen met Cultuurnet Vlaanderen.

Met het in voege treden van het Kunstendecreet kregen de steunpunten een sensibiliserende opdracht omtrent de bevordering van de culturele diversiteit. Eerder dan een apart beleid te voeren rond culturele diversiteit willen we een geïntegreerde aanpak bevorderen door in alle steunpunten en kunstenvelden aandacht te schenken aan culturele diversiteit.

In 2007 zijn met de kunstensteunpunten nieuwe samenwerkingsovereenkomsten gesloten voor de periode 2007-2009. De Steunpunten bleven ook in 2008 hun rol als bemiddelaars tussen het veld en het beleid vervullen. Verdere en toenemende samenwerking tussen de verschillende kunstensteunpunten zorgde voor een bijkomende meerwaarde in de werking.

Zo werkten de 4 kunstensteunpunten in 2008 gezamenlijk intensief aan een internationale promotiebox "Arts Flanders", die eind dit jaar gepresenteerd zal worden.

Ook willen we de geslaagde samensmelting van het steunpunt voor beeldende kunst (IBK) en audiovisuele Kunsten (IAK) in het BAM (Instituut voor Beeldende Audiovisuele en Mediakunst) aanhalen. Op die manier kon een kostenbesparing voor beide instituten gerealiseerd worden en kan ook een breder veld bestreken worden. De "kritische massa" van dit ene steunpunt is vanzelfsprekend ook groter dan van de twee afzonderlijk. In 2008 zette BAM het sectoroverleg voort en is de imposante online databank verder op punt gesteld.

In de vernieuwde samenwerkingsovereenkomst kreeg het VAI als bijkomende opdracht m.b.t. publiekswerking de productie van het tweejaarlijkse Jaarboek Architectuur Vlaanderen (gepubliceerd in juni 2008) en de organisatie van de tweejaarlijkse "Dag van de Architectuur". In juni 2008 werd het jaarboek opnieuw gepubliceerd. De voorbereidingen voor de vierde editie van de Dag van Architectuur, die doorgaat in het najaar van 2009, zijn reeds gestart. Voor deze extra opdracht verhoogde de overheid de structurele werkingssubsidie vanaf 2008 met €50.000.

Het Muziekcentrum Vlaanderen was de initiatiefnemer en voortrekker van het opmerkelijke gezamenlijke project KWARTS van de kunstensteunpunten en de belangenbehartigers. Via KWARTS wil men cijfergegevens over de professionele organisaties in het kunstenveld verzamelen voor vergelijkend onderzoek. Daarnaast zette het Muziekcentrum in 2008 het sectoroverleg verder.

Het VTi organiseerde in 2008 zogeheten "metamorfose-gesprekken", een reeks gesprekken en debatten waarbij in overleg met veld en beleid is nagedacht over concrete aanpassingen van het vigerende beleidskader en de praktijk. Daarnaast voorzag het steunpunt ook verschillende infosessies, die zich vooral toespitsten op de individuele kunstenaars en de wijzigingen aan het Kunstendecreet. Verder werkte het VTi mee aan het KWARTS-project en aan een optimalisering van de databank en website.

6.2.2 Prognose 2009

6.2.2.1 Grote instellingen

Omwille van hun grote symbolisch kapitaal en de specifieke opdracht die zij voor de Vlaamse Overheid vervullen, blijft het opvolgen van deze instellingen op basis van de gesloten beheersovereenkomsten, ook in 2009 een prioriteit. In 2009 zullen alle instellingen van de Vlaamse Gemeenschap een nieuw subsidiedossier moeten indienen voor de periode 2011-2015. De Ancienne Belgique zal als nieuwe speler

voor het eerst een dergelijk dossier indienen. Daartoe voorzien we in de aanloop naar de nieuwe subsidieperiode een recurrente stijging van €100.000 op HE3385D.

Het Koninklijk Ballet van Vlaanderen heeft zich sinds 2006 artistiek sterk geprofileerd en werd weer zichtbaarder in het Vlaamse kunstenlandschap. De uitdaging voor de organisatie in 2009 is de organisatie ook weer financieel gezond te krijgen. De eenmalige dotatie die we bij BC2008 toekennen, moet het KBvV in de mogelijkheid stellen om dit in 2009 te realiseren.

De Singel zal in 2009 verder werken aan de uitbouw van de internationale kunstcampus. Doel is volledig operationeel te zijn in 2010 wanneer de nieuwbouw opent.

VRO/VRK (waarvan het orkest omgedoopt is tot Brussels Philharmonic) en de Filharmonie zullen zich door de bijkomende financiële injectie verder kunnen ontwikkelen. De inspanningen van de voorbije jaren vertalen zich in een verbreding van het publieksbereik, een verbeterde communicatie, het aantrekken van nieuwe internationaal gerenommeerde artistieke leiders (nieuwe dirigenten, bij orkesten en koor) en een groeiende internationale uitstraling. De beide orkesten en het koor zullen ook in de volgende jaren volop de kans krijgen om deze positieve tendens door te trekken.

Om de Opera toe te laten zich te concentreren op haar kerntaak, het produceren van voorstellingen, zijn in 2008 onderhandelingen gestart met de steden Gent en Antwerpen over de overname van de exploitatie van de operagebouwen. Door tegelijkertijd het exclusieve gebruiksrecht van de Vlaamse Opera over deze gebouwen open te breken, zullen ook andere organisaties deze podia kunnen bespelen. Om de schulden uit het verleden op een adequate manier te delgen, hebben we een eenmalige dotatie van €4.000.000 vrijgemaakt.

6.2.2.2 Steunpunten

In 2009, het laatste jaar van de lopende samenwerkingsovereenkomst, zal het VAI voornamelijk werken rond:

- de (interdepartementale) nota Architectuur op initiatief van de Vlaamse Bouwmeester;
- de begeleiding van architectuurverenigingen en individuen;
- de uitbouw van de website naar het model van BAM;
- de organisatie van de dag van de architectuur;
- de opstart van het volgende Jaarboek Architectuur Vlaanderen.

Ondanks de verschillende belangen van het grote aantal overlegpartners in het sectoroverleg, blijft het BAM verder werken om in 2009 een actieplan voor de disciplines beeldende, audiovisuele en mediakunst te kunnen presenteren.

Ondanks de verschillende belangen van het grote aantal overlegpartners, blijft het Muziekcentrum voortwerken om in 2009 een actieplan voor de Vlaamse muziekdiscipline te kunnen presenteren.

Daarnaast zal ook het structurele overleg tussen de verschillende steunpunten, over disciplineoverschrijdende thema's, worden verder gezet.

6.2.3 Begrotingstechnisch

De totale kost voor de Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap bedroeg €41.355.000 in 2008. Dit is een indexering van de bedragen van €2007 en een bijkomende structurele inspanning van €1.200.000. Er gebeurt tevens een *eenmalige* bijkomende inspanning voor het Koninklijk Ballet Van Vlaanderen (€2.500.000) en de Opera (€4.000.000) in het kader van vervroegde schuldenafbouw. Voor 2009 gaan we uit van een indexering van de huidige subsidies. De kandidatuur van de AB als Instelling van de Vlaamse Gemeenschap zal pas vanaf 2011 in de begroting van de grote instellingen zichtbaar worden.

Instellingen Vlaamse Gemeenschap	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
deSingel	1.886.469	3.984.894	4.067.172	+115,6	+2,06
KBVV	4.182.464	5.638.891	5.755.320	+37,61	+2,06
VRO/VRK	6.177.506	7.990.680	8.149.887	+31,93	+1,99

deFilharmonie	4.288.558	6.881.535	7.023.621	+63,78	+2,06
Vlaamse Opera	10.565.222	16.859.000	17.154.000	+62,36	+1,74
Totaal	27.100.219	41.355.000	42.150.000	+55,53	+1,92

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3387D	Subsidies aan kunstinstellingen	24.996.000
HE4108D	Subsidies aan de Vlaamse Opera	14.154.000
HC 3380B	Subsidies in uitvoering van art.62bis financieringswet voor algemeen cultuurbeleid	3.000.000

De steunpunten hebben in 2008 een globale ondersteuning van €3.020.000 ontvangen (exclusief de nog goed te keuren herindexering van BC2008).

Voor 2009 gaan we uit van een indexering van deze bedragen.

Kunstensteunpunten	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
IBK ¹⁷	-	415.060	424.207,71	-	+2,62
IAK ¹⁸	-	312.354	318.155,78	-	+2,62
BAM	-	-	-	-	-
VTI	389.193	826.760	848.415,42	+117,99	+2,62
MCV	520.576	950.774	975.677,73	+87,42	+2,62
Vai ¹⁹	-	515.052	528.543,36	-	+2,62
Totaal	909.769	3.034.000	3.095.000,00	+240,20	+2,62

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3379D	Subsidies aan steunpunten	3.095.000
----------------	----------------------------------	------------------

6.3 DISCIPLINES EN ORGANISATIEVORMEN BINNEN HET KUNSTENDECREET

6.3.1 Muziek

6.3.1.1 Stand van zaken 1999-2008

Sinds de eerste uitvoering van het muziekdecreet (1999) gingen de middelen voor de muziek in stijgende lijn (+ 187%). Bij elke start van een meerjarige periode was er een instroom van nieuwe organisaties (van 55 in 1999 tot 88 in 2008), zodat de sector zich verder kon professionaliseren. De toename van meerjarige subsidies ging echter ten koste van de projectsubsidies. Ook het aantal organisaties dat een beroep deed op een projectsubsidie daalde. Dankzij een stijging in 2008 raakte de dalende trend voorlopig omgebogen. De subsidies voor creatie-opdrachten en beurzen voor kunstenaars kenden het afgelopen decennium weinig evolutie. De hoeveelheid subsidies die werd toegekend aan opnameprojecten is verdubbeld. Steeds meer muzikanten en componisten dienden voor creatie-opdrachten en opnameprojecten een aanvraag tot subsidie in. Beurzen voor individuele kunstenaars bleven ook in het derde jaar van de uitvoering van het Kunstendecreet van 2 april 2004 relatief weinig gebruikt. Dit is voornamelijk te verklaren door het feit dat muziek bij uitstek een groepsgebeuren is. De meeste aanvragen voor projectmatige ondersteuning gebeuren dan ook door organisaties.

In het voorbije decennium hebben we geprobeerd om de pop- en rocksector meer kansen te geven. Er is geïnvesteerd in de verbetering van de randvoorwaarden en de omkadering voor jonge muzikanten en groepen. Muziekclubs bieden aan jonge muzikanten professionele podia waardoor zij zich professioneel verder konden ontwikkelen. Door een weldoordachte spreiding van door de overheid ondersteunde muziekclubs, wordt heel Vlaanderen bereikt. Muziekbureaus die groepen en muzikanten begeleiden in hun ontwikkeling, konden subsidies aanvragen, vanaf 2005 op experimentele basis en vanaf 2007 ook

¹⁷ Eerste keer gesubsidieerd in 2001 (€248.000).

¹⁸ Eerste keer gesubsidieerd in 2002 (€125.000).

¹⁹ Eerste keer gesubsidieerd in 2001 (€247.894).

meerjarig. Tot slot zijn ook de tussenkomsten in reis- en verblijfskosten een uitstekend middel om deze sector te ondersteunen omdat dit de bereikbaarheid van buitenlandse podia verhoogt.

De stijging van de bedragen voor muziek-internationaal van 1999 naar 2000 met ruim €406.000 had waarschijnlijk te maken met de invoering van het muziekdecreet. Na 2000 trad een daling in, die pas stopte in 2005. Opvallend is dat er geen diepe daling te merken was in de periode van de invoering van het Kunstendecreet (2006), maar zelfs een lichte stijging. Een verklaring is echter niet onmiddellijk voorhanden.

Nogal wat kunstencentra, een aantal alternatieve managementbureaus die erkend zijn als werkplaats en een aantal grote instellingen profileren zich eveneens in de muziekdiscipline. Ook binnen de disciplines Festivals en Kunsteducatie neemt muziek een belangrijke plaats in. Deze middelen vergroten de hoeveelheid middelen die in de muziekdiscipline worden geïnvesteerd nog een met 10%.

Voor de muziekorganisaties (muziekensembles, muziekclubs, concertorganisaties, muziekfestivals, muzikeducatieve organisaties en managementbureaus) was 2008 het tweede jaar van de eerste meerjarige subsidieperiode (2007-2009) binnen het Kunstendecreet. Uit een eerste voorlopige evaluatie bleek dat de overgang van het Muziekdecreet naar het Kunstendecreet weinig impact heeft gehad op de werking van de organisaties.

6.3.1.2 Prognose begrotingsjaar 2009

We willen de aandacht voor individuele kunstenaars blijven stimuleren omdat zij de basis vormen voor nieuwe kunstontwikkeling. Voor de meerjarige subsidies van de organisaties actief op het vlak van muziek wordt voor 2009 hetzelfde krediet voorzien als in 2008 verhoogd met een indexering. Ook voor de subsidiëring van de projecten gaan we uit van een soortgelijk bedrag als in 2008. Het concreet bestede bedrag zal uiteraard afhangen van de kwaliteit van de aanvragen. Wel verwachten we dat een aantal nieuwe organisaties zich zullen aandienen voor meerjarige subsidies 2010-2012 en dat de aanvragen van bestaande organisaties zullen illustreren dat zij zich ondertussen verder ontwikkelden.

Vanaf 2009 willen we expliciet inzetten op internationale opportuniteiten voor onze muziekactoren. We hebben daarvoor €300.000 vrijgemaakt. Het is onze bedoeling om nog dit jaar minstens 1 muziekgroep met internationaal potentieel de noodzakelijke steun te verlenen om de stap te kunnen maken op de internationale scène.

6.3.1.3 Begrotingstechnisch

De hieronder weergegeven cijfers, omvatten niet het volledige muziekveld. Nogal wat kunstencentra profileren zich binnen het muziekveld, evenals een aantal alternatieve managementbureau's die subsidies ontvangen als werkplaats en verschillende Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap. Ook binnen de Festivals en de Kunsteducatie neemt Muziek een prominente plaats in.

De prognose voor de projectmatige subsidies (internationale initiatieven, projecten, creatieopdrachten, subsidies aan kunstenaars) zijn gebaseerd op constant beleid ten aanzien van de verdeling per discipline. De uiteindelijke verdeling van projectsubsidies over de verschillende disciplines, is uiteraard afhankelijk van het aantal en de kwaliteit van de aanvragen die voor een bepaalde discipline binnen komen. Deze 2 parameters zijn op dit ogenblik niet gekend. De voorspellende waarde van deze prognose is daarom relatief.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3378D	Subsidies voor opnameprojecten	90.000
HE3385D	Subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van hun werking	17.058.000
HE3386D	Subsidies aan kunstorganisaties voor hun projecten	ca 345.000
HE3389D	Subsidies voor creatieopdrachten	ca 200.000
HE3403D	Subsidies aan kunstenaars	ca 50.000
HC3305B	Subsidies aan internationale platforms / opstap cultuurinvest	ca. 120.000
HC3201B	Internationale uistraling Pop & Rock	300.000

6.3.1.4 Evolutie 1999-2009

	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Muziek (HE3385D)	7.601.840	16.720.076	17.058.000	+124,40	+2,02

6.3.2 Theater

6.3.2.1 Stand van zaken 1999-2008

Van de kunstendisciplines ontvangt de theaterdiscipline reeds het langst subsidies binnen een decretale regeling. Sinds de uitvoering van het Podiumdecreet van 1999 (meerjarige subsidieperiode 2001) stegen de structurele middelen voor de theaterdiscipline aanzienlijk (van €18.128.453 in 1999 tot €24.284.304 in 2008, een stijging van 33%). Bij de start van de meerjarige subsidieperiodes in 2001 en 2006 zijn de middelen verhoogd met respectievelijk 25% en 38% ten opzichte van 1999. Een zeer breed en divers theaterlandschap verkreeg hierdoor financiële zekerheid en kon zichzelf verder professionaliseren. Ook kunstencentra, werkplaatsen en festivals ondersteunen de theaterdiscipline. Als men deze bedragen mee in rekening brengt, dan stegen de middelen van €18.330.198 in 1999 tot €25.146.304 in 2008, een stijging met 37%).

Het aantal erkende en gesubsidieerde theatergezelschappen steeg van 28 in 1999 tot 40 in 2006. Na de beslissing over de tweejarige subsidieperiode 2008-2009, zijn er momenteel nog 36 erkende en meerjarig gesubsidieerde theatergezelschappen.

Ten opzichte van de andere disciplines zijn de middelen in de theaterdiscipline minder sterk gestegen. Daarbij moet men voor ogen houden dat de theaterdiscipline in 1999 vertrokken is vanuit een gunstige uitgangspositie. Ter vergelijking: terwijl de theaterdiscipline toen meer dan 18 miljoen ontving, bedroegen de subsidies voor de discipline dans minder dan 3 miljoen en voor het muziektheater iets meer dan 1 miljoen.

Telkens als er een beslissing over meerjarige subsidie is genomen tussen 1999 en 2006, zijn de middelen die beschikbaar waren voor projectmatige subsidie gedaald (van €1.031.237 in 1999 tot €550.000 in 2006, een daling van 47%). De vraag van organisaties naar meerjarige subsidie ging ten koste van de meer flexibel inzetbare projectsubsidies. Sinds 2007 stegen de middelen terug, maar de hoeveelheid beschikbare middelen staat nog niet terug op het niveau van 1999. Als de in 2006 ingevoerde mogelijkheid om middelen toe te kennen aan individuele kunstenaars wordt meegerekend, is er wel een stijging geweest in het globale bedrag voor projectsubsidies.

Naar aanleiding van de vaststelling van deze daling gaven we herhaaldelijk het signaal binnen ons subsidiebeleid te willen streven naar een betere ondersteuning van de individuele kunstenaar en een beperking van de overheadkosten verbonden aan structuren rond individuele kunstenaars. Voldoende aandacht voor het toekennen van projectsubsidies en beurzen aan individuele kunstenaars, gecombineerd met expliciete aandacht van meerjarig gesubsidieerde organisaties voor kunstenaars door middel van zakelijke en logistieke ondersteuning, moeten kunnen bijdragen aan een beter evenwicht.

De sterke stijging in internationale dossiers in 2000 was te wijten aan het groot aantal dossiers dat werd toegekend voor de samenwerking Vlaanderen - Nederland. In 2001 daalde het toegekende bedrag terug naar ongeveer het niveau van voor 2000. De sterke daling in 2006 was, net als bij de andere subsidievormen, te wijten aan de invoering van het Kunstendecreet.

Bij de beslissing over de meerjarige subsidies voor 2008-2009 is het door de beoordelingscommissie geadviseerde groeiscenario slechts bij enkele gezelschappen gevolgd. Er zijn evenmin nieuwe theatergezelschappen erkend. Deze beslissing illustreert dat binnen de momenteel beschikbare middelen voor de theaterdiscipline een financieel plafond is bereikt. In totaal gingen in 2008 minder middelen naar de theatergezelschappen dan in 2007. Dit heeft te maken met de overgang van een aantal organisaties naar een andere discipline. Victoria fuseerde met het Nieuwpoorttheater tot "kunstencentrum Campo". Ook kregen aantal organisaties niet langer een meerjarige subsidie omdat het efficiënter kan zijn om te werken met een combinatie van projectsubsidies en beurzen voor kunstenaars.

De middelen voor projecten stegen in 2008 tot €830.000. De subsidies voor individuele kunstenaars werden in grotere aantallen aangevraagd en toegekend. In 2008 zijn er in totaal €306.500 aan beurzen voor theatermakers toegekend, tegenover €92.500 in 2007 (+ 231%). Hiermee zijn de projectsubsidies terug op het niveau van 1999.

Buiten het Kunstendecreet voorziet de Vlaamse overheid een jaarlijkse nominatim subsidie voor Theater Stap. Theater Stap neemt een bijzondere positie in het theaterlandschap in wegens haar specifieke werkwijze. Het geven van kansen aan mensen met een handicap in de theaterwereld is zo belangrijk dat de beleidskeuze voor een nominatim subsidie buiten het Kunstendecreet om verdedigbaar is en blijft.

6.3.2.2 Prognose begrotingsjaar 2009

Binnen de theaterdiscipline is een grotere samenwerking tussen de diverse actoren en de presentatieplatforms noodzakelijk. De wijzigingen aan het Kunstendecreet maken het mogelijk voor individuele podiumkunstenaars om als individu een subsidie aan te vragen voor het maken van een productie. Hierbij is het onze bedoeling dat individuele kunstenaars met de hun toegekende middelen naar een organisatie kunnen stappen die hen op zakelijk vlak begeleidt of op logistiek vlak ondersteunt. Voor de meerjarige subsidies van de organisaties actief op het vlak van het theater wordt voor 2009 hetzelfde krediet voorzien als in 2008 verhoogd met een indexering. Ook voor de subsidiëring van de projecten gaan we uit van een soortgelijk bedrag als in 2008. Het concreet bestede bedrag zal uiteraard afhangen van de kwaliteit van de aanvragen.

Nadat we, zoals vermeld in onze beleidsbrief 2008, aan de administratie opdracht hadden gegeven om binnen de bewaking en evaluatie van de voorzieningen, de verhouding artistieke versus niet-artistieke kosten nauwkeurig te volgen, werd dit aspect meegenomen in het standaard aanvraagdossier voor meerjarige werkingen. We wensen in onze adviezen over deze meerjarige werkingen gerichte informatie te vinden over deze verhoudingen en zullen dit mede onze beslissing over de meerjarige subsidies laten bepalen.

6.3.2.3 Begrotingstechnisch

De hieronder weergegeven cijfers omvatten niet het volledige theaterveld. Een aantal gesubsidieerde kunstencentra, werkplaatsen en festivals situeren zich ook binnen het theaterveld. De prognose voor de projectmatige subsidies (internationale initiatieven, projecten, creatieopdrachten, subsidies aan kunstenaars) zijn gebaseerd op constant beleid ten aanzien van de verdeling per discipline. De uiteindelijke verdeling van projectsubsidies over de verschillende disciplines, is uiteraard afhankelijk van het aantal en de kwaliteit van de aanvragen die voor een bepaalde discipline binnen komen. Deze 2 parameters zijn op dit ogenblik niet gekend. De voorspellende waarde van deze prognose is daarom relatief.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3385D	Subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van hun werking	24.775.000
HE3386D	Subsidies aan kunstorganisaties voor hun projecten	ca. 800.000
HE3389D	Subsidies voor creatieopdrachten	ca. 75.000
HE3403D	Subsidies aan kunstenaars	ca. 300.000
HE3330D	Subsidie aan vzw Theater Stap	325.000
HC3305B	Subsidies aan internationale platforms	ca. 150.000
HE3323B	Subsidie aan de werking van vzw Voorplan	14.000

6.3.2.4 Evolutie 1999-2009

	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Theater (HE3385D)	18.902.543	24.284.305	24.775.000	+31,07	+2,02

6.3.3 Dans

6.3.3.1 *Stand van zaken 1999-2008*

De dansdiscipline ontving, net als de theaterdiscipline, reeds voor 1999 subsidies via het podiumkunstedecreet. Bij de beslissing voor de meerjarige subsidies vanaf 2001 bleek er weinig "instroom" van nieuwe meerjarige subsidie-ontvangers te zijn. De middelentoe name die zich voordeed kwam vooral ten voordele van reeds gesubsidieerde organisaties. Bij de invoering van het Kunstendecreet van 2 april 2004 deed zich voor de meerjarige subsidies vanaf 2006 een belangrijke verschuiving voor. Een aantal organisaties vroeg een subsidie als werkplaats, of ging op in een kunstencentrum. Opnieuw was er weinig/geen instroom van nieuwe organisaties, maar wel een aanzienlijke stijging van de middelen voor de overblijvende dansgezelschappen.

Bij de subsidies vanaf 2008 zijn er 3 nieuwe dansgezelschappen erkend voor een periode van 2 jaar. Tussen 1999 en 2008 stegen de middelen voor de ruime dansdiscipline (gezelschappen en werkplaatsen) van €2.917.706 naar €5.342.411 (+ 80%). De verschillende stijgingen hebben ervoor gezorgd dat de dansdiscipline een stevige financiële basis kreeg en zich kon verbreden. Deze cijfers houden geen rekening met de middelen die vele kunstencentra inzetten voor de productie en presentatie van dansvoorstellingen.

De middelen voor projectsubsidies bleven in de periode 1999-2006 quasi gelijk, daalden in 2007 en stegen weer in 2008. De invoering van de mogelijkheid om subsidies toe te kennen aan individuele kunstenaars, heeft wel een stijging van de eenjarige middelen met zich mee gebracht, nl. van €513.000 naar €749.000 (+ 46% op 10 jaar).

De Dansdiscipline – internationaal – kenmerkte zich door een sterke stijging van het aantal toegekende dossiers én het toegekende bedrag tussen 1999 en 2005. De lichte daling in 2006 was te wijten aan de invoering van het Kunstendecreet, waardoor structureel gesubsidieerde organisaties geen bijkomende subsidies voor internationale projecten konden indienen. Dit had niet zozeer een invloed op het aantal dossiers, maar wel op het totaal toegekende bedrag. Voor de dansgezelschappen was 2008 het derde subsidiejaar binnen het Kunstendecreet. Met de beslissing voor de tweejarige subsidieperiode 2008-2009 werd voor 3 bijkomende gezelschappen een subsidie voorzien. Dit kan beschouwd worden als een aanzet tot middenveldvorming.

Zowel de projectsubsidies als de beurzen kenden een sterke stijging in 2008 (respectievelijk + €197.000 en + €73.000, dat laatste is bijna een verviervoudiging). Deze toename is een eerste resultaat van onze wens om voornamelijk de artistieke productie en de individuele kunstenaar te ondersteunen. Hoewel het aantal dossiers daalde, zijn er meer middelen toegekend aan internationale dansinitiatieven ten opzichte van 2007.

6.3.3.2 *Prognose begrotingsjaar 2009*

Voor de meerjarige subsidies van de organisaties actief op het vlak van de dans wordt voor 2009 hetzelfde krediet voorzien als in 2008 verhoogd met een indexering. Ook voor de subsidiëring van de projecten gaan we uit van een soortgelijk bedrag als in 2008. Het concreet bestede bedrag zal uiteraard afhangen van de kwaliteit van de aanvragen.

Bij de adviezen over subsidieaanvraag voor dans verwachten wij aandacht voor de verhouding tussen de artistieke en niet-artistieke kosten.

6.3.3.3 *Begrotingstechnisch*

De hieronder weergegeven cijfers vertegenwoordigen niet het volledige dansveld. De Brusselse Werkplaats voor Podiumkunsten, Werkplaats Zimmer en Danscentrum Jette opereren specifiek binnen de danswereld. De prognose voor de projectmatige subsidies (internationale initiatieven, projecten, creatieopdrachten, subsidies aan kunstenaars) zijn gebaseerd op constant beleid. De uiteindelijke verdeling van projectsubsidies over de verschillende disciplines, is uiteraard afhankelijk van het aantal en de kwaliteit van de aanvragen die voor een bepaalde discipline binnen komen. Deze 2 parameters zijn op dit ogenblik niet gekend. De voorspellende waarde van deze prognose is daarom relatief.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3385D	Subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van hun werking	5.195.000
HE3386D	Subsidies aan kunstorganisaties voor hun projecten	ca. 650.000
HE3389D	Subsidies voor creatieopdrachten	ca. 2.000
HE3403D	Subsidies aan kunstenaars	ca. 100.000

6.3.3.4 Evolutie 1999-2009

	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Dans (HE3385D)	2.917.706	5.092.411	5.195.000	+78,05	+2,02

6.3.4 Muziektheater

6.3.4.1 Stand van zaken 1999-2008

Budgettair gezien is muziektheater binnen de podiumkunsten de kleinste van de disciplines. In 1999 ontvingen 4 organisaties in totaal €1.150.225 aan subsidies. In 2008 kregen 8 organisaties (met inbegrip van Zomeropera Alden Biesen dat als festival wordt gesubsidieerd) in totaal €3.623.660 aan subsidies (+ 215%).

De waaier van muziektheatrale genres in verleden en heden was en is nog steeds uitermate breed. Bovendien is muziektheater een bij uitstek multidisciplinair genre dat zich de laatste jaren succesrijk heeft ontwikkeld in de schaduw van de grote broer, de Vlaamse Opera. Organisaties zoals Transparant en Lod werken vrijwel per definitie samen met andere actoren en grote kunsthuizen. Ongetwijfeld zullen dergelijke cross-overinitiatieven in de toekomst nog aan belang winnen.

De middelen toegekend aan projecten bleven stabiel in de periode 1999-2006, daalden in 2007 en stegen terug in 2008. De invoering van de mogelijkheid om subsidies toe te kennen aan individuele kunstenaars heeft wel een stijging van de projectmiddelen met zich mee gebracht, nl. van €190.000 in 1999 naar €265.000 in 2008.

Hoewel deze discipline aanzienlijk kleiner is dan de theaterdiscipline is er een grote groei in middelen gerealiseerd. Deze is niet alleen het gevolg van de groei van de werkingen van de grotere spelers zoals Transparant en Lod, maar ook door de toename van het aantal organisaties dat op meerjarige basis gesubsidieerd wordt. Daarbij werd binnen het muziektheater steeds voor gekozen om een breed spectrum aan organisaties te subsidiëren in plaats van vergelijkbare types van organisaties.

Het lage aantal internationale muziektheaterdossiers doet de schommelingen over de jaren heen groter lijken dan ze in werkelijkheid geweest zijn.

6.3.4.2 Prognose begrotingsjaar 2009

Voor de meerjarige subsidies van de organisaties actief op het vlak van het muziektheater wordt voor 2009 hetzelfde krediet voorzien als in 2008 verhoogd met een indexering. Ook voor de subsidiëring van de projecten gaan we uit van een soortgelijk bedrag als in 2008. Het concreet bestede bedrag zal uiteraard afhangen van de kwaliteit van de aanvragen. We gaan ervan uit dat bij de meerjarige aanvragen die zullen worden ingediend er ook een aantal initiatieven vanuit de musicalsector zullen zijn. We hebben immers aangegeven dat musicalprojecten die niet passen in de harde marktgedreven logica – en waarvoor het dus niet is aangewezen om aan te kloppen bij Cultuurinvest - een aanvragen kunnen indienen binnen het kunstendecreet.

6.3.4.3 Begrotingstechnisch

De hieronder weergegeven cijfers omvatten niet het volledige veld van het muziektheater. Een aantal kunstencentra, werkplaatsen en festivals nemen eveneens initiatieven binnen dit bij uitstek multidisciplinaire veld.

De prognose voor de projectmatige subsidies (internationale initiatieven, projecten, creatieopdrachten, subsidies aan kunstenaars) zijn gebaseerd op constant beleid. De uiteindelijke verdeling van projectsubsidies over de verschillende disciplines, is uiteraard afhankelijk van het aantal en de kwaliteit van de aanvragen die voor een bepaalde discipline binnen komen. Deze 2 parameters zijn op dit ogenblik niet gekend. De voorspellende waarde van deze prognose is daarom relatief.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3385D	Subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van hun werking	3.592.000
HE3386D	Subsidies aan kunstorganisaties voor hun projecten	ca. 265.000
HE3389D	Subsidies voor creatieopdrachten	ca. 35.000
HE3403D	Subsidies aan kunstenaars	ca. 25.000

6.3.4.4 Evolutie 1999-2009

	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Muziektheater (HE3385D)	1.150.225	3.520.661	3.592.000	+212,28	+2,02

6.3.5 Beeldende Kunsten

6.3.5.1 Stand van zaken 1999-2008

Het beeldende kunstenbeleid heeft als doelstelling de publieksinteresse en -participatie in actuele beeldende kunst te vergroten en te verdiepen. Het Vlaams Regeerakkoord 2004–2009 benadrukte dat het Cultuurbeleid prioritair diende in te zetten op de beeldende kunst. Jaar na jaar was er dan ook een duidelijke stijging te zien van de middelen die de Vlaamse overheid sinds 1999 besteedde aan de ondersteuning van de actuele beeldende kunst. Doorgaans was deze toename in budget geleidelijk, al waren er twee momenten waarop de middelen sterker stegen, telkens na een belangrijk regulerend initiatief vanuit het beleid.

De eerste merkelijke stijging in middelen was er in de jaren 1999–2001, toen het pre-decretaal reglement voor de discipline is ingevoerd. In 1999 konden beeldende kunstenaars enkel werkbeurzen ontvangen (13.200.000 BEF). In 2000 is dit bedrag opgetrokken, en lanceerde de overheid het systeem van de projectbeurzen. Deze combinatie zorgde voor een budgetverhoging tot ongeveer 24.000.000 BEF (+ 81,77%). In 2001 werd de "doorgroeibeurs" ingevoerd, en steeg het budget voor het tweede jaar op rij, tot 30.000.000 BEF (+ 25%). Over twee jaren steeg het budget voor kunstenaars dus met 127,27%.

Het budget voor de ondersteuning van organisaties steeg in deze twee jaren ook, van 14.200.000 BEF naar 60.000.000 BEF (+322,54%). Die groei kwam er vooral door de invoering van een nieuw subsidietype in het reglement: de "beeldende kunstcentra". Een beperkt aantal organisaties kreeg een hoger budget voor hun jaarwerking, waardoor zij konden uitgroeien tot organisaties gericht op de ontwikkeling van het veld en zijn omkadering, en de uitbouw van een netwerk dat in staat zou zijn om verschuivingen in de discipline (zowel in Vlaanderen als internationaal) snel te merken en erop in te spelen. Zo werd de discipline voorbereid op de nieuwe werkvorm "kunstencentra en werkplaatsen" in het Kunstendecreet, en werd de basis gelegd voor het netwerk van organisaties in Vlaanderen zoals we dat vandaag kennen.

Van 2002 tot 2005 werd het jaarbudget voor ondersteuning van beeldende kunstenaars a priori vastgelegd op €744.000, een status quo ten opzichte van 2001. In diezelfde periode steeg het jaarbudget voor steun aan organisaties binnen het pre-decretaal kader wel geleidelijk, van €1.487.358,52 naar €1.963.000,00 (+31,98%).

De tweede grote middelentoeename deed zich voor in 2006, met de introductie van het Kunstendecreet. De nieuwe organisatievormen "kunstencentra", "werkplaatsen", "festivals" en "publicaties" werden in de praktijk gebracht. Gesubsidieerde organisaties kregen strenge criteria opgelegd inzake professionaliteit van de werking en ondersteuning van kunstenaars. Opdat de organisaties over de nodige middelen zouden kunnen beschikken om aan deze normen te voldoen, steeg het budget voor ondersteuning van organisaties beeldende kunst in 2006 van €1.963.000 in 2005, naar €5.107.000 (+160,16%).

De nieuwe subsidievorm "creatieopdracht" was een voortzetting van de "projectbeurzen voor integratie van kunst in de openbare ruimte" uit het pre-decreetale reglement. Maar terwijl vóór het Kunstendecreet enkel beeldende kunstenaars een dergelijke subsidie konden aanvragen, trok het Kunstendecreet deze mogelijkheid open naar kunstenaars uit alle disciplines. Tegelijkertijd schafte het decreet het systeem af waarbij elke discipline op voorhand budgetten kreeg toegewezen. Door het onverwachte succes van deze subsidievorm, kwam het budget de eerste jaren enigszins onder druk te staan, en ging de ondersteuning van de beeldende kunstenaars er licht op achteruit (- 2,49%).

Daarnaast ondersteunde de Vlaamse overheid nog een aantal andere organisaties voor hun actuele beeldende kunstwerking: het uitleencentrum Kunst in Huis, de musea MuHKA en SMAK, en het steunpunt voor beeldende kunst IBK – nu BAM (waarvan de financiering sinds 2006 ook in het Kunstendecreet is opgenomen).

Ook de internationale subsidiëring en het aankoopbeleid van de Vlaamse overheid, zijn beleidsinstrumenten waarmee de beeldende kunsten worden ondersteund. Voor meer uitleg hierover verwijzen we naar de hoofdstukken "Internationaal" en "Erfgoed".

In 2006 en 2007 was de financiële ondersteuning van kunstenaars licht gedaald. In 2008 is hierop een correctie uitgevoerd, en steeg het budget van €725.500 in 2007 naar €807.500 (+ 11,30%). Hiermee werd het hoogste totale jaarbudget aan beurzen ooit toegekend aan beeldende kunstenaars. In 2008 zijn 112 individuele beurzen toegekend, het op één na hoogste aantal ooit. Enkel in 2007 zijn meer beurzen toegekend, nl. 115.

In 2008 is ook het budget steun aan galeries die zich inspannen om ons talent een forum te bezorgen in het buitenland, opgetrokken van €40.000 naar €70.000 (zie hoofdstuk internationaal).

Samengevat is op 10 jaar tijd het jaarbudget voor steun aan beeldende kunstenaars opgetrokken van €327.219,45 tot €807.500,00 (+ 146,78%).

Het totaal aantal toegekende beurzen bleef over de jaren zowat stabiel (tussen 98 en 115). De stijging van het totaalbudget betekent dus dat het gemiddelde subsidiebedrag per kunstenaar opmerkelijk is verhoogd: van €3.176,89 in 1999 tot €7.209,82 in 2007 (+ 126,95%, of meer dan een verdubbeling).

Er kunnen nog steeds ontwikkelingsgerichte beurzen worden aangevraagd. Dit instrument, gericht op de ontwikkeling van het werk van individuele kunstenaars, werd oorspronkelijk ontwikkeld binnen en voor de discipline beeldende kunst (een honderdtal aanvragen in 1999). Met ingang van het kunstendecreet vanaf 2006 is het ook ingezet voor andere disciplines. Te oordelen naar het aantal aanvragen (van 221 in 2007 naar 261 in 2008) vinden de kunstenaars steeds vlotter de weg naar deze specifieke ondersteuning.

In 2008 kende de steun aan organisaties beeldende kunst binnen het (pre-)decreetale kader eveneens haar hoogste peil ooit: €5.453.921,45. In vergelijking met het budget in 1999 (€352.008,81) is dit bijna het vijftienvoudige (+ 1.350,82%). Ook bij de organisaties is de gemiddelde subsidie per organisatie over deze periode van 10 jaar opvallend gestegen: van €12.571,74 in 1999 naar €136.348,04 in 2008, of bijna het tienvoudige. Daar het hier een gemiddelde betreft, houdt dit in dat niet elke organisatie dezelfde evolutie volgde: terwijl voor sommige organisaties hun budget in 2008 zevenmaal hoger lag dan in 1999, zagen andere het budget voor hun jaarwerking tot 25-, 40- of zelfs 60-maal verhoogd. Het totaalbudget voor steun aan organisaties binnen en buiten het kader van het decreet bedroeg in 2008 €9.524.301,24.

6.3.5.2 Prognose begrotingsjaar 2009

Het engagement om meer te doen voor een gedegen subsidiëring van het veld van de beeldende kunst is op financieel vlak nagekomen. Hoewel hiermee een inhaalbeweging is ingezet, is het einde hiervan nog niet bereikt. Het beleid zal ook in de toekomst aandacht moeten hebben voor de noden in de discipline. Om hieraan nog beter tegemoet te komen, kondigden we reeds aan werk te willen maken van de veldopbouw van de beeldende kunstdiscipline via een beleidsplan. Dit plan moet de Vlaamse Regering een degelijke basis geven voor verdere beleidskeuzes en ondersteuning van de discipline. Een werkgroep van experts van alle actoren uit het beeldende kunstveld ontwikkelde in 2005 – 2007 een aanzet tot visie op de ontwikkeling van het beeldende kunstlandschap in Vlaanderen. De aanbevelingen in die tekst hebben het beleid vanaf 2007 mee bepaald. In 2008 is beslist om op basis van het bestaande materiaal deze visieontwikkeling verder te zetten. Dit zal in 2009 leiden tot een strategische nota beeldende kunst, met een korte en langetermijnvisie rond twee centrale beleidslijnen: "internationale en nationale netwerking", en "artistiek onderzoek en ontwikkeling".

6.3.5.3 Begrotingstechnisch

Ook voor de "beeldende kunsten" is het zo dat een aantal kunscentra, werkplaatsen, festivals en publicaties tot dit veld mogen worden gerekend.

De prognose voor de projectmatige subsidies (internationale initiatieven, projecten, creatieopdrachten, subsidies aan kunstenaars) zijn gebaseerd op constant beleid. De uiteindelijke verdeling van projectsubsidies over de verschillende disciplines, is uiteraard afhankelijk van het aantal en de kwaliteit van de aanvragen die voor een bepaalde discipline binnen komen. Deze 2 parameters zijn op dit ogenblik niet gekend. De voorspellende waarde van deze prognose is daarom relatief.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3385D	Subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van hun werking	ca 1.120.000²⁰
HE3386D	Subsidies aan kunstorganisaties voor hun projecten	ca. 150.000
HE3389D	Subsidies voor creatieopdrachten	ca. 50.000
HE3403D	Subsidies aan kunstenaars	ca. 850.000
HE3362D	Subsidies voor de spreiding van kunstwerken	559.000
HC3305B	Subsidies internationaal - galleries	70.000

6.3.5.4 Evolutie 1999-2009

		1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Organisaties	Beeldende	961.826	5.453.921	5.564.090	+478,49	+2,02
Kunsten						

6.3.6 Audiovisuele kunsten

6.3.6.1 Stand van zaken 1999-2008

Voor audiovisuele kunsten bestond er in 1999 geen decretale subsidiesystematiek. Pas sinds de invoering van het Kunstendecreet van 2 april 2004 kunnen organisaties die niet ondersteund worden door het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF – zie verder) een subsidie aanvragen voor hun activiteiten. In de periode 2006-2008 kwamen de subsidies vooral terecht bij audiovisuele organisaties met een presentatierol of met aandacht voor het educatieve aspect. Recent is beslist dat het VAF vanaf 2008 geen ondersteuning meer biedt voor (non single screen) mediakunst. Het VAF beperkt zich tot zijn kerntaak: het ondersteunen van filmprojecten. Omdat de non single screen mediakunst meer bij audiovisuele kunst aanleunt dan bij filmproductie, kunnen deze organisaties subsidie-aanvragen doen in

²⁰ Als we kijken naar de organisaties die beeldende kunsten als belangrijkste werkveld hebben, dus ook de monodisciplinaire kunscentra, werkplaatsen, festivals en publicaties, dan ligt het budget voor 2009 als vanzelfsprekend aanzienlijk hoger. Cf. 5.3.5.4

het kader van het Kunstendecreet. In de korte periode dat er subsidies beschikbaar zijn voor de overige audiovisuele kunsten, valt ook een stijging in het budget vast te stellen (+13%, als rekening wordt gehouden met 3 organisaties die vanaf 2008 een subsidie ontvangen als festival, terwijl ze in 2007 nog als audiovisuele organisatie werden gesubsidieerd).

Deze cijfers houden geen rekening met audiovisuele initiatieven die zich in een meer commerciële sfeer ontwikkelen. Zij kunnen ondersteuning krijgen via Cultuurinvest.

Omdat de mogelijkheid tot ondersteuning door het VAF wegviel, kunnen de audiovisuele kunstenaars nu ook ondersteuning aanvragen onder het Kunstendecreet. Hiervan werd vanaf 2008 dan ook gebruik gemaakt. Hoewel het totale toegekende subsidiebedrag in 2008 licht gedaald is tegenover 2007, is er een bijkomende organisatie meerjarig erkend.

Ook dient vermeld dat een aantal kunstencentra, werkplaatsen en grote instellingen zich binnen deze discipline profileren. Ook binnen de festivals nemen audiovisuele kunsten vaak een belangrijke plaats in.

Organisaties audiovisuele kunsten met activiteiten in de nieuwe en experimentele mediakunst konden eind 2007 voor het eerst projectsubsidies aanvragen onder het Kunstendecreet. Hoewel die organisaties tot eind 2007 ook nog bij het VAF een aanvraag konden indienen, kwamen toch al een aantal aanvragen onder het Kunstendecreet binnen. Hiervan honoreerden we 4 organisaties voor een totaalbedrag van €65.000. Vanaf dit jaar kunnen organisaties voor audiovisuele kunsten enkel nog een aanvraag indienen binnen het Kunstendecreet.

De subsidies voor projecten, creatieopdrachten, opnameprojecten en individuele kunstenaarsbeurzen vallen al sinds begin 2006 onder het Kunstendecreet. Maar tot eind 2007 was ondersteuning via het VAF nog mogelijk. Vanaf 2008 wordt de mogelijkheid om ondersteuning te vragen door audiovisuele kunstenaars gretig gebruikt.

6.3.6.2 Prognose begrotingsjaar 2009

Voor het eerst bestaat voor organisaties werkzaam rond nieuwe en experimentele mediakunst (creatie) de mogelijkheid om een meerjarige subsidie aan te vragen als zij voor hun creatieve activiteit niet in aanmerking komen voor ondersteuning bij het VAF. De integratie van de experimentele mediakunst binnen het Kunstendecreet van 2 april 2004 zal waarschijnlijk noodzaken dat het budget voor de meerjarige subsidies stijgt. Ook verwacht we voor de discipline audiovisuele kunsten dat een stijging in het aantal aanvragen een stijging zal veroorzaken in de middelen die via projectsubsidies worden geïnvesteerd.

6.3.6.3 Begrotingstechnisch

De prognose voor de projectmatige subsidies (internationale initiatieven, projecten, creatieopdrachten, subsidies aan kunstenaars) zijn gebaseerd op constant beleid. De uiteindelijke verdeling van projectsubsidies over de verschillende disciplines, is uiteraard afhankelijk van het aantal en de kwaliteit van de aanvragen die voor een bepaalde discipline binnen komen. Deze 2 parameters zijn op dit ogenblik niet gekend. De voorspellende waarde van deze prognose is daarom relatief.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3385D	Subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van hun werking	1.186.000
HE3386D	Subsidies aan kunstorganisaties voor hun projecten	ca. 500.000
HE3403D	Subsidies aan kunstenaars	ca. 50.000

6.3.6.4 Evolutie 1999-2009

	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Audiovisuele Kunsten (HE3385D)	nvt	1.162.103	1.186.000	-	+2,02

6.3.7 Architectuur en vormgeving

6.3.7.1 *Stand van zaken 1999-2008*

De disciplines architectuur en vormgeving vormen een buitenbeentje binnen het kunstenbeleid. De creatie van architectuur en vormgeving speelt zich af binnen het gegeven van de vrije markt, meestal op vraag van een opdrachtgever. Het kunstenbeleid focust voor deze disciplines daarom niet op de creatie en productie, maar op de meer toeleidende functies van presentatie, reflectie en debat over hedendaagse architectuur en vormgeving.

Vanaf midden jaren negentig ondersteunde de overheid een aantal tentoonstellings- en publicatieprojecten van diverse organisaties, maar de subsidiebudgetten bleven beperkt tot €50.000 à €80.000. Daarnaast investeerde de administratie Cultuur vanaf 1995 jaarlijks €75.000 van haar eigen werkingsmiddelen in de publicatie van het tweejaarlijkse "Jaarboek Architectuur Vlaanderen". Deze budgetten vormden de meest zichtbare ondersteuning vanuit de cultuuroverheid voor deze discipline tot 1999.

De aanstelling van de Vlaamse Bouwmeester in 1999 viel samen met het begin van mijn eerste legislatuur. Zijn opdracht bestond erin de overheid te stimuleren tot 'voorbeeldig opdrachtgeverschap' bij het ontwerpen en uitvoeren van overheidsgebouwen. Binnen het kunstenbeleid hebben we werk gemaakt van een complementair beleid gericht op de culturele aspecten van architectuur en vormgeving.

Voor het Kunstendecreet werden de subsidies toegekend op basis van een experimenteel reglement en na advies door een beoordelingscommissie. Het Kunstendecreet betekende vanaf 2006 een grote verandering voor deze discipline. Zes organisaties ontvingen voor het eerst een meerjarige subsidie (€345.000 in totaal). Onder andere door deze "structurering" zien we in 2006 een opmerkelijke terugval van het aantal toegekende projecten (van 16 in 2005 naar 2 in 2006 en in 2007). Wat ook meespeelde is de reductie van het aantal indiendata voor projecten (van 3 voor het Kunstendecreet naar 1 vanaf 2006). Kleinschalige initiatieven hangen binnen deze discipline immers af van ad hoc opportuniteiten en afspraken, en voor de aanvragers van dit soort initiatieven bleek het niet eenvoudig om soms tot meer dan een jaar op voorhand een aanvraag in te dienen. Tegelijk is er de introductie van de beurzen aan individuele ontwerpers (gericht op reflectie en presentatie), die geleidelijk stijgen van 3 in 2006 naar 4 in 2007 en 2008.

Na een terugval in het aantal toegekende projecten (ten gevolge van een gestegen aantal organisaties die vanaf 2006 een structurele subsidie ontvangen), kon het aantal gesubsidieerde projecten in 2008 terug normaliseren (12 voor architectuur en 4 voor vormgeving), wat meteen de stijging in het toegekende budget tegenover 2007 (+ €126.700) verklaart.

Het aantal gesubsidieerde organisaties is gelijk gebleven in 2008. Eén architectuurwerking kreeg een erkenning als werkplaats (en verdween dus uit het disciplinegebonden budget) en 1 architectuursubsidie is geschrapt. In de plaats hebben 2 vormgevingsorganisaties voor het eerst een subsidie ontvangen. Nog in 2008 zijn voor het eerst 2 ontwikkelingsgerichte beurzen aan vormgevers toegekend. Dit geeft aan dat de discipline vormgeving het gegeven van reflectie en debat stilaan opneemt. Het totaal aantal ontwikkelingsgerichte beurzen (architectuur en vormgeving) bleef echter gelijk.

6.3.7.2 *Prognose begrotingsjaar 2009*

Nu het veld een eerste goede structurering heeft gekregen, komt het er in de toekomst op aan om de onderlinge samenhang van het netwerk en de samenwerking met het VAI verder te bevorderen en om individuele ontwerpers die de discipline zuurstof kunnen geven te ondersteunen. We verwachten voor 2009 geen grote verschuivingen. Wel verwachten we dat een aantal nieuwe organisaties zich zullen aandienen voor meerjarige subsidies 2010-2012 en dat de aanvragen van bestaande organisaties zullen illustreren dat zij zich ondertussen verder professionaliseerden. Er valt daarom in de toekomst (vanaf 2010) een stijging van de huidige minimale werkingssubsidie te verwachten.

Daarnaast is het een grote uitdaging om de vormgevingsdiscipline verder aan te moedigen zich letterlijk en figuurlijk "in het debat te mengen", en de culturele en reflexieve betekenis van vormgeving verder te ontwikkelen. In dit kader is de ondersteuning van een vormgevingsarchief wenselijk.

6.3.7.3 Begrotingstechnisch

De prognose voor de projectmatige subsidies (internationale initiatieven, projecten, creatie-opdrachten, subsidies aan kunstenaars) is gebaseerd op constant beleid. De uiteindelijke verdeling van projectsubsidies over de verschillende disciplines, is uiteraard afhankelijk van het aantal en de kwaliteit van de aanvragen die voor een bepaalde discipline binnen komen. Deze 2 parameters zijn op dit ogenblik niet gekend. De voorspellende waarde van deze prognose is daarom relatief.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3385D	Subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van hun werking	347.000
HE3386D	Subsidies aan kunstorganisaties voor hun projecten	ca. 150.000
HE3403D	Subsidies aan kunstenaars	ca. 50.000

6.3.7.4 Evolutie 1999-2009

	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Architectuur en Vormgeving	16.113	340.000	347.000	+2.053,54	+2,02

6.3.8 Sociaal-artistieke initiatieven

6.3.8.1 Stand van zaken 1999-2008

In september 2000 is onder ons impuls gestart met een eerste driejarig reglement voor sociaal-artistieke projecten voor de periode 2001-2003. Het reglement is verlengd tot en met 2005 en bood een experimenteel kader voor deze projecten. Vanaf 2006 konden sociaal-artistieke initiatieven subsidies aanvragen in het kader van het Kunstendecreet van 2 april 2004.

Het Kunstendecreet beschouwt sociaal-artistieke projecten als "omkaderende initiatieven", waarbij niet alleen de artistieke praktijk belangrijk is, maar ook het potentiële publiek. Er gaat bijzondere aandacht naar het betrekken van kansarme groepen. Deze projecten zijn niet alleen artistiek interessant, maar vormen ook een middel in de strijd tegen elke vorm van sociale uitsluiting. In een kwaliteitsvol sociaal-artistiek project bestuiven het sociale en het artistieke elkaar en staat de emancipatie van de deelnemers centraal.

Deze sociale doelstellingen van het sociaal-artistieke luik sluiten naadloos aan op de beleidslijnen in het decreet op het lokaal cultuurbeleid (gemeenschapsvormende initiatieven) en het participatiedecreet (de participatieprojecten met focus op kansengroepen). Het is belangrijk om als overheid blijvend te investeren in beleid dat zich bevindt op het kruispunt van artisticeiteit en sociale meerwaarde.

De budgetten voor sociaal-artistieke initiatieven kenden een opwaartse evolutie. In de context van het Kunstendecreet daalden de budgetten voor projectsubsidies eerst sterk door de verschuiving naar meerjarige subsidies. Sindsdien stegen ze terug met €95.000 (+ 30%). De budgetten voor meerjarige subsidie kenden een stijging van €192.000 (+ 10,40%).

Voor de nieuwe meerjarige subsidieperiode 2008-2009 is één nieuwe organisatie erkend die bekend was omwille van een uitstekende projectmatige werking. Globaal stellen we vast dat de kwaliteit van de technisch/zakelijke invulling bij de organisaties erop vooruitgegaan is. Dit resulteerde in een duidelijker sociaal-artistieke profilering van de meeste organisaties.

6.3.8.2 Prognose begrotingsjaar 2009

Voor de meerjarige subsidies van sociaal-artistieke organisaties voorzien we in 2009 hetzelfde krediet als in 2008, verhoogd met een indexering. Ook voor de subsidiëring van de projecten gaan we uit van een soortgelijk bedrag als in 2008, waarbij we de vrijheid nemen af te wijken in functie van de kwaliteit van de dossiers.

We zijn ervan overtuigd dat het sociaal-artistieke verhaal breder is dan wat binnen het Kunstendecreet kan worden opgenomen. In verschillende domeinen wordt het creatieve en het artistieke ingezet om allerhande maatschappelijke, sociale, individuele, culturele en artistieke doelen te bereiken. Voor deze

werkingen is het artistieke niet altijd prioritair maar wel zeer belangrijk als middel. Vele van deze projecten werken vernieuwend creatief in hun context maar zijn te weinig artistiek om in het Kunstendecreet te passen. De beleidssectoren waarbinnen het creatieve en het artistieke als middel worden ingezet, moeten hun verantwoordelijkheid opnemen en dergelijke werkingen ondersteunen, indien niet structureel dan toch op projectmatige basis. Op deze manier kan men de fictieve schotten tussen sectoren opheffen en worden sociaal-artistieke werkingen werkelijk transversale werkingen.

6.3.8.3 Begrotingstechnisch

Heel wat kunstencentra, werkplaatsen en festivals nemen eveneens initiatieven binnen dit multidisciplinaire veld. De prognose voor de projectmatige subsidies (internationale initiatieven, projecten, creatieopdrachten, subsidies aan kunstenaars) is gebaseerd op constant beleid. De uiteindelijke verdeling van projectsubsidies over de verschillende disciplines, is uiteraard afhankelijk van het aantal en de kwaliteit van de aanvragen die voor een bepaalde discipline binnen komen. Deze 2 parameters zijn op dit ogenblik niet gekend. De voorspellende waarde van deze prognose is daarom relatief.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3373D	Subsidies aan sociaal-artistieke organisaties voor het geheel van hun werking	2.107.000
HE3365D	Subsidies voor sociaal-artistieke projecten	275.000

6.3.8.4 Evolutie 1999-2009

	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Sociaal-artistieke initiatieven	nvt	2.048.000	2.107.000	-	+2,78

6.3.9 Kunsteducatie

6.3.9.1 Stand van zaken 1999-2008

Vanaf 1999 konden muzikeducatieve organisaties een meerjarige subsidie ontvangen in het kader van het Muziekdecreet. Andere kunsteducatieve organisaties konden voor de invoering van het Kunstendecreet geen beroep doen op meerjarige subsidies. Bij de invoering van het Kunstendecreet werd aan de bestaande kunsteducatieve organisaties de keuze geboden om een aanvraag te doen binnen het Kunstendecreet, of zich definitief te oriënteren binnen het jeugdbeleid. Bij de aanvang van de eerste meerjarige subsidieperiode in 2006, kregen 11 organisaties een meerjarige subsidie. Bij de advisering van de tweejarige subsidies vanaf 2008 kwam het totaal op 12 organisaties. Het budget voor kunsteducatieve organisaties verdrievoudigde in de periode 2006-2008.

Kunsteducatie blijft een aandachtspunt binnen ons beleid in het algemeen en in het bijzonder als minister van Jeugd. Initiatieven binnen het Kunstendecreet en beleidslijnen binnen het decreet op het Vlaams Jeugdbeleid moeten als één geheel worden beschouwd. We verwijzen daarom naar onze beleids- en actienota over cultuureducatie "Smaakmaker". Deze nota is een hanteerbaar referentiekader, een degelijk overzicht van de inspanningen die momenteel worden geleverd en een aantal concrete actiepunten voor de toekomst. Cultuureducatie sluit aan bij het participatiebeleid dat accenten legt zowel op het deelhebben (makers) als deelnemen (smakers).

Met de beslissing over de meerjarige subsidies in de periode 2008-2009 zijn de middelen voor kunsteducatieve organisaties licht verhoogd. Ook de middelen die naar projecten gingen stegen licht.

6.3.9.2 Prognose begrotingsjaar 2009

Voor de meerjarige subsidies van kunsteducatieve organisaties voorzien we in 2009 hetzelfde krediet als in 2008, verhoogd met een indexeringscoëfficiënt. Ook voor de subsidiëring van de projecten gaan we uit van een soortgelijk bedrag als in 2008, waarbij we de vrijheid neem af te wijken in functie van de kwaliteit van de dossiers.

We zijn ervan overtuigd dat het kunsteducatieve verhaal breder is dan wat binnen het Kunstendecreet kan worden opgenomen.

Ook zal er bij de beslissing over de subsidies voor de kunsteducatieve organisaties vanaf 2010, rekening worden gehouden met de elementen opgenomen in onze nota "Smaakmaker".

6.3.9.3 Begrotingstechnisch

De prognose voor de projectmatige subsidies (internationale initiatieven, projecten, creatieopdrachten, subsidies aan kunstenaars) is gebaseerd op constant beleid ten aanzien van de verdeling per discipline zoals die in de periode 1999-2008 is vastgesteld. De uiteindelijke verdeling van projectsubsidies over de verschillende disciplines, is uiteraard afhankelijk van het aantal en de kwaliteit van de aanvragen die voor een bepaalde discipline binnen komen. Deze 2 parameters zijn op dit ogenblik niet gekend. De voorspellende waarde van deze prognose is daarom relatief.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3372D	Subsidies aan kunsteducatieve organisaties voor het geheel van hun werking	3.005.000
HE3364D	Subsidies voor kunsteducatieve projecten	85.000

6.3.9.4 Evolutie 1999-2009

	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Kunsteducatie	nvt	2.924.000	3.005.000	-	+2,70

6.3.10 Kunstencentra en werkplaatsen

6.3.10.1 Stand van zaken 1999-2008

In 1999 bestond er enkel voor de kunstencentra uit de discipline podiumkunsten een meerjarige subsidieregeling. Met het in voege treden van het Kunstendecreet konden organisaties uit verschillende disciplines een erkenning als kunstencentrum aanvragen. Daarnaast introduceerde het Kunstendecreet de mogelijkheid om een erkenning als werkplaats aan te vragen. Het Kunstendecreet hanteerde hiertoe aangepaste kwalitatieve en kwantitatieve criteria. De laatste jaren is het veld van de kunstencentra en de werkplaatsen ingrijpend veranderd. Door het multidisciplinaire karakter van veel kunstencentra en werkplaatsen blijkt het niet mogelijk hen toe te wijzen aan een bepaalde kunstendiscipline. Kunstencentra en werkplaatsen bieden een platform aan diverse disciplines of bekleeden een laboratoriumfunctie op het kruispunt van verschillende disciplines.

De hoeveelheid middelen die naar deze werkvormen vloeien, kende het afgelopen decennium een enorme stijging, onder andere doordat zoveel verschillende disciplines actief waren binnen deze werkvorm. Bij de beslissing over de meerjarige subsidieperiode 2001-2005 steeg het budget voor de kunstencentra (toen nog exclusief voor podiumkunsten) van €4.900.000 naar €9.200.000. Bij de eerste beslissing in het kader van het Kunstendecreet van 2 april 2004 verdubbelde dat bedrag nogmaals tot €18.420.000. In 2008 ging €19.975.000 naar de kunstencentra en werkplaatsen. Deze spectaculaire stijging (+ 306%) illustreert het succes van deze werkvorm voor de verschillende kunstendisciplines. Uit de eerste evaluatie van het Kunstendecreet bleek ook de grote meerwaarde van werkplaatsen. Werkplaatsen kunnen kunstenaars op logistiek en zakelijk vlak ondersteunen en hierdoor de overheadkosten beperkt houden.

6.3.10.2 Prognose begrotingsjaar 2009

De opdracht van de beoordelingscommissie "kunstencentra en werkplaatsen" is geheroriënteerd. Monodisciplinaire kunstencentra en werkplaatsen zullen worden beoordeeld door de beoordelingscommissie van de kunstendiscipline waarbinnen het centrum specifiek actief is. De beoordelingscommissie "multidisciplinaire kunstencentra, werkplaatsen en festivals" zal zich toeleggen op het beoordelen van multidisciplinaire dossiers. Dit zal de beoordelingsprocedure lichter maken en

zorgen voor een meer consistente beoordeling van de verschillende dossiers binnen één kunstendiscipline.

6.3.10.3 *Begrotingstechnisch*

De prognose voor de projectmatige subsidies (internationale initiatieven, projecten, creatieopdrachten, subsidies aan kunstenaars) is gebaseerd op constant beleid ten aanzien van de verdeling per discipline zoals die in de periode 1999-2008 is vastgesteld. De uiteindelijke verdeling van projectsubsidies over de verschillende disciplines, is uiteraard afhankelijk van het aantal en de kwaliteit van de aanvragen die voor een bepaalde discipline binnen komen. Deze 2 parameters zijn op dit ogenblik niet gekend. De voorspellende waarde van deze prognose is daarom relatief.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden binnen HE3385D (subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van hun werking).

6.3.10.4 *Evolutie 1999-2009*

	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Kunstencentra en Werkplaatsen	5.451.558	19.975.000	20.378.495	273.81	2.02

6.3.11 Festivals

6.3.11.1 *Stand van zaken 1999-2008*

Festivals zijn een werkvorm met een heel specifiek karakter. Ze zijn per definitie beperkt in de tijd en moeten daarom op korte tijde een statement maken over een inhoudelijk concept, een bepaalde discipline en/of een bepaalde kunstvorm. Net hierdoor kan een festival een bijzondere dynamiek ontwikkelen naar de andere disciplines in het kunstenlandschap. Een festival kan door zijn gecondenseerde vorm producties presenteren én creëren die in het reguliere circuit moeilijk haalbaar zijn. Door zijn gebalde vorm kan een festival een bijzondere aandacht genereren in de media en meer impact hebben.

Doorheen de jaren is gebleken dat deze werkvorm binnen diverse disciplines tot zeer succesvolle initiatieven heeft geleid. Bovendien hebben, naast de vele monodisciplinaire festivals, een aantal kwalitatief hoogstaande multidisciplinaire festivals een plaats veroverd in het kunstenlandschap.

Omwille van de hoge participatiegraad zijn festivals een cruciale factor binnen ons cultuurbeleid. De toename van het aantal festivals in Vlaanderen is groot. Vlaanderen is uitgegroeid tot zowat de rijkste festivalregio van Europa. Binnen het Kunstendecreet worden alleen festivals meegenomen die een regionaal-overschrijdend karakter hebben en/of een specifieke niche bespelen. De grote publieksfestivals vallen buiten het kader van het kunstendecreet. Initiatieven die bijzondere doelgroepen faciliteren binnen de context van de grote festivals, kunnen wel nog gesteund worden via het participatiedecreet.

Er valt geen eenvormig beeld te schetsen van de evolutie van de budgetten voor festivals over het laatste decennium. Slechts sinds de start van het Kunstendecreet van 2 april 2004 adviseert een aparte beoordelingscommissie de subsidievragen voor festivals. De procentuele stijging van middelen van + 474%, is weinig informatief. Niet alle cijfers in de tabel betreffen dezelfde soorten festivals. In 1999 en 2000 maakte men in de discipline muziek wél en in de disciplines van de podiumkunsten géén onderscheid tussen festivals en andere sector dossiers. Vanaf 2001 tot en met 2005 maakten de beide disciplines dat onderscheid wel en bevatten de bedragen al deze festivals. Vanaf de meerjarige subsidieperiode die startte in 2006, adviseerde een aparte commissie alle festivals in het hele kunstenveld. De cijfers vanaf 2006 bevatten daarom ook festivals uit de andere disciplines. Toch kan men besluiten dat het budget dat is besteed aan festivalsubsidies door de jaren heen is toegenomen.

Naast meerjarige subsidies zijn ook een aantal festivalprojectsubsidies toegekend in de laatste jaren. Dit budget blijft stabiel.

Het begrotingsjaar 2008 was het eerste jaar van de nieuwe meerjarige periode 2008-2009. Vooral festivals in de disciplines beeldende kunsten, audiovisuele en podiumkunsten hebben een subsidie ontvangen. De middelengroei voor festivals vertegenwoordigde echter nieuwe middelen. Een aantal van deze festivals ontving in de periode 2006-2007 een subsidie als organisatie. Voor de muziekfestivals was er een aparte meerjarige toekenning van middelen voor de periode 2007-2009. Het Muziekdecreet liep immers nog een jaar na de aanvang van het Kunstendecreet voor de meerjarige subsidies. Drie festivals bevonden zich in het 3^e jaar van de 4-jarige subsidieperiode 2006-2009.

6.3.11.2 Prognose begrotingsjaar 2009

Voor de festivals is de eerste opdracht in de toekomst "verdieping", eerder dan "verbreding", zonder daarom een degelijke publiekswerking uit het oog te verliezen. Het ontwikkelen van een artistiek scherp profiel moet een belangrijk element zijn bij de beoordeling van een festival, ook binnen festivals met een breed receptief karakter zoals filmfestivals en straattheaterfestivals. De commissie Festivals is ontbonden. De beoordelingscommissies zullen ook de aanvragen voor ondersteuning van monodisciplinaire Festivals beoordelen. Multidisciplinaire festivals zullen hun aanvraag geadviseerd zien door de (vernieuwde) beoordelingscommissie Multidisciplinaire Kunstencentra, Werkplaatsen en Festivals.

6.3.11.3 Begrotingstechnisch

De prognose voor de projectmatige subsidies (internationale initiatieven, projecten, creatieopdrachten, subsidies aan kunstenaars) is gebaseerd op constant beleid. De uiteindelijke verdeling van projectsubsidies over de verschillende disciplines, is uiteraard afhankelijk van het aantal en de kwaliteit van de aanvragen die voor een bepaalde discipline binnen komen. Deze 2 parameters zijn op dit ogenblik niet gekend. De voorspellende waarde van deze prognose is daarom relatief.

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HE3385D	Subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van hun werking	8.050.000
HE3386D	Subsidies aan kunstorganisaties voor hun projecten	ca.175.000

6.3.11.4 Evolutie 1999-2009

	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Festivals	nvt	7.890.670	8.050.000	-	+2,02

6.3.12 Periodieken en publicaties

Vanuit een geïntegreerde aanpak van het letterenbeleid, houden we eraan om deze discipline te bespreken onder 5.4 Film- en Letterenbeleid.

6.3.13 Evolutie van de projecten binnen het Kunstendecreet

6.3.13.1 Stand van zaken begrotingsjaar 2008

De niet-structurele subsidies binnen het Kunstendecreet omvatten projectsubsidies aan organisaties, subsidies voor individuele kunstenaars, subsidies voor opnameprojecten en creatieopdrachten en subsidies voor internationale initiatieven (zowel op HE3366D als op HC3305B). Door de voortdurende stijging in aanvragen voor meerjarige structurele subsidies, kwam de ruimte voor niet-structurele subsidies steeds meer onder druk te staan.

In 2008 is tot op heden reeds voor een totaal aan €6.660.000 aan niet-structurele subsidies toegekend. Dit bedrag kan nog licht stijgen.

6.3.13.2 Prognose begrotingsjaar 2009

Ook in 2009 willen we voldoende aandacht blijven besteden aan de individuele kunstenaar en aan jonge organisaties met (ver)nieuwe(nde) projecten. Zij vormen immers de voedingsbodem voor een rijk en divers kunstenlandschap.

De doorgevoerde decreetswijziging verplicht vierjarig gesubsidieerde organisaties die meer dan €300.000 ontvangen om creatie-opdrachten toe te kennen aan kunstenaars en een bepaald percentage van hun inkomsten te besteden aan verloning van kunstenaars. In de loop van 2009 zullen deze criteria voor het eerst meewegen in de beslissing over de vierjarige subsidies vanaf 2010.

Minder dwingend, maar eveneens responsabiliserend, is het feit dat tweejarig gesubsidieerde organisaties in bepaalde gevallen géén bijkomende subsidies meer zullen kunnen aanvragen voor creatie-opdrachten. Een tweejarig gesubsidieerde organisatie die een creatie-opdracht wenst te besteden, zal dit eveneens binnen de toegekende subsidie-enveloppe moeten opnemen.

6.3.13.3 Begrotingstechnisch

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HC3305B	Subsidies met betrekking tot internationale en interregionale culturele samenwerking	ca 587.000
HE3364D	Subsidies voor kunsteducatieve projecten	85.000
HE3365D	Subsidies voor sociaal-artistieke projecten	275.000
HE3366D	Subsidies voor diverse internationale initiatieven van het kunstendecreet	385.000
HE3367D	Subsidies voor publicaties	ca.80.000
HE3378D	Subsidies voor opnameprojecten	90.000
HC3380D	Subsidies in uitvoering van art. 62bis financieringswet voor sociaal-cultureel werk	ca 399.000
HE3386D	Subsidies aan kunstorganisaties voor hun projecten	ca.3.100.000
HE3389D	Subsidies voor creatieopdrachten	ca.200.000
HE3403D	Subsidies aan kunstenaars	ca.1.300.000

Een deel van de middelen op HC3305B, en minstens hetzelfde bedrag als in 2008, geïndexeerd, zal ingezet worden voor projectsubsidies binnen het Kunstendecreet.

Een deel van de lotto-middelen, voorzien op HC3380D, en minstens hetzelfde bedrag als in 2008 (nl. €399.000) zullen ingezet worden voor projectsubsidies binnen het Kunstendecreet.

6.4 FILMBELEID

6.4.1 Terugblik

Wat het film- en audiovisueel kunstenbeleid aangaat zijn de meest in het oog springende verwezenlijkingen van het voorbije decennium zonder twijfel de oprichting van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) en het Kunstendecreet.

Vanuit mijn hoedanigheid als Vlaams minister bevoegd voor het jeugdbeleid, behoort ook de filmkeuring tot mijn bevoegdheden. Tot op heden is dit een federale materie, die wordt geregeld door de wet van 1 september 1920, waarbij aan minderjarigen beneden 16 jaar de toegang tot de bioscoopzalen wordt ontzegd. Momenteel wordt werk gemaakt van een herziening van de regelgeving en van een overheveling van deze bevoegdheid naar de Gemeenschappen; in afwachting hiervan gebeurt de filmkeuring door een federale commissie, waarvan het secretariaat wordt waargenomen door het departement CJSM van de Vlaamse overheid. Voor een meer uitputtende behandeling van dit thema verwijzen we naar de beleidsbrief Jeugd.

6.4.2 Stand van zaken 1999-2008

6.4.2.1 FondsFilm in Vlaanderen

Het Fonds Film in Vlaanderen (FIV), dat was opgericht als een parastatale A bij decreet van 22 december 1993 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1994, had als opdracht "bij te dragen tot de financiering van de audiovisuele producties en coproducties die in aanmerking komen voor subsidiëring en tot de spreiding en de bevordering van de audiovisuele cultuur".

De vastleggingsmachtiging van het FIV bedroeg €10.604.884,99 in 1999 terwijl de dotatie €5.082.000 bedroeg. Minstens 75% van de middelen van het FIV diende te worden besteed aan de steun aan de audiovisuele productie. In 2000 en 2001 bedroeg de machtiging resp. € 10.612.321,80 en € 10.587.532,44 (in 2001 was hierin ook nog een bedrag van €99.157,41 inbegrepen voor de opstart van het VAF). De dotatie bedroeg in diezelfde jaren respectievelijk 5,7 en 5,8 mio. De middelen van het FIV omvatte ook de subsidies aan Flanders Image en Media desk en de bijdrage aan Eurimages, het Europees Audiovisueel Observatorium en Audiovisueel Eureka, samen goed voor €578.650 in 1999, €596.400 in 2000 en €581.995 in 2001.

In 2001, het laatste volledige werkingsjaar van het Fonds Film in Vlaanderen, is in totaal €8.372.980 besteed aan de ondersteuning van de audiovisuele creatie. Het FIV beëindigde zijn werkzaamheden op 31 oktober 2002, de dotatie bedroeg voor dit onvolledige werkjaar €4.000.000.

6.4.2.2 *Het Vlaams Audiovisueel Fonds*

Het decreet van 13 april 1999 machtigde de Vlaamse Regering "om toe te treden tot en om mee te werken aan de oprichting van de vzw Vlaams Audiovisueel Fonds" (VAF), dat in opvolging van het Fonds Film in Vlaanderen, de ondersteuning van de onafhankelijke audiovisuele creatie in Vlaanderen op zich zou nemen.

Het VAF werd opgericht op 3 juli 2001 en ging officieel van start op 1 november 2002. Per 1 januari 2003 hield Flanders Image, dat instaat voor de in hoofdzaak internationale promotie van de Vlaamse film, op te bestaan als een afzonderlijke vzw en werd geïntegreerd in het VAF. De subsidie die voordien aan Flanders Image werd toegekend is verdisconteerd in de subsidie aan het VAF.

Tussen de Vlaamse Gemeenschap en het VAF werd een beheersovereenkomst afgesloten waarin de procedures, regels en steunvoorwaarden werden vastgelegd. De Europese Commissie keurde deze steunregeling goed op 27 november 2002.

De strategische doelstellingen van het VAF zijn de kwaliteit van de ondersteunde producties, het opsporen en stimuleren van nieuw talent, aandacht voor vernieuwing en voor culturele diversiteit, bevordering van het bereik en de waardering in binnen- en buitenland, en professionalisering van de sector en internationale samenwerking.

Op 19 juli 2007 keurde de Vlaamse Regering een nieuwe samenwerkingsovereenkomst goed voor 2008-2010. Op 1 oktober 2007 keurde de Europese Commissie op haar beurt deze nieuwe samenwerkingsovereenkomst en de erin vervatte steunregeling goed tot 31 december 2010. De belangrijkste wijzigingen t.a.v. de eerste beheersovereenkomst betreffen:

- De transfer van experimentele mediakunst naar het Kunstendecreet. Voor de terugkeer van deze kunstvorm naar haar vertrouwde biotoop hebben we bijkomende projectmiddelen uitgetrokken voor het Kunstendecreet. Deze mutatie betekent echter geenszins dat het VAF zich afwendt van de vernieuwing en het experiment. Integendeel, in 2008 ging het FilmLab van start, een nieuwe subsidielij voor projecten met een innovatief en/of atypisch karakter. Wel zal het VAF zich voortaan toeleggen op de steun aan de audiovisuele creaties met een duidelijke verwantschap met de filmische traditie, die met name vertoonbaar zijn op één scherm;
- De omzetting van een verplichte en paritaire besteding in televisieprojecten in een mogelijke samenwerking met alle Vlaamse omroepen op basis van een kwalitatieve toetsing. Met de afschaffing van de bestedingsverplichting en de invoering van een maximumdrempel van 2,5 miljoen euro per jaar, wordt een stimulerende concurrentie tussen de omroepen en een kwaliteitsverbetering nagestreefd; de ondersteunde producties moeten bovendien beschikken over een reëel potentieel in het reguliere bioscoopcircuit;
- Een uitgestippeld groeipad van de subsidie aan het VAF leidt tot een gebalanceerde groei van de budgetten voor de ondersteuning van de creatie. Ook worden de werkingskosten van het VAF jaarlijks aangepast aan het indexcijfer. De basissubsidie aan 100% bedraagt €13.000.000 voor 2008 en €13.500.000 voor 2009;
- Door de mogelijkheid om de contractuele vastleggingen te spreiden in de tijd wordt een flessenhals vermeden, die zou kunnen ontstaan als gevolg van het gelijktijdig in productie treden van een groot aantal ondersteunde projecten waardoor teveel middelen tegelijkertijd zouden worden opgevraagd;

- Een grotere flexibiliteit door het inbouwen van richtbedragen voor de verschillende subsidielijnen en voor de werkingskosten van het VAF, met een marge van 10%.

Vanaf 2008 heeft het VAF de coördinatie van Film Cities of Flanders (inmiddels Location Flanders geheten) op zich genomen. Location Flanders is een loket voor de internationale promotie van Vlaanderen als filmlocatie. Voor deze coördinatieactiviteit werd, in samenwerking met de Vlaamse minister bevoegd voor Toerisme (en vanaf 2009 wellicht ook met de Vlaamse minister voor Economie), een bijkomend krediet ter beschikking gesteld. Vanuit Cultuur wordt €80.000 bijgedragen.

Sinds 1 januari 2008 is ook de "Media desk België - Vlaamse Gemeenschap", het informatiepunt over het MEDIA programma van de Europese Unie (cf. infra), bij het VAF ondergebracht.

Realisaties van het VAF in 2007:

Steun aan creatie	
Fictie (excl. pré-VAF)	10.468.914
Documentaire	962.869
Animatie	1.403.638
Experimentele mediakunst	506.220
Promotie en reflectie:	
Promotie:	287.351
Onderzoekopdrachten:	48.800
Vorming	
Ateliers	705.346
Beurzen en opleiding	100.470
Algemene werkingskosten	1.096.746
Totaal	15.579.95

Het VAF heeft duidelijk een nieuwe dynamiek op gang gebracht in de wereld van de onafhankelijke audiovisuele creatie in Vlaanderen, met als gevolg een aantoonbare stijging in het volume en in de appreciatie door het publiek. De Vlaamse film is weer 'hot'. Dit is in belangrijke mate te danken aan de aandacht voor jong en vernieuwend talent.

Ook naar het buitenland beweegt een en ander, we denken o.m. aan uitbreiding van het structureel akkoord met het Nederlands Fonds voor de Film en aan de toenadering met het regionaal fonds van Le Nord-Pas de Calais uit Frankrijk (CRRAV). Met de Franse Gemeenschap bestaat een informeel akkoord voor wederzijdse ondersteuning op basis van wederkerigheid. Dat de Vlaamse film het goed doet blijkt ook uit de talrijke selecties door belangrijke internationale filmfestivals (Annecy, Berlijn, Cannes, Montréal, Toronto, Venetië...) en uit het feit dat tussen 1999 en 2007 zes keer op negen een Vlaamse film werd geselecteerd als Belgische inzending voor de 'Best Foreign Language Film Awards' (de 'Oscars'): 'Iedereen Beroemd', 'Pauline en Paulette', 'Verder dan de Maan', 'De zaak Alzheimer', 'Een ander zijn geluk' en 'Ben X'. In dit verband willen we ook de nominatie van 'Tanghi Argentini' voor de Oscar 'beste korte film' en de prijs die de korte animatiefilm 'Flatlife' op het internationaal filmfestival van Cannes behaalde zeker niet onvermeld laten.

6.4.2.3 Tax Shelter

De tax shelter regeling is een federale maatregel, ingevoerd met de wet van 17 mei 2004 tot wijziging van artikel 194ter van het wetboek van de inkomstenbelastingen 1992. De tax shelter is een fiscale stimulus voor de audiovisuele en cinematografische productie, waardoor vennootschappen die investeren in audiovisuele werken vrijstelling kunnen verkrijgen van de belastbare winst tot een bedrag van 150% van de investering.

Uit hoofde van hun bevoegdheid ter zake leveren de Gemeenschappen, elk wat hun betreft volgende attesten af:

- de erkenning als Belgisch audiovisueel werk;

- de bevestiging dat de productie voltooid is en de bevestiging, op gezag van de producent, dat de inbreng van de investeerders niet meer bedraagt dan 50% van de totale kost van het audiovisuele werk en daadwerkelijk voor de uitvoering van het productiebudget werd aangewend

Voor de tax shelter komen volgende genres in aanmerking: langspeelfilm, documentaire en animatiefilm voor bioscoopvertoning maar ook lange fictiefilms, animatieseries of documentaires voor televisie. Eind 2006 kwamen daar nog bij "kinder- en jeugdreeksen, zijnde fictiereeksen met een educatieve, culturele en informatieve inhoud voor een doelgroep van 0- tot 16 -jarigen".

Van bij het in voege treden van de regeling tot op heden maakten langs Vlaamse zijde 149 producties gebruik van dit instrument voor hun financiering. Hiervan werden tot nu toe 28 producties afgewerkt, goed voor een totale inbreng vanuit de tax shelter van meer dan €15.000.000. Het is duidelijk dat de tax shelter een belangrijke impuls vormt voor de audiovisuele creatie. Bovendien heeft de tax shelter als neveneffect dat de financiering van audiovisuele producties veel sneller dan voorheen rond geraakt, wat op zijn beurt een 'boomend' effect heeft op de productie.

6.4.2.4 *Internationale aspecten (algemeen)*

Vlaamse films die geselecteerd worden door filmfestivals in het buitenland, Europese filmfestivals, Vlaamse filmspecials e.d., kunnen worden verzonden via diplomatiek valies. De Vlaamse overheid neemt de kosten voor haar rekening, via de werkingsmiddelen van het departement CJSM.

Ook kunnen tussenkomsten worden verstrekt in de internationale reiskosten van producenten, regisseurs, acteurs, n.a.v. de selectie van een recente, door het VAF ondersteunde productie door een internationaal festival. Deze tussenkomsten worden toegekend aan de producent, als houder van 'het exclusieve recht op de audiovisuele exploitatie van het werk' en als enige rechthebbende 'om het fonogram of de eerste vastlegging van de film volgens ongeacht welk procédé aan het publiek mede te delen' (conform de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten) en staan dus los van het Kunstendecreet, dat is toegespitst op de kunstenaar. Uiteraard wordt erop toegezien dat er geen dubbele subsidiëring optreedt. De tussenkomsten bedragen 75% van de internationale reiskosten, met een maximum van €500 per persoon (maximaal 3 personen) voor deelname aan een competitieve sectie, max. 50% van de internationale reiskosten (max. 3 personen) voor selectie voor een niet-competitieve sectie. Per jaar wordt de tussenkomst begrensd tot €2.500 per lange speelfilm en tot €2.000 voor een korte film. Voor bijzondere festivals en evenementen (bijv. Cannes, Berlijn, Venetië, Oscarnominaties...) kan een uitzonderlijke tussenkomst worden toegekend op basis van een gedetailleerde raming. Het krediet van HC3501B (subsidies ter ondersteuning van het filmbeleid in het buitenland) werd gerealiceerd naar HC3305B (subsidies met betrekking tot internationale en interregionale culturele samenwerking), alwaar nu een geormerkt krediet van €56.000 ter beschikking staat van dergelijke internationale uitgaven.

6.4.2.5 *Internationaal: Audiovisueel Eureka*

Audiovisueel Eureka was een intergouvernementele vereniging naar Belgisch recht en gevestigd in Brussel, die functioneerde als politiek platform tussen de Europese Unie en de Centraal- en Oost-Europese landen: o.m. als intermediair orgaan tussen het Media-programma en het coproductiefonds Eurimages en in afwachting van het lidmaatschap van deze landen aan Eurimages en de EU. Bij koninklijk besluit van 27 augustus 1990 werd aan de vereniging rechtspersoonlijkheid verleend. De Europese Commissie, de Raad van Europa en 37 Europese landen waren lid. In 1999 bedroeg de subsidie vanuit Vlaanderen €38.840,38. Onder meer in het vooruitzicht van de uitbreiding van de EU werden de activiteiten gestaakt op 30 juni 2003 en werd de vereniging ontbonden. De bijdrage werd een laatste maal uitbetaald in 2002, zij bedroeg dan €40.058,93.

6.4.2.6 *Internationaal: Eurimages*

Het pan-Europese coproductiefonds Eurimages werd in 1988 opgericht als een deelakkoord van de Raad van Europa en telt momenteel 33 lidstaten. De lidstaten hebben elk een zitje in het directiecomité, dat beslist over de toekenning van de steunbedragen. Voor België hebben de Gemeenschappen zitting in dit comité. Namens Vlaanderen werd de directeur-intendant van het Vlaams Audiovisueel Fonds

(VAF) afgevaardigd, waarbij de afspraak is dat beleidskeuzes vooraf met de Vlaamse Gemeenschap worden doorgepraat. Deze afspraak werkt naar behoren.

De meeste Vlaamse producenten kennen inmiddels de weg naar Eurimages. Het lidmaatschap van Vlaanderen staat dan ook niet ter discussie, alhoewel sceptici erop wijzen dat de return naar Vlaanderen niet altijd de bijdrage evenaart, zeker sinds de uitbreiding naar Centraal- en Oost-Europa.

Overigens werd in de eerste helft van 2008 steun toegezegd aan 'Fragments of Grace' van Peter Brosens en Jessica Woodworth, aan de Vlaams-Nederlandse coproductie 'My Queen Karo' van Dorothée Van de Berghe, aan de Nederlandse animatiefilm met Vlaams minderheidsaandeel 'Iep' en aan 'La vie extraordinaire de Soeur Sourire' in een regie van Stijn Coninx, zodat de balans voor 2008 alvast duidelijk positief is. Het lidmaatschap aan Eurimages mag echter niet vanuit een boekhoudkundige logica benaderd worden. Het kadert in een Europees perspectief en een Europese solidariteit. We zijn ervan overtuigd dat Vlaanderen een uitgesproken Europese roeping heeft en zijn om die reden ook voorstander van een sterk engagement van Vlaanderen in Eurimages.

De Vlaamse bijdrage evolueerde van €247.893,52 in 1999 naar €275.873,34 in 2008. Deze bijdrage wordt jaarlijks bepaald volgens de berekeningswijze van de Raad van Europa.

6.4.2.7 *Internationaal: Het Europees Audiovisueel Observatorium*

Het Europees Audiovisueel Observatorium, opgericht in 1992, is eveneens als deelakkoord verbonden aan de Raad van Europa. Het Observatorium streeft een grotere transparantie van de gehele audiovisuele sector na via informatiegaring en -verstrekking, meer bepaald in de sectoren film, televisie, video/dvd en multimedia. Het Europees Audiovisueel Observatorium verzamelt markt- en statistische gegevens, juridische en beleidsinformatie en productie- en financieringscijfers. Al deze informatie wordt verwerkt in databanken en/of gepubliceerd in nieuwsbrieven en jaarboeken over de Europese audiovisuele industrie.

Het Observatorium telt momenteel 37 leden: 36 Europese staten en de Europese Unie, vertegenwoordigd door de Europese Commissie.

De Gemeenschappen zijn via de administratie vertegenwoordigd in het uitvoerend orgaan (de 'executive council') en in het bureau van het Waarnemingscentrum, dat de vergaderingen van de executive council voorbereidt.

De Vlaamse bijdrage bedroeg €18.254,27 in 2008, eveneens berekend volgens de normen die gelden bij de Raad van Europa.

6.4.2.8 *Internationaal: Mediaprogramma*

In 2007 ging het nieuwe MEDIA programma van de EU van start (MEDIA is een acroniem dat staat voor Mesures Européennes pour le Développement de l'Industrie Audiovisuelle). De doelstellingen van het nieuwe Mediaprogramma borduren grotendeels verder op de vorige programma's (Media, Media II, Media Plus) en beogen dus in de eerste plaats een ondersteuning van de audiovisuele (cinematografische) industrie.

Het door de Commissie bestelde evaluatierapport over het MEDIA Plus programma, dat liep van 2001 tot 2006, besloot dat het programma in het algemeen relevant is. De conclusie m.b.t. de onderscheiden actielijnen zijn de volgende:

- training : reële bijdrage tot verbetering van de vaardigheden, in het bijzonder in kleine landen, de structuren blijven evenwel kwetsbaar;
- ontwikkeling: reële bijdrage tot de Europese dimensie en tot grotere investeringen in de ontwikkelingsfase;
- i2i: hulp bij reductie van de financiële kosten, onvoldoende voor wat betreft toegang tot bankfinanciering;
- distributie: positief effect op versterking van de competitiviteit, sterk effect op circulatie van niet-nationale films;
- promotie: versterking van de contacten en netwerkcreatie, bij festivals waarschijnlijk vooral bevordering van culturele diversiteit

Sinds de start van het MEDIA programma 2007 zijn de relevante gegevens voor Vlaanderen ook afzonderlijk bijgehouden. Medio 2008 werden 7 Vlaamse aanvragen (of aanvragen met een Vlaamse component) gehonoreerd: 4 festivals (waarvan 3 gedurende 2 opeenvolgende jaren) en 3 ontwikkelingsprojecten, voor een totaal bedrag van €394.000. Wat de steun aan de distributie van niet-nationale Europese werken betreft, scoort de Vlaamse distributiesector nog te zwak met premies aan 4 Vlaamse verdelers voor amper meer dan €70.000. Er werden 14 aanvragen afgewezen. In elke lidstaat en elk land dat deelneemt aan het MEDIA programma werden Media desks opgericht, dit zijn contact- en informatiecentra ten dienste van de professionelen van de audiovisuele sector, met het oog op een verhoging van de participatie aan het programma. Zij worden gefinancierd volgens het principe van de cofinanciering. De Media desk Vlaamse Gemeenschap werd eind 1993 opgericht. In 1999 bedroeg het aandeel van de Vlaamse Gemeenschap in de cofinanciering €49.506,18. In 2009 is dit aandeel opgelopen tot €62.000.

In 2008 ging MEDIA Internationaal van start, een voorbereidende actie voor het programma MEDIA Mundus. Dit programma, dat uitdrukkelijk verwijst naar de UNESCO-Conventie over de culturele diversiteit, richt zich tot de zgn. 'derde landen', dit zijn alle landen die geen deel uitmaken van het MEDIA programma. De voorbereidende actie ondersteunt trainingsprogramma's voor professionals, distributie en promotie en bioscoopnetwerken. Het budget bedraagt 2 miljoen euro.

6.4.3 Prognose 2009

Vanaf 2009 hebben we een aanvullende dotatie voorzien voor het VAF van €2.850.000 voor de ondersteuning van kwaliteitsvol televisiedrama in samenwerking met de Vlaamse omroepen. Daarmee wordt de vorziene ondersteuning aan de diverse sectoren binnen het filmlandschap afgerond. Met CultuurInvest wordt door het VAF verder onderzocht hoe dit instrument naast het Fonds en de tax shelter een rol kan spelen voor de Vlaamse audiovisuele creatiesector. Daartoe zal CultuurInvest haar dossier opnieuw openen bij de Europese Commissie.

De verhuis naar een ruimer en centraal gelegen pand, in het najaar van 2008, is illustratief voor deze dynamiek. We verwachten dat deze nieuwe locatie evolueert naar een echt Vlaams filmhuis. Voor de nieuwe huisvesting wordt aan de subsidie aan het VAF jaarlijks een huurcompensatie van €150.000 toegevoegd.

Voor 2009 moet rekening worden gehouden met een bijdrage van €280.000 voor Eurimages en €23.000 voor het Europees Audiovisueel Observatorium. Voor de komende jaren lijkt een stijging van de bijdrage waarschijnlijk als gevolg van de uitbreiding van het werkterrein van het Europees Audiovisueel Observatorium.

Het nieuwe mediaprogramma loopt van 2007 tot 2013, het totale budget over de periode bedraagt 755 miljoen euro.

Zoals de vorige programma's focust ook MEDIA 2007-2013 op de fasen voorafgaand aan en volgend op de productiefase, met name het verwerven van beroepsvaardigheden en de ontwikkeling, distributie en promotie van Europese cinematografische producties. (De eigenlijke productiefase is omwille van het subsidiariteitsbeginsel niet inbegrepen in het MEDIA programma).

Een indicatieve verdeling van de middelen is als volgt: training (7%), ontwikkeling (minstens 20%), distributie (minstens 55%), promotie (9%), proefprojecten (4%) en horizontale kosten (5%).

De klemtoon van het programma ligt zoals vroeger op de automatische transnationale distributiesteun. Belangrijke verschillen zijn de integratie van de verschillende componenten (ontwikkeling/distributie en promotie/training) in één enkel besluit, een groter accent op pilootprojecten en digitalisering en de opname van het lidmaatschap van de EU bij het Europees Waarnemingscentrum voor de audiovisuele sector (Europees Audiovisueel Observatorium).

De Gemeenschappen zijn via de administratie vertegenwoordigd in het beheerscomité dat toeziet op de uitwerking van het Mediaprogramma.

Voor 2009 wordt voor de cofinanciering van de media desk een subsidie van € 62.000 in het vooruitzicht gesteld. Vanaf 2011 zou Media Mundus definitief van start moeten gaan met een jaarbudget van 60 miljoen euro.

6.4.4 Begrotingstechnische prognose

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

HC1201B	Allerhande uitgaven Film	77.000
HC 3305B	Subsidies internationaal	56.000
HC3314B	Subsidie aan vzw Vlaams Audiovisueel fonds	16.634.000
HC3315B	Allerhande uitgaven met betrekking tot de werking van de Media Desk	62.000
HC3503B	Deelname aan het Europees audiovisueel observatorium	23.000
HC3504B	Deelname aan Eurimages	280.000

6.4.5 Evolutie 1999-2009

Filmbeleid	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
FIV	10.604.885	-	-	-	-
VAF	-	13.255.000	16.634.000	-	+25,49
AVEureka	39.397	-	-	-	-
Eurimages	258.597	275.873	280.000	+6,68	+1,50
Europees AV Observatorium	19.233	21.000	23.000	+19,59	+9,52
Mediadesk	49.506	61.000	62.000	+25,23	+1,64
Totaal	10.971.618	13.614.873	16.999.000	+54,93	+25,23

6.5 LETTERENBELEID

6.5.1 Stand van zaken 1999-2008

De voorbije 10 jaar heeft het letterenbeleid zich vooral gericht op het creëren van goed uitgeruste, uitvoerende actoren op het terrein en het voorzien van de nodige middelen om dit functioneren te garanderen.

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL), opgericht bij decreet van 30 maart 1999, ondersteunt sinds 2000 het literaire segment van de letteren. Sinds 2002 coördineert en stimuleert de Stichting Lezen de leesbevordering. Deze beide actoren spelen een cruciale rol in het letterenbeleid en omvatten het volledige veld van creatie tot lezer. Ook Ons Erfdeel, de Nederlandse Taalunie (NTU) en de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (KANTL) geven het beleid mee gestalte.

Met Ons Erfdeel en de Stichting Lezen zijn in 2007 nieuwe beheersovereenkomsten gesloten die hun rol duidelijk omschrijven en de afspraken voor de volgende 4 jaar vastleggen. Voor de NTU is in 2007 het nieuwe meerjarenbeleidsplan goedgekeurd door de Vlaamse en Nederlandse regeringen. Hierin zijn de beleidsafspraken voor de periode 2008-2012 vastgelegd.

Binnen het Kunstendecreet van 2 april 2004 is er ondersteuning voorzien voor niet-literaire periodieken en culturele publicaties. Een aantal organisatie die voordien een projectmatige subsidie ontvingen, vroegen en kregen vanaf 2006 een meerjarige subsidie.

Ook zijn er een aantal nominatim subsidies binnen het letterenbeleid voor organisaties in een specifieke niche. Het betreft het Centrum voor de Vlaamse Strip en het Centrum voor de Bibliografie van de Neerlandistiek. De middelen voor het letterenbeleid stegen met 74%. Hiermee werd het mogelijk om een performant en dynamisch letterenbeleid te voeren. Er is een omgeving gecreëerd waarin literatuur en lezen alle kansen krijgen tot ontplooiing.

In 2000 leken de toegekende middelen voor internationale initiatieven sterk te dalen. In dat jaar nam het Vlaams Fonds voor de Letteren echter haar positie als autonome overheidsinstelling op het terrein van het letterenbeleid in. De gebruikelijke literatuursubsidies werden vanaf dan niet langer toegekend door de overheid, maar wel door het bestuursorgaan van het Fonds op advies van haar Raad van Deskundigen en de Bijzondere Adviescommissies. In werkgelelijkheid betrof de daling van middelen dus een verschuiving van toekennende instantie.

De ontvangst van de vertalers in het kader van het vertalershuis bleef ressorteren onder de administratie Cultuur. De minister ondersteunde ook een aantal projecten die niet pasten binnen de subsidiepolitiek van het Fonds. Deze projecten kaderden meestal binnen de culturele akkoorden.

In 2008 zijn impulsen gegeven voor een aantal bijzondere projecten.

Het VFL ontving een recurrente bijkomende subsidie van €200.000. Met deze verhoging kon het Fonds de reguliere ondersteuningskanalen nog efficiënter uitbouwen en werk maken van de ontsluiting van de literaire canon voor een ruim publiek. Met deze ontsluiting is een begin gemaakt door de uitgave van het Verzameld Werk van Louis Paul Boon te ondersteunen. We hopen dat naast de verdere inspanningen om dit magistrale oeuvre te ontsluiten gestaag andere literaire erflaters zullen volgen. Ook rekenen we erop dat het VFL verder werkt aan een geïntegreerd buitenlandbeleid samen met de administratie en met andere literaire actoren binnen Vlaanderen en Nederland.

Dit najaar 2008 lanceren we een nieuw subsidiemechanisme om de onafhankelijke kwaliteitsboekhandel te ondersteunen. De regeling omvat 2 peilers. Via een "Vlaamse wand" krijgen boekhandels gesubsidieerde publicaties ter beschikking. De doelstelling is dat deze vlotter hun weg vinden naar het lezerspubliek. Boekhandels kunnen ondersteuning krijgen voor de literaire activiteiten die ze organiseren. De operationalisering gebeurt door het Vlaams Fonds voor de Letteren. In de opstartfase is hiervoor €200.000 uitgetrokken.

Onder aansturing van het VFL is in het voorjaar het "boekenoverleg" gestart, naar analogie met het overleg in de muziekwereld. Het Boekenoverleg brengt alle partners en actoren van auteur en uitgever tot boekhandelaar rond de tafel om specifieke problemen op kenbaar te maken.

Binnen het Kunstendecreet is bij de beslissing over de meerjarige subsidieperiode 2008-2009 het budget voor periodieke cultuurpublicaties met 10% gestegen. In het kader van een nieuwe ronde in het Kunstendecreet is in 2007 beslist dat het budget voor de periodieke cultuurpublicaties voor de periode 2008-2009 stijgt met 10% ten opzichte van de huidige €400.000 euro tot €443.000 euro. Voor de subsidiëring van niet-periodieke publicaties is een bedrag van €79.000 toegekend. In 2008 waren er iets minder internationale dossiers dan in 2007. De toegekende middelen volgden dezelfde lijn als het aantal toegekende subsidies.

In het kader van het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2008-2012 is de dotatie aan de NTU tijdelijk verhoogd. Twee uitzonderlijke projecten (één rond onderwijs binnen het taalgebied en één rond de verdere uitbouw van de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren) rechtvaardigen een bijkomende financiële inspanning van de verdragspartners. Voor Vlaanderen kwam dit neer op een meeruitgave van €337.000 op jaarbasis. De Taalunie werkt intussen gestaag verder aan de uitbouw van haar imago naar een breed publiek. Als voorzitter van het Comité van Ministers van de Taalunie willen we hierop zeker de nadruk blijven leggen.

Vanuit de bestaande werking van Strip Turnhout, is de uitbouw van een Vlaams stripcentrum gestart. Om deze start van dichtbij te kunnen volgen is in het voorjaar van 2008 voorzien in een beheersovereenkomst van €120.000.

De Stichting Lezen ontving in 2008 eenmalig een bijkomende subsidie van €500.000. Hiermee werkte de Stichting 2 leesbevorderingsacties uit met als doel de introductie van boeken en lezen in gezinnen met jonge kinderen. Deze subsidie moet de organisatie toelaten om in 2008 en 2009 tweemaal een boekenactie te verzorgen (vergezeld van de bijhorende educatieve omkadering).

6.5.2 Prognose begrotingsjaar 2009

Binnen het Letterenbeleid willen we het Poëziecentrum een extra impuls geven door de organisatie vanaf 2009 ad nominatim te subsidiëren. Voor het eerste werkingsjaar hebben we daarvoor een subsidie van €310.000 uitgetrokken. Dit bedrag zal worden gerecupereerd op de middelen van het VFL. Vertrekkende vanuit de visie rond een geïntegreerde aanpak van het internationaal letterenbeleid, hebben we besloten om het Vertalershuis binnen de actieradius van de Buitenlandwerking binnen het Vlaams Fonds voor de Letteren te brengen. Het Vlaams Fonds voor de Letteren heeft plannen om het Vertalershuis over te brengen naar Antwerpen, en een samenwerking uit te bouwen met het stadsbestuur van Antwerpen en het Congressentrum Elzenveld. De overheveling zal op 1 januari 2009 van start gaan.

Op de begroting 2009 is een verhoging van de subsidie met €200.000 (exclusief index) aan het VFL voorzien. We verwachten in 2009 vanuit het boekenoverleg een doorwrocht actieplan dat het letterenbeleid kadert binnen het ruimere boekenbeleid

6.5.3 Begrotingstechnisch

De voorziene kredieten zijn terug te vinden op:

	PROJECTEN	
HC 3305B	Subsidies internationaal ²¹	68.000
HE3386D	Subsidies aan kunstorganisaties voor hun projecten	ca.80.000
HE1220D	Uitgaven voor de aankoop van letterkundige werken	17.000
HE 3367D	Subsidies aan publicaties	ca.80.000
	STRUCTUREEL	
HC3305B	Subsidies Internationaal	165.000
HE3306D	Subsidie aan de vzw Stichting Ons Erfdeel	730.000
HE3317D	Subsidie aan het Centrum voor de Vlaamse Strip	122.000
HE3318D	Subsidies Vlaamse wand en literaire activiteiten	200.000
HE3322D	Subsidies aan het Poëziecentrum	310.000
HE3352D	Subsidie aan de vzw Centrum voor de Bibliografie van de Neerlandistiek	133.000
HE3355D	Subsidie aan de Stichting Lezen Vlaanderen	1.168.000
HE3367D	Subsidies voor periodieken	452.000
HE3385D	Subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van hun werking ²²	430.000
HE3540D	Subsidie als bijdrage aan de Nederlandse Taalunie	3.493.000
HE4103D	Dotatie van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde - Gent ²³	58.000
HA 1171D	Wedden Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde - Gent	311.000
HE4112D	Dotatie aan het Vlaams Fonds voor de Letteren	3.951.000

6.5.4 Evolutie 1999-2009

	1999	2008	2009	% 99-09	% 08-09
Letteren (structureel)	922.000	10.769.000	11.523.000	+ 1.150	+ 7,0

²¹ De schrijversresidentie Vollezele (€120.000) en het vertalershuis (€45.000) zijn structureel; de tussenkomsten voor een aanwezigheid op buitenlandse fora (€68.000) projectmatig

²² Behoud de Begeerte en Passa Porta houden zich exclusief bezig met literatuurwerking

²³ De KANTL ontving zijn wedden tot en met 2008 op HE4103. Vanaf 2009 werden de wedden overgebracht naar HA 1171D en staan nog enkel de werkingsmiddelen ten belope van €58.000 op deze allocatie.

7 UITLEIDING

De beleidsbrief cultuur 2009 is veruit de meest omvangrijke uit het rijtje van de voorbije jaren. Dat is zowel verwonderlijk als voorspelbaar.

Verwonderlijk omdat 2009 nog maar kans op een half jaar beleidsvoering biedt. Maar deze laatste maanden, met inbegrip van de voornemens voor het lopende voorjaar, zijn vaak erg belangrijk. Ze kunnen afrondend zijn of juist, zeker in dit geval, impulsen geven, nieuwe projecten klaarmaken voor verdere ontwikkeling.

Tegelijkertijd is deze ruime omvang ook voorspelbaar. Want een laatste beleidsbrief binnen een legislatuur neemt de kans op een globale terugblik. De plannen voor de laatste maanden groeiden immers op zowel de oorspronkelijke beleidsnota als de vorige beleidsbrieven, maar ook tussentijdse beleids- en actienota's, bijv. in 2008 met Open Grandeur en Smaakmaker. De voorbije jaren geven aan hoe bepaalde prioriteiten groeiden in tijd en in budgettaire betekenis. Deze evoluties zijn duidelijk: de Vlaamse overheid heeft zich in de lopende legislatuur sterk om de culturele sectoren bekommerd. De Vlaamse Gemeenschap beschikt ondertussen over een rijk, divers en slagkrachtig cultuurinstrumentarium: een geheel van decreten, projecten, regels, dit alles gegroeid uit formele beleidsnetwerken en gebed in een open en transparante aanpak. Oorzaak, redenen en gevolgen hiervoor en hiervan zijn vooral te vinden in de evenzo stevige, creatieve en (ook internationaal) succesvolle veldactoren, de honderden instellingen, verenigingen, voorzieningen, gezelschappen, orkesten, groepen enz. Binnen het veelkantig uitgedijde beleidsveld investeren duizenden kunstenaars, vormings- en sociaal-culturele werkers in alle maten en gewichten duurzaam, maar verfrissend en vernieuwend hun hart, ziel en kundigheden. Als beleidsmakers spelen we hierbij een rol: we faciliteren, stimuleren en prikkelen. We scheppen kansen voor meer en betere cultuur, zowel in het aanbod als qua participatie en toegankelijkheid... met prioritaire aandacht voor de toepassing daarvan op het veld. Daar groeien en bloeien culturen in hun meest tastbare vormen.

Deze beleidsbrief levert een mooi maar vooral tastbaar bewijs van het ultieme maar geslaagde samenspel tussen aanbod en bereik, tussen een diversiteit van cultuurmakers en –smakers. Deze beleidsbrief beschrijft het boeiende maar oneindige verhaal van een intensieve zoektocht naar het evenwicht tussen cultuur voor allen en voor sommigen, voor altijd en voor even, voor overal en voor bijna nergens, voor ooit en wellicht ook voor nooit.

Bert ANCIAUX

Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel

8 BIJLAGEN

8.1 OPVOLGING VAN RESOLUTIES EN MOTIES VLAAMS PARLEMENT

8.1.1 Resoluties

8.1.1.1 Resolutie betreffende de mogelijke verkoop van het Huis van Oombergen

Op 22 december 2004 werd een resolutie aangenomen met betrekking tot de mogelijke verkoop van het Huis van Oombergen. In de beleidsbrief 2005-2006 gaven we aan dat er een oplossing gezocht wordt om het gebouw niet te verkopen. Intussen werd een partner gevonden die het gebouw in erfpacht neemt voor 99 jaar en tevens een investering van 600.000 euro zal maken in het gebouw bovenop het voorziene eigenaarsonderhoud. Met de erfpachtnemer werd een huurovereenkomst afgesloten met als gevolg dat de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (KANTL) in het gebouw gehuisvest blijft.

8.1.1.2 Resolutie betreffende de culturele instellingen van de Vlaamse Gemeenschap

Op 12 juli 2006 werd een resolutie aangenomen betreffende de culturele instellingen van de Vlaamse Gemeenschap. In de beleidsbrief Cultuur 2006-2007 werd reeds ingegaan op deze resolutie en medegedeeld hoe hieraan invulling wordt gegeven.

Voor een stand van zaken met betrekking tot de grote culturele instellingen verwijzen we naar het desbetreffende hoofdstuk “6.2 Grote instellingen en kunststeunpunten”

8.1.1.3 Resolutie betreffende een duurzaam ondersteunend en flankerend beleid voor het vrijwilligerswerk in de jeugd-, sport- en cultuursector in Vlaanderen

Op 21 maart 2007 werd een resolutie aangenomen in de plenaire vergadering over het vrijwilligerswerk in de jeugd-, sport- en cultuursector in Vlaanderen. De beleidsbrief Cultuur 2008 omvatte reeds een antwoord op de resolutie en hoe we voorzagen in te spelen op de vragen van het Parlement. In opvolging van de resultaten van de campagne “Samen vereenvoudigen voor vrijwilligers en verenigingen” die we eind 2006 samen met de minister bevoegd voor administratieve vereenvoudiging en met de Verenigde Verenigingen hebben opgezet werd een concrete aanpak geformuleerd om tegemoet te komen aan de diverse lasten. De knelpunten die zich op het Vlaamse niveau situeren, werden thematisch aangepakt met een concreet actieplan waarbij de gesuggereerde oplossingen getoetst werden op hun haalbaarheid. De vorderingen hiervan zijn aan de hand van een werkdocument raadpleegbaar op de website www.samenvereenvoudigen.be. Deze knelpunten worden ook opgenomen in de actieplannen administratieve vereenvoudiging van de verschillende beleidsdomeinen. De knelpunten die zich op andere beleidsniveaus situeren werden overgemaakt aan de desbetreffende overheden. Om het vrijwilligerswerk in Vlaanderen blijvend te ondersteunen voorzien we ook voor 2009 een ondersteuning van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (VSVW) via een integratie in het participatiedecreet onder het luik ‘subsidiëring van verenigingen met een specifieke opdracht met betrekking tot het verenigingsleven’.

8.1.1.4 Resolutie betreffende de ondersteuning van de gamesector in Vlaanderen

Op 9 juli 2008 werd een resolutie aangenomen met betrekking tot de ondersteuning van de gamesector in Vlaanderen. Zoals mag blijken uit vorige parlementaire antwoorden en de huidige beleidsbrief Cultuur, nemen we de diverse uitdagingen m.b.t. gaming al langer ter harte. Zo organiseerden we i.s.m. diverse partners in 2007 een studiedag rond gaming en werkte op die manier actief mee aan het recente viWTA-onderzoek. Ook zijn we al langer een vurige pleitbezorger om de filmkeuring te defederaliseren en te herbekijken in functie van de diverse mediadragers. Dat pleidooi zullen we ook blijven aanhouden. Betreffende de punten aangaande het belang van informatie zullen we in 2009 via de werkmiddelen e-cultuur inzetten op een conferentie over games en erfgoed en een specifiek initiatief nemen m.b.t. productinformatie voor ouders. Tot slot verwijzen we naar Cultuurinvest dat risicokapitaal verstrekt aan gamesontwikkelaars en op die manier de game-industrie in Vlaanderen kansen biedt.

8.1.1.5 *Resolutie betreffende de erkenning van het georganiseerde Carnaval in Vlaanderen als waardevolle en belangrijke cultuurvorm en meer bepaald als immaterieel cultureel erfgoed*

Op 20 februari 2008 werd een resolutie aangenomen met betrekking tot het georganiseerde carnaval in Vlaanderen. Het carnaval, als volkscultureel gebeuren, komt vooral recentelijk in beeld als erfgoed en behoort tot het immaterieel erfgoed (stoeten, gebruiken, rituelen, enz.). De verdienste voor het in beeld brengen en aandacht vragen voor deze aspecten van erfgoed ligt bij de UNESCO-conventie voor immaterieel erfgoed. De Algemene Vergadering van Unesco heeft immers op 17 oktober 2003 een conventie goedgekeurd waarin de bepalingen voor de bescherming van dit erfgoed zijn opgenomen. De Vlaamse Regering en het Vlaamse Parlement hebben hun goedkeuring gegeven aan deze conventie en op 24 maart 2006 heeft België bij UNESCO te Parijs de documenten van acceptatie neergelegd. De Conventie is in België en Vlaanderen vanaf 24 juni 2006 van kracht. Op 18 augustus hebben we, in uitvoering van de Unesco-conventie het Carnaval in Aalst op de eerste editie van de Vlaamse inventaris geplaatst. Het carnaval werd ook aan de UNESCO-diensten overgemaakt als kandidaat – dossier voor de UNESCO-lijst voor representatief immaterieel erfgoed.

8.1.2 **Met reden omklede moties**

8.1.2.1 *Motie over de beleidsnota Cultuur*

Op 2 maart 2005 werd een motie aangenomen in de plenaire vergadering over de beleidsnota Cultuur 2004-2009. De beleidsbrief Cultuur 2005-2006 omvatte reeds een antwoord op de motie en hoe we voorzagen in te spelen op de vragen van het Parlement. De uitdagingen die in de motie voorgelegd worden, hebben een antwoord gevonden in diverse beleidsinitiatieven die verderop in de beleidsbrief aan bod komen. De financiële overzichtstabellen tonen een significante stijging van de middelen voor het cultuurbeleid aan. De vernieuwing van het cultuurbeleid heeft geresulteerd in onder meer de ontwikkeling van CultuurInvest, dat in 2007 reeds een eerste reeks van projecten voor verdere ondersteuning geselecteerd heeft. Voor de uitdaging van de digitalisering verwijzen we naar de tekst bij de motie over de maatschappelijke beleidsnota Digitaal Vlaanderen. De vraag naar beleidsvernieuwing met betrekking tot de semi-professionele kunstensector vindt zijn weerslag in de vernieuwing binnen het amateurkunstenbeleid en zal daarbij ook de relatie tot de professionele kunsten in beschouwing nemen. Het hoofdstuk over de culturele infrastructuur in deze beleidsbrief toont aan dat ook rond deze beleidslijn een degelijk beleid met meerjarenplanning werd uitgewerkt. Het duidelijk belang van participatie in en aan het cultuurbeleid kunnen we enkel onderschrijven. Dit vormt dan ook een centraal aandachtspunt in ons beleid dat we met het participatiedecreet een eigen instrument wensen te geven. Wat de evaluatie van de steunpunten, administratie en de adviesraden betreft, hierover hebben we bij de situering ten opzichte van het regeerakkoord reeds aangegeven welke initiatieven genomen worden.

8.1.2.2 *Met redenen omklede motie over de koppeling van subsidies voor sport-, cultuur- en jeugdverenigingen aan quota voor allochtonen en over allochtonen in cultuur-, jeugd- en sportverenigingen.*

Op 13 april 2005 werd een motie in plenaire zitting aangenomen respectievelijk over de koppeling van subsidies voor sport-, cultuur- en jeugdverenigingen aan quota voor allochtonen en over allochtonen in cultuur-, jeugd en sportverenigingen. In de motie werd gevraagd dat de strategische doelstellingen met betrekking tot diversiteit en interculturaliteit in de beleidsnota's Jeugd en Cultuur 2004-2009 geconcretiseerd worden in een diversiteitsplan en in uitvoering gebracht worden, in samenspraak met de diverse actoren. De motie vroeg ook aandacht voor enerzijds de eigenheid van de verschillende verenigingen, actoren, disciplines, disciplines en etnische-culturele minderheden, en anderzijds de onderlinge en interne kennismaking, ontmoeting en samenwerking te stimuleren, zowel op het individuele als op het collectieve vlak. De doelstellingen zoals geformuleerd in de beleidsnota werden geconcretiseerd in specifieke doelstellingen voor het meer en beter intercultureel maken van de disciplines Cultuur, Jeugdwerk en Sport. Deze beleidsvoering werd in gezamenlijk overleg opgesteld tussen onze administraties en kabinet, steunpunten, intermediaire organisaties, disciplines en subsectoren met engagementen vanuit de diverse betrokken partijen. De acties op Vlaams niveau werden gecentreerd op twee sporen. Het eerste spoor, het bestendigen van de aandacht voor interculturaliteit, wordt verwezenlijkt door interculturaliteit als criterium in te schrijven in de cultuur-, jeugdwerk- en sportdecreten en door de adviesraden en de advies- en beoordelingscommissies te

interculturaliseren. Binnen het ministerie van Cultuur, Jeugd, Sport en Media en organisaties die dicht bij de Vlaamse overheid staan, worden inspanningen ondernomen om het personeelsbestand op diverse niveaus te diversifiëren en interculturaliseren. Via een tweede spoor, begeleidende maatregelen en experimenteeruimte, worden binnen en buiten de bestaande decreten middelen vrijgemaakt voor interculturaliteit, wordt binnen het departement CJSM een kennisknooppunt opgericht dat kennis en expertise inventariseert, duidt en ontsluit en wordt voorzien in een opvolging en coaching van beoordelingscommissies en adviesraden.

8.1.2.3 Motie over de mogelijke beperking van de reikwijdte van het nieuw opgerichte CultuurInvest tot culturele ondernemingen binnen het Vlaamse Gewest

In de beleidsbrief Cultuur 2006-2007 werd reeds invulling gegeven aan de met reden omklede motie over CultuurInvest die op 3 mei 2006 werd aangenomen in de plenaire vergadering. CultuurInvest heeft binnen haar werking specifieke aandacht voor cultuurondernemingen uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Brusselse cultuurindustrieën met een focus op Vlaanderen worden op dezelfde manier begeleid en ondersteund als ondernemingen uit het Vlaamse Gewest.

8.1.2.4 Motie over de evaluatie van het decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk

Op 7 juli 2005 werd een motie aangenomen in de plenaire vergadering m.b.t. de evaluatie van het decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Aan deze motie werd gevolg gegeven door de Vlaamse Regering via het decreet van 2 juni 2006 tot wijziging van het decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Een eerste fase in de evaluatie van het decreet werd in 2006 doorgevoerd met een planlastvermindering tot gevolg. In 2007 werd de tweede fase van de evaluatie ingezet, in overleg met de sector. Dit leidde in 2008 tot een aanpassing van het decreet (14 maart 2008) en een nieuw uitvoeringsbesluit (5 september 2008), waardoor de evaluatie als afgerond kan worden beschouwd.

8.1.2.5 Motie over vzw Flagey en motie over de nieuwe communautaire spanningen rond het cultuurhuis Flagey en het eventueel failliet van het co-communautaire model in Brussel

Op 19 januari 2005 werd een motie aangenomen in de plenaire vergadering over de subsidie aan Flagey en op 14 februari 2007 werd een motie over de communautaire spanningen rond het cultuurhuis Flagey aangenomen. In het dossier Flagey werd in de loop van het voorjaar 2007 met alle actoren druk onderhandeld. Dit resulteerde in een voor alle partijen bevredigende oplossing. Tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd een akkoord bereikt over de aanstelling van een nieuwe algemeen directeur, de samenstelling van de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering en de co-financiering van het co-communautair project Flagey. Met de vzw Flagey en de NV Flagey bereikten de drie overheden op 9 maart 2007 bovendien een akkoord over de kwijtschelding van de schulden uit het verleden van de vzw aan de NV en over de huurkosten voor de toekomst. In de loop van maart werden ook de nieuwe leden van de Raad Van Bestuur en de Algemene vergadering van de vzw Flagey aangesteld en werd Hugo De Greef de nieuwe directeur. Deze engagementen en afspraken geven aan de vzw de kans om in de loop van de volgende jaren een uniek cultuurproject uit te bouwen in Brussel. Dit dossier is ongetwijfeld een voorbeeld voor toekomstige co-communautaire samenwerking in Brussel. Tegelijkertijd vormt Flagey een tastbaar bewijs van een levendige, succesvolle culturele aanwezigheid van de Vlaamse Gemeenschap in het hart van het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

8.1.2.6 Motie van aanbeveling op de maatschappelijke beleidsnota Digitaal Vlaanderen

Op 2 juli 2008 werd een motie van aanbeveling aangenomen in de plenaire vergadering over de maatschappelijke beleidsnota Digitaal Vlaanderen. In deze motie wordt specifiek ingegaan op het stimuleren van digitalisering in alle geledingen van de samenleving en initiatieven uit te werken om het gebruik van ICT in de culturele sector te bevorderen. We willen hierbij graag verwijzen naar ons beleid rond o.m. cultureel erfgoed en e-cultuur. Daaruit blijkt dat er de voorbije jaren ingezet is op de diverse krachtlijnen waarvan sprake in de motie. We sommen er enkelen op: de publicatie 'E-cultuur. Bouwstenen voor praktisch en beleid'; de deelname aan diverse projecten i.k.v. de Europese Digitale Bibliotheek 'Europeana'; de initiatieven m.b.t. de openbare digitale bibliotheek en de ontwikkeling van

cultuurweb tot een 'uitweb'. Voor 2009 zullen we o.m. verder beleidsvoorbereidend werk leveren met betrekking tot de uitdagingen in het kader van de digitalisering, online-ontsluiting en digitale archivering van het cultureel erfgoed.

8.2 SAMENVATTING VAN BELANGRIJKE BELEIDSOPTIES EN INITIATIEVEN VOOR HET VOLGENDE BEGROTINGSJAAR EN REGELGEVINGSAGENDA

8.2.1 Participatiedecreet

Het Participatiedecreet is in 2008 van kracht geworden. Het heeft betrekking op de beleidsvelden cultuur, jeugdwerk en sport en het zet in op de verbreding en verdieping van de participatie in deze drie velden. De realisatie van een volledige inwerkingtreding van het participatiedecreet is één van de belangrijkste opdrachten voor de volgende maanden. De klemtoon op diversiteit, met daarin een specifiek beleid voor de interculturalisering van de sectoren cultuur, jeugdwerk en sport, wordt in 2009 onverminderd voortgezet met het oog op een verdere sensibilisering van de sectoren en een gestage implementatie van het beleid op de diverse niveaus.

8.2.2 Reorganisatie van de bovenbouw (fusies van steunpunten)

De beide erfgoedsteunpunten Culturele Biografie Vlaanderen en Vlaams Centrum voor Volkscultuur werken vanaf 1 januari 2008 als één erfgoedsteunpunt met de naam Faro. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed. Een gelijkaardig traject is opgestart voor de steunpunten Cultuur Lokaal en het VCOB. Het proces van eenmaking is vergevorderd en de nieuwe organisatie zal in januari 2009 van start gaan onder de naam LOCUS. De steunpunten IBK en IAK zijn onder één leiding verenigd en zullen eveneens een fusietraject opstarten. We blijven verdere mogelijkheden verkennen in dialoog met alle betrokkenen.

8.2.3 Operationalisering van decreet circuskunsten

In 2008 en 2009 zal nog een forse budgettaire inspanning geleverd worden voor de verdere uitbouw van het circusbeleid. Bedoeling is om de ondersteuning voor alle vormen van circuskunsten in een nieuw decreet te integreren. Het decreet heeft als doel nieuwe kansen te bieden aan het brede veld van de circuskunsten om uit te groeien tot een divers Vlaams circuslandschap.

8.2.4 Cultureel Erfgoeddecreet

2009 wordt het jaar waarin het Cultureel-erfgoeddecreet van 23 mei 2008 ten volle uitvoering krijgt. Naast de start van een nieuwe beleidsperiode voor musea en cultureel-erfgoedconvenants, zullen de eerste aanvragen voor projectsubsidies op het nieuwe decreet behandeld worden. Ook de eerste aanvragen voor de toekenning van een kwaliteitslabel worden verwacht, niet meer alleen van musea maar ook van culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken. Met het Cultureel-erfgoeddecreet heb is het startsignaal gegeven voor een sterker complementair cultureel-erfgoedbeleid waarin de Vlaamse Gemeenschap, de provincies, de steden en gemeenten hun verantwoordelijkheid opnemen.

8.2.5 Topstukkenbeleid

Evaluatie van het topstukkendecreet en het continueren van een actief aankoopbeleid naar top- en sleutelwerken toe. In 2009 wordt verder werk gemaakt van de opstelling van de Topstukkenlijst, de lijst van beschermd roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang. Voor 2009 wordt de mogelijkheid opgehouden om bijkomende opdrachten tot de opstelling van 'proeflijsten' uit te geven (onder meer industrieel, wetenschappelijk en etnografisch erfgoed). Om het Topstukkendecreet beter bekend maken bij het brede publiek en de maatschappelijke gedragenheid voor de Topstukkenlijst te vergroten, zal een toegankelijke en informatieve publicatie uitgegeven worden en een specifieke website (www.topstukken.be) opgezet worden. Met het oog op de verdere uitbouw van een pro-actief topstukkenbeleid, zal vanaf 2009 het Topstukkenfonds operationeel worden met een eerste dotatie van 300.000 euro.

8.2.6 Ontwikkeling van een beleidsplan beeldende kunsten

De ontwikkeling van een beleidsplan beeldende kunst werd als doelstelling opgenomen in de Beleidsnota Cultuur 2004 – 2009. Een werkgroep samengesteld uit experts van alle actoren in het beeldende kunstveld, heeft een ontwerptekst opgesteld waarin specifieke noden van de sector in kaart worden gebracht. De ontwerptekst [wordt in 2008 en 2009](#) verder uitgewerkt tot een beleidsplan, met een korte en langetermijnvisie op de beeldende kunst, op basis waarvan toekomstige beleidslijnen kunnen worden ontwikkeld.

8.2.7 Regelgevingsagenda

In 2009 zal nog een extra budgettaire inspanning geleverd worden voor de verdere uitbouw van het circusbeleid, dit in uitvoering van het nieuwe decreet dat in 2008 wordt goedgekeurd. Het decreet heeft als doel nieuwe kansen te bieden aan het brede veld van de circuskunsten om uit te groeien tot een divers Vlaams circuslandschap.

Titel initiatief	Betrokken regelgeving	Eventuele wettelijke deadline	Korte samenvatting van de beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fases en hun timing	Wordt er een RIA opgesteld	Contactpersoon
Decreet circusbeleid	Nieuwe regelgeving	Geen	Bedoeling is om de ondersteuning voor alle vormen van circuskunsten in een nieuw decreet te integreren. Het decreet heeft als doel nieuwe kansen te bieden aan het brede veld van de circuskunsten om uit te groeien tot een divers Vlaams circuslandschap.	Najaar 2008: goedkeuring door Vlaams Parlement	Ja	Wim Bogaert, stafmedewerker bij het agentschap Sociaal-cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen
Decreet circusbeleid	Uitvoeringsbesluit bij het circusdecreet	Geen	Verder concretiseren van het nieuwe circusdecreet	Najaar 2008 of begin 2009: goedkeuring door Vlaamse Regering	Ja	Wim Bogaert, stafmedewerker bij het agentschap Sociaal-cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen
Cultureel erfgoeddecreet	Tweede uitvoeringsbesluit	Geen	Het tweede uitvoeringsbesluit bij het Cultureel Erfgoeddecreet bouwt verder op het protocol van akkoord dat tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP) en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) werd afgesloten. Het tweede besluit	Najaar 2008 of begin 2009: goedkeuring door de Vlaamse Regering	Ja	Marina Laureys, afdelingshoofd afdeling erfgoed binnen IVA kunsten en erfgoed

Titel initiatief	Betrokken regelgeving	Eventuele wettelijke deadline	Korte samenvatting van de beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fases en hun timing	Wordt er een RIA opgesteld	Contactpersoon
Topstukken decreet	Decreetwijziging	Geen	<p>bevat in hoofdzaak de nadere specificaties voor het toekennen van het kwaliteitslabel aan musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken en voor de indeling van musea en culturele archiefinstellingen</p> <p>Activering topstukenfonds door het verbreden van de actieradius van het fonds zodat restauraties van topstukken kunnen worden gefinancierd de pro-actieve aankoop van sleutelwerken en topstukken mogelijk wordt publiek- private samenwerking mogelijk wordt</p>	Najaar 2008 goedkeuring door Vlaamse regering	ja	Hans Feys, stafmedewerker op de afdeling erfgoed binnen de IVA kunsten en erfgoed

8.3 TOEPASSING VAN VIA3-AKKOORD

8.3.1 Algemene situering

Het in 2005 afgesloten Vlaams Intersectoraal Akkoord 3 (*social-profit*) is van toepassing van 2006 tot en met 2010 (2011 voor wat de maatregel personeelsuitbreiding betreft). In dit akkoord engageerde de Vlaamse overheid zich voor de financiering van de uitvoering van dit akkoord in de door de Vlaamse overheid gesubsidieerde organisaties. Binnen onze bevoegdheden gaat het dan specifiek over werkgevers die ressorteren onder het paritair comité 329.

Het VIA-akkoord bestaat uit drie onderdelen:

- personeelsuitbreiding;
- verhoging van de koopkracht door de verhoging van de eindejaarspremie en door de opbouw van een tweede pensioenpijler;
- verbetering van de kwaliteit door verlichting van de werkdruk en door managementondersteuning.

In 2007 werden de budgetten voor de uitvoering van de onderdelen “verhoging van de eindejaarspremie” en “kwaliteitsverbetering” verdeeld over de verschillende programma’s en basisallocaties door middel van een herverdelingsbesluit.

Het aandeel van de VIA-budgetten voor de lokale besturen wordt toegevoegd aan de budgetten voor de uitvoering van de decreten op het lokaal cultuur-, jeugdwerk-, erfgoed- of sportbeleid. Deze middelen worden toegekend aan de lokale besturen voor zover deze gevat zijn door onze bevoegdheid. Dit wil zeggen voor werknemers – contractuele en/of statutaire ambtenaren - binnen gemeentebesturen, die direct gelinkt zijn aan de uitvoering van de bovengenoemde decreten. Voor de organisaties die vallen onder het paritair comité 329, gebeurt de uitvoering van het VIA-akkoord voor een deel door het Sociaal Fonds voor sociaal-cultureel werk van de Vlaamse gemeenschap. Het Sociaal Fonds stond in voor de uitvoering van:

- de verhoging van de eindejaarspremie voor werknemers die werken bij werkgevers die gevat worden door ons beleid, maar waarmee geen rechtstreekse subsidierelatie bestaat (o.a. werkgevers binnen de decreten lokaal en regionaal jeugdwerkbeleid en lokaal cultuurbeleid).
- de verhoging van de eindejaarspremie voor de gesco-werknemers en de werknemers betaald met middelen uit het fonds sociale maribel
- de maatregelen kwaliteitsverhoging voor alle organisaties.

De middelen voor het opbouwen van een tweede pensioenpijler worden voor alle sectoren van VIA3 geregeld en zijn daarom niet apart in de begroting cultuur, jeugd of sport opgenomen.

De maatregel personeelsuitbreiding wordt gerealiseerd op de budgetten binnen de beleidsruimte van elke minister. Er wordt momenteel gewerkt aan een monitoringssysteem om het effect van deze maatregel na te gaan voor de verschillende sectoren van het VIA-akkoord.

8.3.2 Begroting 2009

In tegenstelling tot de werkwijze in de vorige jaren worden de VIA-middelen direct in de begroting ingeschreven en niet meer in de loop van het jaar verdeeld in een herverdelingsbesluit. Dit vereenvoudigt de administratieve procedure en zorgt daardoor voor een snellere uitbetaling van de VIA-middelen aan de organisaties en gemeenten. Het globaal verdeelde budget is het bedrag zoals bepaald in de VIA-overeenkomst voor de social-profit. Ook het criterium voor de verdeling van het totale budget over de sectoren, met name het aantal voltijdse werknemers per sector, blijft hetzelfde als de vorige jaren en werd trouwens reeds vastgelegd in het akkoord. Zoals hierboven beschreven staat het Sociaal Fonds voor de sociaal-culturele sector van de Vlaamse gemeenschap in voor de verdeling van een deel van de VIA-middelen voor de privésector. Deze middelen zijn in de begroting 2008, omwille van de transparantie, gespreid over drie verschillende allocaties op het programma HC:

Prognose over de beleidsinvulling - begroting 2009

PROG	BA	VIA 2009	2009 driemaal geïndex
HC	3301B	subsidies in het kader van het participatiebeleid	20.999
HC	3340B	subsidie aan het fonds voor sociaal cultureel werk voor de uitvoering van de maatregel verhoging eindejaarspremie in het kader van de vlaamse intersectorale akkoorden	2.355.534
HC	3341B	subsidie aan het fonds voor sociaal cultureel werk voor de uitvoering van de maatregel kwaliteit in het kader van de vlaamse intersectorale akkoorden	4.507.644
HC	3342B	subsidies aan het fonds voor sociaal-cultureel werk voor de uitvoering van de vlaamse intersectorale akkoorden voor de werknemers gesco en sociale maribel	1.468.023
HC	3373B	subsidies voor aanvullende tewerkstelling in de culturele en sociaal-culturele sector	76.106
HD	3302B	subsidies aan het vlaams huis voor amateurkunsten in brussel (decreet van 22 december 2000 betreffende de amateurkunsten)	5.132
HD	3303C	subsidies aan organisaties voor amateurkunsten (decreet van 22 december 2000 betreffende de amateurkunsten)	33.394
HD	3307C	subsidies aan de erkende leden van de federatie van erkende organisaties voor volkswontwikkelingswerk als tussenkomst in de ledenbijdragen (decreet van 06.07.2001 betreffende de ondersteuning van de federatie van erkende organisaties voor ontwikkelingswerk)	2.850
HD	3308C	subsidies aan verenigingen voor sociaal cultureel volwassenenwerk (decreet van 4 april 2003)	502.574
HD	3309C	subsidies aan bewegingen voor sociaal cultureel volwassenenwerk	85.353
HD	3310C	subsidies aan instellingen voor sociaal cultureel volwassenenwerk (decreet van 4 april 2003)	458.365
HD	3311C	subsidies aan het steunpunt voor sociaal cultureel volwassenenwerk (decreet van 4 april 2003)	33.622
HD	3314C	subsidies voor het bevorderen van cultuurparticipatie	20.188
HD	3322C	subsidies aan diverse organisaties met betrekking tot openbaar bibliotheekwerk en gemeentelijk cultuurbeleid (decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid)	37.881
HD	3357C	subsidie aan de vzw kwasimodo	4.387
HD	3375C	subsidies in het kader van de uitvoering van het vlaams intersectoraal akkoord social profit (iva sociaal-cultureel werk)	489.690

HD	4302C	subsidies aan gemeentebesturen, intergemeentelijke verenigingen en de vlaamse gemeenschapscommissie met betrekking tot openbare bibliotheken, cultuurcentra en cultuurbeleidsplannen (decreet van 31 juli 2001 houdende het stimuleren van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid)	3.448.200
HE	3301D	subsidies aan en ten gunste van musea	403.026
		subsidies aan en ten gunste van musea	494.049
HE	3303D	subsidies aan privaatrechtelijke archieven, documentatiecentra en bewaarbibliotheken (decreet 19.07.2002)	128.608
HE	3304D	subsidie voor de organisatie van de erfgoeddag	2.117
HE	3307D	subsidies aan het kunstenloket	3.254
HE	3310D	subsidies aan organisaties voor volkscultuur (decreet van 27 oktober 1998) - privé	72.351
HE	3316D	subsidies voor aanvullende tewerkstelling in de sectoren muziek, letteren en podiumkunsten	11.803
HE	3355D	subsidies aan de stichting lezen vlaanderen	10.517
HE	3362D	subsidies voor de spreiding van kunstwerken	11.639
HE	3363D	subsidie aan de vzw muhka	45.747
HE	3367D	subsidies voor publicaties (kunstendecreet 02.04.2004) (erfgoeddecreet 07.05.2004)	814
HE	3368D	subsidies aan het steunpunt cultureel erfgoed (art. 42 van het erfgoeddecreet van 7 mei 2004)	17.987
HE	3372D	subsidies aan kunsteducatieve organisaties voor het geheel van de werking (kunstendecreet 02.04.2004)	7.407
HE	3373D	subsidies aan sociaal-artistieke organisaties voor het geheel van hun werking (kunstendecreet 02.04.2004)	7.904
HE	3374D	subsidies voor aanvullende tewerkstelling in de culturele en sociaal-culturele sector - iva kunst en erfgoed	59.419
HE	3379D	subsidies aan steunpunten (kunstendecreet 02.04.2004)	4.874
HE	3385D	subsidies aan kunstorganisaties voor het geheel van de werking (kunstendecreet 02.04.2004)	102.797
HF	3334B	subsidies proeftuinen participatiebeleid sport	49.783
HF	4108B	dotatie aan het i.v.a. bloso in het kader van het decreet tot subsidiering van gemeente-en provinciebesturen en de vgc voor het sport voor allen beleid	5.939.013
HF	4109B	dotatie aan het i.v.a. bloso ter uitvoering van de subsidiering in het kader van het decreet op de sportfederaties, exclusief topsport	233.652
HG	3301C	subsidies aan de landelijk georganiseerde jeugdverenigingen (decreet 29.3.2002)	584.280
HG	3307C	subsidies voor de participatie van, communicatie over en informatie aan de jeugd (decreet 29 maart 2002)	31.400
HG	3309C	subsidie aan de vzw steunpunt jeugd (decreet 29.03.2002)	20.226
HG	3311C	subsidie aan de vzw jeugdraad voor de vlaamse gemeenschap (decreet 29.03.2002)	4.427
HG	3315C	subsidie voor de vzw centrum voor jeugdtoerisme (decreet van 3 maart 2004)	6.755
HG	3325C	subsidie aan de vzw algemene dienst voor jeugdtoerisme (decreet van 3 maart 2004)	12.965
HG	3329C	subsidie aan de vzw vereniging van vlaamse jeugd- consulenten en jeugddiensten	12.039

HG	3332C	subsidie aan de vzw jint - coördinatieorgaan voor internationale jongerenwerking (decreet 29.03.2002)	13.268
HG	4301C	subsidies voor het uitvoeren van een lokaal jeugdwerkbeleidsplan (decreet 14 februari 2003)	201.355
HG	4302C	subsidies voor het uitvoeren van een provinciaal jeugdwerkbeleidsplan (decreet 14 februari 2003)	26.655
			21.959.017